

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om tryggande av försörjningsberedskapen och om Försörjningsberedskapscentralen samt till lag om ändring av lagen om skyddsupplag

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att det stiftas en lag om tryggande av försörjningsberedskapen och om Försörjningsberedskapscentralen. Det föreslås att lagen om tryggande av försörjningsberedskapen upphävs. Dessutom föreslås det att 1982 års lag om skyddsupplag ändras.

Syftet med propositionen är att inrätta Försörjningsberedskapscentralen som ett ämbetsverk. Detta motsvarar bättre kraven i den förändrade säkerhetspolitiska omgivningen och verksamhetsmiljön och ska förtydliga Försörjningsberedskapscentralens ställning som myndighet. Försörjningsberedskapscentralen har för närvarande förvaltningsuppgifter och centralen utövar betydande offentlig makt. Det föreslås att Försörjningsberedskapscentralens uppgifter ska regleras tydligare än hittills på lagnivå så att det säkerställs att bestämmelserna uppfyller kraven i grundlagen. Samtidigt föreslås det att Försörjningsberedskapscentralens förvaltningsmodell ses över så att den bättre motsvarar statens ämbetsverksmodell. Arbetsavtalsförhållandena för de anställda vid Försörjningsberedskapscentralen ändras till tjänsteförhållanden.

Varje ministerium svarar redan nu för försörjningsberedskapen inom sitt eget ansvarsområde. Försörjningsberedskapscentralen ska stödja ministerierna i upprätthållandet och utvecklandet av försörjningsberedskapen. Samordningen av utvecklandet av försörjningsberedskapen ska vara arbets- och näringsministeriets uppgift. Avsikten är att samarbetet och ministeriernas möjligheter att delta i styrningen av Försörjningsberedskapscentralen ska utvecklas genom att det inrättas en förvaltningsövergripande styrgrupp för Försörjningsberedskapscentralen.

Den finansieringsmodell som tillämpas på Försörjningsberedskapscentralen och på försörjningsberedskapsåtgärderna ses över i förslaget så att en del av finansieringen föreslås komma från statsbudgeten och en del fortfarande från försörjningsberedskapsavgiften, vilken föreslås bli intäktsförd till försörjningsberedskapsfonden. Syftet med ändringarna är att säkerställa en tillräcklig nivå på finansieringen för Försörjningsberedskapscentralen och försörjningsberedskapsfonden.

Regleringen av statens säkerhetsupplag förtydligas genom att man fastställer förfaranden för inrättande och ibruktagande av statliga säkerhetsupplag. Till lagen föreslås bli fogade bestämmelser om produktionsreserveringar och kapacitetsreserveringar. Dessutom föreslås i lagen om skyddsupplag ändringar av närmast teknisk natur.

Det föreslås att sektorerna, poolerna och Försörjningsberedskapsrådet, vilka är centrala med tanke på samarbetet mellan myndigheterna, näringslivet och organisationerna, ska fortsätta det för tryggandet av försörjningsberedskapen viktiga samarbetet och vidareutveckla det.

Bakgrunden till propositionen är regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering, enligt vilket regeringen genomför en helhetsöversyn av lagstiftningen om försörjningsberedskap under den kommande valperioden i syfte att uppdatera lagstiftningen.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2026 och avses bli behandlad i samband med den.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 april 2026.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING.....	5
1 Bakgrund och beredning.....	5
1.1 Bakgrund.....	5
1.2 Beredning.....	5
2 Nuläge och bedömning av nuläget	6
2.1 Försörjningsberedskapsarbetet och Försörjningsberedskapscentralens verksamhet	6
2.2 Utredningar, beslut och strategier i anslutning till försörjningsberedskapen	6
2.3 Den gällande lagens förhållande till grundlagen	11
2.4 Ålands ställning	12
2.5 Granskning av de centrala bestämmelserna i lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen	14
2.5.1 Lagens tillämpningsområde.....	14
2.5.2 Försörjningsberedskapscentralens rättsliga ställning	14
2.5.3 Myndigheter som svarar för försörjningsberedskapen och Försörjningsberedskapscentralens styrning	16
2.5.4 Försörjningsberedskapscentralens förvaltningsmodell och verksamhetsorgan	17
2.5.5 Försörjningsberedskapscentralens uppgifter	19
2.5.6 Materiell beredskap	21
2.5.7 Samarbete mellan myndigheterna, näringslivet och organisationerna	27
2.5.8 De anställdas ansvar	27
2.5.9 Rätt att få information.....	29
2.5.10 Försörjningsberedskapsförseelse	30
2.5.11 Bemyndigande att utfärda förordning.....	30
2.5.12 Försörjningsberedskapscentralens egendom	30
2.5.13 Finansieringen av försörjningsberedskapen	31
2.5.14 Utmaningar i finansieringen av försörjningsberedskapen i nuläget	35
2.5.15 Villkor för beviljande av finansiering och stöd	37
2.6 Propositionens förhållande till EU:s regler om statligt stöd och konkurrensreglering	39
2.7 Propositionens förhållande till beredskapslagen	42
3 Målsättning.....	44
4 Förslagen och deras konsekvenser	45
4.1 De viktigaste förslagen	45
4.1.1 Inrättande av ämbetsverket.....	45
4.1.2 Samarbetet kring försörjningsberedskapen och styrmodellen för Försörjningsberedskapscentralen.....	46
4.1.3 Utvecklingen av finansieringen av försörjningsberedskapen	47
4.1.4 Försörjningsberedskapsfondens förvaltning, tillsyn och styrning	49
4.1.5 Materiell beredskap	50
4.1.6 Försörjningsberedskapscentralens rätt att få information.....	51
4.1.7 Handräckning.....	51
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna.....	52
4.2.1 Ekonomiska konsekvenser.....	52

4.2.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet	54
4.2.3 Övriga samhällseliga konsekvenser	56
5 Alternativa handlingsvägar.....	56
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser	56
5.1.1 Rättslig ställning och förvaltningsmodeller	56
5.1.2 Förvaltningsorgan	57
5.1.3 Styrningsmodell	58
5.1.4 Finansiering	59
5.1.5 Bestämmelser i anslutning till behörigheter enligt beredskapslagen.....	60
5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet	61
5.2.1 Sverige	61
5.2.2 Norge	62
5.2.3 Danmark	62
5.2.4 Den nordiska dimensionen	63
5.2.5 Europeiska unionen	63
5.2.6 Schweiz.....	64
6 Remissvar	64
7 Specialmotivering.....	69
7.1 Lag om tryggande av försörjningsberedskapen och om Försörjningsberedskapscentralen.....	69
7.2 Lag om skyddsupplag	116
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag	119
9 Ikraftträdande	120
10 Verkställighet och uppföljning	121
11 Förhållande till andra propositioner	121
11.1 Samband med andra propositioner	121
11.2 Förhållande till budgetpropositionen	122
12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	122
12.1 Offentliga förvaltningsuppgifter och betydande utövning av offentlig makt – inrättande av ämbetsverket	122
12.2 Utfärdande av förordningar och delegering av lagstiftningsbehörighet	124
12.3 Försörjningsberedskapsfonden som står utanför statsbudgeten	124
12.4 Rätt att få information.....	126
12.5 Handräckning.....	127
12.6 Rättsskydd.....	128
LAGFÖRSLAG.....	130
1. Lag om tryggande av försörjningsberedskapen och om Försörjningsberedskapscentralen.....	130
2. Lag om ändring av lagen om skyddsupplag	140
BILAGA.....	143
PARALLELLTEXT	143
2. Lag om ändring av lagen om skyddsupplag	143

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering genomför regeringen en helhetsöversyn av lagstiftningen om försörjningsberedskap för att säkerställa att lagstiftningen är uppdaterad.

1.2 Beredning

Arbets- och näringsministeriet tillsatte den 12 januari 2024 en förvaltningsövergripande arbetsgrupp för mandatperioden 15.1.2024–31.12.2025 för att bereda en reform av försörjningsberedskapslagstiftningen. Arbetsgruppen hade till uppgift att bereda en reform av lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen (1390/1992) (nedan *försörjningsberedskapslagen*) och statsrådets förordning om Försörjningsberedskapscentralen (455/2008) (nedan *försörjningsberedskapsförordningen*). Enligt arbetsgruppens tillsättningsbrev var målet med uppdateringen av lagstiftningen bland annat att närmare definiera Försörjningsberedskapscentralens uppgifter och att skapa klarhet i Försörjningsberedskapscentralens rättsliga ställning på lagnivå samt att uppdatera lagstiftningen så att den motsvarar grundlagen (731/1999) och riksdagens grundlagsutskotts utlåtandep Praxis under den senaste tiden. I samband med beredningen utvecklades också Försörjningsberedskapscentralens styrnings- och förvaltningsmodell. Under beredningen bedömdes det också om modellen för samarbete mellan myndigheterna, näringslivet och organisationerna i enlighet med den gällande lagen kräver ändringar på lagnivå. Till helheten hörde också en översyn av finansieringen av försörjningsberedskapen och de ändringar i bestämmelserna som behövs för detta. Försörjningsberedskapscentralen har hand om förvaltningen av försörjningsberedskapsfonden, som står utanför statsbudgeten och till vilken den försörjningsberedskapsavgift som uppbärs i samband med energibeskattningen intäktas. Arbetsgruppen utsåg underarbetsgrupper för finansiering och materiell beredskap. De stora strukturella förändringarna av helheten av materiell beredskap bereds i ett separat projekt som inleds senare.

Arbets- och näringsministeriet och Försörjningsberedskapscentralen kallade den 27 februari 2024 en utredningsperson för att bedöma vilken betydelse den samarbetsmodell för den offentliga och den privata sektorn som Försörjningsberedskapscentralen tillämpar har i det finländska försörjningsberedskapssystemet och nuläget i den förändrade verksamhetsmiljön. Före detta bad arbets- och näringsministeriet den 16 maj 2023 juris professor Tuomas Ojanen om en bedömning om behoven av ändringar i försörjningsberedskapslagen och försörjningsberedskapsförordningen i synnerhet med tanke på grundlagen (731/1999).

Den arbetsgrupp som beredde reformen av försörjningsberedskapslagen publicerade en bedömningspromemoria om behoven av ändringar i lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen (Behoven av ändringar i lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen, Arbets- och näringsministeriets publikationer 2024:47, presentationsblad på svenska.)

Beredningsunderlaget till propositionen finns i den offentliga tjänsten på <https://tem.fi/sv/projekt> med identifieringskoden [TEM085:00/2023](https://tem.fi/sv/projekt).

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Försörjningsberedskapsarbetet och Försörjningsberedskapscentralens verksamhet

Den gällande försörjningsberedskapslagen (1390/1992) stiftades 1992 och den trädde i kraft vid ingången av 1993. Samtidigt inledde Försörjningsberedskapscentralen sin verksamhet. Försörjningsberedskapsförordningen (455/2008), som innehåller kompletterande bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralen och dess verksamhet, utfärdades 2008. Försörjningsberedskapsarbetet, verksamhets- och säkerhetsmiljön samt förväntningarna på försörjningsberedskapen har förändrats avsevärt efter att försörjningsberedskapslagen stiftades.

Även om Försörjningsberedskapscentralen och försörjningsberedskapsarbetet har förmått förnya sig och utvecklas, svarar förutsättningarna för tryggande av försörjningsberedskapen inte längre till alla delar på de förändringar som verksamhetsmiljön förutsätter. De förändringar som skett i säkerhetsmiljön, utvecklingen av EU-regleringen och Finlands Natomedlemskap förutsätter beredskap i anslutning till cybersäkerhet, cyberhot, internationellt samarbete, hybridpåverkan och skydd av den kritiska infrastrukturen samt en större uppsättning metoder för materiell beredskap inom försörjningsberedskapen.

I det följande görs en genomgång av de viktigaste helheter som påverkar försörjningsberedskapen och Försörjningsberedskapscentralens verksamhet samt av bestämmelserna i försörjningsberedskapslagen. Dessutom bedöms det hur helheterna och bestämmelserna fungerar samt vilka de identifierade ändringsbehoven är.

2.2 Utredningar, beslut och strategier i anslutning till försörjningsberedskapen

Åren 2020–2024 gjordes ett flertal bedömningar och utredningar om försörjningsberedskapen och Försörjningsberedskapscentralen. Utredningarna om försörjningsberedskapen samt erfarenheterna från covid-19-pandemin visar att Finland har ett välfungerande försörjningsberedskapssystem. Den förändrade verksamhetsmiljön kräver emellertid att resurserna tryggas och att handlingsmodellen utvecklas.

Den första parlamentariskt beredda redogörelsen om försörjningsberedskapen antogs i riksdagen i mars 2023 (VNS 8/2022 rd). Redogörelsen specificerar de centrala riktlinjerna för utveckling av försörjningsberedskapen fram till 2030 och beskriver försörjningsberedskapens förändrade verksamhetsmiljö. Enligt redogörelsen måste målen för försörjningsberedskapen och aktualiteten i begreppet försörjningsberedskap på bestämmelsenivå bedömas. Behoven av ändringar i försörjningsberedskapslagen bör också bedömas som helhet för att lagen om tryggande av försörjningsberedskapen bättre ska motsvara kraven i den föränderliga verksamhetsmiljön. I utvecklingsarbetet ska hänsyn tas också till de krav som internationellt samarbete ställer, liksom till den kontinuerligt föränderliga verksamhetsmiljön, som gör att också urvalet av metoder inom försörjningsberedskapen måste utvecklas kontinuerlig för att kunna svara mot behoven i den föränderliga världen. Ändringarna i säkerhetsmiljön avspeglar sig på uppgiftsfältet på bestämmelsenivå också i en internationell kontext –Natomedlemskapet, förpliktelser som Europeiska unionen ålägger, det nordiska och bilaterala samarbetet samt samarbetet med OECD-medlemsländer påverkar också Försörjningsberedskapscentralens uppgifter. Också internationella förpliktelser som håller på att utvecklas, konkurrenslagstiftningen i Europeiska unionen och i Finland, upphandlingslagstiftningen och andra normuppsättningar som styr marknaden måste beaktas i bestämmelserna och i det praktiska arbetet.

Enligt försörjningsberedskapslagen uppställer statsrådet de allmänna målen för försörjningsberedskapen, i vilka beredskapsnivån fastställs med beaktande av minimibehoven för befolkningen och ett nödvändigt näringsliv samt för försvaret (nedan *beslutet om målen för försörjningsberedskapen*). Statsrådet uppställde den 24 oktober 2024 sitt senaste beslut om målen för försörjningsberedskapen (568/2024). Beslutet om målen för försörjningsberedskapen förnyades i enlighet med regeringsprogrammet och riktlinjerna för utvecklingen i statsrådets redogörelse om försörjningsberedskapen. Utgångspunkten är den förändrade säkerhetspolitiska miljön i Finland, som också återspeglas i försörjningsberedskapsverksamheten. De nya och starkare hoten förutsätter att nivån på tryggheten av försörjningsberedskapen och beredskapsnivån stärks. En av prioriteringarna i utvecklingen av försörjningsberedskapen under de närmaste åren är också beredskapen inför militära hot och hybridhot.

Statsrådets beslut om de allmänna målen för den materiella försörjningsberedskapen meddelades för första gången den 14 juli 1988. Sedermera har motsvarande beslut meddelats 1995, 2002, 2008, 2013 och 2018. Kärninnehållet i beslutet om målen för försörjningsberedskapen är att fastställa fokusområdena för försörjningsberedskapen, målen för den materiella försörjningsberedskapen och de viktigaste sätten att trygga dessa. Beslutet om målen för försörjningsberedskapen styr och ger riktlinjerna för myndigheternas inom statens central- och regionalförvaltning och kommunerna, välfärdsområdena och andra sådana aktörer som ansvarar för försörjningsberedskapen inom sitt eget förvaltningsområde, för ledningen och utvecklingen av den. Beslutet om målen för försörjningsberedskapen innehåller bland annat riktlinjer för genomförandet av säkerhetsupplagringen. Beslutet om målen för försörjningsberedskapen är till sin natur en lagstadgad riksomfattande plan som avses i 3 § 13 punkten i reglementet för statsrådet (262/2003, nedan RSR), som publiceras i författningssamlingen. Beslutet om målen för försörjningsberedskapen är inte juridiskt bindande på samma sätt som lagstiftning. I redogörelsen om försörjningsberedskapen ges parlamentariskt de centrala riktlinjerna för utveckling av försörjningsberedskapen på längre sikt. Att redogörelsen uppdateras regelbundet gör det också möjligt för riksdagen att strategiskt uppdatera målen för försörjningsberedskapen.

Utgångspunkterna för den nationella försörjningsberedskapen är en välfungerande nationell och internationell marknad, en mångsidig industriell och annan produktionsmässig bas, en stabil offentlig ekonomi och en konkurrenskraftig samhällsekonomi. Tryggheten av försörjningsberedskapen stöder sig också på välfungerande internationella politiska, ekonomiska och tekniska förbindelser, inklusive trafikleder, samt deras kontinuitet. För att den nationella försörjningsberedskapen ska kunna tryggas behövs även ett mer omfattande samarbete med Sverige, de övriga nordiska länderna och länderna kring Östersjön samt med EU och Nato och deras medlemsstater.

Statsrådet lämnade 2022 en aktuell redogörelse till riksdagen om förändringarna i den säkerhetspolitiska miljön (VNS 1/2022 rd). I redogörelsen bedöms de förändringar i den utrikes- och säkerhetspolitiska omvärlden som orsakats av Rysslands anfall på Ukraina den 24 februari 2022 och konsekvenserna för Finland och Finlands försörjningsberedskap i enlighet med modellen för den övergripande säkerheten. I redogörelsen konstateras att Finland internationellt sett har ett unikt, välfungerande försörjningsberedskapssystem. Målet är att de allvarligaste undantagsförhållandena kan skötas med nationella åtgärder, och Finland måste ha en tillräcklig beredskapsnivå och inom ramen för vad som är möjligt också behövlig självförsörjning i fråga om de allra nödvändigaste förnödenheterna. I redogörelsen beaktas också coronapandemins konsekvenser för den övergripande säkerheten och för de överenskomna samarbetsinitiativen i fråga om åtgärder inom det bilaterala och multilaterala beredskapssamarbetet och den övergripande säkerheten. Det nordiska samarbetet kring försörjningsberedskapen har intensifierats och inom Europeiska unionen pågår flera projekt som syftar till att stärka unionens

kriställighet. I redogörelsen tas också hänsyn till de krav som Natomedlemskapet ställer på Finlands modell för övergripande beredskap och också på försörjningsberedskapen. Den civila beredskapen och samhällets övergripande kriställighet, det vill säga resiliensen, är en del av Natos övergripande avskräckning, som nationen i princip ansvarar för.

Sommaren 2024 publicerades en utrikes- och säkerhetspolitisk redogörelse (Statsrådets publikationer 2024:33). I redogörelsen konstateras det att tryggheten av försörjningsberedskapen i alla förhållanden är en nödvändig del av kriställigheten, och den upprätthålls och utvecklas med hänsyn till identifierade utvecklingsbehov. I försörjningsberedskapen betonas skyddet av den kritiska infrastrukturen och dess funktionssäkerhet samt säkerheten i leveranskedjorna och decentraliseringen av dem. Med tanke på samhällets övergripande beredskap är det viktigt att trygga livsmedelsförsörjningen, säkerställa leveranserna av materiella resurser inom hälso- och sjukvården samt trygga energiförsörjningen genom att främja omställningen till ren energi. I den militära försörjningsberedskapen betonas tryggheten av den operativa funktionsförmågan i de viktigaste kapaciteterna. Sommaren 2024 lämnades också en redogörelse för internationella ekonomiska relationer och utvecklingssamarbete, som kompletterar den utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelsen (Statsrådets publikationer 2024:37). I redogörelsen konstateras risker av en ny typ för de internationella produktionskedjorna, och större uppmärksamhet än tidigare måste fästas vid ekonomisk säkerhet och hantering av kritiska beroenden. Det handlar om både ekonomiska intressen och försörjningsberedskap: de leveranskedjor som är kritiska för Finland och finländska företag måste kunna hållas obrutna under alla förhållanden.

Utvärderingsrapporten ”Viljasta verkostoihin: Huoltovarmuuskeskuksen arviointi” (Från spannmål till nätverk: Utvärdering av Försörjningsberedskapscentralen, arbets- och näringsministeriets publikationer 2021:32) ger en omfattande analys av Försörjningsberedskapscentralens verksamhet, ledarskap och effektivitet som en del av Finlands nationella försörjningsberedskapssystem. Rapporten betonar ett övergripande försörjningsberedskapstänkande och vikten av samarbete med näringslivet framför allt genom poolverksamhet. I rapporten konstateras att samarbetet med ministerierna däremot är fragmentariskt och att styrnings- och ledningssystemet ställvis är otydligt. Användningen av fondens medel är inte transparent.

Flera utvecklingsåtgärder har redan vidtagits på basis av de bedömningar och utredningar som gjorts om försörjningsberedskapen och Försörjningsberedskapscentralen. I den första parlamentariskt beredda och av riksdagen godkända redogörelsen för försörjningsberedskapen har de åtgärder som krävs för att utveckla försörjningsberedskapen granskats på ett övergripande sätt. En ny förvaltningsövergripande samarbetsgrupp för försörjningsberedskapen tillsattes hösten 2021 för att främja informationsutbytet i försörjningsberedskapsärenden på statsrådsnivå. Försörjningsberedskapscentralens resultatstyrning, regelbundna dialog och rapportering till ministeriet har utvecklats och styrts i en mer konkret riktning. Försörjningsberedskapscentralen har dessutom uppdaterat sina interna förfaranden med hjälp av ett utvecklingsprogram. Försörjningsberedskapscentralen har också ökat öppenheten i sin verksamhet bland annat genom sin webbplats. Försörjningsberedskapscentralen har också genomfört ett strukturellt projekt som granskade hur försörjningsberedskapsorganisationens sektorer, pooler och kommittéer till sin struktur och verksamhet uppfyller kraven i den förändrade verksamhetsmiljön.

Arbets- och näringsministeriet och Försörjningsberedskapscentralen tillsatte den 28 februari 2024 generalmajor (res) Kim Mattsson för att utarbeta en redogörelse om försörjningsberedskapssamarbetet. Utredningspersonens uppgift var att bedöma vilken betydelse den samarbetsmodell för den offentliga och den privata sektorn som

Försörjningsberedskapscentralen tillämpar har i det finländska försörjningsberedskapssystemet och dess nuläge i den förändrade omvärlden. Utöver bedömningen av samarbetet mellan den offentliga och den privata sektorn bedömde utredningspersonen de centrala utmaningarna i samarbetsmodellen och förslagen om behov av ändringar i bestämmelserna och andra utvecklingsförslag. *Utredningen Försörjningsberedskapens framtid: Utredning om utvecklingsbehoven i samarbetet mellan den offentliga och privata sektorn*, publicerades den 12 juni 2024 (Arbets- och näringsministeriets publikationer 2024:27, presentationsblad på svenska).

Statsrådet antog den 16 januari 2025 som ett principbeslut Säkerhetsstrategi för samhället. Principerna för den övergripande säkerheten uppdateras för femte gången i denna säkerhetsstrategi för samhället. Säkerhetsstrategin för samhället är det högsta styrdokumentet för den övergripande säkerheten. Strategin bereddes under ledning av Säkerhetskommittén. I Säkerhetsstrategin för samhället beskrivs verksamhetsmodellen för den övergripande säkerheten, där myndigheter, näringslivet, organisationer och invånarna tillsammans sörjer för samhällets vitala funktioner, och de strategiska uppgifterna för stärkande av den övergripande säkerheten anförtros alla förvaltningsområden. I enlighet med det som konstateras i Säkerhetsstrategin för samhället är försörjningsberedskapen en del av grunden för den övergripande säkerheten och stor vikt läggs vid beredskapen inom näringslivet. När strategin skrevs stödde man sig på statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelse och på försvarsredogörelsen. En ny helhet som behandlas utöver beredskapen är hanteringen av störningssituationer och kriser, det vill säga respons. Fokus flyttas från de vitala funktionerna och säkerhetsaktörerna till att i större utsträckning ligga på själva verksamheten.

Tryggandet av samhällets vitala funktioner grundar sig på lagstiftning. Störningssituationer hanteras i regel med myndigheternas normala befogenheter. Bestämmelser om den offentliga förvaltningens allmänna skyldighet att ha beredskap att sköta sina uppgifter också under undantagsförhållanden finns i beredskapslagen. Utöver de nationella bestämmelserna styrs beredskapen och responsen också av EU-lagstiftningen, bilaterala och multilaterala avtal samt internationella förpliktelser som är bindande för Finland. Som Natomedlem beaktar Finland de grundläggande kraven på alliansens resiliens när samhällets kriställighet utvecklas. En viktig del av verkställandet av strategin är att följa hur den genomförs. I Finland sker rapporteringen om den övergripande säkerheten genom en årlig rapport till statsledningen om samhällets säkerhet och genom andra översikter som publiceras regelbundet. Genom dessa hålls statsledningen och andra centrala aktörer medvetna om läget i fråga om den övergripande säkerheten i det finländska samhället.

Statsrådets kansli har tillsatt ett projekt för säkerhetsledning (VN007:00/2024), med mandatperioden 3.8.2024–31.12.2025. I enlighet med regeringsprogrammet stärker statsminister Petteri Orpos regering den övergripande säkerheten, kriställigheten och försörjningsberedskapen. Målet enligt regeringsprogrammet är att statsrådets ledarförmåga i frågor som gäller den yttre och inre säkerheten stärks. Projektet har till uppgift är att beskriva hierarkin mellan de viktigaste styrdokumenterna på statsrådsnivå som handlar om säkerhetsledning sam bereda förslag till deras framtida hierarkiska struktur och innehåll. Projektet ska också bereda förslag till former för politisk styrning samt strukturer, resurser och förvaltning som hänför sig till säkerhetsledningen på statsrådsnivå, förnyande av ledningsstrukturen för den övergripande säkerheten och cybersäkerheten och förtydligande av myndigheternas befogenheter samt reform av säkerhetskommittén. Utkastet till slutrapport sändes på remiss den 12 juni 2025. I rapportutkastet ges flera förslag till utveckling av förutsättningarna för säkerhetsledning på statsrådsnivå samt av den politiska styrningen och processerna. Utvecklingsförslagen i rapporten behandlar bland annat ministeriernas beredskapsskyldighet, övnings- och introduktionsverksamhet, sektorsövergripande samarbete

och informationsförmedling samt harmonisering av vissa förfaranden och uppgifter. Vidare ges förslag till utveckling av kommunikationen och informationssäkerheten samt förslag till strukturer för säkerhetsledningen på statsrådsnivå. I rapportutkastet behandlas inte närmare vilka förslag som kräver lagstiftningsändringar. Projektperioden har förlängts fram till den 30 september 2025.

Finlands första strategi för den nationella säkerheten utarbetas i enlighet med regeringsprogrammet och den avses bli klar före utgången av 2025. I fokus för strategin står att på statsrådsnivå och i det förvaltningsövergripande samarbetet effektivare än i nuläget och på ett övergripande sätt beakta hot i anslutning till intressen inom Finlands nationella säkerhet. I strategiarbetet identifieras dessutom på ett omfattande och förvaltningsövergripande sätt vilka omedelbara och föregripande åtgärder som behövs för att skydda den nationella säkerheten. På så sätt identifieras och beaktas nationella säkerheten i större utsträckning än tidigare i ministeriernas och myndigheternas arbete. Strategin för den nationella säkerheten definierar de strategiska åtgärderna och fokusområdena för att effektivare skydda den nationella säkerheten, och genomför strategisskyldigheten i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2022/2557 om kritiska entiteters motståndskraft och om upphävande av rådets direktiv 2008/114/EG (nedan *CER-direktivet*) genom att beskriva bevarandet och utvecklingen av motståndskraften i funktioner som är kritiska med tanke på samhällets funktionsförmåga.

Strategin för den nationella säkerheten stöder sig på bland annat den utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelsen, den försvarspolitiska redogörelsen och Säkerhetsstrategin för samhället och prioriterar de aspekter som lyfts fram i dessa dokument med tanke på den nationella säkerheten. Strategin för den nationella säkerheten fokuserar på de allvarligaste hoten mot den nationella säkerheten med särskild betoning på hotande statliga aktörer och deras verksamhetsformer. I strategin för den nationella säkerheten beskrivs de viktigaste redan pågående och kommande insatserna för att skydda och producera den nationella säkerheten varje dag. Strategin för den nationella säkerheten kompletteras av en mer detaljerad plan för genomförandet, som avses bli utarbetad under hösten 2025.

Regional försörjningsberedskap

Den regionala försörjningsberedskapen är en viktig del av det nationella försörjningsberedskapssystemet. I beslutet om målen och redogörelsen för försörjningsberedskapen betonas vikten av den regionala dimensionen i synnerhet för att trygga de kritiska funktionerna i långvariga och allvarliga störningssituationer. Den nationella lägesbilden över försörjningsberedskapen bygger för sin del på de uppgifter som de regionala aktörerna har lämnat.

Målet för den regionala försörjningsberedskapen är att trygga de kritiska regionala funktionerna i långvariga och allvarliga störningssituationer genom samarbete mellan olika aktörer, med beaktande av lokala särdrag. Uppgifterna i anslutning till den regionala försörjningsberedskapen omfattar bland annat regional riskbedömning, stöd för kontinuitetshanteringen, samordning av beredskapsplanerna samt upprätthållande av de regionala försörjningsberedskapsnätverken. Försörjningsberedskapscentralens uppgift har varit att stödja den regionala försörjningsberedskapen genom att ta fram en lägesbild, koordinera de regionala åtgärderna och främja de regionala aktörernas sektorsövergripande samarbete.

Försörjningsberedskapscentralen och de nuvarande närings-, trafik- och miljöcentralerna (NTM-centralerna) har bedrivit avtalsbaserat samarbete för att organisera näringslivets regionala beredskapssamarbete. Kommittéerna för näringslivets regionala beredskapssamarbete

är regionala planerings- och samarbetsforum som har i uppgift att utveckla näringslivets beredskap i regionerna och säkerställa samarbetet och informationsutbytet mellan näringslivet, den offentliga förvaltningen och den tredje sektorn. Försörjningsberedskapscentralen har ställt upp mål för beredskapssamarbetet årligen. Andra regionala aktörer inom försörjningsberedskapsorganisationen är Kommittén för egen beredskap i hushållen, som verkar som ett expert- och utvecklingsnätverk för hushållens beredskap, samt de regionala kommittéerna för energiförsörjning och byggande.

Efter regionförvaltningsreformen utvecklas den regionala försörjningsberedskapen och den tillhörande beredskapen i samarbete med Tillstånds- och tillsynsverket, livskraftscentralerna, välfärdsområdena samt andra regionala strukturer och nätverk. Tillstånds- och tillsynsverket främjar bland annat beredskapsplaneringen för regionala aktörer som är centrala för försörjningsberedskapen, förmedlar information till dem samt ordnar utbildningar och övningar där företag som är kritiska för försörjningsberedskapen eller deras nyckelpersoner kan delta.

Verksamheten i kommittéerna för näringslivets regionala beredskapssamarbete överförs vid ingången av 2026 från NTM-centralerna till livskraftscentralerna, vars nätverksarbete för att främja företagsverksamhet stöder målet att trygga de regionala funktioner som är kritiska för försörjningsberedskapen genom samarbete mellan olika aktörer. Kommittéerna för näringslivets regionala beredskapssamarbete och för egen beredskap i hushållen samt övriga regionala kommittéer och nätverk stöder även i framtiden näringslivets och hushållens beredskap och främjar samarbetet.

Även den basservice som kommunerna ordnar samt den infrastruktur som kommunerna äger direkt eller indirekt betraktas som samhällets kritiska infrastruktur. Kommunerna producerar också tjänster som möjliggör befolkningens funktionsförmåga i andra uppgifter såväl i allvarliga störningssituationer under normala förhållanden som under undantagsförhållanden. I Finland sköts vattenförsörjning och avfallshantering av kommuner eller kommunalt ägda bolag. Enligt en utredning gjord av Kommunförbundet är kommunerna huvud- eller delägare i mer än 80 procent av fjärrvärmebolagen och mer än 70 procent av nätinnehavarna. År 2023 kom 85 procent av den fjärrvärmeenergi som produceras av medlemsföretagen i Finsk Energiindustri rf från kommunalt ägda anläggningar. Bland dessa var 16 av de till värmeproduktionen sett 20 största anläggningarna kommunalt ägda. I fråga om elöverföringen finns cirka två tredjedelar av förbrukningsställena i kommunalt ägda bolags distributionsnät (år 2022). Kommunerna äger ett betydande antal fastigheter, av vilka en del används av välfärdsområdena. Kommunerna äger det kommunala vägnätet i sitt område, vilket skapar förutsättningar för trafikarrangemang. Mycket av den övriga viktiga infrastrukturen, såsom dammanläggningar, ägs också av kommunerna. Dessutom styr kommunerna placeringen av all byggd infrastruktur genom sin markanvändning, planläggning och tillståndspraxis.

När det gäller det regionala beredskapssamarbetet och lägesbildsverksamheten har ett utvecklingsprojekt inletts. Målet för projektet är att förnya funktionerna så att de stöder beredskapen samt hantering av störningssituationer och undantagsförhållanden så effektivt som möjligt. Ett av projektets mål är att utreda och beskriva nuläget för lägesbildsverksamheten och lägga fram ett förslag till hur den kan ordnas så att den befintliga verksamheten utnyttjas. Projektets mandatperiod är 15.8.2024–30.11.2025.

2.3 Den gällande lagens förhållande till grundlagen

Försörjningsberedskapslagen trädde i kraft den 1 januari 1993. Lagen stiftades då i grundlagsenlig ordning enligt 67 § i riksdagsordningen, eftersom Försörjningsberedskapscentralens verksamhet finansieras ur försörjningsberedskapsfonden

som står utanför statsbudgeten. Genom den reform av bestämmelserna om statsfinanserna i grundlagen, som trädde i kraft den 1 mars 1992, blev det förbjudet att inrätta fonder utanför statsbudgeten (RP 105/1992 rd s. 13). Försörjningsberedskapslagen är till sin konstitutionella karaktär en så kallad undantagslag, som emellertid kan ändras i vanlig lagstiftningsordning om den lag som ändrar den inte utvidgar de undantag som gjorts i grundlagen. Också sådana för helheten oväsentliga tillägg och ändringar, vilka i och för sig innebär smärre utvidgning av ett undantag i en grundlag, kan genomföras i vanlig lagstiftningsordning, under förutsättning att karaktären av det ursprungligen som ett undantag från grundlagen genomförda helhetsarrangemanget inte därigenom undergår någon förändring (RP 1/1998 rd, s. 125/II).

Försörjningsberedskapslagen har efter den 1 januari 1993 ändrats flera gånger under 1990- och 2000-talet. Varken den ursprungliga försörjningsberedskapslagen eller de ändringar som gjorts i den senare har behandlats i grundlagsutskottet, trots att till exempel begreppet försörjningsberedskap i den ändring som gjordes 2005 vid sidan av begreppet undantagsförhållanden utvidgades i motiveringen i regeringens proposition till att gälla också de allvarliga störningssituationer under normala förhållanden, där marknadsmekanismen inte skapar tillräcklig försörjningsberedskap. Ett undantag är den ändring i lagen som gjordes 1994, som också bedömdes av grundlagsutskottet. I lagändringen var det fråga om att utvidga försörjningsberedskapsfondens uppgifter så att från fonden finansieras också säkerhetsupplagring av spannmål. Grundlagsutskottet ansåg att överföringen av säkerhetsupplagringen av spannmål till försörjningsberedskapsfonden inte som helhet bedömt utvidgade de uppgifter som i nuläget finansieras via fondekonomin, och att lagförslaget därför kunde antas i vanlig lagstiftningsordning.

Efter att försörjningsberedskapslagen antogs trädde den nya grundlagen i kraft den 1 mars 2000. Redan tidigare trädde den så kallade reformen av de grundläggande rättigheterna och friheterna i kraft 1995. De bestämmelser om de grundläggande rättigheterna som reformerades i reformen har nästan som sådana tagits in i 2 kap. (6–23 §) i grundlagen.

Regleringen i grundlagen har ändrats avsevärt sedan den ursprungliga försörjningsberedskapslagen antogs, bland annat till den del det är fråga om området för lag och förordning, det vill säga om vilka ärenden som det ska regleras i lag och vilka som kan regleras på förordningsnivå. De grundlagar som var gällande när försörjningsberedskapslagen antogs inkluderade inte heller någon uttrycklig bestämmelse i enlighet med 124 § i grundlagen om att anförtro någon annan än myndigheter förvaltningsuppgifter, och inte heller någon bestämmelse i enlighet med 87 § i grundlagen om fonder utanför statsbudgeten. Den gällande grundlagen innehåller också sådana bestämmelser om det offentliga och om utövning av offentlig makt (bl.a. 2 § 3 mom., 22 § och 119 § i grundlagen), som inte ingick i de grundlagar som gällde tidigare.

2.4 Ålands ställning

I grundlagens 120 § anges det att landskapet Åland har självstyrelse enligt vad som särskilt bestäms i självstyrelselagen för Åland (1144/1991), nedan *självstyrelselagen*. Enligt självstyrelselagen fördelas den allmänna lagstiftningsbehörigheten för landskapet Åland mellan riket och landskapet. Fördelningen av lagstiftningsbehörigheten i frågor som gäller försörjningsberedskapen beror på om den sektor som anknyter till försörjningsberedskapen enligt självstyrelselagen för Åland hör till landskapets eller rikets behörighet. Bestämmelser om landskapet Ålands lagstiftningsbehörighet finns i 18 § i självstyrelselagen. Enligt 30 § i självstyrelselagen hör förvaltningen i ärenden som faller inom rikets lagstiftningsbehörighet till riksmyndigheterna, och enligt 23 § i självstyrelselagen hör förvaltningen i ärenden som har hänförts till landskapets lagstiftningsbehörighet på motsvarande sätt till

landskapsmyndigheterna. Bestämmelser om rikets lagstiftningsbehörighet finns i lagens 27 §. Enligt 27 § 28 och 34 punkten i självstyrelselagen har riket lagstiftningsbehörighet bland annat i fråga om befolkningsskyddet och beredskapen inför undantagsförhållanden. Beredskapen för störningssituationer under normala förhållanden hör till Ålands lagstiftningsbehörighet till den del landskapet har lagstiftningsbehörighet. Åland har lagstiftningsbehörighet exempelvis i fråga om näringsverksamhet, hälso- och sjukvård, undervisning, socialvård, allmän ordning och säkerhet, brand- och räddningsväsendet, radio- och televisionsverksamhet, el-, vatten-, livsmedels- och bränsleförsörjningen samt trafik, vägar och sjötransporter på Åland. (18 § 6, 12–14 samt 20–22 punkten i självstyrelselagen). Ålands försörjningsberedskap hör således delvis till landskapets och delvis till rikets lagstiftningsbehörighet. Vem som har ansvar för försörjningsberedskapen beror på omständigheterna i det förekommande fallet och på huruvida sektorn i fråga enligt självstyrelselagen för Åland omfattas av landskapets lagstiftningsbehörighet eller rikets behörighet. Enligt 28 § 2 mom. i självstyrelselagen ska det i fråga om rikslagar som har särskild betydelse för landskapet inhämtas utlåtande av landskapet innan lagen stiftas.

I 32 § i självstyrelselagen för Åland föreskrivs det om ett system enligt vilket uppgifter som hör till riksförvaltningen med landskapsregeringens samtycke för viss tid eller tills vidare kan överföras på en landskapsmyndighet med en så kallad överenskommelseförordning. Grundlagsutskottet har inte i samband med ändringar av lagstiftningen om försörjningsberedskap granskat tillämpningen av lagstiftningen på landskapet Åland, men utskottet har tagit ställning till Ålands särställning i fråga om beredskapen inför undantagsförhållanden. (GrUU 6/2009 rd, s. 14/I, GrUB 1/2021 rd, stycke 21, GrUU 29/2022 rd, s. 12 och GrUU 55/2024 rd, stycke 10–17). I dessa sammanhang har grundlagsutskottet ansett det vara nödvändigt att lagstiftningen är tydlig i fråga om behörighetsfördelningen mellan riksmyndigheterna och landskapsmyndigheterna och att det genom en överenskommelseförordning avgörs hur de förvaltningsuppgifter som beror på att beredskapslagen tillämpas ska ordnas i landskapet Åland. Det behöver även skapas klarhet med avseende på sådana situationer där lagstiftningen innehåller bestämmelser om avvikelser från sådan rikslagstiftning som inte tillämpas i landskapet Åland och om befogenheter för myndigheter som inte är verksamma i landskapet Åland.

Myndigheterna samarbetar i beredskapsfrågor i enlighet med vad som föreskrivs i republikens presidents förordning om skötseln i landskapet Åland av förberedande uppgifter för undantagsförhållanden (900/2000). Förordningen är en i 32 § i självstyrelselagen avsedd överenskommelseförordning. I förordningen regleras ärenden som hör till rikets lagstiftnings- och förvaltningsbehörighet. Förordningen innehåller bestämmelser om skötseln av förberedande uppgifter inom befolkningsskyddet, försörjningsberedskapen och den allmänna beredskapen inför undantagsförhållanden. Utgångspunkten är att riksmyndigheterna och landskapsmyndigheterna tillsammans ska sköta de beredskapsuppgifter som annars skulle ankomma på riksmyndigheterna. Förordningen gäller uttryckligen endast åtgärder för att skapa beredskap inför undantagsförhållanden, bland annat beredskapsplanering. Förordningen gäller således inte skötseln av beredskapsuppgifter under undantagsförhållanden. Avsikten är att åtgärderna för att skapa beredskap inför undantagsförhållanden ska skötas på lämpligt sätt som ett samarbete mellan riksmyndigheterna och landskapsmyndigheterna. En uppdatering av överenskommelseförordningen är under arbete. Den gällande överenskommelseförordningen innehåller även bestämmelser om en samrådsdelegation för beredskapsärenden, i vilken ingår företrädare för landskapet och för rikets myndigheter. Dess uppgift är bland annat att övervaka och samordna beredskapsplaneringen samt att se till att i beredskapslagen nämnda förberedelser för undantagsförhållanden vidtas. Samarbetsdelegationen ska tillsammans med Försörjningsberedskapscentralen behandla ärenden som gäller försörjningsberedskapen samt säkerhets- och skyddsupplagringen. Åland är på grund av sin folkrättsliga särställning i

praktiken separerat från det system för tryggnad av försörjningsberedskapen som tillämpas i det övriga Finland. Åland har dock på grund av sitt läge en central betydelse bland annat vid sjötransporter. Ålands är i samhälleligt, kommersiellt och militärt hänseende av stor strategisk betydelse för Finland.

Åland är demilitariserat. Försörjningsberedskapsåtgärderna måste anpassas i syfte att trygga säkerheten och försörjningsberedskapen samtidigt som Ålands demilitariserade status bevaras. Ålands geografiska läge kräver särskild uppmärksamhet i beredskapsfrågor som gäller transporter, logistik, elförsörjning och vattenförsörjning.

2.5 Granskning av de centrala bestämmelserna i lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen

2.5.1 Lagens tillämpningsområde

I 1 § i försörjningsberedskapslagen definieras lagens syfte och begreppet försörjningsberedskap. I den gällande försörjningsberedskapslagen grundar sig begreppet försörjningsberedskap på ändringen av försörjningsberedskapslagen 2005 (RP 44/2005 rd). Genom lagändringen utvidgades begreppet försörjningsberedskap och lagens tillämpningsområde så att de utöver beredskap för undantagsförhållanden inkluderar också beredskap för de med undantagsförhållanden jämförbara allvarliga störningar, där marknadsmekanismen inte producerar tillräckliga funktioner för att trygga försörjningsberedskapen samt vid sidan av nödvändiga ekonomiska funktioner anknyttande tekniska system och kontinuitetshandling.

I reformen av försörjningsberedskapslagen 2005 strävade man efter att förtydliga den begreppsliga gränsdragningen gällande försörjningsberedskapen genom att begränsa tillämpningsområdet till ekonomiska funktioner och anknyttande tekniska system. Avsikten med denna avgränsning var att förtydliga tillämpningsområdet för försörjningsberedskapslagen i förhållande till annan lagstiftning som gäller intern och extern säkerhet. Tillämpningsområdet avgränsades till ekonomiska funktioner och anknyttande tekniska system och lagens fokusområde var föregripande åtgärder. Alltför snabbt och kraftigt ingripande från myndigheternas sida kan emellertid snedvrida konkurrensen i branschen och försvaga företagens ekonomiska ansvar, så tillämpningsområdet måste begränsas till verksamhet som tryggar väsentlig försörjningsberedskap. Begreppet försörjningsberedskap har ofta utvidgats till områden som är en del av mer omfattande aktivitet för beredskap som äger rum i samhället. Alla störningssituationer är inte kritiska med tanke på försörjningsberedskapen. Det är svårt att på förhand bereda sig på alla risker, och inte ens alla allvarliga störningar är sådana att de kan hanteras med hjälp av försörjningsberedskapsåtgärder. Försörjningsberedskapens verksamhetsfält ska vara tydligt.

Begreppet försörjningsberedskap är i den gällande försörjningsberedskapslagen bundet till beredskap för undantagsförhållanden och därmed jämförbara allvarliga störningssituationer. På grund av de snabba förändringarna i verksamhets- och säkerhetsmiljön måste man bedöma om allvarliga störningssituationer under normala förhållanden tydligare på bestämmelsenivå bör ingå i tillämpningsområdet för försörjningsberedskapslagen. När lagstiftningen för normala förhållanden uppdateras behövs det perspektiv på vad som ska göras innan tröskeln för att tillämpa beredskapslagen överskrids, eftersom beredskapen byggs upp under normala förhållanden.

I 2 § 1 mom. i den gällande försörjningsberedskapslagen sätts målen för försörjningsberedskapen på en allmän nivå. I momentet konstateras det att man för att trygga försörjningsberedskapen under alla förhållanden ska åstadkomma och upprätthålla tillräcklig

beredskap att producera förnödenheter samt att styra produktion, distribution, konsumtion och utrikeshandel. Formuleringen i momentet motsvarar inte de befintliga befogenheterna och kapaciteterna, så den måste uppdateras till den delen.

2.5.2 Försörjningsberedskapscentralens rättsliga ställning

Den gällande försörjningsberedskapslagen innehåller inga detaljerade bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens rättsliga ställning som myndighet. Lagens 4–10 § finns under mellanrubriken Myndigheter som svarar för försörjningsberedskapen. Försörjningsberedskapscentralen, som nämns i lagens 5 §, hör enligt lagen till de myndigheter som svarar för försörjningsberedskapen. Enligt motiveringen till den regeringsproposition som ledde till antagandet av försörjningsberedskapslagen ska Försörjningsberedskapscentralen vara sakkunnigmyndighet samt dessutom en statlig inrättning som utför vissa operativa uppgifter och sköter säkerhetsupplagringen (RP 105/1992 rd s. 10). När Försörjningsberedskapscentralens beslutsfattande och förvaltning reformerades genom lagen om ändring av försörjningsberedskapslagen ändrades inte bestämmelserna om Försörjningsberedskapscentralens rättsliga ställning. Under den inledande beredningen av försörjningsberedskapslagen ansågs det behövligt att förtydliga Försörjningsberedskapscentralens ställning som rättssubjekt, som statligt verksamhetsorgan inom statens centralförvaltning och som myndighet. På Försörjningsberedskapslagen tillämpas de allmänna förvaltningslagarna, bland annat offentlighetslagen, lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003), språklagen (423/2003), förvaltningslagen (434/2003) och dataskyddslagen (1050/2018) (RP 158/2021 rd s. 9).

Den nuvarande modellen för organisering av Försörjningsberedskapscentralen utgår från behovet att trygga ett effektivt samarbete kring försörjningsberedskapen mellan den offentliga och den privata sektorn. Eftersom Försörjningsberedskapscentralens rättsliga ställning som statlig inrättning och myndighet inte har skrivits in tydligt och entydigt i lagtexten har det lämnat utrymme för olika tolkningar, trots att den rättsliga ställningen har behandlats heltäckande i förarbetena till lagstiftningen om Försörjningsberedskapscentralen (se RP 105/1992 rd s. 1, 8 och 10–11, RP 44/2005 rd s. 9, RP 152/2007 rd s. 11–12, RP 69/2013 rd s. 1–3, FiUB 21/2013 rd, RP 158/2021 rd s. 9, RP 232/2022 rd s. 16–17 och 25 och RP 158/2021 rd s. 12–13).

Försörjningsberedskapscentralens verksamhet är organiserad på ett sätt som avviker från andra statliga ämbetsverk och inrättningar. Försörjningsberedskapscentralens högsta administrativa makt innehas av styrelsen. Försörjningsberedskapscentralen har en verkställande direktör, som har ett betydande affärsmässigt ansvar, men som inte nämnvärt utövar administrativ beslutanderätt. Försörjningsberedskapscentralens verksamhet finansieras från försörjningsberedskapsfonden som står utanför statsbudgeten. Anställningsförhållandena vid Försörjningsberedskapscentralen är inte tjänster utan personalen har arbetsavtal. Att Försörjningsberedskapscentralens verksamhet är organiserad på ett avvikande sätt skapar sådana verksamhetsmöjligheter och skyldigheter för ledningen som typiska offentliga sammanslutningar som omfattas av budgetförfarandet inte har. Försörjningsberedskapscentralen handlar med nyttigheter som hör till dess behörighet på marknadsvillkor på bästa möjliga sätt och vid bästa möjliga tidpunkt oavsett årskalendern för budgetförfarandet.

Försörjningsberedskapscentralen är en horisontell aktör som samarbetar mycket med de olika förvaltningsområdena. När de uppgifter som ålagts Försörjningsberedskapscentralen ändrades och utvidgades fördes det diskussioner om huruvida Försörjningsberedskapscentralens administrativa organiseringssätt borde vara av samma typ som andra statliga inrättnings- och myndigheters. Försörjningsberedskapscentralen har offentliga förvaltningsuppgifter, uppgifter

som inkluderar utövning av offentlig makt och även betydande utövning av offentlig makt, som i princip kan anförtros endast myndigheter. Också detta talar för att Försörjningsberedskapscentralens rättsliga ställning och ställning som myndighet borde stärkas. I 124 § i grundlagen konstateras det att offentliga förvaltningsuppgifter kan anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock endast anförtros myndigheter. Försörjningsberedskapscentralens ställning som myndighet kan förtydligas genom att centralens organiseringssätt ändras så att det allmänt sett motsvarar organisationssättet för statliga ämbetsverk.

2.5.3 Myndigheter som svarar för försörjningsberedskapen och Försörjningsberedskapscentralens styrning

Enligt 4 § i den gällande försörjningsberedskapslagen ankommer utvecklandet av försörjningsberedskapen och samordningen av beredskapsåtgärderna på arbets- och näringsministeriet. Varje ministerium utvecklar försörjningsberedskapen inom sitt ansvarsområde. Finlands så kallade decentraliserade modell för försörjningsberedskap har i princip visat sig vara fungerande, under förutsättning att styrningsfunktionerna tilldelas tillräckliga resurser och det finns en tydlig samarbets- och samordningsstruktur för samarbetet mellan förvaltningsområdena. Arbets- och näringsministeriet har utfört sin i lagen angivna utvecklings- och samordningsuppgift bland annat genom att inrätta en förvaltningsövergripande samarbetsgrupp för försörjningsberedskapen, att i brett samarbete bereda den första parlamentariska redogörelsen för försörjningsberedskapen samt genom att ansvara för reformen av beslutet om målen för försörjningsberedskapen i ett förvaltningsövergripande samarbete.

Den gällande försörjningsberedskapslagens 5 § 1 mom. innehåller en allmän beskrivning av Försörjningsberedskapscentralen och dess organisation. Försörjningsberedskapscentralen har en styrelse och en verkställande direktör. I samband med Försörjningsberedskapscentralen verkar Försörjningsberedskapsrådet som representerar de viktigaste aktörerna med tanke på försörjningsberedskapen samt som permanenta samarbetsorgan sektorer och pooler som verkar som kommittéer och som styr beredskapsplaneringen inom sina verksamhetsområden och vid branschföretag. Försörjningsberedskapscentralens huvudsakliga uppgifter är planering och operativ verksamhet i anslutning till upprätthållande och utveckling av försörjningsberedskapen. Försörjningsberedskapscentralen beaktar i organiseringen av verksamheten de riktlinjer och den lagstiftning som inverkar på centralens verksamhet.

Styrningen och övervakningen av Försörjningsberedskapscentralen hör enligt 5 § 2 mom. i den gällande lagen till arbets- och näringsministeriet. Försörjningsberedskapscentralen lyder således administrativt under arbets- och näringsministeriet.

Försörjningsberedskapscentralen bistår ministerierna i arbetet med att utveckla försörjningsberedskapen genom att kontinuerligt analysera försörjningsberedskapsläget inom olika områden, lägga fram utvecklingsinitiativ för ministerierna samt ansvara för genomförandet av försörjningsberedskapslagstiftningen, bland annat för säkerhetsupplagringen. Försörjningsberedskapscentralens styrelse styr verksamheten i sektorerna och poolerna inom försörjningsberedskapsorganisationen. Försörjningsberedskapscentralen har hand om förvaltningen av försörjningsberedskapsfonden som står utanför statsbudgeten och som finansierar Försörjningsberedskapscentralens verksamhet i sin helhet. Försörjningsberedskapscentralen är en statlig inrättning som också är en upphandlande enhet som definieras 5 § i lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016).

Arbets- och näringsministeriet och Försörjningsberedskapscentralen för årligen resultatförhandlingar och på den grunden undertecknar ministeriet och centralen ett resultatavtal. Resultatavtalet gäller i fyra år och det ses över årligen. Resultatavtalet innehåller en budgetresultaträkning och i avtalet ingår en överenskommelse om hur resultaträkningen följs upp. Verkställande direktören gör årligen upp en plan för genomförandet som Försörjningsberedskapscentralens styrelse godkänner. Försörjningsberedskapscentralens styrelse behandlar utgångspunkterna för följande års resultatförhandlingar under hösten året innan. Styrelsen fastställer budgeten för följande räkenskapsperiod (kalenderår). Styrelsen följer hur resultatbudgeten uppfylls och prognosen för resultatet under hela räkenskapsperioden. I samband med budgeten och tillräckligt ofta under räkenskapsperioden behandlar styrelsen också den finansiella prognosen.

Arbets- och näringsministeriet har under de senaste åren utvecklat resultatstyrningen av Försörjningsberedskapscentralen. De mål som satts i resultatavtalet har konkretiserats och den regelbundna uppföljning som görs för ministeriet har utökats. Försörjningsberedskapscentralen lämnar med regelbundna mellanrum uppföljningsrapporter till ministeriet och de går igenom tillsammans. Uppföljningsrapporterna täcker uppfyllelsen av målen för resultatstyrningen och för Försörjningsberedskapscentralens strategiska mål, uppföljningen av budgeten för Försörjningsberedskapscentralen och utnyttjandet av försörjningsberedskapsfonden, hur Försörjningsberedskapscentralens programverksamhet har framskridit, inbegripet spetsprojekt och deras effekter, en lägesöversikt över säkerhetsupplagringen och samarbetet med försvarsförvaltningen samt personalläget och personalutgifter. Styrningen stöds också av regelbundna aktualitetsdiskussioner med Försörjningsberedskapscentralen om pågående ärenden.

I den gällande försörjningsberedskapslagen eller förarbetena till lagen definieras det inte hur styrningen ska genomföras. Trots att alla ministerier ansvarar för utvecklingen av försörjningsberedskapen inom sitt ansvarsområde i samarbete med Försörjningsberedskapscentralen, deltar ministerierna inte i styrningen av Försörjningsberedskapscentralen i samarbete med arbets- och näringsministeriet. Försörjningsberedskapscentralen är en horisontell aktör, vilket innebär att ministerierna bör ha möjlighet att påverka uppsättandet och uppföljningen av målen för Försörjningsberedskapscentralen. Det bör heller inte förekomma motstridigheter eller överlappning mellan de centrala förvaltningsområdesspecifika målen och Försörjningsberedskapscentralens åtgärder. Transparensen och styrbarheten bör utvecklas för att verksamheten också ska vara så resurseffektiv som möjligt.

2.5.4 Försörjningsberedskapscentralens förvaltningsmodell och verksamhetsorgan

Försörjningsberedskapscentralens verksamhetsorgan är enligt försörjningsberedskapslagen verkställande direktören, styrelsen och Försörjningsberedskapsrådet. Bestämmelser om deras uppgifter finns i försörjningsberedskapslagen och försörjningsberedskapsförordningen.

Den gällande försörjningsberedskapslagens 7 § innehåller bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens styrelse. Statsrådet utnämner styrelsens ordförande, vice ordförande och övriga medlemmar på förslag av Försörjningsberedskapsrådet. Styrelsens mandatperiod är tre år. På styrelsemedlemmar tillämpas bestämmelserna i 40 kap. i strafflagen om tjänstebrott som gäller tjänstemän. Styrelsen har den högsta beslutandemakten vid Försörjningsberedskapscentralen. Till styrelsens uppgifter hör bland annat att utnämna sakkunniga till medlemmar i sektorerna, som har till uppgift att bedöma försörjningsberedskapens tillstånd och främja samarbetet mellan myndigheterna och näringslivet i försörjningsberedskapsärenden. Dessutom godkänner styrelsen avtal om

inrättande av pooler som ingås mellan Försörjningsberedskapscentralen och privata aktörer. Styrelsen styr arbetet i sektorerna, poolerna och kommittéerna genom att årligen fastställa prioriterade områden i verksamheten samt följer arbetet utifrån rapportering som föredras av verkställande direktören.

Styrelsen beslutar om Försörjningsberedskapscentralens årliga budget och avger bokslut. Till budgeten bifogas en genomförandeplan, där målen fastställs för projekt som genomförs genom säkerhetsupplagring och försörjningsberedskapsfondens övriga medel. Styrelsen fattar beslut om sådana ekonomiska förbindelser som med tanke på omfattningen av Försörjningsberedskapscentralens verksamhet och verksamhetens beskaffenhet är betydande. Styrelsen sammanträder ungefär en gång per månad på kallelse av ordföranden. Styrelsen övervakar verkställande direktörens verksamhet samt ansvarar för att kapitalförvaltningen och internrevisionen är organiserade på ett adekvat sätt.

Försörjningsberedskapscentralen har en förvaltning som inte är typisk för statliga inrättningar. Styrningen av Försörjningsberedskapscentralen består av lagstadgad styrning av såväl Försörjningsberedskapscentralens styrelse som arbets- och näringsministeriet. I den nuvarande förvaltningsmodellen har Försörjningsberedskapscentralens styrelse en stark ställning. Den har allmän behörighet att besluta om ärenden som har omfattande verkningar och som är principiellt viktiga för Försörjningsberedskapscentralen samt om ärenden som inte enligt bestämmelserna vilar på verkställande direktörens ansvar. Vissa ministerier är företrädare i Försörjningsberedskapscentralens styrelse. Ministeriernas tjänstepersoner är personliga medlemmar i styrelsen och företräder inte där sin arbetsgivare. Ministeriernas företrädare i styrelsen är ändå i högre grad personliga medlemmar än personer som ställer upp mål för försörjningsberedskapen som företrädare för sitt förvaltningsområde, och informationsgången om Försörjningsberedskapscentralens och dess styrelses verksamhet till de olika förvaltningsområdena har delvis också upplevts som bristfällig. Försörjningsberedskapscentralens verkställande direktör eller personal är föredragande i styrelsen, vilket innebär att erhållandet av information eller en eventuell styrningseffekt den vägen är liten.

Statsrådet anställer enligt 8 a § i den gällande försörjningsberedskapslagen en verkställande direktör i arbetsavtalsförhållande för Försörjningsberedskapscentralen. Verkställande direktören leder Försörjningsberedskapscentralens verksamhet och förvaltning enligt anvisningar från styrelsen, ger styrelsen och dess medlemmar information som styrelsen behöver för att utföra sina uppgifter, utnämner andra tjänstemän än dem som avses i 8 § 3 punkten och anställer personalen i arbetsavtalsförhållande, bereder och verkställer de ärenden som styrelsen och Försörjningsberedskapsrådet beslutar om samt sköter uppdraget som Försörjningsberedskapsrådets generalsekreterare. Verkställande direktören bär det operativa ansvaret för Försörjningsberedskapscentralens verksamhet och användningen av fondens medel samt ansvaret för beredning och verkställande av ärenden som hör till styrelsens och försörjningsberedskapsfondens beslutanderätt. Han eller hon fattar besluten om andra än till omfattningen och beskaffenheten ovanliga ekonomiska förbindelser.

Verkställande direktören omfattas av bestämmelsen i 40 kap. 12 § 2 mom. i strafflagen, enligt vilken kapitlens 1–3, 5 och 14 § tillämpas, med undantag för avsättningspåföljden, även på offentligt anställda arbetstagare. Med offentligt anställd arbetstagare avses enligt 40 kap. 11 § 3 punkten den som står i arbetsavtalsförhållande till ett offentligt samfund som nämns i 1 punkten. Som offentligt samfund nämns i 11 § 1 punkten bland annat staten. Verkställande direktören är således vid bedömning av straffrättsligt tjänsteansvar en offentligt anställd som avses i 40 kap. 11 § 3 punkten i strafflagen.

Verkställande direktören stöds av en ledningsgrupp. Till ledningsgruppen hör verkställande direktören som ordförande och direktörerna för avdelningarna. I ledningsgruppens möten deltar dessutom kommunikationsdirektören, tekniska sekreteraren och andra eventuella personer enligt verkställande direktörens förordnande. Verkställande direktören utser sekreteraren och vice ordföranden för ledningsgruppen. Ledningsgruppen sammanträder regelbundet för att behandla bland annat ärenden som gäller fler än en av Försörjningsberedskapscentralens avdelningar/enheter, ekonomiförvaltningen och bokslutet, enskilda betydande aktuella ärenden i anslutning till Försörjningsberedskapscentralens verksamhet, ärenden i anslutning till utveckling och image, ärenden med betydande inverkan på personalens ställning, tillämpning av den statliga ägarens förfaranden på Försörjningsberedskapscentralens verksamhet samt viktiga ärenden i anknytning till Försörjningsberedskapscentralens samarbetspartner. I ledningsgruppen behandlas dessutom andra ärenden som verkställande direktören, på grund av deras betydelse, bestämmer att ska behandlas i ledningsgruppen.

I 8 c § i den gällande försörjningsberedskapslagen finns bestämmelser om Försörjningsberedskapsrådet. Till medlemmar i Försörjningsberedskapsrådet kallas företrädare för näringslivet, förvaltningen och den tredje sektorn så att sammansättningen avspeglar de aktörer som är centrala med tanke på försörjningsberedskapen. Enligt 8 c § 2 mom. i försörjningsberedskapslagen utnämner statsrådet till Försörjningsberedskapsrådet minst 22 och högst 26 medlemmar för en mandatperiod på högst tre år. Ordföranden och minst hälften av de övriga medlemmarna ska utnämnas enligt förslag från näringslivet.

Samarbetet mellan myndigheterna, näringslivet och organisationerna i frågor som gäller försörjningsberedskapen har kommit att utgöra Försörjningsberedskapsrådets huvudsakliga uppgift. I motiveringen till försörjningsberedskapslagen beskrivs Försörjningsberedskapsrådets uppgift som förhållandevis betydande. I motiveringen konstateras det att Försörjningsberedskapsrådet lägger fram förslag för statsrådet för översyn av målen för försörjningsberedskapen och förslag till utveckling av lagstiftningen på området samt lägger fram översikter om tillståndet för landets försörjningsberedskap och andra ställningstaganden på en allmän nivå.

Försörjningsberedskapsrådets roll och uppgifter, så som de är inskrivna i den gällande försörjningsberedskapslagen och försörjningsberedskapsförordningen, har betraktats som motiverade, eftersom de sätter ramarna för rådets arbete, men inte binder verksamheten för mycket. Det har betraktats som viktigt att Försörjningsberedskapsrådet aktivt kan ta upp frågor som gäller försörjningsberedskapen och vara språkrör i försörjningsberedskapsärenden och en påverkanskanal mellan myndigheterna, näringslivet och organisationerna och även mer omfattande i samhället.

Försörjningsberedskapsrådet ska också i fortsättningen ha möjlighet att vara en aktiv länk mellan myndigheterna, näringslivet och organisationerna och att lämna ställningstaganden för att främja upprätthållandet och tryggheten av försörjningsberedskapen. Det finns skäl att stärka Försörjningsberedskapsrådets roll.

2.5.5 Försörjningsberedskapscentralens uppgifter

Bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens uppgifter finns i försörjningsberedskapslagen och försörjningsberedskapsförordningen. De uppgifter som föreskrivs i den gällande försörjningsberedskapslagen är angivna på en rätt allmän nivå och fokus ligger på säkerhets-, skyldighets- och skyddsupplagring. Förarbetena till försörjningsberedskapslagen preciserar och specificerar inte nämnvärt de brett formulerade uppgiftsbestämmelserna. I försörjningsberedskapsförordningen preciseras vissa uppgifter som

föreskrivs i försörjningsberedskapslagen bland annat i anslutning till materiell beredskap, men där föreskrivs också om sådana uppgifter som inte nämns i försörjningsberedskapslagen, men som till sin juridiska betydelse är likvärdiga med de uppgifter som föreskrivs i lagen. Regleringen i grundlagen förutsätter att uppgifts- och i synnerhet behörighetsbestämmelserna gällande myndigheter eller andra som innefattas i det allmänna är exakta och noggrant avgränsade. Eftersom det finns en avsevärd mängd bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens uppgifter inte bara i lagen utan också i förordningen, är det motiverat att samla alla grundläggande bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens huvudsakliga uppgifter i den lag som antas och att närmare bestämmelser om dem vid behov utfärdas på förordningsnivå. I samband med lagreformen föreslås det också att statsrådets förordning om Försörjningsberedskapscentralen upphävs, varvid alla uppgiftsbestämmelser om Försörjningsberedskapscentralen i fortsättningen utfärdas på lagnivå.

Försörjningsberedskapscentralen har både offentliga förvaltningsuppgifter och försörjningsberedskapsuppgifter som inbegriper utövning av offentlig makt och betydande utövning av offentlig makt. Särskild uppmärksamhet ska fästas vid uppgifter som inbegriper utövning av offentlig makt eller betydande utövning av offentlig makt. Enligt 119 § 2 mom. i grundlagen ska de allmänna grunderna för statsförvaltningens organ regleras genom lag, om deras uppgifter omfattar utövning av offentlig makt. Enligt 2 § 3 mom. i grundlagen ska utövning av offentlig makt bygga på lag och i all offentlig verksamhet ska lag noggrant iakttas. Dessutom ska enligt 80 § 1 mom. i grundlagen genom lag utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag.

Försörjningsberedskapscentralen har vissa uppgifter som inte direkt föreskrivs i försörjningsberedskapslagen eller försörjningsberedskapsförordningen, men som framgår indirekt av Försörjningsberedskapscentralens lagstadgade uppgifter. Sådana uppgifter är exempelvis att upprätthålla en lägesbild över försörjningsberedskapen och att delta i EU:s gemensamma upplagring som en del av rescEU-projektet.

Sett till grundlagen är det viktigt att bereda den nya lagstiftningen på ett sådant sätt att försörjningsberedskapslagen innehåller tydligare bestämmelser än i nuläget om Försörjningsberedskapscentralens huvudsakliga uppgifter och att närmare bestämmelser om dessa i förekommande fall utfärdas genom förordning. Försörjningsberedskapslagen antogs ursprungligen med stöd av en grundlag som gällde före 2000, och försörjningsberedskapslagen har ännu inte uppdaterats så att den är förenlig med den gällande grundlagen.

Kritisk infrastruktur

EU har under de senaste åren antagit många lagar i anslutning till den kritiska infrastrukturen. Bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens uppgifter finns i lagen om skydd av samhällets kritiska infrastruktur och om stärkande av samhällets motståndskraft (nedan *genomförandelag för CER-direktivet*, 310/2025). I lagens 8 § tilldelas Försörjningsberedskapscentralen uppgiften att i samarbete med andra myndigheter främja olika helheter i anslutning till motståndskraften hos kritiska aktörer. Paragrafen gäller informationsutbyte, fastställande av förfaranden och stöd för kritiska aktörer. Enligt lagens 13 § ska Försörjningsberedskapscentralen dessutom ge utlåtande i ärenden som gäller identifiering av en kritisk aktör. Genom den nationella lagen genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2022/2557 om kritiska entiteters motståndskraft och om upphävande av rådets direktiv 2008/114/EG (CER-direktivet). Utöver de uppgifter som föreskrivs i de ovannämnda lagarna är avsikten att i fråga om genomförandet av direktivet genom resultatstyrningen anvisa

Försörjningsberedskapscentralen uppgifter som anknyter till Försörjningsberedskapscentralens nuvarande verksamhet. Försörjningsberedskapscentralen har sådan expertkompetens som kan utnyttjas i CER-processerna, i synnerhet för att identifiera kritiska aktörer, behandla rapporter om incidenter samt bedöma incidenternas konsekvenser för försörjningsberedskapen (RP 205/2024 rd). Genomförandelagen för CER-direktivet innehåller bestämmelser om hur de åtgärder och uppgifter som ingår i CER-direktivet ska hanteras nationellt.

Finlands cybersäkerhetslag (124/2025) trädde i kraft den 8 april 2025. Syftet med lagen är att förbättra cybersäkerheten i samhället särskilt inom kritiska sektorer. Genom lagen genomförs EU:s NIS2-direktiv, vars mål är att säkerställa en hög nivå på cybersäkerheten i hela unionen. NIS2-direktivet ålägger medlemsstaterna att införa riskhanteringsåtgärder i händelse av cybersäkerhetsstörningar för de aktörer som omfattas av direktivets tillämpningsområde. Till dessa hör aktörer inom bland annat energi, transport, hälsovård och digital infrastruktur.

I cybersäkerhetslagen finns inga bestämmelser som utser Försörjningsberedskapscentralen till en kontaktpunkt eller ger centralen tillsynsansvar. Försörjningsberedskapscentralen nämns inte heller i 45 § i lagen, som behandlar myndighetssamarbetet i cybersäkerhetsbranschen. Däremot deltar Försörjningsberedskapscentralen i utarbetandet av en plan för hantering av storskaliga cybersäkerhetskriser. Transport- och kommunikationsverket ansvarar för utarbetandet av planen. Bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens uppgifter i informationssamhället finns i 281 §, 298 § och 300 § i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation (917/2014), där Försörjningsberedskapscentralens roll hänför sig till fastställandet av vilka som omfattas av skyldigheten att ha beredskap eller till bestämmelser enligt vilka de beredskapsåtgärder som inte hör till den normala riskhanteringen hos vissa företag eller andra aktörer med skyldighet att ha beredskap kan ersättas ur försörjningsberedskapsfonden. Informationssamhällets beredskapsplanering stöds av Digipoolen och Mediepoolen, som fokuserar på beredskap för störningssituationer i IKT- och mediebranschen.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2554 om digital operativ motståndskraft för finanssektorn (Digital Operational Resiliency Act – DORA) trädde i kraft den 17 januari 2023 och den tillämpas från och med den 17 januari 2025. I förordningen ingår krav med vilka man strävar efter att förbättra finansbranschens resiliens i fråga om fel och störningar i informationssystemen inom hela EU.

Med stöd av 3 f § 4 mom. i lagen om Finansinspektionen (878/2008) ska Finansinspektionen samarbeta med finansministeriet, inrikesministeriet, Försörjningsberedskapscentralen och andra behöriga myndigheter för skötseln av uppgifter enligt CER-direktivet, för att stärka kritiska aktörers motståndskraft och för att främja frivilligt informationsutbyte mellan dem. Försörjningsberedskapscentralen har inga uppgifter som kontaktpunkt eller tillsynsmyndighet i anslutning till DORA-förordningen.

När det gäller finansbranschen grundar sig Försörjningsberedskapscentralens uppgifter och befogenheter på bestämmelser i sektorns speciallagstiftning, enligt vilka vissa beredskapsåtgärder kan ersättas ur försörjningsberedskapsfonden.

Sektorerna och poolerna inom finansbranschen stöder och främjar branschens beredskap samt tryggheten och säkerställandet av verksamhetsförutsättningarna i branschen vid störningar och undantagsförhållanden. Till sektorn hör tre pooler: Finansbranschens, Försäkringsbranschens och Ekonomiförvaltningsbranschens pool.

2.5.6 Materiell beredskap

Materiell beredskap innebär arrangemang med vilka man strävar efter att på förhand trygga tillgången, tillgängligheten och tjänsteproduktionen i fråga om kritiska material som produceras i hemlandet och kritiska importmaterial i störningssituationer och under undantagsförhållanden. Ett sätt att bereda sig på importstörningar är att skapa förutsättningar för inhemsk tillverkning som ersätter importen. Tillgången till kritiska material tryggas också genom internationella samarbetsarrangemang och avtal om samarbete.

Till metoderna för materiell beredskap hör utöver normal finanspolitik upplagring, anpassning av ekonomin, ersättande produktion, styrning och reglering av produktionen samt reglering av konsumtionen. Näringslivets frivilliga anpassning till korta och plötsliga störningar är en del av normala marknadsmekanismer.

Under normala förhållanden är upplagring ett sätt att upprätthålla försörjningsberedskap och förbereda sig inför kristider. Näringslivet upprätthåller frivilligt kommersiella upplag för att trygga sin kontinuerliga verksamhet. I Finland består denna helhet av materiell beredskap av kommersiella upplag som aktörer inom näringslivet besitter, skyddsupplag och obligatoriska upplag samt det upplagringssystem som staten upprätthåller.

Till det lagstadgade upplagringssystemet hör statens säkerhetsupplag, de obligatoriska upplagen och skyddsupplagen. Med säkerhetsupplag och obligatoriska upplag strävar man efter att trygga befolkningens försörjning och näringslivets prestationsförmåga i störningssituationer och under undantagsförhållanden. Skyddsupplag inrättas och upprätthålls för tryggnad av befolkningens utkomst och upprätthållande av produktionsverksamheten för att landet ska kunna uppfylla sina internationella fördragsförpliktelser gällande störningar i utrikeshandeln och krisberedskapen inom energiförsörjningen.

Dessutom har förvaltningsområdena egna beredskapsupplag som är avsedda för tryggnad av myndigheternas funktionsförmåga inom respektive förvaltningsområde eller uppskalning av funktionsförmågan i olika störningssituationer eller under undantagsförhållanden. Dessa upplag är också en del av den skyldighet att vidta förberedelser som föreskrivs i 12 § i beredskapslagen. Här avses med beredskapsupplag vissa statliga ämbetsverks och inrättnings- eller exempelvis välfärdsområdenas upplag för råmaterial och produkter som är viktiga med tanke på verksamheten under undantagsförhållande. De ifrågavarande myndigheterna och inrättningarna ansvarar för anskaffningen och skötseln av upplagen inom ramen för budgetmedel som de beviljats. Beredskapsupplagringen är inte organiserad på enhetliga grunder och det finns inte någon allmän lagstiftning som gäller all beredskapsupplagring. Lösningen är motiverad eftersom den gör det möjligt för förvaltningsområdena att planera och genomföra sin egen materiella beredskap så smidigt som möjligt. Som exempel på beredskapsupplagring kan nämnas Försvarsmaktens upplagring av materiel, sprängämnen och andra material som stöder den operativa beredskapen.

Statens säkerhetsupplag

Enligt 3 § 1 mom. i den gällande försörjningsberedskapslagen lagras i statens säkerhetsupplag råvaror och produkter som är nödvändiga för befolkningens utkomst, näringslivets verksamhet och sådan produktion som stöder försvaret samt berör Finlands internationella avtalsförpliktelser om försörjningsberedskap. Centrala i statens säkerhetsupplagring är flytande bränslen, vissa kritiska råvaror inom industrin samt upplagring av spannmål.

Säkerhetsupplagringen är en del av en mer omfattande helhet av materiell beredskap som har syftet att säkerställa tillgången till kritiska råvaror och produkter för en produktion som är förenlig med produktionsmålen och som tryggar kritiska funktioner i samhället och befolkningens välfärd. Den materiella beredskapen stöder också anpassningen av verksamheten under undantagsförhållanden och i störningssituationer så att den motsvarar de produktionsmål och konsumtionsbehov som situationen diktarar. Kommersiella upplag och anskaffning av material på marknadsvillkor med utnyttjande av normala upphandlingskanaler är det primära alternativet för säkerställande av tillgången till råvaror och produkter i störningssituationer och under undantagsförhållanden. Om råvaror och produkter inte kan tillgås på detta sätt fungerar säkerhetsupplagen som ett sistahandsalternativ att trygga tillgången.

Som en del av inrättandet av säkerhetsupplag definieras en tillräcklig nivå på försörjningsberedskapen, det vill säga en nödvändig miniminivå på tillgången till ekonomiska funktioner och nyttigheter som tryggas genom säkerhetsupplagring. Beskaffenheten och kvantiteten av material som upplagras grundar sig på en definition av konsumtionsbehoven under en viss period. Tidsperioden bestäms enligt hur länge miniminivån på den ifrågavarande ekonomiska funktionen upprätthålls med hjälp av de material som finns i säkerhetsupplagen, innan andra anpassningsåtgärder eller reglering börjar påverka tryggheten av de ekonomiska funktionerna. Fastställandet av konsumtionsbehovet grundar sig huvudsakligen på uppskattningar utifrån konsumtionsbehoven under normala förhållanden. I fråga om vissa funktioner kan man också beakta konsumtionsbehoven i anslutning till undantagsförhållanden eller en höjning av beredskapen. När beredskapen höjs beaktas i fastställandet av konsumtionsbehoven den störningssituation eller de undantagsförhållanden som kan väntas.

Besluten om målen för försörjningsberedskapen styr planeringen och genomförandet av säkerhetsupplagringen. I beslutet om målen för försörjningsberedskapen beskrivs målen för säkerhetsupplagringen och för vissa material. Nivån av bränslelagring ska fastställas utifrån behovet i kristider, varvid bland annat konsumtionsbehovet för el- och värmeproduktionens kapacitet samt för myndigheterna inom transporten, det militära försvaret och den inre säkerheten bör bedömas. Som nivå för upplagringen av bränslen har fastställts energibehovet under en kristid på 5 månader. Det upplagrade spannmålet ska motsvara den genomsnittliga konsumtionen under 6 månader som människoföda. I beslutet om målen för försörjningsberedskapen poängteras dessutom utvecklingen av säkerhetsupplagringen som en del av det nordiska samarbetet och Natosamarbetet. Försörjningsberedskapscentralen fattade 2023–2024 mellan fem och tio beslut om att inrätta eller lägga ned säkerhetsupplag.

Enligt 1 § 1 mom. 6 punkten i den gällande försörjningsberedskapsförordningen har Försörjningsberedskapscentralen till uppgift att handha planering, byggande, affärstransaktioner och förvaltning i anslutning till statens säkerhetsupplagring samt sörja för skötseln och övervakningen av upplagen. Upphandlingen för säkerhetsupplagringen, cirkulationen av upplagen, organiseringen, skötseln och övervakningen av upplagringen samt förvaltningsutgifterna för verksamheten täcks med medel ur försörjningsberedskapsfonden. De råvaror och produkter som finns i säkerhetsupplagen ägs av Försörjningsberedskapscentralen. Oljeprodukter och råolja står för det största värdet i upplagen. I upplagen finns utöver dessa bland annat spannmål, utsäde, foderprotein och andra produktionsinsatser som är nödvändiga för förädlingen och distributionen av livsmedel, läkemedel och behandlingsutrustning samt kritiska legeringar, kemikalier och importerade råvaror som industrin behöver.

Enligt 3 § 3 mom. i den gällande försörjningsberedskapslagen ska säkerhetsupplag av råolja och oljeprodukter placeras så att upplagen kan tas i bruk och de facto levereras till slutanvändare och marknader inom sådana tidsfrister och under sådana förhållanden som lindrar eventuella

leveransproblem. Försörjningsberedskapscentralen ska säkerställa att säkerhetsupplagen är tillgängliga och fysiskt åtkomliga så att försörjningsberedskapen är tryggad.

Med stöd av 12 § i den gällande försörjningsberedskapslagen hör de säkerhetsupplagrade varorna till Försörjningsberedskapscentralens kapital. Vinst och förlust som uppstått vid överlåtelse av säkerhetsupplagrade varor ska beaktas som en ändring i försörjningsberedskapsfondens kapital. Om statsrådet beslutar att dra in eller minska statens säkerhetsupplag, ska försörjningsberedskapsfondens kapital eller den del som motsvarar minskningen bokföras som inkomst i statsbudgeten. Med stöd av lagens 11 § 2 mom. kan ränteutgifter och andra kostnader som orsakas av säkerhetsupplagringen av spannmål, utsäde och vallfrö ersättas med medel från statsbudgeten.

Enligt 3 § 2 mom. i den gällande försörjningsberedskapslagen beslutar statsrådet om ibruktagande av upplagen. Det har ansetts att denna beslutanderätt naturligt tillfaller statsrådet, som ansvarar för beredskapsplaneringen och förvaltningens verksamhet under undantagsförhållanden. Behovet att ta i bruk upplagen kommer från näringslivet. Försörjningsberedskapscentralen gör en framställning till arbets- och näringsministeriet, som föredrar ibruktagandet för statsrådets allmänna sammanträde. Som en del av beredningen begär arbets- och näringsministeriet ett utlåtande av de ministerier till vars ansvarsområden ibruktagandet av upplagen hör och för vid behov diskussioner också med andra relevanta aktörer. Statsrådet fattar beslut om användningen av upplagen. Försörjningsberedskapscentralen ansvarar för verkställandet av beslutet.

Bestämmelser om grunderna för ibruktagande av säkerhetsupplagrade läkemedel, sjukvårdsmaterial och skyddsutrustning finns i statsrådets förordning (279/2006). I 1 § i förordningen föreskrivs det om i vilka situationer säkerhetsupplag inom ett visst område kan tas i bruk. Social- och hälsovårdsministeriet konstaterar att det finns grunder för ibruktagandet. Med stöd av 2 § i förordningen beslutar Försörjningsberedskapscentralen om anskaffning av ersättande material. Med stöd av 3 § i förordningen beslutar statsrådet om de grunder enligt vilka ersättning betalas till Försörjningsberedskapscentralen för värdet av material som tagits ur säkerhetsupplagen.

I fråga om säkerhetsupplagringen av läkemedel ska det observeras att läkemedelsförsörjningen är en integrerad del av social- och hälsovården. Social- och hälsovårdsministeriet svarar för utvecklandet av läkemedelsförsörjningen och beredningen av den lagstiftning som gäller läkemedel. Det finns inga särskilda bestämmelser om säkerhetsupplagringen av läkemedel, men den ska uppfylla kraven i läkemedelslagen (395/1987). Nuläget och behoven i fråga om säkerhetsupplagringen av läkemedel utreds som en del av arbetet i delegationen för social- och hälsovården under undantagsförhållanden, som regleras i lagen om delegationen för social- och hälsovården under undantagsförhållanden (1554/2011). Som en del av detta arbete bedöms också behov av separat lagstiftning. Upphandlingen och besittningen av medicintekniska produkter, personlig skyddsutrustning och andra hälsovårdsförnödenheter är inte förknippade med lika detaljerad reglering. Också möjligheterna att cirkulera produkterna i servicesystemet har identifierats som ett utvecklingsbehov.

Till fördelarna med säkerhetsupplagringen hör möjligheten att göra upp ibruktagningsplaner om styrningen av materialet till flera aktörer och systemets flexibilitet. Säkerhetsupplagringen lämpar sig väl för upplagring av volymprodukter, såsom flytande bränslen, spannmål, råvaror för foder samt utsäde. Att se till att produkterna i upplaget cirkulerar på ett fungerande sätt kan i fråga om vissa produkter vara en utmaning och orsaka svinn. Upplagringsmodellen lämpar sig dåligt för produkter som upplagras och i bokföringen behandlas som enskilda förpackningar. Processen för frigörande av upplag kan betraktas som styv, eftersom användningen av upplagen

alltid kräver beslut av statsrådet. När upplag frigörs ska man se till att det inte orsakar störningar på marknaden.

Skyddsupplag

Med skyddsupplag avses utöver de upplag som företagen behöver i sin affärsverksamhet också upplag som de upprätthåller för importerade råvaror, förnödenheter och produkter och där staten deltar i kostnaderna för anläggning och upprätthållande genom att stödja företagen i finansieringsarrangemangen för upplagringen. Skyddsupplagringen erbjuder enskilda företag möjlighet att trygga sin egen råvaruförsörjning till skäliga kostnader. Skyddsupplagen är företagets egendom och de är avsedda för att upprätthålla produktionsverksamheten och trygga befolkningens utkomst vid eventuella störningar i utrikeshandeln.

Bestämmelser om skyddsupplag finns i lagen om skyddsupplag (970/1982) och i statsrådets förordning om skyddsupplagningsprogrammet (den senaste 938/2023), som utfärdats med stöd av lagen och är tidsbunden. I lagstiftningen om skyddsupplagring definieras vilket material skyddsupplagringen kan gälla, hur det upplagrade materialet tas i bruk samt detaljer om avtalsarrangemang som gäller upplagringen och om finansieringen av upplagringen.

Skyddsupplag kan enligt 1 § i den gällande lagen om skyddsupplag inrättas och upprätthållas för lagring av råvaror, förnödenheter och produkter som är nödvändiga för tryggnad av befolkningens utkomst och upprätthållande av produktionen vid eventuella störningar i utrikeshandeln. Skyddsupplag kan inrättas och hållas också för att uppfylla Finlands internationella fördragsförpliktelser om krisberedskap inom energiförsörjningen.

Med stöd av 3 § 1 mom. i den gällande lagen om skyddsupplag fastställer statsrådet positionsvis vilka råvaror, förnödenheter och produkter som ska skyddsupplagras. Enligt 1 § i statsrådets gällande förordning om skyddsupplagsprogrammet kan skyddsupplagningsavtal ingås om skyddsupplagring av de läkemedelssubstanser, hjälpsubstanser, tillsatser och förpackningsmaterial som förtecknats i 1 § i statsrådets förordning om obligatorisk lagring av läkemedel (1114/2008) samt de råvaror, förnödenheter och produkter som uppräknas i varukoderna i tulltariffen. För närvarande innehåller förordningen 183 olika varukoder, som gäller allt från råvaror till kemikalier, bränslen, olika återvinningsmaterial, batterier och olika maskiner, apparater, delar eller utrustning till dessa.

Enligt 2 § i den gällande lagen om skyddsupplag avses med skyddsupplag varuupplag som upplagrande företag (uppläggare) på grundval av avtal upprätthåller utöver lager som krävs för affärsverksamheten. Enligt 3 § 2 mom. i lagen ska Försörjningsberedskapscentralen ingå ett tidsbundet avtal om skyddsupplagring med uppläggaren. I avtalet ska uppläggaren förbinda sig att inrätta ett råvaru-, förnödenhets- eller produktupplag av överenskommen storlek och beskaffenhet samt att upprätthålla det en bestämd tid. Enligt 4 § i lagen ska skyddsupplagningsavtal ingås för minst tre och högst tio år. Gällande avtal kan dock förlängas med minst två år i sänder. I avtalet anges bland annat beskaffenheten och mängden av den förnödenhet som upplagras samt avtalas om upplagringstiden och cirkulationen. Bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens och uppläggarens rätt att häva skyddsupplagningsavtal under löpande avtalsperiod finns i lagens 12 §.

Bestämmelser om finansieringen av skyddsupplagring finns i 5–7 § i den gällande lagen om skyddsupplag. Avsikten är att stödja företagets upplagring med en modell där ett företag tar upp ett lån med säkerhet som staten betalar räntestöd för. Utgifterna för räntestöd för skyddsupplagring betalas ur försörjningsberedskapsfonden. Med stöd av lagens 6 § 2 mom.

ansvarar staten för återbetalningen av det för inrättande av skyddsupplag beviljade lånets kapital samt för räntan och övriga betalningar enligt lånevillkoren. Som utgifter orsakade av räntestöd för skyddsupplagring har det under de senaste tre åren betalats i medeltal 146 000 euro per år ur försörjningsberedskapsfonden.

Med stöd av 7 § i den gällande lagen om skyddsupplagring kan uppläggaren ur försörjningsberedskapsfonden beviljas understöd för täckande av exceptionellt stora upplagringskostnader. I praktiken har inga upplagringsunderstöd betalats ut. Enligt en begränsning i statsbudgeten får enligt 7 § i lagen om skyddsupplag upplagringsunderstöd på högst 34 000 euro beviljas 2024. Med stöd av regleringen styrs användningen av den utanför statsbudgeten stående fonden genom statsbudgeten.

Beslut om de allmänna villkoren för räntestödslån som beviljas företagen för skyddsupplagring har meddelats av handels- och industriministeriet 12.5.1993/435. Ett villkor för att lån ska beviljas är att ett skyddsupplagringsavtal om upplagring av varor ska ingås. Lånet godkänns som skyddsupplagringslån av Försörjningsberedskapscentralen. Lånet kan godkännas för användning endast för anskaffning av varor som ska upplagras och för transportkostnader i anslutning till leveransen till upplaget. Kreditinstitutet beslutar om lånet efter att ha fått Försörjningsberedskapscentralens beslut om godkännande. Lånet kan lyftas när den vara som ska upplagras är i låntagarens upplag. Räntegottgörelsen betalas ur försörjningsberedskapsfonden. Försörjningsberedskapscentralen och det kreditinstitut som beviljat lånet övervakar att lånedelen används för det fastställda ändamålet.

Bestämmelser om att ta i bruk skyddsupplag finns i 8 § i den gällande lagen om skyddsupplag. Förekommer störningar i tillgången på en råvara, en förnödenhet eller en produkt och skulle uppläggarens produktion avbrytas eller minska väsentligt om inte varorna i skyddsupplaget används, får uppläggaren med handels- och industriministeriets tillstånd använda varorna i skyddsupplaget för sin produktion. Uppläggaren ska inom den tid som föreskrivs av ministeriet komplettera skyddsupplaget så att varumängden där motsvarar mängden enligt skyddsupplagringsavtalet. Handels- och industriministeriet kan på grund av exceptionell prisstegring eller dröjsmål med leverans eller av annan därmed jämförbar särskild orsak bevilja uppläggaren tillstånd att tillfälligt, likväl högst under en tid av fyra månader, använda skyddsupplaget. I beslutet om tillstånd ska bestämmas också om de övriga villkoren för användning av skyddsupplaget.

Om utlämnade ur upplaget som följer av Finlands internationella fördragsförpliktelser föreskrivs i 8 a § i den gällande lagen om skyddsupplag. Arbets- och näringsministeriet kan för att uppfylla Finlands internationella fördragsförpliktelser om krisberedskap inom energiförsörjningen bevilja en skyddsuppläggare tillstånd att lämna ut råvaror och produkter i skyddsupplaget. Ministeriet ska samtidigt bestämma vilka mängder som lämnas ut och den tid inom vilken skyddsupplagen ska kompletteras.

Med stöd av 10 § i den gällande lagen om skyddsupplag är en uppläggare skyldig att lämna Försörjningsberedskapscentralen sådana uppgifter som behövs för tillsynen över att denna lag samt med stöd av den utfärdade stadganden och bestämmelser följs. Personer utsedda av Försörjningsberedskapscentralen är berättigade att inspektera uppläggarens utrymmen för att kontrollera skyddsupplagets storlek. Försörjningsberedskapscentralen gör upp en årlig inspektionsplan, enligt vilken Försörjningsberedskapscentralen utför inspektionsbesök i säkerhetsupplag och skyddsupplag. Inspektionsbesöken följer Försörjningsberedskapscentralens interna inspektionsanvisning. Under inspektionsbesöken ägnas uppmärksamhet bland annat åt att de upplagrade produkterna är kuranta, åt förfarandena för cirkulation samt åt hur tillgängliga produkterna är och åt säkerhetsfaktorer vid upplaget.

En uppläggare som använder sitt upplag i strid med denna lag eller skyddsupplagringsavtalet är skyldig att till staten återbetala upplagringsunderstödet med stöd av 9 § 2 mom. i den gällande lagen om skyddsupplag. Försörjningsberedskapscentralen kan bestämma att hela understödet eller en del av det inte behöver återbetalas, om orsaken till att skyddsupplaget använts i strid med lagen eller avtalet är lindrigt förbiseende eller om det annars är oskäligt att yrka återbetalning. Sådana beslut har inte fattats under de senaste fem åren.

Fördelen med upplagringsformen är att den är flexibel. Det är möjligt att byta ut de produkter som skyddsupplagras i enlighet med behoven inom produktionen. Finansieringsmodellen är ett lönsamt alternativ vid stigande räntor och upplagen binder inte upp försörjningsberedskapsfondens kapital i form av upplag som fonden äger. Den lånefinansierade upplagringsmodellen är ändå inte alltid attraktiv för företagen.

Skyddsupplagring av bräntorv

Lagen om skyddsupplagring av bräntorv (321/2007) trädde i kraft den 1 maj 2007. För tryggande av landets försörjningsberedskap och tillgången på bräntorv får skyddsupplag för bräntorv inrättas och upprätthållas med tanke på förändringar i produktionsförhållandena.

Obligatorisk upplagring

Obligatoriska upplag enligt lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen (1070/1994) och lagen om obligatorisk lagring av läkemedel (979/2008) är avsedda för tryggande av landets försörjningsberedskap samt tillgången till importerade bränslen eller läkemedelsförsörjningen. Obligatoriska upplag för importerade bränslen upprätthålls också på grund av internationella upplagringsförpliktelser. Modellen för obligatorisk upplagring skiljer sig från modellen för säkerhetsupplagring och modellen för skyddsupplagring på så sätt att den är obligatorisk verksamhet som företagen åläggs i lag. Försörjningsberedskapscentralen ersätter läkemedelsfabriker, importörer av läkemedelspreparat eller aktörer för vilkas räkning importörens produkter hålls i obligatoriskt upplag för de kostnader som den obligatoriska upplagringen av läkemedel orsakar. För obligatorisk upplagring av bränslen betalas ingen ersättning.

2.5.7 Samarbete mellan myndigheterna, näringslivet och organisationerna

En av de centrala styrkorna i det finländska försörjningsberedskapssystemet är det täta, långsiktiga samarbetet mellan myndigheterna, näringslivet och organisationerna. Detta välfungerande samarbete måste i den snabbt föränderliga verksamhetsmiljön säkerställas. Samarbetet genomförs för sin del av försörjningsberedskapsorganisationen, som förnyades 2008 i samband med att försörjningsberedskapslagen ändrades. Försörjningsberedskapsorganisationen bildades av Försörjningsberedskapscentralen, Försörjningsberedskapsrådet som inrättades i anslutning till centralen samt som permanenta organ av försörjningsberedskapssektorer, pooler och kommittéer, som verkar i kommittéform. Sektorerna, poolerna och kommittéerna stöder beredskapsplaneringen och kontinuitetshanteringen inom sina verksamhetsområden och vid företagen i branschen. År 2025 fanns det totalt 24 pooler i sektorerna. De permanenta samarbetsorganen täcker alla de områden inom ekonomin och förvaltningen som är viktiga med tanke på försörjningsberedskapen.

Försörjningsberedskapscentralen inledde 2023 ett utvecklingsprogram för nätverkssamarbetet med målet att förbättra förmågan hos det nätverk som tryggar försörjningsberedskapen att svara på det snabbt förändrade säkerhetsläget. För att uppnå målet förtydligar man i

utvecklingsprogrammet styrningen, förfarandena och ledningsprocesserna i sektor-, pool- och kommittémodellen inom försörjningsberedskapsorganisationen. Man bedömer också försörjningsberedskapsorganisationens struktur och resurstilldelningen så att de motsvarar de framtida försörjningsberedskapsbehoven.

Beredskapen inom den privata sektorn grundar sig på lagstadgad beredskapsskyldighet, avtalsbaserad beredskap och frivilligt beredskapssamarbete. Allt detta beaktas som en del av det samarbete mellan myndigheterna och näringslivet som utförs inom försörjningsberedskapsorganisationen. Samarbetet mellan myndigheterna, näringslivet och organisationerna grundar sig på frivillighet och överenskommelser mellan parterna. Det är viktigt att balansera de överenskommelser som anknyter till samarbetet, frivilligheten och lagstiftningen. Förutom försörjningsberedskapsorganisationen ska också de myndigheter som ansvarar för försörjningsberedskapen i tillräcklig mån se till att lagstiftningen, överenskommelserna och det frivilliga samarbetet genomförs.

2.5.8 De anställdas ansvar

År 2025 hade Försörjningsberedskapscentralen 105 anställda, av vilka 7 arbetade med ledningsuppgifter, 90 med sakkunniguppgifter och 8 med uppgifter av biträdande art. De anställda och verkställande direktören vid Försörjningsberedskapscentralen är med stöd av den gällande försörjningsberedskapslagen anställda i arbetsavtalsförhållande. De personer som med finansiering från försörjningsberedskapsfonden arbetar vid olika myndigheter är däremot anställda i tjänsteförhållande hos sitt arbetsgivarämbetsverk, som också ansvarar för de myndighetsbeslut personerna fattar. Poolsekreterare som arbetar vid poolerna i försörjningsberedskapsorganisationen står i arbetsavtalsförhållande till branschförbundet, som Försörjningsberedskapscentralen har ingått poolavtal med, men poolsekreterarnas löner finansieras ur försörjningsberedskapsfonden. Poolsekreterarna sköter inte offentliga förvaltningsuppgifter eller uppgifter som omfattar utövning av offentlig makt.

Personer som är föremål för straffrättsligt tjänsteansvar definieras i 40 kap. 12 § i strafflagen (39/1889). Enligt 40 kap. 12 § 1 mom. i strafflagen tillämpas bestämmelserna i kapitlet i fråga också på personer som sköter offentliga förtroendeuppdrag och på personer som utövar offentlig makt. Med personer som sköter offentliga förtroendeuppdrag avses enligt 40 kap. 11 § 2 punkten i strafflagen förtroendevalda inom offentliga samfund eller inrättningar som avses i 1 punkten, såsom medlemmar av statsrådet, kommunstyrelse, nämnd, direktion, kommitté, kommission eller delegation, samt andra förtroendevalda inom dessa offentliga samfund eller inrättningar.

Enligt 5 § 1 mom. i den gällande försörjningsberedskapslagen är styrelsen ett verksamhetsorgan vid Försörjningsberedskapscentralen och Försörjningsberedskapscentralen är en statlig inrättning. En medlem av Försörjningsberedskapscentralens styrelse är således medlem av ett verksamhetsorgan vid en statlig inrättning, som enligt 40 kap. 11 § 2 mom. i strafflagen är en person som sköter ett offentligt förtroendeuppdrag. På styrelsemedlemmar tillämpas de i 40 kap. i strafflagen ingående bestämmelser om tjänstebrott som gäller tjänstemän.

Eftersom bestämmelserna i 40 kap. i strafflagen om tjänstemän tillämpas också på personer som utövar offentlig makt, är bestämmelserna tillämpliga också på de anställda vid Försörjningsberedskapscentralen som i sina arbetsuppgifter utövar offentlig makt. Sådana uppgifter är till exempel den behöriga myndighetens uppgifter i anslutning till leveranssäkerhet för gas samt förvaltningsuppgifter i anslutning till skyddsupplagring och obligatorisk upplagring.

På alla anställda vid Försörjningsberedskapscentralen tillämpas, liksom på verkställande direktören, 40 kap. 1–3, 5 och 14 § i strafflagen, med undantag för avsättningspåföljden. Detta gäller oavsett om de i sina arbetsuppgifter utövar offentlig makt. Enligt 40 kap. 12 § 2 mom. tillämpas dessa bestämmelser på offentligt anställda arbetstagare. Med offentligt anställd arbetstagare avses enligt 40 kap. 11 § 3 punkten den som står i arbetsavtalsförhållande till ett offentligt samfund som nämns i 1 punkten. Som offentligt samfund nämns i 11 § 1 punkten bland annat staten. Försörjningsberedskapscentralen är en statlig inrättning som lyder under arbets- och näringsministeriet och är därmed en del av staten, och centralens anställda är således med tanke på straffrättsligt tjänsteansvar offentligt anställda arbetstagare i den mening som avses i 40 kap. 11 § 3 punkten i strafflagen.

Med tanke på statsrätten är det centrala huruvida de personer som behandlar försörjningsberedskapsärenden vid statens inrättningar har tjänste- eller arbetsavtalsförhållande. Med hänsyn till karaktären på Försörjningsberedskapscentralens verksamhet finns det skäl att göra en bedömning av om personalen eller den delen av personalen som utövar offentlig eller betydande offentlig makt, borde vara anställda i tjänsteavtalsförhållande. Lagstiftningen om straffrättsligt tjänsteansvar är i alla händelser tillämplig på anställda vid Försörjningsberedskapscentralen när uppgifterna innehåller utövning av offentlig eller betydande offentlig makt. Det finns emellertid i regel inte separata bestämmelser i lag om det ansvar som bärs av arbetstagare i arbetsavtalsförhållande som sköter offentliga förvaltningsuppgifter eller utövar betydande offentlig makt. I lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen (1070/1994) har det gjorts ett tillägg om att på den som är anställd vid Försörjningsberedskapscentralen tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när han eller hon utför uppgifter som avses i den lagen. Samma anställda vid Försörjningsberedskapscentralen sköter i nuläget både myndighetsuppgifter och icke-myndighetsuppgifter. Därmed är det i praktiken svårt och med tanke på en effektiv användning av resurserna oändamålsenligt att dela in personalen i anställda i arbetsavtalsförhållande och anställda i tjänsteavtalsförhållande. Försörjningsberedskapscentralens uppgifter är i allt högre grad sådana som innehåller myndighetssamarbete.

2.5.9 Rätt att få information

Bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens, sektorernas och poolernas rätt att få information infördes i försörjningsberedskapslagen med en lagändring 2008 i samband med att försörjningsberedskapsförordningen antogs och den försvarsekonomiska planeringskommissionen lades ned. En bestämmelse av motsvarande typ ingick redan tidigare i lagen om den försvarsekonomiska planeringskommissionen. Företagens skyldighet att ge information grundar sig på ännu äldre lagstiftning, det vill säga lagen om näringsidkares och kommunala myndigheters skyldighet att bistå vid organiseringen av försvarsberedskap (96/1930, på finska). I försörjningsberedskapslagen hänför sig Försörjningsberedskapscentralens rätt att få information endast till näringsidkare och organisationer inom näringslivet, medan den försvarsekonomiska planeringskommissionens rätt att få information gällde också information från myndigheterna.

Försörjningsberedskapscentralens rätt att få information är nödvändig för att Försörjningsberedskapscentralen ska kunna utföra sina lagstadgade uppgifter samt för att den möjliggör försörjningsberedskapssamarbetet mellan myndigheterna, näringslivet och organisationerna. Även om samarbetet mellan Försörjningsberedskapscentralen och privata aktörer samt sektors- och poolverksamheten grundar sig på frivillighet och avtal är det trots detta viktigt att säkerställa att Försörjningsberedskapscentralen vid behov har en lagstadgad rätt att få information som är väsentliga med tanke på tryggheten av försörjningsberedskapen.

Motsvarande rätt att få information har enligt den gällande försörjningsberedskapslagen utöver Försörjningsberedskapscentralen också sektorerna och poolerna i försörjningsberedskapsorganisationen. I samband med utbyte av uppgifter ska hänsyn dock tas att noga följa lagstiftningen om konkurrensrätt och att uppgifter som begränsar konkurrensen inte utbyts mellan näringsidkare.

Bestämmelsen tar hänsyn också till konfidentialiteten i uppgifter som fås av näringslivet och organisationerna och till eventuella företagshemligheter genom att den inkluderar en hänvisning till offentlighetslagen och den tystnadsplikt och det förbud mot utnyttjande som föreskrivs där. På Försörjningsberedskapscentralens verksamhet tillämpas också i övrigt offentlighetslagen, så också utan hänvisningen i fråga bedöms offentligheten och sekretessen för alla handlingar och uppgifter som Försörjningsberedskapscentralen tar emot med stöd av offentlighetslagen.

Samarbetet mellan Försörjningsberedskapscentralen och övriga statliga myndigheter är intensivt och har fått ytterligare tyngd i dagens omvärld och i det rådande säkerhetsläget. För att samarbetet ska kunna genomföras och de uppgifter som Försörjningsberedskapscentralen har ålagts ska kunna utföras är det nödvändigt att myndigheterna kan utbyta sekretessbelagd eller säkerhetsklassificerad information. I synnerhet för att en lägesbild ska kunna skapas över försörjningsberedskapen behövs det uppgifter av såväl privata aktörer som myndigheter. Bland annat behövs det hotbedömningar och lägesinformation i anslutning till funktioner som är kritiska för försörjningsberedskapen till exempel av skyddspolisen, Cybersäkerhetscentret, kommunikationsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, försvarsmakten, polisstyrelsen och Centralkriminalpolisen. Som ovan konstaterats är offentlighetslagen tillämplig på Försörjningsberedskapscentralens verksamhet och handlingar och därmed följs bestämmelserna i offentlighetslagen i myndighetssamarbetet.

2.5.10 Försörjningsberedskapsförseelse

Påföljdsbestämmelsen i 17 a § i den gällande försörjningsberedskapslagen trädde i kraft den 1 juli 2008 genom att lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen ändrades och lagen om den försvarsekonomiska planeringskommissionen upphävdes. Motiveringen till påföljdsparagrafen om försörjningsberedskapsförseelse är knapp, men behovet av en straffbestämmelse ska ändå alltid motiveras i en proposition.

Enligt grundlagsutskottet är allmänna krav som gäller tillämpning av strafflagstiftningen kravet på att det finns bestämmelser om brottet i lag, ett tungt vägande samhälleligt behov och en med tanke på systemet för grundläggande fri- och rättigheter godtagbar grund för straffbarhet, kravet på att kärnan i de grundläggande fri- och rättigheterna förblir orörd, proportionalitetskravet, rättsskyddskravet och kravet på tillgodoseende av de mänskliga rättigheterna (GrUB 25/1994 rd, GrUU 23/1997 rd). Straffrätten ska tillämpas först som det sista möjliga alternativet (ultima ratio-principen). Före det ska andra straffrättsliga påföljder övervägas och regleringsalternativen ska också redovisas i motiveringen till regeringens proposition. Också administrativa påföljder är tillämpliga på situationer av det aktuella slaget, där det är fråga om förseelser eller försummelser av lagstiftningen inom ett visst område som ska bevisas.

I motiveringen till paragrafen i den gällande lagen konstateras det att bestämmelsen innehåller en sanktion på bötesnivå som effektiviserar rätten att få information för tryggnad av försörjningsberedskapsorganisationens uppgifter enligt försörjningsberedskapslagen. I 8 e § i den gällande försörjningsberedskapslagen föreskrivs det att Försörjningsberedskapscentralen, sektorerna och poolerna har rätt att av näringsidkare och näringslivets organisationer få information som är nödvändiga för att åligganden enligt den lagen ska kunna skötas. De påföljder som föreskrivs i lagens 17 a § gäller näringsidkare och näringslivets organisationer.

Påföljdsregleringen ska ändras så att den motsvarar de krav som ställs på den straffrättsliga legalitetsprincip som föreskrivs i grundlagen och så att den motsvarar regleringsprinciperna för administrativa påföljder, med hänsyn till att rätten att få information utvidgas.

2.5.11 Bemyndigande att utfärda förordning

Enligt 16 § i den gällande försörjningsberedskapslagen utfärdas närmare bestämmelser om verkställigheten av lagen genom förordning av statsrådet. Bestämmelsen har skrivits medan en gammal grundlag gällde, och bestämmelserna om bemyndigande att utfärda förordning är inte för närvarande i samklang med kraven i grundlagen. Bemyndiganden om att utfärda förordning ska vara exakta och noga avgränsade.

Enligt 119 § 2 mom. i grundlagen ska de allmänna grunderna för statsförvaltningens organ regleras genom lag, om deras uppgifter omfattar utövning av offentlig makt. Med de allmänna grunderna avses närmast enhetens namn, ansvarsområde, huvudsakliga uppgifter och befogenheter. Den gällande paragrafen upphävs som lagtekniskt föråldrad, och behoven av bemyndiganden att utfärda förordning granskas per paragraf.

2.5.12 Försörjningsberedskapscentralens egendom

I 14 § i den gällande försörjningsberedskapslagen föreskrivs det att statsrådet berättigas att till den Försörjningsberedskapscentral som ska inrättas överlåta sådan egendom jämte markområden samt därpå belägna byggnader och anläggningar som är i säkerhetsupplagsfondens besittning. Överlåtelse av fast egendom sker enligt vad som särskilt föreskrivs om överlåtelse av statlig jordegendom. Intäkterna av fastigheter och de vederlag som erhålls genom överlåtelser av dem ska redovisas som inkomst till försörjningsberedskapsfonden. När Försörjningsberedskapscentralen förvärvar aktier och när aktier som centralen äger överläts eller andra beslut om aktieinnehav fattas ska 4 § 1 mom. i lagen om statens bolagsinnehav och ägarstyrning (1368/2007) tillämpas.

Försörjningsberedskapscentralen har för närvarande innehav, såsom fastigheter och aktier. Försörjningsberedskapscentralen äger Suomen Huoltovarmuusdata Oy:s (SHVD) aktiestock i sin helhet. SHVD tillhandahåller säkra datacenter som placeringsplats för kritiska informationssystem och dubblerade hårdvarulösningar. Dessutom tillhandahåller SHVD drifts- och mervärdestjänster för informationssystem, såsom olika operations-, övervaknings-, stöd-, informationssäkerhets- och datakommunikationstjänster. Därtill har Försörjningsberedskapscentralen ett arrangemang i anslutning till Navidom Oy och så kallade fartygsbolag. Navidom Oy är ett finländskt holdingbolag med logistik som huvudsakligt verksamhetsområde, som förvaltar produkttankrar och bogserbåtar. Försörjningsberedskapscentralen äger 25 procent av Navidoms aktiestock. Försörjningsberedskapscentralen och Ömsesidiga försäkringsbolaget Ilmarinen äger med andelarna 50/50 sju så kallade fartygsbolag, där vardera äger och förvaltar en oljeprodukttanker eller en bogserbåt. Navidom-arrangemanget infördes för att trygga Finlands oljetransporter med fartyg som är i finländsk ägo. Försörjningsberedskapscentralen har på det sättet säkerställt att den har beslutanderätt över fartygen och deras trafikerande i störningssituationer och under undantagsförhållanden. Försörjningsberedskapscentralen äger dessutom 16,24 procent av Fingrid Oy:s aktiestock.

I samband med lagreformen ska det fastställas hur tillgångsposterna antecknas i bokföringen i ämbetsverkets och försörjningsberedskapsfondens balansräkning.

2.5.13 Finansieringen av försörjningsberedskapen

Allmän översikt över fonder utanför budgeten

Staten har för närvarande elva fonder som står utanför budgeten. Statens bostadsfond, Statens pensionsfond, Försörjningsberedskapsfonden, Interventionsfonden för jordbruket, Gårdsbrukets utvecklingsfond, Statens televisions- och radiofond, Statens kärnavfallshanteringsfond, Statsgarantifonden, Brandskyddsfonden, Fonden för finansiell stabilitet samt Miljöskadefonden.

Till sin verksamhet är fonderna mycket olika varandra. Statens pensionsfond, Statens kärnavfallshanteringsfond, Statsgarantifonden och Miljöskadefonden är närmast buffert- eller beredskapsfonder. De insamlade medlen i fonderna utgör beredskap för förestående utgifter eller ingår i strävan att jämna ut utvecklingen av kommande utgifter. Vissa fonder eftersträvar att öka sin förmögenhet genom placeringsverksamhet. Gårdsbrukets utvecklingsfond, Interventionsfonden för jordbruket, Brandskyddsfonden samt Statens televisions- och radiofond fokuserar i sin verksamhet huvudsakligen på att finansiera olika funktioner. Statens bostadsfond är främst en fond för kapitalförvaltning. Försörjningsberedskapsfonden är en fond av försäkringskaraktär med den huvudsakliga uppgiften att trygga försörjningsberedskapen. Fonderna får till största delen sina medel genom en särskild avgift som samlas in till fonden eller från anslag som överförs från budgeten. Försörjningsberedskapsfonden får sina tillgångar genom en öronmärkt skatt som tas ut på energiskattebasen.

Försörjningsberedskapscentralens ekonomi

Omsättningen för Försörjningsberedskapscentralen, som förvaltar försörjningsberedskapsfonden, var 59,5 miljoner euro 2023 och 212,8 miljoner euro 2024. Båda åren bestod omsättningen till största delen av produktomsättning av energiprodukter. Den 31 december 2023 var försörjningsberedskapsfondens balansomslutning 2 150,3 miljoner euro och den 31 december 2024 var den 2 135,5 miljoner euro.

Resultatet för räkenskapsperioden 2023 visade en förlust på 166,2 miljoner euro, vilket huvudsakligen berodde på bokföringen av överlåtelseförlusten av överföringen av aktierna i Fingrid Oy till staten. Resultatet för räkenskapsperioden 2024 visade en förlust på 4,5 miljoner euro, vilket huvudsakligen berodde på värdeminskningen av omsättningstillgångarna i fråga om spannmål och energiprodukter.

Den ena av de två centrala finansieringskällorna för Försörjningsberedskapscentralen är försörjningsberedskapsavgiften. År 2023 var avkastningen av avgiften 37,7 miljoner euro och 2024 var den 38,4 miljoner euro. År 2023 uppgick direktavkastningen till 28,7 miljoner euro och 2024 till 29,7 miljoner euro.

Upplagringskostnaderna i anslutning till säkerhetsupplagringen var 40,9 miljoner euro 2023 och 39,3 miljoner euro 2024, de övriga utgifterna var 63,9 miljoner euro (2023: 54,1 miljoner euro) och utgifterna för åtgärder som utförts som programarbete var 15,5 miljoner euro (2023: 16,1 miljoner euro).

Statsrådet fastställde den 11 april 2024 Försörjningsberedskapscentralens bokslut för 2023 och den 10 april 2025 bokslutet för 2024.

Försörjningsberedskapsfonden

I 11 § i den gällande försörjningsberedskapslagen föreskrivs det om finansieringen av försörjningsberedskapen. Enligt bestämmelsen ska Försörjningsberedskapscentralen sköta försörjningsberedskapsfonden som står utanför statsbudgeten och till vilken den försörjningsberedskapsavgift som uppbärs med stöd av lagen om accis på flytande bränslen (1472/94) intäktsförs. Paragrafens 1 mom. innehåller inte för närvarande någon hänvisning till lagen om punktskatt på elström och vissa bränslen (1260/1996), enligt vilken försörjningsberedskapsavgift dock också betalas.

I 2 mom. konstateras det att ränteutgifter och andra kostnader som orsakas av säkerhetsupplagringen av spannmål, utsäde och vallfrö kan ersättas med medel från statsbudgeten.

Enligt lagens 11 § 3 mom. ska Försörjningsberedskapscentralen prissätta sina prestationer på företagsekonomiska grunder, om inte tryggheten av försörjningsberedskapen förutsätter något annat. Försörjningsberedskapscentralen har inte för närvarande några avgiftsbelagda tjänster.

Momentet i fråga ändrades 2005 (RP 44/2005 rd). I propositionen konstateras det att när Försörjningsberedskapscentralen inrättades år 1993 bestod dess ekonomiska prestationer av försäljning av upplagrade varor och hyrning av lagerutrymmen, vilket fortfarande utgör kärnan i centralens handelstransaktioner. Huvudparten av handelstransaktionerna gäller oljeprodukter vilkas prisnivå följer internationella prisnoteringar. Till denna del prissätts Försörjningsberedskapscentralens prestationer på företagsekonomiska grunder och ett ur företagsekonomisk synvinkel bra resultat eftersträvas genom att försäljningar och inköp förläggs till gynnsamma tidpunkter. De nya hot som gäller försörjningsberedskapen förutsätter också att det produceras olika slags säkringstjänster inom vilka det inte finns något kommersiellt utbud. Dessa tjänster bjuds ut till ämbetsverk och institutioner samt i vissa fall mot ersättning till företag, som svarar för produktionen av varor eller tjänster av kritisk betydelse. Dylika tjänster har inget marknadspris och i samband med dem kan man inte tala om företagsekonomiska principer när det gäller prissättningsgrunden. Av laglighetsskäl ändrades lagen så att man vid prissättningen av Försörjningsberedskapscentralens prestationer ska utgå från företagsekonomiska grunder som huvudprincip. Avvikelse från detta görs i situationer där det inte existerar någon marknad för prestationen i fråga.

Enligt 12 § i den gällande försörjningsberedskapslagen utgörs Försörjningsberedskapsfondens kapital av säkerhetsupplagrade varor, icke-placerade medel samt Försörjningsberedskapscentralens övriga egendom och tillgångar. Vinst och förlust som uppstått vid överlåtelse av säkerhetsupplagrade varor ska beaktas som en ändring i försörjningsberedskapsfondens kapital. Om statsrådet beslutar att dra in eller minska säkerhetsupplagen, ska försörjningsberedskapsfondens kapital eller den del som motsvarar minskningen bokföras som inkomst i statsbudgeten.

Avsikten är inte att utvidga försörjningsberedskapsfondens användningsändamål jämfört med det nuvarande. I samband med reformen är avsikten att på bestämmelsenivå fastställa vilken verksamhet som konkret kan finansieras ur försörjningsberedskapsfonden som står utanför statsbudgeten.

Grunder för försörjningsberedskapsavgiften och avgiftens storlek

I försörjningsberedskapslagen föreskrivs det om en försörjningsberedskapsavgift som tas ut i samband med accis på elektricitet och energiprodukter som en del av den totala skattenivån. Namnet till trots är försörjningsberedskapsavgiften en skatt. Inkomsterna från

försörjningsberedskapsavgiften inflyter inte till statsbudgeten, utan de intäktsförs direkt i försörjningsberedskapsfonden som står utanför budgeten. Försörjningsberedskapsavgiften tas med stöd av lagen om accis på flytande bränslen (1472/94) samt lagen om punktskatt på elström och vissa bränslen (1260/1996) ut på all skattepliktig elström och alla energiprodukter som omfattas av energibeskattningen, utom tallolja och torv. Skatt tas utöver för elström ut för användning av energiprodukter som motorbränsle i trafik, i arbetsmaskiner eller som uppvärmnings- eller kraftverksbränsle, om inte användningen genom lagstiftning gjorts skattefri.

Försörjningsberedskapsavgift tas ut på samma sätt för både fossila bränslen och biobränslen samt för inhemska bränslen och importerade bränslen. I enlighet med substitutionsprincipen tas det också för produkter som ersätter de bränslen som ingår i tabellen över energiskatter ut motsvarande energiskatt och försörjningsberedskapsavgift. Skatteförvaltningen tar ut accisen för elström i samband med elbeskattningen och för andra energiprodukter i samband med energibeskattningen av dem och redovisar avgiften till försörjningsberedskapsfonden.

Försörjningsberedskapsavgiften är enhetsbaserad och följer inte priserna på elström eller energiprodukter. Avgiftens andel av priserna varierar avsevärt både över tid och mellan energiprodukter och elström beroende på att försörjningsberedskapsavgiften är olika stor. Avgiftens storlek är i fråga om energiprodukter följande: bensen och ersättande biobränslen 0,68 cent/l, lätt brännolja och dieselolja och ersättande biobränslen 0,35 cent/l, tung brännolja 0,28 cent/kg, gasol och biogasol 0,11 cent/kg, stenkolk 1,18 euro/t samt naturgas och biogas 0,084 euro/MWh. Elskatten är på basis av användningsändamålet för elen indelad i två skatteklasser där försörjningsberedskapsavgiften är lika stor, 0,013 cent/kWh. Avgiftens storlek är inte för närvarande logisk i fråga om förhållandet mellan olika energiprodukter eller mellan energiprodukterna och elen.

Av den totala skatten på fossil motorbensin är försörjningsberedskapsavgiften 0,9 procent, medan den är endast 0,6 procent av skatten på fossil dieselolja. Förutom att ingen försörjningsberedskapsavgift tas ut för torv och tallolja är avgiften i förhållande till den totala skattenivån minst för gasol och flygfotogen. När det gäller energiprodukter är försörjningsberedskapsavgiften högst för förnybar biobrännolja som används vid uppvärmning och för förnybar biogas. I den lägre elskatteklassen är försörjningsberedskapsavgiftens andel mer än en femtedel av den totala skattenivån.

Avgiftens storlek är inte logisk ur andra synvinklar heller, till exempel med tanke på energiprodukternas energiinnehåll. Sett från den synvinkeln är försörjningsberedskapsavgiften för trafikbränslen högst för ofta biobaserade bränslen som ersätter fossilbaserad bensen och diesel. Försörjningsberedskapsavgifterna för naturgas och el som används i trafiken är låga. När det är fråga om bränslen för uppvärmning är försörjningsberedskapsavgiften högst för oljeprodukter och lägst för gasol, naturgas och biogas samt torv, för vilket ingen försörjningsberedskapsavgift alls tas ut. Försörjningsberedskapsavgiften för el per energienhet är låg också jämfört med många uppvärmningsbränslen.

Fullmakt att uppta lån

Enligt 13 § i den gällande försörjningsberedskapslagen kan till försörjningsberedskapsfonden, med statsrådets tillstånd och på de villkor som statsrådet bestämmer, upptas lån till ett belopp av högst 200 miljoner euro. Låneräntorna betalas och återbetalningen sker med medel ur försörjningsberedskapsfonden.

Fullmakten att uppta lån användes senast 2011, då aktier i Fingrid Oyj förvärvades till försörjningsberedskapsfonden. Statsrådet godkände den 14 april 2011 att lån på högst 100 miljoner euro upptas.

I utredningen *Myndigheternas befogenheter vid störningar* (Justitieministeriets publikationer, utredningar och anvisningar, 2019:18) (presentationsblad på svenska), som sammanställdes av Raimo Luoma på uppdrag av justitieministeriet, behandlas också fullmakten att uppta lån. I utredningen konstateras det att maximibeloppet för försörjningsberedskapsfondens fullmakt att uppta lån har varit oförändrat sedan 1994. Till sitt reella värde torde fullmakten att uppta lån åtminstone ha halverats fram till 2019. Av denna orsak och för att säkerställa statens förmåga att anvisa finansiering för skötsel av plötsliga störningar i anslutning till försörjningsberedskapen är det motiverat att se över maximibeloppet för fullmakten att uppta lån. I utredningen föreslås det att det finns skäl att höja maximibeloppet för fullmakten att uppta lån från nuvarande 200 miljoner euro till exempelvis två miljarder euro.

Försörjningsberedskapscentralens övriga inkomstkällor

Aktieinnehavet i Försörjningsberedskapscentralens balansräkning kan anses grunda sig på innehav av tre typer. Dessa är innehav som främjar målen för försörjningsberedskapen, innehav som ökar fondens avkastning och ankarinnehav.

Av aktieinnehavet har aktierna i Fingrid Oyj i balansen förvärvats för att utgöra innehav som främjar målen för försörjningsberedskapen och fungerar också som betydande tillgångar som ökar avkastningen. Den utdelning som Fingrid Oyj betalar har under de senaste åren blivit en betydande del av Försörjningsberedskapscentralens finansiering. Förvärvet var kopplat till det strategiska statliga ägandet i stamnätet, kärnan i Finlands kraftsystem. Det grundade sig på det tredje direktivet om en inre marknad för el, som trädde i kraft 2011 och som ålade elproducenterna Nordkraft och Fortum att ge upp sitt innehav i Fingrid Oyj. Man ville säkerställa ägandet av stamnätet och därför förvärvade staten en aktiemajoritet i Fingrid Oyj, där Försörjningsberedskapscentralens andel motsvarade 12 procent. Förvärvet finansierades delvis ur försörjningsberedskapsfonden och delvis med lån. Våren 2015 godkände statsrådet ett arrangemang där Försörjningsberedskapscentralens aktieinnehav i Gasum byttes mot aktier i Fingrid, varvid Försörjningsberedskapscentralens innehav i stamnätsbolaget ökade till 25 procent. Försörjningsberedskapscentralen överlät 2023 utan vederlag en del av sitt aktieinnehav i Fingrid Oyj till finansministeriet. För närvarande äger Försörjningsberedskapscentralen 16,24 procent av Fingrid Oyj:s aktiestock.

Försörjningsberedskapscentralens dotterbolag Suomen Huoltovarmuusdata Oy (ankarinnehav) grundades som ett bolag som främjar målen för försörjningsberedskapen och som inom sitt eget verksamhetsområde erbjuder tjänster till bolag som är kritiska för försörjningsberedskapen. Bolaget betalar inte för närvarande utdelning till Försörjningsberedskapscentralen, men på lång sikt är målet att bolaget ska ge en avkastning. Suomen Huoltovarmuusdata Oy orsakar emellertid inte Försörjningsberedskapscentralen några utgifter. Arrangemanget var Försörjningsberedskapscentralens första projekt för framställning av kritisk infrastruktur och hängde samman med stängningen av Statens datorcentralers reservcentral i början av 1990-talet. Funktionerna i statsförvaltningens adb-reservcentral överfördes stegvis på Försörjningsberedskapscentralens dotterbolags ansvar. Dotterbolaget är en inhemsk, oavhängig och tillförlitlig aktör som producerar tjänster med hög säkerhetsnivå.

Till investeringarna hör också ett deläggande i Navidom-arrangemanget (ankarinnehav) som främjar försörjningsberedskapen och som omfattar sju fartygsbolag och ett holdingbolag för

dem. Arrangemanget ger årliga utdelningsintäkter och ränteintäkter på de kapitallån som en gång betalades. Arrangemanget grundar sig på ett behov av att trygga kritiska transporter inom energiförsörjning med inhemsk flotta och Neste Oil Abp:s beslut 2008 om en omorganisering av Neste Shippings affärsverksamhet. Statsrådet godkände den 19 september 2013 ett avtal som bland annat innebär att Neste Oil sålde ett för försörjningsberedskapen kritiskt fartygsbestånd för olje- och oljeprodukttransporter till ett fartygsbolag där Försörjningsberedskapscentralen och arbetspensionsbolaget Ilmarinen äger hälften var och Neste Oil hyr fartygsbeståndet för sitt bruk.

Andra betydande projekt som anknyter till statens strategiska ägande och som Försörjningsberedskapscentralen har varit med om att genomföra är bland annat ägararrangemangen i Gasum Oy 1999 och 2012–2014 samt statens aktieinnehavsarrangemang i Elisa Abp 2008.

Upplagsinfrastrukturen i balansen (fastighetsegendom) ger också avkastning till den del den är uthyrd till utomstående partner.

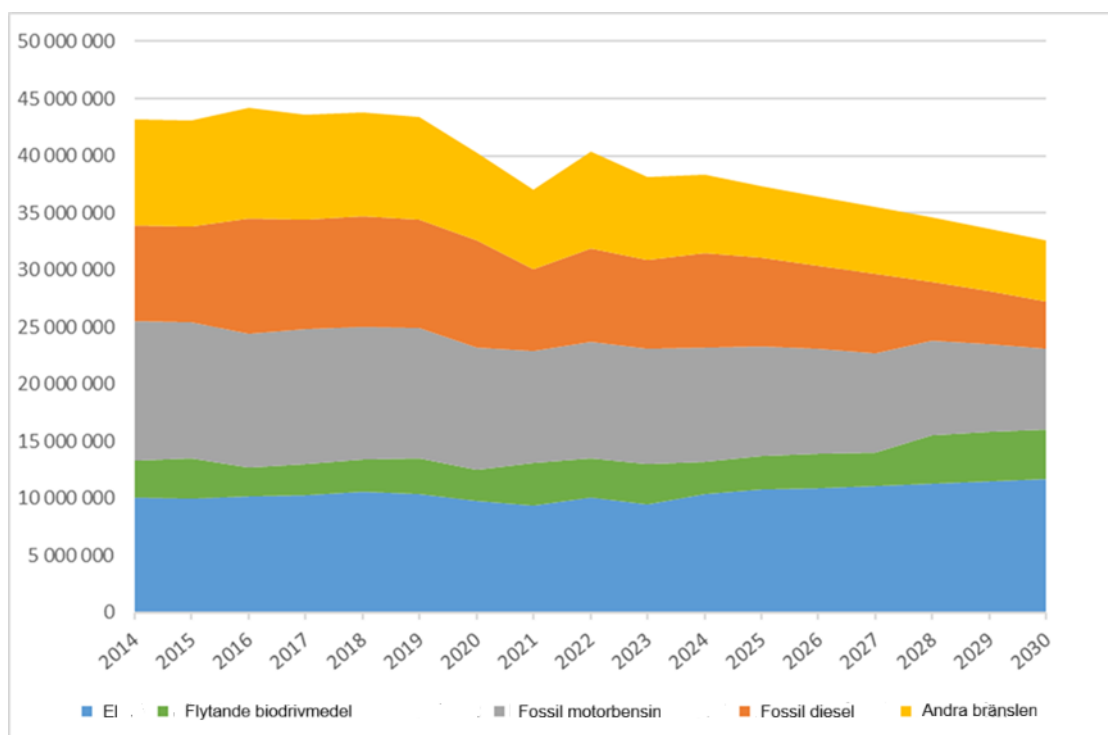
2.5.14 Utmaningar i finansieringen av försörjningsberedskapen i nuläget

Sjunkande intäkter från försörjningsberedskapsavgiften

Intäkterna från försörjningsberedskapsavgiften var under 2010-talet på årsnivå som högst nästan 48 miljoner euro. Intäkterna har ökat och minskat beroende på förbrukningen av energiprodukter och el. För närvarande är intäkterna mindre än 40 miljoner euro och mot bakgrunden av finansministeriets prognoser över förbrukningen av olika energiprodukter kan de bedömas minska till drygt 32 miljoner euro fram till 2030. Reellt sett har intäkterna under de senaste tio åren minskat med över en fjärdedel. Inflödet av försörjningsberedskapsavgift minskar framför allt när energieffektiviteten förbättras och förbrukningen övergår till förbrukning med lägre försörjningsberedskapsavgift (t.ex. el) och förbrukning som är fri från försörjningsberedskapsavgift (t.ex. fast biomassa).

Däremot minskar övergången från fossila till förnybara bränslen inte direkt intäkterna från försörjningsberedskapsavgiften. Övergången minskar inflödet av försörjningsberedskapsavgiften från bränslen för uppvärmning, när andelen biomassa som är fri från skatt och försörjningsberedskapsavgift ökar eller när värmeproduktionen övergår till produktion som inte är baserad på förbränning, såsom värmepumpar, eftersom försörjningsberedskapsavgiften för elström är lägre. Samtidigt ökar övergången från fossila bränslen till biobränslen i fråga om trafikbränslen tvärtom intäkterna från försörjningsberedskapsavgiften, eftersom försörjningsberedskapsavgiften för biobränslen är större per energienhet än försörjningsberedskapsavgiften för fossila bränslen. Då ökar till exempel den ökande skyldigheten att distribuera biobränslen intäkterna av försörjningsberedskapsavgiften.

Skatteinflödet av försörjningsberedskapsavgiften på lång sikt

År 2011 flöt skatteintäkter in enbart för elva månader på grund av senareläggningen av förfallodagen för skatten, varför den kassabaserade skatteintäkten för kalenderåret var mindre än normalt. Intäktsföringen av försörjningsberedskapsavgiften påverkades inte av senareläggningen av förfallodagen, varför det inte uppstod någon motsvarande engångsnedgång i intäktsföringen till försörjningsberedskapsfonden. (Källa: Skatteförvaltningen, FM)

Intäkterna av försörjningsberedskapsavgiften utvecklas inte i enlighet med den finansiering som behövs för tryggnad av försörjningsberedskapen. Skattebasen för försörjningsberedskapsavgiften, det vill säga den skattepliktiga förbrukningen av produkter som omfattas av avgiften, har ökat och har i synnerhet under de senaste åren minskat oavsett det rådande finansieringsbehovet. På längre sikt kommer skattebasen för energibeskattningen att minska, även om man lyckas bromsa utvecklingen och tillfälligt till och med försnabba den genom att bredda skattebasen. Dessutom är nivåerna på energiskatterna och försörjningsberedskapsavgiften inte indexbundna, vilket innebär att deras reella nivå sjunker under tider med positiv prisutveckling.

Försörjningsberedskapsavgiften infördes som en avgift som tas ut i samband med bränslebeskattningen innan det gällande energiskattesystemet, som grundar sig på energiinnehåll och koldioxidutsläpp under livscykeln, och som har EU:s godkännande, infördes. Försörjningsberedskapsavgiften uppfyller inte i nuläget kravet i punktskattedirektivet om grunderna för fastställande av energiskatt, eftersom den fastställs på andra grunder än energiskatten i Finland.

Namnet till trots är försörjningsberedskapsavgiften en skatt. Inkomsterna från försörjningsberedskapsavgiften inflyter inte till statsbudgeten, utan de intäktsförs direkt i försörjningsberedskapsfonden som står utanför budgeten. Enligt den starka huvudprincipen för

den statliga budgeteringen utgör skatteintäkterna allmän finansiering och det att intäkterna från försörjningsberedskapsavgiften är öronmärkta utgör ett undantag från detta.

Försörjningsberedskapscentralens bokföring

Enligt 8 § i den gällande försörjningsberedskapsförordningen tillsätter arbets- och näringsministeriet för varje kalenderår för granskning av Försörjningsberedskapscentralens förvaltning, ekonomi och räkenskaper två revisorer, av vilka åtminstone en ska vara en av Centralhandelskammaren godkänd revisor och åtminstone en ska vara revisor inom den offentliga förvaltningen och ekonomin. Till revisor kan också utses en revisionssammanslutning med ovan föreskriven behörighet. I stället för att utse revisorer varje år kan det ses som ett långsiktigt alternativ att utse dem för längre tid.

2.5.15 Villkor för beviljande av finansiering och stöd

För att målen enligt försörjningsberedskapslagen ska uppnås och försörjningsberedskapen främjas, tryggas och utvecklas har Försörjningsberedskapscentralen beviljat stöd till exempel för olika projekt och investeringar som främjar försörjningsberedskapen och som ofta hänfört sig till exempelvis Försörjningsberedskapscentralens programverksamhet.

Beviljandet av stöd har grundat sig på försörjningsberedskapslagen och när stöd har beviljats andra än organisationer inom statsförvaltningen har som förfarandebestämmelse tillämpats statsunderstödslagen (688/2001) exempelvis i fråga om de allmänna villkoren för beviljande av finansiering samt bestämmelserna om användning, övervakning och återkrav av statsunderstöd liksom bestämmelserna om sökande av ändring.

I den gällande försörjningsberedskapslagen definieras inte särskilda villkor eller principer för beviljande av stöd. Försörjningsberedskapscentralen har när den prövat huruvida stöd ska beviljas i praktiken ägnat uppmärksamhet bland annat åt följande faktorer:

- objektet är förknippat med främjande och/eller tryggnad av försörjningsberedskapen och det finns en grund för finansieringen i försörjningsberedskapslagen, försörjningsberedskapsförordningen, statsrådets beslut om målen för försörjningsberedskapen eller i annan lagstiftning i anslutning till försörjningsberedskapen,
- ansvaret för finansieringen av åtgärden vilar inte lagstiftningsmässigt på någon annan aktör och finansieringen är inte förknippad med en långvarig funktion under normala förhållanden som hör till en myndighetsaktör,
- det projekt som är objekt svarar på en brist på marknaden och projektet skulle inte kunna genomföras utan finansiering, dessutom uppnås den försörjningsberedskaps- eller säkerhetsnivå och/eller den försörjningsberedskaps- eller säkerhetsnytta som eftersträvas inte utan de åtgärder som finansieringen möjliggör och
- åtgärden är i linje med EU:s regler om statligt stöd och det stöd som beviljas för ekonomisk verksamhet följer de processregler som krävs i EU:s regler om statligt stöd. Finansieringen får inte snedvrider den nationella konkurrensen eller orsaka störningar i konkurrensen. Bestämmelser om villkoren för beviljande av stöd finns i regel i lag. Det är motiverat att i fortsättningen föreskriva om villkoren för stöd som beviljas av Försörjningsberedskapscentralen också på lagnivå.

När stöd beviljas ska hänsyn tas också till bestämmelserna i lagen om allmänna förutsättningar för stöd som beviljas för ekonomisk verksamhet (429/2016). I lagen definieras villkoren för bra stöd och förfarandet för utlåtande av företagsstödsdelegationen i anslutning till EU:s regler för statligt stöd. Företagsstödsdelegationens utlåtande är emellertid inte bindande.

Försörjningsberedskapscentralen är också en upphandlande enhet enligt lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016). Försörjningsberedskapscentralen konkurrensutsätter till exempel de utredningar centralen anskaffar och även andra anskaffningar som omfattas av tillämpningsområdet för upphandlingslagen.

Utgifter som enligt andra lagar ska täckas från försörjningsberedskapsfonden

Enligt 15 § i försörjningsberedskapslagen täcks i nuläget med medel ur försörjningsberedskapsfonden de utgifter som föranleds av Försörjningsberedskapscentralens och Försörjningsberedskapsrådets verksamhet samt de utgifter som i andra lagar har bestämts att ska täckas med medel ur försörjningsberedskapsfonden.

Bestämmelser om ersättning för kostnader som orsakas av beredskapsåtgärder som inte omfattas av försörjningsberedskapslagen men som ska betalas ur försörjningsberedskapsfonden finns i sammanlagt 21 gällande lagar. De kostnader som betalades från försörjningsberedskapsfonden med stöd av speciallagstiftning huvudsakligen 2019–2023 var totalt cirka 32 437 000 euro. År 2024 beviljades cirka 9,7 miljoner euro i ersättningar med stöd av speciallagstiftning. Vissa bestämmelser ålägger Försörjningsberedskapscentralen att betala ersättningar, vissa bestämmelser ger Försörjningsberedskapscentralen prövningsrätt gällande betalning av ersättning.

Följande lagar innehåller en bestämmelse som ger privata aktörer rätt att få eller gör att de kan beviljas ersättning från försörjningsberedskapsfonden för kostnader som orsakas av beredskapsåtgärder:

- Utsädeslagen 600/2019
- Lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation 917/2014
- Postlagen 415/2011
- Lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet 348/2017
- Lagen om kreditinstitutslagen 610/2014
- Lagen om placeringsfonder 213/2019
- Försäkringsbolagslagen 521/2008
- Lagen om försäkringsföreningar 1250/1987
- Lagen om utländska försäkringsbolag 398/1995
- Lagen om pensionsstiftelser och pensionskassor 946/2021
- Lagen om sjömanspensioner 1290/2006
- Lagen om pension för lantbruksföretagare 1280/2006
- Lagen om Pensionsskyddscentralen 397/2006
- Lagen om betalningsinstitut 297/2010
- Lagen om fastighetsfonder 1173/1997
- Lagen om investeringstjänster 747/2012
- Lagen om Trafikförsäkringscentralen 461/2016
- Lagen om Patientförsäkringscentralen 949/2019
- Lagen om obligatorisk lagring av läkemedel 979/2008
- Lagen om skyddsupplag 970/1982
- Lagen om skyddsupplag för bräntorv 321/2007

I redogörelsen om försörjningsberedskapen som statsrådet lämnade 2022 och riksdagen behandlade våren 2023 (VNS 8/2022 rd) fästes uppmärksamhet vid att det i det rådande säkerhetsläget är nödvändigt att trygga försörjningsberedskapsfondens bärkraft. Också försvarsutskottet (FsUU 3/2022 rd) har ägnat uppmärksamhet åt fondens bärkraft.

Det krävs en separat granskning av vilka ansvar som anges i speciallagstiftning i anslutning till krissituationer och vilka som är långsiktiga funktioner under normala förhållanden, som i princip kan finansieras genom ansvarsministeriets huvudklass i statsbudgeten. Avsikten är att göra denna granskning i ett separat projekt.

2.6 Propositionens förhållande till EU:s regler om statligt stöd och konkurrensreglering

EU:s regler om statligt stöd

Kostnaderna för upprätthållande av försörjningsberedskapen täcks från försörjningsberedskapsfonden som står utanför statsbudgeten. Med medel ur fonden, som förvaltas av Försörjningsberedskapscentralen, täcks de utgifter som uppkommer till exempel av säkerhetsupplagring, tekniska reservarrangemang och beredskapsplanering samt olika försörjningsberedskapsåtgärder.

Försörjningsberedskapscentralen kan också med medel ur försörjningsberedskapsfonden bevilja stöd för ekonomisk verksamhet. När stöd beviljas ska det bedömas om arrangemanget uppfyller EU:s kriterier för begreppet statligt stöd. År 2024 hade Försörjningsberedskapscentralen till exempel 61 projekt i vilka det ingick en ekonomisk förbindelse antingen som beviljande av stöd eller offentliga upphandlingar enligt upphandlingslagen.

Begreppet statligt stöd är ett juridiskt begrepp som definieras i artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF). En åtgärd betraktas som statligt stöd om alla de uppräknade villkoren uppfylls:

- åtgärden beror på staten och genomförs av staten och förmånen beviljas av statens medel,
- förmånen är selektiv, det vill säga den gynnar ett visst företag eller en viss produktionsgren,
- åtgärden snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen och
- åtgärden påverkar handeln mellan medlemsstater.

Endast förmåner som beviljas direkt eller indirekt av statens medel kan utgöra statligt stöd som avses i FEUF-artikel 107.1. Som statens medel betraktas alla medel inom den offentliga sektorn, medlemsstaternas regionala myndigheters medel, i vissa situationer privata organs medel. Offentliga företags medel är statens medel, eftersom staten kan styra användningen av medlen i fråga.

För att medel ska betraktas som statens förutsatta bestämmanderätt över resurserna:

- Om staten har inrättat eller utsett ett offentligt eller privat organ för att administrera stöd kan åtgärden anses vara finansierad av statens medel, även om staten inte finansierar den direkt.
- Medlen behöver inte vara myndighetens egendom, men de ska innan de direkt eller indirekt överförs till stödtagaren lyda under statens kontroll och således vara tillgängliga för de nationella myndigheterna.
- Det är fråga om överföring av statens medel när avgifter som betalats av privatpersoner går via ett offentligt eller privat organ som har till uppgift att förmedla dem till stödtagarna.

Allmänt kan det konstateras att en åtgärd i princip härrör från staten om en myndighet beviljar en förmånstagare en förmån även om myndigheten juridiskt är oberoende av andra myndigheter.

Försörjningsberedskapscentralen förvaltar försörjningsberedskapsfonden, som står utanför statsbudgeten och till vilken intäktsförs den försörjningsberedskapsavgift som tas ut med stöd av lagen om accis på flytande bränslen och lagen om punktskatt på elström och vissa bränslen. Från försörjningsberedskapsfonden täcks kostnaderna för upprätthållande av försörjningsberedskapen. Staten har alltså gett Försörjningsberedskapscentralen, som är ett organ som står under statlig styrning, uppgiften att förvalta eventuella medel som utgör eventuellt stöd.

Det är fråga om överföring av statens medel, eftersom en andel av accisen på bränslen och el intäktsförs till försörjningsberedskapsfonden som förvaltas av Försörjningsberedskapscentralen. Medlen kontrolleras alltså också av staten, eftersom de koncentreras till försörjningsberedskapsfonden, som förvaltas av Försörjningsberedskapscentralen som lyder under statens styrande makt. Det kan konstateras att Försörjningsberedskapscentralen är en aktör som lyder under statens styrning och centralen förvaltar den åtgärd som producerar en eventuell förmån. En förmån enligt FEUF-artikel 107.1 är vilken som helst ekonomisk nytta som ett företag inte under normala marknadsförhållanden skulle få utan statens åtgärd. Förmånen är selektiv om den gynnar ett visst företag eller en viss produktionsgren, det vill säga om förmånen beviljas vissa utvalda företag, företagsslag eller näringsgrenar.

Konkurrens- och handelseffekt uppkommer om åtgärden snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen genom att gynna förmånstagaren. Villkoret uppfylls enkelt. Det räcker att företaget med hjälp av stödet kan bevara en starkare konkurrensposition än det skulle ha utan stödet. Definitionen av statligt stöd förutsätter inte att snedvridningen av konkurrensen eller konsekvensen för handeln är betydande eller väsentlig. Att stödets belopp är litet eller att det stödtagande företaget är litet utesluter inte i sig att konkurrensen snedvrids eller hotas av snedvridning, dock under förutsättningen att sannolikheten för sådan snedvridning inte är enbart hypotetisk. För att stödet ska kunna anses snedvrida konkurrensen betraktas det i allmänhet som tillräckligt att stödet ger stödtagaren en förmån genom att befria den från kostnader som denne annars skulle behöva stå för som en del av sin normala affärsverksamhet.

Kommissionen har i sitt beslut om stöd som Försörjningsberedskapscentralen beviljar (SA.58825 (2024/N)) konstaterat att det har varit fråga om en förmån som beviljas av statens medel och som uppfyller EU:s kriterier för statligt stöd.

Försörjningsberedskapscentralen har inte något stödprogram för beviljande av finansiering som godkänts i kommissionen, utan Försörjningsberedskapscentralen måste alltid från fall till fall

pröva vilken förfarandeprocess för statligt stöd och vilken grund för godkännande den kan tillämpa när den beviljar statligt stöd i enskilda fall. Om det är fråga om statligt stöd enligt artikel 107.1 i EUF-fördraget på vilket inte kan tillämpas undantag gällande anmälningsskyldigheten, ska förenligheten med reglerna om statligt stöd säkerställas genom att EU-kommissionen underrättas om det statliga stödet i enlighet med artikel 108.3 i EUF-fördraget.

Konkurrensrättslig reglering

I Finland tillämpas vid sidan av den nationella konkurrenslagen (948/2011) EU:s regler om konkurrensrätt, det vill säga artikel 101 och 102 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt ("FEUF") till den del som företags eller företagssammanslutningars verksamhet kan anses påverka handeln mellan EU-medlemsstater. I konkurrenslagstiftningen förbjuds alla sådana åtgärder mellan näringsidkare och sammanslutningar av näringsidkare samt näringsidkarnas egna ensidiga åtgärder, som begränsar konkurrensen. Förbudet mot verksamhet som begränsar konkurrensen är tillämpligt på avtal och arrangemang mellan konkurrenter (kartellförbud), avtal mellan varuleverantörer och återförsäljare (förbud mot vertikala avtal) och företags missbruk av ensidig marknadskraft (förbud mot missbruk av dominerande marknadsställning).

Konkurrensreglerna är i regel tillämpliga utöver under normala förhållanden också i samband med allvarliga störningssituationer under normala förhållanden och under undantagsförhållanden. EU:s fördrag eller den finländska konkurrenslagstiftningen innehåller inte något allmänt undantag som gäller tillämpligheten av konkurrensregler i olika kris- och störningssituationer och exceptionella situationer. Enligt artikel 346 i EUF-fördraget kan en medlemsstat vidta åtgärder som den anser nödvändiga för att skydda sina väsentliga säkerhetsintressen i fråga om tillverkning av eller handel med vapen, ammunition och krigsmateriel. Tillämpningsområdet för artikeln har emellertid begränsats så att sådana åtgärder inte får försämra konkurrensvillkoren på den inre marknaden vad gäller varor som inte är avsedda speciellt för militärändamål.

Försörjningsberedskapscentralen har regelbundet gett utomstående aktörer i uppdrag att bedöma konkurrensrättsliga aspekter i anslutning till försörjningsberedskapsorganisationens struktur, risker i anslutning till utbytet av information, risker som eventuellt orsakas av harmoniseringen av företagets verksamhet samt risker som gäller uteslutningseffekter som eventuellt orsakas av verksamheten samt konkurrensneutraliteten i Försörjningsberedskapscentralens verksamhet i relation till den konkurrensrättsliga regleringen.

I försörjningsberedskapsorganisationens verksamhet har uppmärksamhet ägnats åt skyddande av konkurrensrättsligt sensitiva uppgifter, mötesförfaranden, säkerställande av tillräcklig kännedom om konkurrensreglerna samt Försörjningsberedskapscentralens självbedömning och myndighetskonsultation.

Undantag från tillämpning av konkurrensreglerna

I artikel 346 i EUF-fördraget anges att "Bestämmelserna i fördragen ska inte hindra tillämpningen av följande regler: a) Ingen medlemsstat ska vara förpliktad att lämna sådan information vars avslöjande den anser strida mot sina väsentliga säkerhetsintressen. b) Varje medlemsstat får vidta åtgärder, som den anser nödvändiga för att skydda sina väsentliga säkerhetsintressen i fråga om tillverkning av eller handel med vapen, ammunition och

krigsmateriel; sådana åtgärder får inte försämra konkurrensvillkoren på den inre marknaden vad gäller varor som inte är avsedda speciellt för militärändamål.”

Artikel 346 i EUF-fördraget är indelad i artikel 346.1 a som gäller sekretessbelagda uppgifter och 346.1 b som gäller tillverkning av och handel med försvarsmateriel.

Artikel 346.1 b möjliggör direktupphandling om upphandlingen är förknippad med ett centralt säkerhetsintresse. Tröskeln för att tillämpa artikeln ska vara hög, eftersom den åsidosätter associationsrätten. Då är det möjligt att fördelarna med konkurrensutsättning inte uppnås. I praktiken kan artikel 346 i EUF-fördraget bli tillämplig när Försörjningsberedskapscentralen genomför arrangemang som gäller produktion som stöder det militära försvaret.

Konkurrensneutralitet

Med tanke på tillämpligheten av bestämmelserna om konkurrensneutralitet i 4 a § kap. i konkurrenslagen (595/2013) är det avgörande hur den verksamhet som ett offentligt samfund bedriver har definierats. Bestämmelserna om konkurrensneutralitet tillämpas endast på ekonomisk verksamhet som äger rum på samma marknader som privat näringsverksamhet. Bestämmelserna om konkurrensneutralitet tillämpas emellertid inte om förfarandet eller verksamhetens struktur följer direkt av lagstiftningen eller om tillämpningen skulle hindra skötseln av en uppgift i anslutning till medborgarnas välbefinnande, säkerhet eller ett annat sådant allmänt intresse. Offentliga samfund ska alltid själva bedöma verksamhetens karaktär.

Enligt 4 a kap. i konkurrenslagen tillämpas bestämmelserna i kapitlet inte på situationer där ett offentligt samfund utövar offentlig makt eller bedriver myndighetsverksamhet i egenskap av myndighet, utan endast på situationer där den offentliga sektorn eller en enhet som den har bestämmande inflytande över bedriver ekonomisk verksamhet och erbjuder varor eller tjänster. Hur verksamheten bedrivs i en marknadsmiljö är avgörande när det gäller att skilja åt ekonomisk och icke-ekonomisk verksamhet. Till den del det är fråga om skötseln av lagstadgade uppgifter i ett offentligt samfund eller en enhet som det offentliga samfundet har bestämmande inflytande över ska verksamheten i princip inte anses äga rum på samma marknad som en enskild näringsidkares verksamhet. Om verksamheten är förknippad med verksamhet som äger rum på samma marknad som privat näringsverksamhet bör det offentliga samfundet fullgöra skyldigheten att föra separat bokföring (30 d § i konkurrenslagen) samt uppfylla kravet på marknadsmässig prissättning (30 a § i konkurrenslagen).

Försörjningsberedskapscentralens lagstadgade uppgifter i anslutning till beredskapen är inte verksamhet som konkurrerar med den privata näringsverksamheten. Uppgifterna i anslutning till Försörjningsberedskapscentralens lagstadgade materiella beredskap, till exempel statens säkerhetsupplagring, förutsätter emellertid till exempel cirkulation och försäljning av säkerhetsupplagrat material för upprätthållande av kuranta upplag. I fråga om den ovannämnda verksamheten förutsätts det att till exempel partiellt frigörande och partiell cirkulation av upplag alltid ska ske till marknadspris. Ämbetsverket och försörjningsberedskapsfonden bör efter reformen ha separat bokföring.

2.7 Propositionens förhållande till beredskapslagen

Lagstiftningen om försörjningsberedskap är lagstiftning för normala förhållanden, som i enlighet med gällande reglering innehåller bestämmelser för undantagsförhållanden och jämförbara allvarliga störningar om tryggnad av ekonomiska funktioner och därtill hörande tekniska system som är nödvändiga för befolkningens utkomst, landets näringsliv och landets

försvar. Med lagstiftningen om försörjningsberedskapen skapas strukturer och processer för försörjningsberedskapsfunktionerna, vilket för sin del skapar en grund för verksamheten under undantagsförhållanden.

I försörjningsberedskapslagen föreskrivs det också om främjande av beredskapsåtgärder i anslutning till försörjningsberedskapen. Lagstiftningen om försörjningsberedskapen innehåller begränsade befogenheter för myndigheterna i förhållande till privata aktörer. De gäller främst rätten att få information samt befogenheter i anslutning till obligatorisk upplagring. Regleringen om statens säkerhetsupplagring hör till kärnområdet för lagstiftningen om försörjningsberedskap. Trots att regleringen av försörjningsberedskapen innehåller tvingande lagstiftning bland annat i fråga om obligatorisk upplagring och skyldigheter att lämna information, poängterar regleringen prioriteringsställningen för verksamhet på marknadsvillkor och beredskapssamarbetet mellan förvaltningen och näringslivet. Genom lagstiftningen om försörjningsberedskapen och beslut som meddelats med stöd av den bildas också fokusområdena för försörjningsberedskapen. Det här innebär att resurser som riktats till försörjningsberedskapsfunktioner koncentreras till att trygga de ekonomiska funktioner som är nödvändigast för samhället.

Finlands försörjningsberedskap grundar sig på en öppen och fungerande marknad, omfattande utrikeshandel och konkurrenskraftig inhemsk produktion. I allvarliga störningssituationer, där marknaden inte klarar av att trygga en tillräcklig nivå på försörjningsberedskapen, vidtar det allmänna särskilda åtgärder i mån av möjlighet med hjälp av marknadsmekanismen. Också under undantagsförhållanden är avsikten att i första hand agera i enlighet med normala marknadsmekanismer och myndigheternas normala befogenheter. Under undantagsförhållanden kan myndigheterna bli tvungna att styra bland annat utrikeshandeln, nödvändig varu- och serviceproduktion och försäljningen av nyttigheter som är livsviktiga för samhällsverksamheten.

Att näringslivet, som upprätthåller en betydande del av samhällets vitala funktioner, på eget initiativ anpassar sig till korta och plötsliga försörjnings- och funktionsstörningar hör till marknadsmekanismens karaktär. Som en del av sin riskhantering bär näringslivet sitt ansvar och säkerställer i första hand genom sin sakkunskap och sina egna åtgärder för kontinuitetshandling en störningsfri varu- och serviceproduktion så att marknaden fungerar och tillgången till produkter eller tjänster är tillräcklig för alla. Mellan kommersiell riskhantering under normala förhållanden och styrningsåtgärder under undantagsförhållanden finns emellertid ett område som inte hör till näringsidkarnas affärsverksamhetsrisk, men som orsakar myndigheterna en skyldighet att vid sidan av tryggheten av de allmänna verksamhetsförutsättningarna för näringslivet med särskilda försörjningsberedskapsåtgärder bland annat trygga befolkningens utkomst och de ekonomiska funktioner som är nödvändiga för det ekonomiska livet.

Allvarliga störningssituationer i samhället kan drabba till exempel kritiska system, såsom funktionen i kraftförsörjningen och i informationssystemen. Dessa situationer skiljer sig från egentliga undantagsförhållanden till den del att situationen kan hanteras med metoder enligt lagstiftningen för normala förhållanden och att det inte är nödvändigt att tillämpa beredskapslagen eller lagen om försvarstillstånd.

För trygghet av de grundläggande samhälleliga funktionerna måste man bland annat förbereda sig på olika ekonomiska kriser eller allvarliga störningar på marknaden, som kan få sin början genom störningar i tillgången på kritiska råvaror eller produktionsinsatser, logistiska störningar i produktionskedjorna, naturkatastrofer, omfattande förluster och andra störningar i produktionen eller ekonomiska systematiska felfunktioner. Nya hot kan också höra ihop med

situationer, där det huvudsakligen råder normala förhållanden i samhället, men där marknaden inte producerar en tillräcklig försörjningsberedskap.

I beredskapslagen (1552/2011) föreskrivs det om myndigheternas befogenheter under undantagsförhållanden och om myndigheternas förberedelser inför undantagsförhållanden. Bestämmelser om tillämpning av den så kallade normalitetsprincipen, det vill säga att tillämpningen av lagstiftningen för normala förhållanden är primär finns i 4 § i beredskapslagen. Befogenheter enligt beredskapslagen får utövas endast om situationen inte kan fås under kontroll med myndigheternas normala befogenheter.

Tillämpningen av tilläggsbefogenheter begränsas också av den ovannämnda paragrafens bestämmelser om principerna för utövande och tillämpning av tilläggsbefogenheter. Myndigheterna får endast bemyndigas att under undantagsförhållanden utöva sådana befogenheter som är nödvändiga för att syftet enligt beredskapslagen ska kunna nås och som är proportionella i förhållande till detta syfte. Befogenheterna får utövas endast på sätt som är nödvändiga för att syftet med lagen ska kunna nås och som är proportionella i förhållande till det mål som eftersträvas genom utövandet av befogenheterna.

Befogenheter under undantagsförhållanden som är centrala med tanke på försörjningsberedskapen är förknippade med reglering av produktionen, transporterna och nyttigheterna samt med tryggnad av utrikeshandeln. Beredskapslagen innehåller planekonomiska element som grundar sig på ökad myndighetsstyrning i fråga om funktioner som är kritiska för samhället och näringslivet. Befogenheterna enligt beredskapslagen kan utövas till den del marknaden under undantagsförhållanden inte ens med anpassningsåtgärder klarar av att trygga vitala samhällsrelaterade funktioner och myndigheternas regelmässiga befogenheter inte räcker till för hantering av situationen.

Tillämpningsområdet för försörjningsberedskapslagen gäller också situationer där det inte är fråga om undantagsförhållanden som grundar sig på beredskapslagen och det inte är nödvändigt att tillämpa tilläggsbefogenheterna enligt dessa lagar. Lagen gäller således utöver undantagsförhållanden också allvarliga störningssituationer. Lagstiftningen om försörjningsberedskap skapar för sin del också förutsättningar för utövande av befogenheterna enligt beredskapslagen eller minskar behovet av att ta dem i bruk. Säkerhetsupplagring och i vidare bemärkelse materiell beredskap skapar tilläggstid för anpassning av näringslivet eller produktionen till ändrade omständigheter. Samtidigt är det väsentligt för krishanteringen att upprätthålla en tillräcklig försörjningsberedskapsnivå också under undantagsförhållanden.

De rättigheter att få information som ingår i försörjningsberedskapslagen ger information om störningar, svagheter eller sårbarheter på marknaden. Syftet med försörjningsberedskapsorganisationen är att producera analyser, lösningsalternativ och konsekvensbedömningar, det vill säga grunder för beslutsfattande både för beredskap inför undantagsförhållanden och för hantering av undantagsförhållanden. Detta syfte tjänar också den lägesbild över försörjningsberedskapen som Försörjningsberedskapscentralen gör upp.

De centrala gränsyttorna mellan beredskapslagen och försörjningsberedskapslagstiftningen anknyter till beredskapsskyldigheter och regleringen om materiell beredskap. Försörjningsberedskapscentralen har en allmän skyldighet att vidta förberedelser i enlighet med 12 § i beredskapslagen. Denna skyldighet förutsätter att myndigheterna säkerställa att deras uppgifter kan skötas så väl som möjligt också under undantagsförhållanden. Försörjningsberedskapscentralen ska göra upp beredskapsplaner för att trygga skötseln av dess uppgifter enligt beredskapslagen under alla förhållanden och delge de berörda sektorsansvariga myndigheterna planerna.

3 Målsättning

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering genomför regeringen en helhetsöversyn av lagstiftningen om försörjningsberedskap för att säkerställa att lagstiftningen är uppdaterad. Arbets- och näringsministeriet ansvarar för att försörjningsberedskapslagen och försörjningsberedskapsförordningen är aktuella. Under den tid lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen har varit i kraft har den ändrats flera gånger och Försörjningsberedskapscentralens uppgifter sågs senast över i sin helhet 2008, då bestämmelserna om uppgifterna ändrades och den gällande försörjningsberedskapsförordningen utfärdades. Efter 2008 har medvetenheten om försörjningsberedskapen och försörjningsberedskapens betydelse i samhället ökat och verksamhets- och säkerhetsmiljön har förändrats i grunden och permanent. Också förväntningarna på försörjningsberedskapen och Försörjningsberedskapscentralens verksamhet har förändrats och vuxit i och med förändringarna i omvärlden.

Målet för reformen är att uppdatera försörjningsberedskapslagen så att den motsvarar behoven enligt den reformerade grundlagen och den förändrade verksamhets- och säkerhetsmiljön samt de förändrade och ökade förväntningarna på Försörjningsberedskapscentralens verksamhet. Målet för utvecklingen av organisationsmodellen för Försörjningsberedskapscentralen är att förtydliga centralens myndighetsställning samt att anpassa organisationsformen och personalens ställning så att de bättre motsvarar Försörjningsberedskapscentralens nuvarande uppgifter. Genom ändringarna eftersträvas också att Försörjningsberedskapscentralen ska få tillräckligt med information av andra myndigheter för att kunna sköta sina uppgifter. Trots ändringarna är målet att den särskilda styrkan i den finländska försörjningsberedskapsmodellen, det vill säga samarbetet mellan myndigheterna, näringslivet och organisationerna, fortsättningsvis utgör fokus i försörjningsberedskapsverksamheten. Ett annat mål är att förtydliga innehållet i försörjningsberedskapen samt gränsdragningen mellan försörjningsberedskap och övrig beredskap, i synnerhet åtgärder enligt beredskapslagen.

Avsikten med utvecklingen av styrmodellen för Försörjningsberedskapscentralen är att den styrande rollen både för ministeriernas sektorstyrning och arbets- och näringsministeriets samordning av verksamheten stärks. Också statsrådets redogörelse om försörjningsberedskapen förutsätter att de sektorsvisa beredskapsåtgärderna effektiviseras och att samordningen av de olika sektorernas beredskapsåtgärder intensifieras. Sektorministeriernas möjligheter att delta i styrningen av Försörjningsberedskapscentralen ska stärkas också i fråga om upprättandet av de mål som sätts för Försörjningsberedskapscentralen inom ramen för ministeriernas verksamhetsområde. Genom att stärka de behöriga ministeriernas styrande roll säkerställs samtidigt på ett ändamålsenligt sätt informationsgången till de olika förvaltningsområdena. Det centrala målet för utveckling av styrmodellen är att göra verksamheten mer transparent, styrbar och övervakningsbar.

I fråga om finansieringslösningen för försörjningsberedskapen är ett centralt mål att trygga en tillräcklig finansiering av försörjningsberedskapen på lång sikt och att utveckla öppenheten och transparensen i prioriteringen och finansieringen av de försörjningsberedskapsåtgärder som ska finansieras. Enligt beslutet om målen för försörjningsberedskapen ska försörjningsberedskapsfonden räckas till för att snabbt kunna vidta de åtgärder som verksamhetsmiljön kräver och svara på dess föränderliga utmaningar. Försörjningsberedskapsfondens bärkraft ska också tryggas på lång sikt så att de lagstadgade åtgärder och de åtgärder som anknyter till beredskap och allvarliga störningssituationer kan finansieras i alla omständigheter.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

4.1.1 Inrättande av ämbetsverket

Det föreslås att Försörjningsberedskapscentralen, som i nuläget är en statlig inrättning ombildas till ett ämbetsverk. Enligt 119 och 124 § i grundlagen och förarbetena för paragraferna sköts statens uppgifter i regel av ämbetsverk och inrättningar och andra organ som lyder under statsrådet. Ansvaret för Finlands internationella samarbete och internationella åtaganden bärs i huvudsak av ministerierna och ämbetsverken. Till Försörjningsberedskapscentralen uppgifter hör utöver icke-myndighetsuppgifter offentliga förvaltningsuppgifter och också betydande utövning av offentlig makt samt internationellt samarbete.

Inrättandet av ämbetsverket kommer att förtydliga Försörjningsberedskapscentralens ställning som myndighet i lagstiftningen. Sättet på vilket Försörjningsberedskapscentralen är organiserad har gett upphov till mycket oklarheter och missförstånd. Försörjningsberedskapscentralen har ibland rent av ansetts vara en aktör som inrättats med stöd av aktiebolagslagen, eftersom centralen har en verkställande direktör och en styrelse. Försörjningsberedskapscentralen har många offentliga förvaltningsuppgifter och uppgifter som inbegriper utövning och betydande utövning av offentlig makt. Betydande utövning av offentlig makt ingår till exempel i Försörjningsberedskapscentralens uppgifter som nationell behörig myndighet, vilka anges i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1938 om åtgärder för att säkerställa försörjningstryggheten för gas och om upphävande av förordning (EU) nr 994/2010 (nedan *förordningen om försörjningstrygghet för gas*). Sådana uppgifter ingår till exempel i tillkännagivandet av kris i enlighet med artikel 11 i förordningen om försörjningstrygghet för gas och utförandet av insatser som fastställs i beredskapsplanen, eller i krävandet av åtgärder av angivna naturgasföretag för tryggnad av skyddade kunders tillgång till gas. Dessutom ingår betydande utövning av offentlig makt i Försörjningsberedskapscentralens uppgifter enligt lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen (1070/1994) och lagen om skyddsupplag (970/1982).

Ämbetsverksformen förtydligar frågor som gäller de anställdas ansvar, eftersom alla anställda i framtiden står i tjänsteförhållande. En tjänsteperson kan förordnas i arbete också under undantagsförhållanden. Ändringen förtydligar också styrningen av Försörjningsberedskapscentralens funktioner och användningen av medel.

Försörjningsberedskapscentralen kan i ämbetsverksform sköta samma uppgifter som i nuläget. Skillnaden är att centralen blir ett resultatstyrt ämbetsverk som i stället för en verkställande direktör leds av en generaldirektör som handlar under tjänsteansvar. Generaldirektörstjänsten besätts alltid för en tid av fem år i enlighet med 9 a § i statstjänstemannalagen (750/1994), om det inte av särskilda skäl finns grund för att utnämna generaldirektören för kortare tid. Generaldirektören är chef för ett statligt ämbetsverk (26 § 4 punkten i statstjänstemannalagen) och omfattas av bestämmelserna om särskilda behörighetsvillkor för den högsta statsledningen i 8 § 2 mom. i statstjänstemannalagen. En tjänsteman i högsta ledningen omfattas också av bestämmelserna i 8 § och 8 a–8 d § i statstjänstemannalagen. Försörjningsberedskapscentralens nuvarande styrelse läggs ned och Försörjningsberedskapsrådets roll utvecklas samtidigt som en ny styrgrupp för Försörjningsberedskapscentralen inrättas. Samarbetet med sektorerna och poolerna fortsätter och deras funktioner utvecklas.

Försörjningsberedskapscentralens namn ändras inte i samband med ämbetsverksreformen.

4.1.2 Samarbetet kring försörjningsberedskapen och styrmodellen för Försörjningsberedskapscentralen

Inga betydande förändringar föreslås i fråga om modellen för samarbete mellan myndigheterna, näringslivet och organisationerna utan sektorerna, poolerna och kommittéerna samt Försörjningsberedskapsrådet fortsätter försörjningsberedskapssamarbetet och utvecklingen av detta. Försörjningsberedskapscentralens nuvarande styrelse läggs ned när centralen ombildas till ett ämbetsverk.

Arbets- och näringsministeriet svarar fortsättningsvis för styrningen och övervakningen av Försörjningsberedskapscentralen.

Det föreslås att en styrgrupp för Försörjningsberedskapscentralen inrättas genom lagen till stöd för arbets- och näringsministeriets styrning. Försörjningsberedskapscentralens styrgrupp har till uppgift att behandla Försörjningsberedskapscentralens resultatavtal och följa hur de mål som ställts upp i resultatavtalet uppnås. Ministerierna kan då delta i såväl beredningen som uppföljningen av målen för försörjningsberedskapen inom sitt eget förvaltningsområde. Styrgruppens uppgift föreslås också vara att övervaka finansieringen av Försörjningsberedskapscentralens och försörjningsberedskapsfondens verksamhet och fördelningen av finansieringen. Uppgiftens mål är att effektivisera hur finansieringen av försörjningsberedskapsåtgärder följs upp, förebygga överlappande finansiering och föra en omfattande debatt om finansieringen av Försörjningsberedskapscentralens sektorsspecifika projekt. Styrgruppen kan också behandla andra ärenden som är viktiga med tanke på Försörjningsberedskapscentralens verksamhet. En verksamhetsplan görs upp för styrgruppen kalenderårsvis. I planen definieras i samverkan vilka andra ärenden av betydelse för Försörjningsberedskapscentralens verksamhet som styrgruppen kommer att behandla under året.

Alla ministerier föreslås delta i styrgruppen. Dessutom är en företrädare för näringslivet utsedd av Försörjningsberedskapsrådet och Försörjningsberedskapscentralens generaldirektör permanenta sakkunnigmedlemmar i styrgruppen. Med hjälp av styrgruppen förbättras samordningen och prioriteringen av försörjningsberedskapsåtgärderna. Eftersom ministerierna är representerade i styrgruppen förbättrar modellen både transparensen i Försörjningsberedskapscentralens verksamhet gentemot ministerierna, informationsutbytet och Försörjningsberedskapscentralens styrbarhet och övervakningsbarhet.

För att undvika överlappande strukturer föreslås det att Samarbetsgruppen för försörjningsberedskapen läggs ned, eftersom styrgruppen kan behandla samma ärenden som Samarbetsgruppen för försörjningsberedskapen har behandlat. Det finns inga bestämmelser i lag om Samarbetsgruppen för försörjningsberedskapen.

Försörjningsberedskapsrådet fortsätter som ett samarbetsorgan för myndigheterna, näringslivet och organisationerna. Rådets uppgift föreslås fortsättningsvis vara att lyfta fram företagens perspektiv i försörjningsberedskapsarbetet, i synnerhet när det gäller företag som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen. Enligt förslaget följer rådet upp sektors-, pool- och kommittéverksamhetens omfattning och ändamålsenlighet samt deltar i fastställandet av de årliga prioriteringarna och uppföljningen av deras utfall. Försörjningsberedskapsrådet utser bland sina medlemmar en person som företräder näringslivet till sakkunnigmedlem i Försörjningsberedskapscentralens styrgrupp. Styrgruppen hör också Försörjningsberedskapsrådet i viktiga ärenden med tanke på försörjningsberedskapen och nätverkssamarbetet.

Sektorerna, poolerna och kommittéerna fortsätter som i nuläget att ge stöd för beredskapsplaneringen och kontinuitetshanteringen inom sina verksamhetsområden och vid branschföretag som är kritiska för försörjningsberedskapen. Sektorerna är fortsättningsvis omfattande branschspecifika samarbetsorganisationer som utgörs av myndigheterna, organisationerna i branschen och de viktigaste aktörerna. Poolerna förblir samarbetsorgan med ansvar för en smalare sektor under ledning av näringslivet. Poolernas uppgift är att tillsammans med de branschföretag som är kritiska för försörjningsberedskapen följa upp, utreda, planera och bereda åtgärder för att utveckla försörjningsberedskapen inom sina branscher.

4.1.3 Utvecklingen av finansieringen av försörjningsberedskapen

I fråga om verkställandet av finansieringen av försörjningsberedskapen övergår man 2026 till en modell där finansieringen uppkommer både av budgetfinansiering och av skatt som intäktsförs till försörjningsberedskapsfonden, det vill säga av försörjningsberedskapsavgiften.

Utgifterna för Försörjningsberedskapscentralens verksamhet som ämbetsverk, det vill säga bland annat personal-, fastighets- och IKT-utgifterna samt utgifterna för sektor- och poolverksamheten (samarbetet mellan den offentliga och den privata sektorn samt organisationsverksamheten) finansieras årligen från statsbudgeten under momentet för verksamhetsanslag för Försörjningsberedskapscentralen. Det eurobelopp som genom statsbudgeten riktas till ämbetsverket fastställs årligen i samband med beredningen av statsbudgeten. Ämbetsverkets behov av medel från statsbudgeten beräknas preliminärt vara 30–35 miljoner euro årligen. I statens budgetproposition för 2026 föreslås det ett anslag på 24,7 miljoner euro för ämbetsverket Försörjningsberedskapscentralen. År 2024 uppgick Försörjningsberedskapscentralens ovan konstaterade omkostnader till 28 347 854 euro och utgifterna för sektors- och poolverksamheten till 5 512 594 euro, det vill säga totalt till 33 860 448 euro. Ämbetsverkets finansiering ska inte grunda sig på utdelning utan på statens budgetfinansiering. Ämbetsverkets finansiering är ändå i princip kostnadsneutral, eftersom Försörjningsberedskapscentralens aktier i Fingrid Oyj överförs till staten. År 2023 var Försörjningsberedskapscentralens utdelning baserad på innehav från Fingrid Oyj cirka 28,3 miljoner euro och 2024 var den cirka 29,2 miljoner euro. Försörjningsberedskapscentralens årliga utdelning baserad på innehav från Fingrid Oyj intäktsförs i statsbudgeten, varifrån även ämbetsverket Försörjningsberedskapscentralens verksamhet bekostas. Utdelningen öronmärks dock inte, eftersom den varierar. Ämbetsverkets utgifter kan också öka. Beslut om det belopp som riktas till ämbetsverket från statsbudgeten fattas alltid separat som en del av den årliga processen för upprättande av statsbudgeten.

Med medel ur försörjningsberedskapsfonden täcks i fortsättningen ersättningarna för materiell beredskap och investeringar som detta förutsätter, ersättningar som ska betalas med stöd av speciallagstiftning, utgifterna för Försörjningsberedskapscentralens programverksamhet och investeringar i annat än materiell beredskap samt utgifterna för oförutsedda krisåtgärder. Försörjningsberedskapsavgiften intäktsförs som i nuläget i försörjningsberedskapsfonden. Intäkterna av försörjningsberedskapsavgiften är enligt finansministeriets prognos sjunkande, och på den grunden kunde avgiften höjas men dessutom kunde fonden vid behov också kompletteras med finansiering från statens tilläggsbudget (tilläggsbudgetpropositionen).

En ny finansieringsmodell

Nivån på den materiella beredskapen och de beredskapsinvesteringar som behövs måste bedömas kontinuerligt på grundval av förändringar i säkerhetsmiljön och den finansiella miljön.

Krisåtgärder täcks också i fortsättningen från försörjningsberedskapsfonden. Statens revisionsverk granskade försörjningsberedskapen och tryggheten av den under covid-19-pandemin och konstaterat bland annat att försörjningsberedskapsfonden behövs i synnerhet i projekt och kriser som kräver snabb finansiering. Det har varit nödvändigt att från försörjningsberedskapsfonden finansiera åtgärder på flera tiotals miljoner euro med bara några dagars varsel (till exempel varvsstödet). Exempelvis under coronapandemin användes fondens medel 2020 för trygghet av i synnerhet med tanke på försörjningsberedskapen viktiga varuflöden sjövägen från Finland till Sverige och Baltikum och därifrån vidare till Centraleuropa. I dessa situationer hade både upptagning av lån och tilläggsbudget varit alltför långsamma sätt att finansiera åtgärderna. Om försörjningsberedskapsfonden inte hade kunnat användas skulle för Finland nödvändiga försörjningsberedskapsåtgärder inte alls ha kunnat vidtas.

Försörjningsberedskapsfondens bärkraft har försvagats under de senaste åren av flera orsaker. För det första har den långsiktigt förändrade säkerhetsmiljön, till exempel Rysslands angrepp mot Ukraina samt de ökade hybridhoten ökat kraven på försörjningsberedskapen och höjt de totala kostnaderna. Dessutom har det varit tvunget att använda fondens medel mer än tidigare för utveckling av krisberedskapen och beredskapen i övrigt, vilket har tärt på fondens buffert. Samtidigt har behovet att investera i kritisk infrastruktur, säkerhetsupplag och internationellt samarbete ökat.

Fondens finansieringsbas har inte ökat i samma takt som behoven av ökad finansiering för försörjningsberedskapen. Intäkterna av försörjningsberedskapsavgiften har på längre sikt minskat av två orsaker. För det första slogs försörjningsberedskapsavgiften fast redan 1992 och avgiftsnivån har inte justerats för inflation. Den reella avkastningen har således minskat

avsevärt. Dessutom minskar intäkterna från försörjningsberedskapsavgiften när energieffektiviteten blir bättre och förbrukningen flyttar över till energiklasser med lägre försörjningsberedskapsavgift och energiklasser där ingen försörjningsberedskapsavgift tas ut.

Det nationella trygghandlet av försörjningsberedskapen samt det internationella samarbetet i en långvarig allvarig hotmiljö förutsätter att finansieringen av försörjningsberedskapen tryggas tillräckligt på såväl kort som medellång och lång sikt. Finansieringsstrukturerna för försörjningsberedskapen kan inte i den nuvarande verksamhetsmiljön förnyas i sin helhet utan betydande risker. Det finns flera exempel på permanent förändring av hot- och säkerhetsmiljön under de senaste tre åren.

Riktlinjerna för bevarande av försörjningsberedskapsfonden har dragits upp i redogörelsen om försörjningsberedskapen, som har beretts parlamentariskt och godkänts av riksdagen. Också i beslutet om målen för försörjningsberedskapen finns flera hänvisningar till försörjningsberedskapsfonden. I båda konstateras det att den sjunkande avkastningen av försörjningsberedskapsavgiften måste kompletteras med andra inkomstkällor för att en tillräcklig nivå på finansieringen av försörjningsberedskapen ska kunna tryggas.

Trots den nedåtgående trenden i fråga om försörjningsberedskapsavgiften finns det skäl att bevara avgiften också i fortsättningen. Den nuvarande avkastningsnivån för försörjningsberedskapsavgiften räcker emellertid inte längre till för att täcka till exempel upplagringskostnaderna och investeringar i relaterade reparationer.

År 2023 var försörjningsberedskapsavgiften 37,7 miljoner euro och 2024 var den 38,3 miljoner euro. Det föreslås att försörjningsberedskapsavgiften höjs med syftet att trygga försörjningsberedskapsfondens bärkraft. Ändringarna görs i regleringen inom finansministeriets förvaltningsområde. Den förväntade avkastningen på höjningen av försörjningsberedskapsavgiften är 91,9 miljoner euro per år, vilket motsvarar försörjningsberedskapsfondens utgifter 2023. Om försörjningsberedskapsfondens likvida kassamedel överskrider 150 miljoner euro, ska den överskjutande delen i fortsättningen intäktsföras i statsbudgeten.

Med medel ur försörjningsberedskapsfonden betalas endast fondens utgifter. Ämbetsverkets utgifter ersätts från statsbudgeten på det sätt som anges ovan, så kostnadsneutralt som möjligt.

Det föreslås att Försörjningsberedskapscentralens fullmakt att uppta lån höjs i samband med lagstiftningsreformen från nuvarande 200 miljoner euro till 600 miljoner euro. Fullmakten att uppta lån har inte höjts en enda gång under den tid den gällande lagen varit i kraft. En höjning av fullmakten skulle vara ett svar på förändringen i hot- och säkerhetsmiljön.

4.1.4 Försörjningsberedskapsfondens förvaltning, tillsyn och styrning

Försörjningsberedskapscentralen föreslås fortsätta att ansvara för förvaltningen av försörjningsberedskapsfonden som står utanför statsbudgeten enligt 87 § i grundlagen. På beslutsfattande om användningen av försörjningsberedskapsfonden tillämpas enligt förslaget det som föreskrivs i 6 § i lagförslaget (Ledning och beslutsfattande) och 7 § (Arbetsordning). I Försörjningsberedskapscentralens styrgrupp behandlas enligt förslaget också ärenden i anslutning till hur finansieringen av försörjningsberedskapsfonden används och följs upp. Försörjningsberedskapsfonden har alltså inte längre en egen styrelse. Försörjningsberedskapscentralen har hand om försörjningsberedskapsfondens förvaltning och ser till att ekonomin och verksamheten ordnas på ett ändamålsenligt sätt.

Försörjningsberedskapsfonden har inga egna anställda, utan ämbetsverkets tjänstemän vidtar de åtgärder som behövs för fondens räkning, exempelvis åtgärder i anslutning till cirkulation av upplag och beredning av behövliga avtal. Eftersom fonden förvaltas av Försörjningsberedskapscentralen, beslutar Försörjningsberedskapscentralen om de ersättningar och stöd som betalas från fonden, ser till fondens administration samt till att ekonomin och verksamheten, fondens bokföring, internrevision och riskhantering ordnas på ett adekvat sätt, beslutar om fondens ekonomi- och verksamhetsplan samt lägger för arbets- och näringsministeriet och Försörjningsberedskapscentralens förvaltningsövergripande styrgrupp fram förslag till resultatmål för fonden och till årlig budget samt ser till fondens likviditet.

Statsrådet har rätt att genom förordning utfärda allmänna föreskrifter som gäller organiseringen av fondens förvaltning och ekonomi. Ministeriet har rätt att av fonden få de uppgifter och utredningar som ministeriet behöver. Ministeriet ska i samarbete med Försörjningsberedskapscentralens styrgrupp också följa att försörjningsberedskapsfonden är tillräckligt stor för fullgörande av de syften som föreskrivs och de mål som ställts upp för verksamheten.

Statens revisionsverk ansvarar för både ämbetsverkets och fondens revision. Statsrådet fastställer försörjningsberedskapsfondens bokslut senast den 15 april efter finansåret. Bokslutet består av resultaträkning, balansräkning och verksamhetsberättelse.

4.1.5 Materiell beredskap

Det föreslås att regleringen om säkerhetsupplagring utvecklas i synnerhet i fråga om beslutsfattandet om inrättande och användning av upplag. Statsrådet fattar beslut om ibruktagandet av säkerhetsupplag under sådana undantagsförhållanden som avses i beredskapslagen. I andra situationer fattar arbets- och näringsministeriet beslut om ibruktagandet av säkerhetsupplag. I fråga om säkerhetsupplagrade läkemedel, medicintekniska produkter och personlig skyddsutrustning fattar social- och hälsovårdsministeriet beslut om ibruktagandet av säkerhetsupplag. I fortsättningen finns bestämmelser om detta i lag, inte på förordningsnivå.

Dessutom föreskrivs det om Försörjningsberedskapscentralens möjlighet att ingå avtal i anslutning till materiell beredskap, såsom upphandling av kapacitetsreserver eller produktionsreserver. I avtalen om upphandling av kapacitetsreserver är det fråga om arrangemang, där avtalet med ett företag inte gäller det material som ska upplagras, utan om kapaciteten, och företaget bestämmer självt om de upplagrade material som kapaciteten förutsätter. Produktionsreserv avser ett arrangemang där det företag som är tjänsteproducent producerar en överenskommen nytthet för Försörjningsberedskapscentralen när tröskeln för ibruktagande av avtalet aktiveras.

Tillämpningsområdet för säkerhets- och skyddsupplagring förtydligas på så sätt att upplagringen omfattar upplagring av råvaror och produkter som är nödvändiga för befolkningens utkomst och skydd, det nationella näringslivets verksamhet, försvaret och säkerheten samt tryggheten av kritisk infrastruktur samt upplagring av råvaror, förnödenheter och produkter som är nödvändiga för upprätthållande av produktionen. Avsikten är inte att utvidga området för säkerhets- och skyddsupplagring till att omfatta den materiella beredskap som ingår i företagets kontinuitetshandling eller myndigheternas beredskapsskyldigheter.

I anslutning till skyddsupplagringen är avsikten att göra de nödvändigaste uppdateringarna i den föräldrade lagstiftningen om skyddsupplagring. I lagen görs tekniska korrigeringar och

uppdateringar för att uppdatera lagstiftningen till exempel i fråga om laghänvisningar. Dessutom förbättras regleringen om ibruktagandet av skyddsupplag.

4.1.6 Försörjningsberedskapscentralens rätt att få information

Det föreslås att det till lagen fogas en bestämmelse om Försörjningsberedskapscentralens rätt att få sådana uppgifter av andra myndigheter som centralen behöver för att kunna sköta sina uppgifter. Rätten att få information gäller trots sekretessbestämmelserna, och rätten begränsas till vissa uppgifter som Försörjningsberedskapscentralen behöver i anslutning till skötseln av sina lagstadgade uppgifter. Till dessa uppgifter hör att upprätthålla en lägesbild över försörjningsberedskapen, att trygga tillgången till varor och tjänster som är nödvändiga för försörjningsberedskapen i allvarliga störningssituationer och under undantagsförhållanden samt att trygga produktion som stöder det militära försvaret, trygga funktionen hos infrastruktur som är kritisk för försörjningsberedskapen samt uppgifter för den nationella behöriga myndigheten i enlighet med förordningen om försörjningstrygghet för gas. De myndigheter som Försörjningsberedskapscentralen ska ha rätt att få information av är de myndigheter som avses i 4 § 1 mom. 1, 4 och 7 punkten i offentlighetslagen. Det är behövligt och motiverat att foga rätten att få information till lagen, eftersom Försörjningsberedskapscentralen som förvaltningsövergripande aktör samarbetar mycket med andra myndigheter och behöver uppgifter av dessa för att kunna sköta sina lagstadgade uppgifter. Motsvarande rätt att få information ingår inte i den gällande försörjningsberedskapslagen och detta har orsakat utmaningar i skötseln av vissa av Försörjningsberedskapscentralens uppgifter.

Dessutom föreslås det att det i lagen föreskrivs om en skyldighet för näringsidkare och organisationer inom näringslivet att trots sekretessbestämmelserna till Försörjningsberedskapscentralen lämna information som är nödvändig för att centralen ska kunna sköta vissa av sina lagstadgade uppgifter. Det är viktigt och motiverat att Försörjningsberedskapscentralen får information också av näringsidkare och organisationer bland annat för försörjningsberedskapssamarbete och beredskapsåtgärder, för skyddande av kritisk infrastruktur och för upprätthållande av lägesbilden över försörjningsberedskapen. Försörjningsberedskapscentralen har också enligt den gällande försörjningsberedskapslagen rätt att av näringsidkare och organisationer inom näringslivet få information om produktionskapaciteten, verksamhetslokaler, personalresurser samt andra faktorer som är nödvändiga för skötseln av uppgifter som föreskrivs i denna lag.

4.1.7 Handräckning

Varken den gällande försörjningsberedskapslagen eller försörjningsberedskapsförordningen innehåller bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens möjlighet att begära och få handräckning. Försörjningsberedskapscentralens verksamhet är emellertid förknippad med uppgifter som i vissa situationer kräver handräckning av andra myndigheter. Sådana uppgifter är bland annat uppgifter i anslutning till förvaltning och övervakning av säkerhets- och skyddsupplag samt ibruktagande av säkerhetsupplag. Försörjningsberedskapscentralen bör ha möjlighet att få handräckning för åtgärder som gäller dess egendom och för fullgörandet av sina lagstadgade uppgifter. Handräckning som tryggar uppgifter av detta slag kan i praktiken ges av polisen.

Det föreslås att till lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen och om Försörjningsberedskapscentralen samt till lagen om skyddsupplag fogas en bestämmelse om rätt för Försörjningsberedskapscentralen att av polisen få handräckning för utförande av uppgifter som gäller statens säkerhetsupplagring och övervakning i anslutning till skyddsupplagring. Dessutom kan centralen få handräckning av polisen i samband med ibruktagande av

skyddsupplag. Skyddsupplagen och en del av säkerhetsupplagen ligger i lagerfastigheter som ägs och administreras av privata aktörer, varvid Försörjningsberedskapscentralens tillgång till fastigheterna för utförande av lagstadgade uppgifter måste tryggas. Handräckning från polisen gör det möjligt för Försörjningsberedskapscentralen att vidta åtgärder i anslutning till materiell beredskap, till exempel granskning av upplagen samt effektiv ibruktagande av upplagen i rätt tid, om Försörjningsberedskapscentralen hindras från att utföra sina uppgifter. Handräckningen har en väsentlig betydelse till exempel i allvarliga störningssituationer i samhället och under undantagsförhållanden, varvid material i statens säkerhetsupplag måste tas i bruk brådskande.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

Konsekvenser för de offentliga finanserna

Den finansiering och finansieringsnivå som Försörjningsberedskapscentralen som ämbetsverk får via statsbudgeten bereds i processen och tidsschemat för beredningen av budgetpropositionen för 2026. I budgetpropositionen för 2026 föreslås det ett anslag på 24,7 miljoner euro för ämbetsverket. Anslaget får användas utöver för utgifter som orsakas av Försörjningsberedskapscentralens verksamhet även för sektors- och poolverksamhetens utgifter. I totalreformen granskas finansieringen utifrån behovet att säkerställa att Försörjningsberedskapscentralens verksamhet till sin omfattning bevaras på en tillräcklig nivå. Ämbetsverkets behov av medel från statsbudgeten beräknas årligen vara 30–35 miljoner euro. Exempelvis uppgick Försörjningsberedskapscentralens ovan konstaterade omkostnader 2024 till 28 347 854 euro och utgifterna för sektors- och poolverksamheten till 5 512 594 euro, det vill säga totalt till 33 860 448 euro. Ämbetsverkets finansiering är i princip kostnadsneutral, eftersom Försörjningsberedskapscentralens aktier i Fingrid Oyj överförs till staten. År 2023 var Försörjningsberedskapscentralens utdelning baserad på innehav från Fingrid Oyj cirka 28,3 miljoner 2024 var den cirka 29,2 miljoner euro. Utdelningen öronmärks dock inte, eftersom den varierar. Ämbetsverkets utgifter kan också öka. Beslut om det belopp som riktas till ämbetsverket från statsbudgeten fattas alltid separat som en del av den årliga processen för upprättande av statsbudgeten.

I försörjningsberedskapslagen föreskrivs det om en försörjningsberedskapsavgift som tas ut i samband med accis på elektricitet och energiprodukter som en del av den totala skattenivån. Namnet till trots är försörjningsberedskapsavgiften en skatt. Inkomsterna från försörjningsberedskapsavgiften inflyter inte till statsbudgeten, utan de intäktsförs direkt i försörjningsberedskapsfonden som står utanför budgeten. Detta är ett undantag från huvudprincipen, enligt vilken skatteintäkterna används för allmän finansiering. Försörjningsberedskapsavgiften tas med stöd av lagen om accis på flytande bränslen (1472/94) samt lagen om punktskatt på elström och vissa bränslen (1260/1996) ut på all skattepliktig elström och alla energiprodukter som omfattas av energibeskattningen, utom tallolja och torv. År 2023 var försörjningsberedskapsavgiften 37,7 miljoner euro och 2024 var den 38,3 miljoner euro. För att försörjningsberedskapsfondens bärkraft ska kunna tryggas är avsikten att höja försörjningsberedskapsavgiften så att avkastningsförväntningen är 91,9 miljoner euro om året, vilket motsvarar försörjningsberedskapsfondens utgifter för 2023. Ändringarna och konsekvensbedömningen görs i regleringen inom finansministeriets förvaltningsområde. Om försörjningsberedskapsfondens likvida kassamedel överskrider 150 miljoner euro, ska den överskjutande delen i fortsättningen intäktsföras i statsbudgeten.

Inrättandet av ämbetsverket kräver enstaka ändringar också i Försörjningsberedskapscentralens informationssystem och bokföring. I fråga om informationssystemen använder Försörjningsberedskapscentralen redan i nuläget flera av samma informationssystem som den övriga statsförvaltningen, eftersom Försörjningsberedskapscentralen redan nu som statlig inrättning omfattas av skyldigheten att använda gemensamma tjänster (Lag om anordnande av statens gemensamma informations- och kommunikationstekniska tjänster 1226/2013). Eventuella ändringskostnader, till exempel kostnader för överflyttning av tjänster, preciseras.

De föreslagna ändringarna i bestämmelserna inom finansministeriets förvaltningsområde gällande höjningen av försörjningsberedskapsavgiften avses träda i kraft den 1 april 2026. Lagens föreslagna ikraftträdande vid samma tidpunkt medför i viss mån bokföringsmässigt merarbete, men ger tillräckligt med tid för de arrangemang som krävs för genomförandet. Om den föreslagna lagen träder i kraft under pågående räkenskapsperiod måste ett extra bokslut göras upp vid Försörjningsberedskapscentralen och i poolerna mitt under räkenskapsperioden, vilket i någon mån ökar det administrativa arbetet.

Utvecklingen av Försörjningsberedskapscentralens styrsystem, ändringen att ämbetsverket får sin finansiering från statsbudgeten och preciserande finansieringskriterier effektiviserar användningen av Försörjningsberedskapscentralens finansiering samt prioriteringarna och öppenheten i den.

Enligt 13 § i försörjningsberedskapslagen kan till försörjningsberedskapsfonden, med statsrådets tillstånd och på de villkor som statsrådet bestämmer, upptas lån till ett belopp av högst 200 miljoner euro. Låneräntorna betalas och återbetalningen sker med medel ur försörjningsberedskapsfonden. Med tanke på försörjningsberedskapsfonden innebär utnyttjandet av fullmakten att uppta lån i praktiken att ränteutgifterna för lån avsevärt ökar utgifterna under lånetiden. Det föreslås att fullmakten att uppta lån i samband med reformen höjs till 600 miljoner euro. Det är osannolikt att fullmakten att uppta lån nyttjas fullt ut, men den kan vara ett väldigt viktigt finansieringsinstrument i allvarliga kriser och under undantagsförhållanden. Det har inte tidigare gjorts nivåhöjningar eller inflationsjusteringar i fullmakten att uppta lån.

Konsekvenser för företag

En av de centrala styrkorna i det finländska försörjningsberedskapssystemet är det täta, långsiktiga samarbetet mellan myndigheterna, näringslivet och organisationerna. I synnerhet i den snabbt föränderliga omvärlden måste man kunna säkerställa att samarbetet fungerar och utvecklas kontinuerligt.

Propositionen har små, men i regel positiva konsekvenser för den frivillighetsbaserade sektor-, pool- och kommittéverksamheten och därigenom för företagen och organisationerna samt andra intressentgrupper inom den privata sektorn. Sektor-, pool- och kommittéverksamheten är fortsättningsvis avgiftsfri för företagen och organisationerna eftersom Försörjningsberedskapscentralen också i fortsättningen ansvarar för kostnaderna för verksamheten.

Preciserade uppgifter för Försörjningsberedskapscentralen bland annat genom att samarbetet mellan Försörjningsberedskapscentralen och ministerierna och myndigheterna förbättras effektiviserar enhetligheten i försörjningsberedskapsverksamheten och planeringen för långsiktiga normala förhållanden samt olika störningssituationer och undantagsförhållanden.

Ett fördjupat samarbete mellan Försörjningsberedskapscentralen och ministerierna förbinder ministerierna mer än tidigare till frivillig försörjningsberedskapsverksamhet och knyter ministerierna närmare till Försörjningsberedskapscentralens planeringssystem för beredskap. Som en följd av detta effektiviseras också den enhetliga planeringen och verkställandet av sektor-, pool- och kommittéverksamheten.

Upprätthållandet av en lägesbild över försörjningsberedskapen, vilket föreslås som en lagstadgad uppgift för Försörjningsberedskapscentralen, understryker den roll som företag och organisationer som är kritiska för försörjningsberedskapen har som datakällor för bildandet av en unik lägesbild över försörjningsberedskapen. Samtidigt bidrar bestämmelsen till att det för företagen och organisationerna finns säkerhet om en fortlöpande lägesbild över försörjningsberedskapen i alla förhållanden.

Propositionen ersätter inte näringslivets eget ansvar att skydda sin kritiska infrastruktur. Uppgiftsbestämmelsen i propositionen om tryggnad av den kritiska infrastrukturen ålägger Försörjningsberedskapscentralen att i samarbete med andra myndigheter och näringslivet främja tryggnaden av en fungerande kritisk infrastruktur. Genom propositionen möjliggörs således bättre än tidigare kontinuitetshanteringen hos de aktörer som äger kritisk infrastruktur och främjandet av reservarrangemang för infrastrukturen genom myndighetsåtgärder.

Att sektor-, pool- och kommittéverksamhetens ställning konstateras på bestämmelsenivå förtydligar aktörernas roller. Rätten enligt den tidigare försörjningsberedskapslagen för sektorerna och poolerna att av näringsidkarna och organisationerna inom näringslivet få information om produktionskapacitet, verksamhetslokaler, personalresurser och andra faktorer utgår. I fortsättningen har endast Försörjningsberedskapscentralen rätt att få dessa uppgifter. Uppgifterna samlas in med sektorernas, poolernas och kommittéernas hjälp in med utnyttjande av Försörjningsberedskapscentralens verktyg för lägesbild.

Försörjningsberedskapscentralens nya finansieringsmodell och delvisa övergång till budgetekonomi kan påverka den finansiella strukturen för poolernas och kommittéernas hemorganisationer samt Försörjningsberedskapscentralens, poolernas och kommittéernas planerings- och rapporteringsscheman.

Revideringen av bestämmelserna om materiell beredskap förtydligar den materiella beredskap som bygger på avtal med företag och möjliggör också införande av metoder för nya typer av materiell beredskap.

4.2.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

Inrättandet av ämbetsverket kommer att förtydliga Försörjningsberedskapscentralens ställning som myndighet i lagstiftningen. Sättet på vilket Försörjningsberedskapscentralen är organiserad och centralens ställning har gett upphov till oklarheter och missförstånd. Försörjningsberedskapscentralen har ibland tolkats som en aktör som inrättats med stöd av aktiebolagslagen, eftersom centralen har en verkställande direktör och en styrelse. Propositionen stärker ämbetsverkets förmåga att sköta sina uppgifter, som fastställs på lagnivå i stället för genom förordning.

Efter att Försörjningsberedskapscentralen har ombildats till ämbetsverk inrättas tjänster för de nuvarande arbetstagare som har arbetsavtal, och när lagen träder i kraft flyttas den personal i arbetsavtalsförhållande som sköter uppgifter som överförs till Försörjningsberedskapscentralen och deras uppgifter till ämbetsverket Försörjningsberedskapscentralen. Inrättandet av en tjänst och överföringen av en uppgift kräver inte arbetstagarens samtycke och uppgifterna behöver

inte utlysas externt. Den föreslagna ändringen inverkar inte på de anställdas uppgifter. I förändringssituationen tillämpas lagen om samarbete inom statens ämbetsverk och inrättningar (1233/2013) och företrädarna för personalen deltar i beredningen och genomförandet av omställningen. I lagen om samarbete inom statens ämbetsverk och inrättningar ställs i 6 kap. ett villkor om förvaltningsövergripande samarbete, med stöd av vilket en ändring ska behandlas i samarbetsgruppen för förvaltningsområdet.

Ämbetsverksformen kommer att förtydliga arbetstagarnas tjänsteansvar. Försörjningsberedskapscentralen har offentliga förvaltningsuppgifter och uppgifter med utövning av offentlig makt och betydande utövning av offentlig makt redan i nuläget. I och med ändringen rationaliseras Försörjningsberedskapscentralens myndighetssamarbete och informationsutbytet förenklas. Försörjningsberedskapscentralens anställda följer redan i nuläget statens tjänstekollektivavtal och konsekvenserna till exempel för personalens semestrar blir således små. Försörjningsberedskapscentralens pensionssystem kvarstår oförändrat. Personalens lönenivå bevaras också oförändrad vid övergången till ämbetsverket Försörjningsberedskapscentralen. Ändringen gör det möjligt att förordna personalen till arbete också under undantagsförhållanden.

För dem som har tjänsteavtal är konflikträtten mer begränsad än för dem som har arbetsavtal. Bestämmelser om strejkrätten för statliga tjänstemän finns i 3 kap. i lagen om statens tjänstekollektivavtal (664/1970). De som har tjänsteavtal har en mer begränsad konflikträtt än de som har arbetsavtal. Av stridsåtgärderna är endast strejk tillåten och partiella stridsåtgärder är förbjudna (t.ex. övertidsförbud). Personer med tjänsteavtal får delta i en strejk som tjänstemannaföreningen har beslutat att man ska delta i och det är tillåtet att strejka utanför tjänstekollektivavtalsperioden för att påverka ärenden som är beroende av avtalet. Sympatiaktioner och politiska arbetskonflikter är helt förbjudna för personer med tjänsteavtal. Till skillnad från personer med arbetsavtal är personer med tjänsteavtal också skyldiga att utföra skyddsarbete. Skyldigheten till skyddsarbete som följer av 11 § i lagen om statens tjänstekollektivavtal gäller bara tjänstemän som inte omfattas av en arbetsstrid, och utöver att uppfylla sina normala tjänsteplikter är en sådan tjänsteman dessutom skyldig att utföra skyddsarbete (arbete som är nödvändigt för att skydda medborgarnas liv, hälsa eller egendom). Den nya lagstiftning om skyddsarbete som trädde i kraft den 16 juni 2025 tillämpas också på tjänsteavtal (också tjänstemän som omfattas av en arbetsstrid (Lag om ändring av lagen om medling i arbetstvister och om villkor för vissa stridsåtgärder 307/2025)).

Ämbetsverket ska ledas av en generaldirektör som handlar under tjänsteansvar. Generaldirektörens tjänst är fast, men den besätts för en tid av fem år. Generaldirektörens uppgifter fastställs i samband med beredningen av lagen. Ämbetsverk har inte någon styrelse som styr verksamheten och därför ska styrelsen upplösas. Samarbetet mellan den offentliga och den privata sektorn och organisationerna effektiviseras genom att det nuvarande Försörjningsberedskapsrådets uppgifter stärks samt en ny styrgrupp för Försörjningsberedskapscentralen inrättas. Ändringarna gör att Försörjningsberedskapscentralen organiseras på ett sätt som är förenligt med de övriga ämbetsverksaktörerna.

Arbets- och näringsministeriet sköter fortfarande resultatstyrningen av ämbetsverket Försörjningsberedskapscentralen. Försörjningsberedskapscentralen är en horisontell aktör, vars projekt sträcker sig över flera förvaltningsområden. Ministeriernas möjligheter att delta i styrningen av Försörjningsberedskapscentralen effektiviseras genom att en lagstadgad styrgrupp inrättas för centralen. En förvaltningsövergripande styrgrupp för Försörjningsberedskapscentralen som stöd för arbets- och näringsministeriets styrning gör Försörjningsberedskapscentralens verksamhet mer öppen och en annan konsekvens är att förvaltningsområdenas möjligheter att påverka ökar i projekt och åtgärder i anslutning till

försörjningsberedskapen inom det egna förvaltningsområdet. Prioriteringen av fokusområdena hos och finansieringen av Försörjningsberedskapscentralen blir effektivare. Genom att stärka de behöriga ministeriernas styrande roll säkerställs samtidigt informationsgången till de olika förvaltningsområdena. Uppdateringen av styrmodellen på det föreslagna sättet gör också Försörjningsberedskapscentralen mer transparent, styrbar och övervakningsbar.

4.2.3 Övriga samhällliga konsekvenser

Den nationella säkerheten och försvaret

Samhällets kristålighet bygger på vår förmåga att upprätthålla samhällets vitala funktioner under alla förhållanden. I och med den förändrade säkerhetsmiljön har det uppstått nya hot mot den nationella säkerheten och Försörjningsberedskapscentralen har en expertroll när det gäller att svara på hoten. I den nationella säkerheten handlar det om att garantera säkerheten i en situation där de nationella intressena är hotade. Viktiga med tanke på den nationella säkerheten är sådana livsviktiga samhällsfunktioner som när de störs eller lamslås i sista hand kan leda till att människors säkerhet eller hälsa allvarligt äventyras. Sådana är till exempel energi-, kommunikations-, vatten- och trafiknät samt funktioner som upprätthåller livsmedels- och läkemedelsförsörjningen och den nationella försörjningsberedskapen.

I anslutning till försörjningsberedskapen, till exempel tillgången till material som är kritiska för samhället, stöds Försörjningsberedskapscentralens verksamhet som expertorganisation och därigenom också den övergripande säkerheten av att Försörjningsberedskapscentralens rättsliga ställning stärks, samarbetet mellan den offentliga och den privata sektorn stöds och utvecklas samt av att en tillräcklig finansiering säkerställs.

Propositionen har konsekvenser som främjar försörjningsberedskapen och den övergripande säkerheten också genom att förutsägbarheten och öppenheten ökar. Ministerierna kan i fortsättningen bättre än tidigare via Försörjningsberedskapscentralens styrgrupp påverka beredningen av försörjningsberedskapsåtgärder som är väsentliga för deras förvaltningsområden och prioriteringen av finansieringen vid Försörjningsberedskapscentralen. Tryggandet av den finansiering som en tillräcklig nivå på försörjningsberedskapen förutsätter stärker Finlands försörjningsberedskap som en del av den övergripande säkerheten.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

5.1.1 Rättslig ställning och förvaltningsmodeller

I propositionen föreslås det att Försörjningsberedskapscentralen ombildas till ett statligt ämbetsverk. Under den inledande beredningen behandlade arbetsgruppen olika alternativ för organisering av Försörjningsberedskapscentralen, som uppfyller kraven enligt grundlagen.

Ett av de alternativ som granskades var att Försörjningsberedskapscentralens nuvarande förvaltningsmodell som en statlig inrättning med befintliga beslutsfattande organ bevaras oförändrad. Förvaltningsmodellen och Försörjningsberedskapscentralens juridiska myndighetsställning skulle i alla händelser ha behövt preciseras i lagstiftningen, även om förvaltningsmodellen skulle ha bevarats oförändrad. Dessutom skulle det kräva också en granskning av verkställande direktörens, styrelsens och Försörjningsberedskapsrådets uppgifter och befogenheterna för att uppdatera och precisera dem på lagstiftningsnivå. Förtydligande

skulle ha behövts också av ansvaren för anställda som utövar offentlig makt eller betydande offentlig makt. Arbetsgruppen ansåg att de befintliga utmaningarna i fråga om att identifiera Försörjningsberedskapscentralens myndighetsställning inte kunde lösas enbart genom att bevara Försörjningsberedskapscentralen som en statlig inrättning. Det föreslogs att ämbetsverkets verksamhets- och arbetssätt byggs upp så att ämbetsverket kan fungera effektivt och smidigt.

Ett annat alternativ som granskades var en modell där Försörjningsberedskapscentralens förvaltningsmodell skulle förnyas i fråga om verksamhetsorganen. Under den preliminära beredningen ansågs det att alternativet är att gå igenom Försörjningsberedskapscentralens styrelses och Förvaltningsberedskapsrådet uppgifter enligt den gällande lagen och fastställa vilken aktör som i fortsättningen ansvarar för vilken uppgift – till exempel vilka uppgifter verkställande direktören/generaldirektören ansvarar för och vilken aspekt av styrningen ministeriet ansvarar för. De avgöranden som man stannar för måste vara sådana att tillräcklig delaktighet i och tillräckligt engagemang för försörjningsberedskapsarbetet för den privata sektorns del bevaras. Denna modell skulle inte heller ha stärkt identifierandet av Försörjningsberedskapscentralens myndighetsställning tillräckligt.

Ett alternativ som granskades var också att separera Försörjningsberedskapscentralens funktioner av myndighetstyp genom lag från Försörjningsberedskapscentralen, som verkar som statlig inrättning och de funktioner som sköts tillsammans med företag överförs till ett aktiebolag med specialuppgifter som inrättas under Försörjningsberedskapscentralen. Till icke-myndighetsfunktionerna hade hört till exempel upphandling och försäljning av säkerhetsupplagrade material samt produktionsreserveringar. Sådana uppgifter kan i vissa situationer orsaka oklarheter i förhållande till Försörjningsberedskapscentralens myndighetsroll. Genom ett bolag med specialuppgifter skulle eventuella konflikter av det här slaget elimineras, eftersom det skulle vara fråga om verksamhet som bedrivs genom ett aktiebolag. I den modell som granskades skulle arbets- och näringsministeriet ha skött resultatstyrningen av Försörjningsberedskapscentralen och Försörjningsberedskapscentralen skulle ha styrt bolaget med specialuppgifter.

De ovan angivna uppgifterna är emellertid nära anknytna till Försörjningsberedskapscentralens lagstadgade uppgifter, och Försörjningsberedskapscentralens verksamhet betraktas inte som ekonomisk verksamhet. Det faktum att Försörjningsberedskapscentralen på grund av lagstadgade skyldigheter vid behov säljer och köper upplagrade utbytbara produkter till marknadspris innebär inte att Försörjningsberedskapscentralen kontinuerligt verkar på den konkurrensutsatta marknaden så att det i enlighet med 4 a kap. i konkurrenslagen (595/2013) snedvrider eller kan bidra till att snedvrida förutsättningarna för en sund och fungerande konkurrens på marknaden eller hindrar eller kan bidra till att hindra att en sund och fungerande ekonomisk konkurrens uppstår eller utvecklas.

En reform av förvaltningsmodellen på de sätt som beskrivs ovan leder till att helheten splittras så att den blir svårare att hantera. I fråga om organiseringen av de praktiska funktionerna i bolag med specialuppgifter uppdagades det i samband med beredningen utmaningar, till exempel avseende hur anställda som sköter icke-myndighetsuppgifter och anställda som sköter myndighetsuppgifter ska kunna hållas i sär när samma personer i praktiken sköter uppgifter av båda lagen. Ansvarsfrågorna skulle också orsaka utmaningar. Grundlagsutskottet har inte heller i sin utlåtandepaxis ansett att det är bra att inrätta separata enheter för tjänstemannauppgifter, utan har betraktat det som tydligare att inrätta ett separat verk (GrUU 1/2016, GrUU 38/2000, GrUU 46/2005).

Inrättandet av Försörjningsberedskapscentralen som ett ämbetsverk, som är det alternativ man valde i regeringens proposition, löser övergripande den största delen av de utmaningar som uppdagades vid den preliminära beredningen.

5.1.2 Förvaltningsorgan

I fråga om ändringen av förvaltningsorganen behandlades alternativet att ändra styrelsen till en delegation. Delegationen skulle verka som rådgivande organ som stöder Försörjningsberedskapscentralens beslutsfattande och skulle bland annat följa praxis för tillämpning av lagstiftningen i anslutning till försörjningsberedskapen och ge rekommendationer och i förekommande fall även lägga fram förslag till ändring av lagstiftningen. Bestämmelser om tjänsteansvaret för en tjänsteman som deltar i en delegations verksamhet finns till exempel i tjänstemannalagen (750/1994), strafflagen (39/1889) och skadeståndslagen (412/1974). Bestämmelserna om tjänsteansvar skulle utsträckas till en medlem av delegationen också när medlemmen inte är tjänsteman. Offentlighetslagen skulle ha tillämpats på alla medlemmar av delegationen när de sköter delegationens uppgifter och medlemmarna skulle enligt 23 § i den lagen ha tystnadsplikt i fråga om sekretessbelagda uppgifter. En medlem skulle inte ha rätt att utnyttja information som han eller hon erhållit för annat ändamål än skötsel av den uppgift som föreskrivs i paragrafen. För förebyggande av överlappningar och efter ändamålsenlighetsprövning stannade man slutligen för att Försörjningsberedskapscentralen, när styrelsen läggs ned, ska ha ett Försörjningsberedskapsråd och en styrgrupp på statsrådsnivå som styrelsens uppgifter kan fördelas på.

5.1.3 Styrningsmodell

Under den inledande beredningen bedömde arbetsgruppen också olika alternativ till styrningsmodell och deras konsekvenser. Genom att bedöma olika styrningsmodeller strävade man efter att på ett ändamålsenligt sätt trygga sektorministeriernas deltagande i styrningen av Försörjningsberedskapscentralen och deras uppställande av mål för Försörjningsberedskapscentralen för sina verksamhetsområdens del samt efter att stärka arbets- och näringsministeriets roll i styrningen. Alternativa metoder för att effektivisera styrningen som granskades var att utnyttja samarbetspromemorior, inrätta en styrgrupp på statsrådsnivå samt flerkanalstyrning.

Samarbetspromemorior upprättas redan i nuläget mellan Försörjningsberedskapscentralen och ministerierna, men styrning från sektorministerierna som enbart byggs upp utifrån samarbetspromemoriorna har inte bedömts vara tillräcklig. Samarbetspromemoriorna främjar inte heller i sig en enhetlig styrning och stärker inte arbets- och näringsministeriets roll. Att upprätta samarbetspromemorior är emellertid fortfarande ändamålsenligt som en del av helhetslösningen för styrningen av Försörjningsberedskapscentralen. Resultatstyrning genom flerkanalstyrning innebär att de styrande ministerierna kan vara flera, men arbets- och näringsministeriet bär helhetsansvaret för processen. Vid förvaltningsövergripande resultatstyrning kan det också finnas flera resultatavtal. Vid flerkanalstyrning ska särskild uppmärksamhet ägnas åt att styrningen är enhetlig mellan förvaltningsområdena. Därför stannade man för att inte införa egentlig flerkanalstyrning. Under remissbehandlingen föreslogs det en modell där styrningen genomförs förvaltningsövergripande genom att en styrgrupp inrättas på statsrådsnivå. Detta stöder både stärkandet av de olika sektorministeriernas delaktighet och arbets- och näringsministeriets roll i styrningen av Försörjningsberedskapscentralen. Det bidrar således också till större framgång i styrningen av Försörjningsberedskapscentralen med både att beakta de sektorspecifika målen och att prioritera åtgärder. Enligt den föreslagna modellen borde ämbetsverket Försörjningsberedskapscentralen i stor utsträckning ha följt styrgruppens bindande utlåtanden, vilket skulle ha inskränkt

ämbetsverkets lagstadgade befogenheter, avvikit från andra ämbetsverks styrmodeller samt varit administrativt tungt.

I den fortsatta beredningen har man beslutat att föreslå en modell där Försörjningsberedskapscentralens styrgrupp fungerar som stöd för arbets- och näringsministeriets styrning. Det föreslås att alla ministerier som deltar i beredningen av Försörjningsberedskapscentralens resultatavtal och följer hur de mål som ställts upp i resultatavtalet uppnås också deltar i styrgruppen. Ministerierna deltar därmed i såväl beredningen som uppföljningen av målen för försörjningsberedskapen inom sitt eget ansvarsområde. Styrgruppen föreslås även övervaka finansieringen av Försörjningsberedskapscentralens och försörjningsberedskapsfondens verksamhet och fördelningen av finansieringen. Styrgruppen kan också behandla andra ärenden som är viktiga med tanke på Försörjningsberedskapscentralens verksamhet. Modellen som föreslås gör det möjligt för ministerierna att delta effektivt och få tillräcklig information om Försörjningsberedskapscentralens horisontella verksamhet. Ämbetsverkets generaldirektör och de anställda vid Försörjningsberedskapscentralen handlar i fortsättningen under tjänsteansvar. Med hjälp av styrgruppen som stöder styrningen kan man smidigt säkerställa ministeriernas möjligheter att påverka fastställandet och uppföljningen av prioriteringarna i resultatstyrningen av Försörjningsberedskapscentralen.

5.1.4 Finansiering

Utgångspunkterna för reformen av finansieringen av försörjningsberedskapen har varit att ombilda Försörjningsberedskapscentralen från en statlig inrättning till ett ämbetsverk, att bevara försörjningsberedskapsfonden som en fond utanför statsbudgeten som lyder under Försörjningsberedskapscentralen, att bevara försörjningsberedskapsavgiften, trygga sådan finansiering som en tillräcklig nivå på försörjningsberedskapen förutsätter samt öka öppenheten i finansieringen och ministeriernas styrningsmöjligheter.

Utöver den modell som föreslås behandlade arbetsgruppen tre olika modeller för finansiering av försörjningsberedskapen. I en av modellerna skulle behoven av finansiering för försörjningsberedskapsåtgärder i sin helhet ha täckts från statsbudgeten. Statsbudgeten skulle då innehålla två anslagsmoment för försörjningsberedskapens behov, på samma sätt som i den lösning som föreslås. De utgifter som betalas från anslagsmomentet för Försörjningsberedskapscentralens omkostnader skulle vara desamma som i den föreslagna lösningen. Användningen av anslagsmomentet för försörjningsberedskapsfonden skulle emellertid avvika från den föreslagna modellen. I den alternativa lösningen skulle från försörjningsberedskapsfonden finansieras bara kostnaderna för materiell beredskap och anknytande investeringar samt ersättningar som betalas med stöd av speciallagstiftning. Försörjningsberedskapsfonden skulle inte alls användas för finansiering av oförutsedda krisbehov (som under de senaste åren exemplifierats av bland annat anskaffningen av munskydd och rederistöden) och i fonden skulle därmed inte hålla sig med mycket likvida medel. Plötsliga finansieringsbehov skulle skötas med fullmakt att uppta lån och genom tilläggsbudgetförfarande. Enligt uppskattning kan finansiering den vägen ordnas inom cirka två veckor om riksdagen fattar beslut om saken. Försörjningsberedskapscentralen skulle också på samma sätt som i nuläget ha fullmakt att med statsrådets samtycke uppta lån på högst 200 miljoner euro. I arbetsgruppen granskades en modell där fonden bevaras, men medel inte längre samlas i fonden genom den öronmärkta försörjningsberedskapsavgiften, som är en skatt, utan genom att finansiering överförs från statsbudgeten till fonden.

Modellens styrka bedöms vara att en övergång till finansiering enbart genom budgeten skulle öka riksdagens budgetmakt och minska skatteförvaltningens arbete, eftersom ingen separat

försörjningsberedskapsavgift längre skulle behöva intäktsföras i försörjningsberedskapsfonden. Lösningen skulle också eliminera de nuvarande EU-rättsliga utmaningarna i anslutning till försörjningsberedskapsavgiften när avgiften slopas. De viktigaste utmaningarna med modellen hör ihop med att finansieringens förutsägbarhet skulle försämrats och krisåtgärderna bli långsammare. Trots att budgetfinansiering alltid har den förutsägbarhet för några år framåt som ramförfarandet medför ansågs försörjningsberedskapsavgiften bidra till stabilitet i finansieringen av försörjningsberedskapsåtgärder. Det är fråga om verksamhet av beredskapstyp och den fullskaliga nyttan kan ses först i en krissituation. Många fonder som har lämnats utanför statsbudgeten har en beredskapsrelaterad funktion och till många av dem anknyter en separat avgift som har syftet att garantera en stabil finansiering.

I den här modellen har krisåtgärderna bedömts bli långsammare än i nuläget, när försörjningsberedskapsfonden inte längre skulle ha likvida medel som ett sätt att vara beredd för plötsliga behov. I de krissituationer som uppstått under den senaste tiden har finansiering som snabbast behövts inom två dagar, till och med under veckoslut. I de andra föreslagna metoderna hade det inte funnits tillgång till finansiering och nödvändiga försörjningsberedskapsåtgärder hade således inte kunnat genomföras. Detta har vid beredningen betraktats som en alltför stor risk för Finlands försörjningsberedskap. Just beredskapen för oförutsägbara krisbehov har i beslutet om målen för försörjningsberedskapen, i redogörelsen om försörjningsberedskapen och i Statens revisionsverks berättelse om finansieringen av försörjningsberedskapen och tryggheten av den betraktats som en väsentlig funktion för försörjningsberedskapsfonden.

I arbetsgruppen granskades också ett alternativ där det i försörjningsberedskapslagen införs ett minimibelopp som i statsbudgeten anvisas för finansiering av försörjningsberedskapen. Modellen påminner om finansieringslösningen för Yleisradio. En viktig god sida i modellen är att miniminivån på finansieringen av försörjningsberedskapen skulle vara tryggad och förutsägbar. Modellens centrala svagheter är att den inte passar in i ämbetsverksstrukturen och oron för finansieringens tillräcklighet.

Det föreslås att Försörjningsberedskapscentralen ombildas till ett ämbetsverk och verksamhetsutgifterna ska således i fortsättningen komma från statsbudgeten och inte från försörjningsberedskapsfonden. Bland annat i den parlamentariskt godkända redogörelsen för försörjningsberedskapen har det fastställts att försörjningsberedskapsfonden ska bevaras. Finansieringens tudelning gör det besvärligt att skriva in en miniminivå för finansieringen i lag, eftersom miniminivån ska fastställas separat för ämbetsverkets verksamhetsutgifter och för fonden. En lagstadgad miniminivå för finansieringen garanterar inte heller att finansieringen reagerar på eventuella ökande behov, utan lagens miniminivå kan i praktiken bli maximiminivån. Genom indexjustering kan man sträva efter att bevara nivån på den lagstadgade överföringen oavsett inflation, men index kan frysas och den nivå som skrivs in i lagen kan således också på grund av inflationen halka efter den nivå som behövs.

I arbetsgruppen granskades dessutom det så kallade 0-alternativet, det vill säga att det nuvarande finansieringssättet bevaras. Eftersom det föreslås att Försörjningsberedskapscentralen ombildas till ett statligt ämbetsverk, är det inte möjligt att bevara finansieringsstrukturen i den nuvarande formen, utan finansieringen för ämbetsverket måste flyttas över till statsbudgeten. Försörjningsberedskapsavgiften inbringar inte heller ensam tillräcklig finansiering för det försörjningsberedskapsarbete som den nuvarande säkerhetsmiljön förutsätter. Andra utmaningar i anslutning till försörjningsberedskapsavgiften har behandlats i samband med beskrivningen av nuläget i avsnitt 2.5.13.

5.1.5 Bestämmelser i anslutning till behörigheter enligt beredskapslagen

I samband med beredningen av försörjningsberedskapslagen granskades också om det i lagstiftningen om försörjningsberedskapen under normala förhållanden behövs nya bestämmelser eller preciseringar av befintliga bestämmelser. Då avsågs bestämmelser om uppgifter, befogenheter eller processer under normala förhållanden, med vilka förutsättningar skapas för ibruktagande av befogenheter enligt beredskapslagen eller med vilka man hanterar störningar där tröskeln för ibruktagande av befogenheter enligt beredskapslagen ännu inte överskrids. Dessa kan till exempel ha samband med tryggnad av produktionen och distributionen av nyttigheter, information om störningssituationer, avvikelser från EU-lagstiftningen, hantering av incidenter och motåtgärder mot sådana samt med tillgången till information i anslutning till skapandet och förståelsen av en lägesbild över försörjningsberedskapen.

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

5.2.1 Sverige

I Sverige inrättades Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) 2009. Den inrättades genom att tre tidigare ämbetsverk slogs ihop: Statens räddningsverk, Styrelsen för psykologiskt försvar och Krisberedskapsmyndigheten. MSB inrättades med regeringsbeslut och dess verksamhet grundar sig på flera lagar och förordningar. Centrala författningar med tanke på försörjningsberedskapen är förordning (2008:1002) med instruktion för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap samt särskilda uppdrag från regeringen.

MSB sorterar under Sveriges försvarsdepartement. Ämbetsverket leds av en generaldirektör (myndighetschef) som utnämns av Sveriges regering och det består av nio operativa avdelningar: avdelningen för juridik och säkerhet, avdelningen för internationella relationer, forskning och innovation, avdelningen för räddningstjänst och skydd av befolkningen, operativa avdelningen, avdelningen för cybersäkerhet och samhällsviktiga kommunikationer, avdelningen för försörjningsberedskap, avdelningen för krisberedskap och civilt försvar, avdelningen för kommunikation och befolkningens beredskap samt avdelningen för verksamhetsstöd. Sveriges regering utser MSB:s insynsråd som har till uppgift att utöva insyn i MSB:s verksamhet och att ge råd. Ordförande är MSB:s generaldirektör. MSB är ett ämbetsverk med cirka 1 300 personer som har verksamhetsställen på sex orter.

Till MSB:s uppgifter hör bland annat att samordna olika myndigheters och den privata sektorns åtgärder för att trygga försörjningsberedskapen och beredskapen. MSB tillhandahåller experthjälp, utbildning, övningar och ekonomiskt stöd. Dessutom har MSB till uppgift att förbättra säkerheten i digital information och ansvara för att kommunikationssystemen fungerar så att organisationerna kan kommunicera tryggt. MSB stöder också räddningstjänsten och förvaltar flera webbplatser och kanaler på sociala medier, där ämbetsverket informerar om krisituationer och ger anvisningar till befolkningen. MSB tar även fram en centraliserad tjänst för kommunikation med företag. MSB samarbetar också med andra länder och med internationella organisationer.

I Sveriges lag om skydd mot olyckor (2003:778) anges de olika samhälleliga nivåernas (statens, kommunernas, enskildas) beredskap och åtgärder för förebyggande och hantering av olyckor. Lagens avsikt är att säkerställa att samhället har beredskap att möta olika olyckor och krisituationer. I den svenska förordningen om statliga myndigheters beredskap (2022:524) fastställs myndigheterna indelning i beredskapssektorer samt de sektoransvariga myndigheterna.

Sverige bygger för närvarande på nytt upp sitt försörjningsberedskapssystem. I juni 2025 gav Sveriges regering MSB i uppdrag att samordna det nationella försörjningsberedskapsarbetet. De flesta åtgärderna vidtas av de myndigheter som ansvarar för beredskapssektorerna och har hand om försörjningsberedskapen i sin egen sektor. Även länen har regionalt ansvar för försörjningsberedskapen. MSB gör upp strategier, anvisningar, metoder och en sammanfattande lägesbild till stöd för arbetet. Även beredskapssektorerna Industri, byggande och handel samt Utrikeshandel, som inrättades i juli 2025, är viktiga med tanke på försörjningsberedskapen.

Finland och Sverige har ett bilateralt avtal om ekonomiskt samarbete i internationella krislägen (107/1992), det vill säga ett så kallat försörjningsberedskapsavtal, som slöts 1992. Avtalet har inte tillämpats en enda gång. Avtalet har skapats med tanke på krig eller ett allvarligt internationellt spänningstillstånd som kan anses utgöra ett krigshot. Avtalets syften gäller särskilt ekonomiskt samarbete, informationsutbyte i anslutning till försörjningsberedskapen och kontakter i eventuella internationella krislägen. Till avtalet hör en förteckning över produkter och råvaror som avtalet tillämpas på. Avsikten är att förnya avtalet eftersom det inte längre motsvarar kraven i den förändrade verksamhets- och säkerhetsmiljön. I april 2025 gav Sveriges regering MSB i uppdrag att inleda beredningen av en gemensam planering av försörjningsberedskapen tillsammans med Finland, inklusive en översyn av det nämnda avtalet.

På ämbetsverksnivå har Försörjningsberedskapscentralen och MSB ett aktivt samarbete på praktisk nivå. Ämbetsverken utarbetade i början av 2020 en gemensam strategisk färdplan för försörjningsberedskapssamarbetet. Färdplanen anger samarbetsformerna fram till 2025. En uppdaterad färdplan är under beredning. Ämbetsverken möts regelbundet och utvecklar gemensamma konkreta försörjningsberedskapsåtgärder.

5.2.2 Norge

Norge har inte något ämbetsverk som direkt motsvarar Försörjningsberedskapscentralen. Däremot sorterar två centrala ämbetsverk som ansvarar för Norges beredskap under det norska justitie- och beredskapsdepartementet (Justis og beredskapsdepartementet): Myndigheten för nationell säkerhet (Nasjonal sikkerhetsmyndighet NSM) och myndigheten för skydd av befolkningen (Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap DSB). DSB har till uppgift att upprätthålla en heltäckande övergripande bild av olika risker och sårbarheter. DSB ansvarar för den lokala, regionala och nationella beredskapen och för planeringen inför nödlägen, för brandsäkerheten, elsäkerheten, behandlingen och transporten av farliga ämnen samt för produkt- och konsumentssäkerheten. Allt som allt ingår cirka 700 personer i DSB-koncernen, som också innefattar läroanstalter.

I Norge styrs den nationella beredskapen till stor del av två lagar. "Lov om næringsberedskap" som gäller materiell beredskap är från 2012 och "Lov om nasjonal sikkerhet" som gäller övrig allmän beredskap är från 2019. Dessutom gäller "Beredskapsloven" från 1950 främst krigsförhållanden. Styrningen av den materiella beredskapen hör till närings- och fiskeridepartementet, men den övriga civilberedskapen sorterar under justitie- och beredskapsdepartementet.

Finlands- och Norges bilaterala avtal om att upprätthålla utbytet av varor och tjänster i krigs- och krislägen (55/2006), det vill säga det så kallade försörjningsberedskapsavtalet trädde i kraft 2006. Avtalet har inte tillämpats en enda gång. Avsikten med avtalet är att säkerställa att utbytet av varor och tjänster mellan länderna fortsätter så normalt som möjligt i krigs- och krislägen samt vid interna störningar. Avtalet möjliggör också slutande av branschvisa avtal och beslut om gemensamma beredskapsåtgärder. En avtalsenlig kommitté övervakar verkställandet av avtalet och utbyter uppgifter som är behövliga med tanke på avtalet.

5.2.3 Danmark

I Danmark är Styrelsen for forsyningssikkerhed SFOS statens kompetenscenter inom försörjningsberedskap. SFOS inrättades 2020. SFOS är en del av Danmarks regerings strävan att stärka landets försörjningsberedskap och resiliens vid olika kriser och i störningssituationer. SFOS sorterar under ministeriet för samhällssäkerhet och beredskap (Ministeriet for Samfundssikkerhed og Beredskab) som inrättades 2024.

SFOS ger råd till statliga myndigheter vid analyseringen av sårbarheter i leveranskedjorna i fråga om kritiska resurser. SFOS gör analyser av strategiska beroendeförhållanden som är viktiga med tanke på vitala samhällsfunktioner. SFOS främjar dialogen mellan nationella myndigheter och den privata sektorn.

SFOS består av fem avdelningar och en direktion. Där arbetar för närvarande cirka 45 personer.

5.2.4 Den nordiska dimensionen

Utöver det bilaterala samarbetet har försörjningsberedskapen under de senaste åren främjats vid trepartssamarbete mellan Finland, Sverige och Norge. Rapporten Critical Nordic Flows, som publicerades våren 2020, beskriver hur Finland, Sverige och Norge kan fördjupa sitt inbördes samarbete för att trygga de produkt- och serviceflöden som är viktigast med tanke på de grundläggande funktionerna i samhället. Centrala verksamhetsområden är kommunikation och digitala nätverk, energi, mat, finanssektorn, läkemedel och logistik.

Försörjningsberedskapssamarbetet har främjats också i vidare bemärkelse på nordisk nivå. Statsminister Orpo lade i oktober 2023 fram ett initiativ om att skapa ett nordiskt försörjningsberedskapsnätverk. Föremål för samarbetet skulle kunna vara till exempel delning av informationsutbyte och lägesbild, gemensamma övningar och utbildningar samt materiell beredskap. Finland har utifrån initiativet i samarbete med alla de nordiska länderna arbetat med att bereda inrättandet av nätverket och konkretiseringen av innehållet i nätverksarbetet. Utrikespolitiska institutet publicerade 2022 en utredning om den nordiska försörjningsberedskapen och resiliensen ”Nordic resilience: Strengthening cooperation on security of supply and crisis preparedness”. Även det nordiska försvarssamarbetet (Nordic Defence Cooperation) och samarbetet mellan de nordiska transportmyndigheterna (Nordic Transport Preparedness Cooperation) är centrala organ när det gäller att stärka det nordiska samarbetet kring beredskap.

5.2.5 Europeiska unionen

På EU-nivå har flera initiativ som påverkar det finländska försörjningsberedskapsarbetet lagts fram eller så är sådana under beredning. Sådana är till exempel CER-direktivet som gäller kritiska entiteters motståndskraft, NIS2-direktivet som gäller säkerhet i EU:s nätverks- och informationssystem, DORA-förordningen som gäller digital operativ motståndskraft för finanssektorn, EU:s hälsounion samt rescEU-systemet.

President Sauli Niinistös beredskapsrapport ”Safer Together – Strengthening Europe’s Civilian and Military Preparedness and Readiness” publicerades i oktober 2024. Enligt rapporten är säkerhet utgångsläget för allt. Rapporten understryker bland annat en övergripande beredskap, utveckling av en gemensam hot- och riskbedömning, civil och militär samverkan inbegripet samarbetet mellan EU och NATO, utvecklingen av kriställigheten på den inre marknaden samt medborgarnas och företagens roll. Niinistös rapport grundar sig på nio byggstenar, med vilka EU:s beredskap ska utvecklas. Allt som allt innehåller rapporten cirka 80 förslag.

Den nya Europeiska kommissionen, som inledde sitt arbete i november 2024, har kraftigt tagit med frågor som gäller beredskap och försörjningsberedskap på sin agenda. Kommissionen publicerade den 26 mars 2025 ett meddelande om EU:s strategi för en beredskapsunion (JOIN(2025) 130 final), som har varit ett av spetsprojekten i Finlands påverkansarbete inom EU. Strategin för en beredskapsunion innehåller 30 centrala åtgärder och en detaljerad handlingsplan för att främja beredskapsunionens målsättningar. Med strategin skapas dessutom en kultur för inbyggd beredskap som tillämpas på alla verksamhetspolicyer inom EU. Till de centrala målen och åtgärderna i strategin hör bland annat att skydda Europas grundläggande samhällsfunktioner, stärka befolkningens beredskap, förbättra samordningen av krishanteringen samt att utveckla den civil-militära samverkan. Ett ytterligare mål är att stärka beredskapen för förutseende och framsyn, effektivisera samarbetet mellan offentliga och privata aktörer samt intensifiera samarbetet med partners.

Kommissionen publicerade den 9 juli 2025 ett meddelande om EU:s strategi för beredskapslager (COM(2025) 528 final). Strategin för beredskapslager är en av nyckelåtgärderna i strategin för en beredskapsunion. Syftet med strategin för beredskapslager är att förbättra tillgången till varor under kriser. Strategin är EU:s första övergripande strategi för beredskapslager. Dess mål är bland annat att förbättra samordningen mellan EU och medlemsstaterna genom att inrätta ett nätverk för beredskapslagring av företrädare för EU:s medlemsstater, effektivisera framsynen, föregripandet och den strategiska planeringen, främja samarbetet mellan den offentliga och privata sektorn samt internationella partnerskap, fylla luckor genom EU:s strategiska beredskapslager samt utveckla det civil-militära samarbetet.

5.2.6 Schweiz

När man i Finland på 1950-talet började fundera också på civilsamhällets beredskap med tanke på de militärt betonade hotbilderna under kalla kriget hämtades modellen från Schweiz. Schweiz har en lång tradition av samhällelig övergripande beredskap. Den schweiziska modellen visar sig ännu i dag i att man i försörjningsberedskapen i Finland upprätthåller ett samarbetsnätverk mellan aktörer inom den offentliga och den privata sektorn.

I Schweiz grundar sig beredskapen på 102 § i grundlagen, enligt vilken statens uppgift är att trygga tillgången till väsentliga varor och tjänster när det ekonomiska systemet inte självständigt klarar av det på grund av politisk-militära kriser eller situationer med allvarlig brist. Då kan man också avvika från principerna om ekonomisk frihet, om omständigheterna kräver detta. Bestämmelsen i grundlagen förutsätter att staten vidtar beredskapsåtgärder. För detta ändamål finns FONES (Federal Office for National Economic Supply) och nätverket NES (National Economic Supply). FONES verkar inom finansministeriets förvaltningsområde.

Utgångspunkten för tryggheten av försörjningsberedskapen är att den grundar sig på varor och tjänster som den privata sektorn tillhandahåller och NES träder in och agerar endast om de ekonomiska aktörerna inte förmår sköta uppgiften. NES-nätverket har cirka 250 inkopplade experter från alla relevanta verksamhetsområden inom ekonomin, förvaltningen och andra organisationer. FONES tillhandahåller stöd och samordning för NES-nätverket. Upplägget påminner om det skedet i Finland då Försörjningsberedskapscentralen verkade som sekretariat för den försvarsekonomiska planeringskommissionen.

Schweiz upplever sig vara en ö som i störningssituationer kan bli isolerad. Importföretagen inom olja, gas, livsmedel, gödselmedel och läkemedel ska bilda en organisation för upplagring och ingår avtal med FONES. De ska skapa näringsgrensvisa garantifonder för att täcka upplagringskostnaderna och värdeändringar i upplagen. Upplagringsystemet omfattar cirka 350 företag och upplagens värde är cirka 2,5 miljarder CHF. Juridiskt sett är säkerhetsupplagen

i företagens ägo och företagen får lågräntelån för upprätthållande av upplagen. I produktsortimentet är den viktigaste skillnaden jämfört med Finland att livsmedel upplagras också som produkter – åtminstone socker, kaffe, ris och livsmedelsolja. NES-organisationen är uppdelad per ansvarsområde i energi, industri, livsmedel, terapeutiska produkter, trafik och IKT-sektorn.

6 Remissvar

Arbets- och näringsministeriet ordnade under tiden 24.6.2025–11.8.2025 en remissbehandling som var öppen för alla i utlåtandetjänsten och bad dessutom separat om yttranden av alla ministerier, flera organisationer, representanter för näringslivet, Statens ämbetsverk på Åland samt av ämbetsverk, förvaltningsorgan och föreningar som lagreformen bedöms påverka. Den avvikande åsikt som finansministeriet lämnade till arbetsgruppen fanns som bilaga till begäran om yttrande.

Sammanlagt gavs 115 yttranden om förslaget, varav fyra där remissinstansen meddelade att den inte hade några kommentarer om ärendet. Yttrandena om regeringspropositionen finns på arbets- och näringsministeriets projektsidor och i tjänsten utlåtande.fi. Också ett mer detaljerat sammandrag av remissvaren är tillgängligt i statsrådets tjänst för projektinformation (Hankeikkuna) under projektnummer [TEM085.00/2023](#). Vissa ändringar, preciseringar och kompletteringar har gjorts i propositionen utifrån remissvaren.

Remissinstanserna ansåg i allmänhet att en reform av lagstiftningen om försörjningsberedskap är nödvändig och aktuell med tanke på den förändrade säkerhetsmiljön samt de lärdomar som coronapandemin gett. Dessutom fick förslagets mål ett brett stöd i yttrandena och flera remissinstanser konstaterade att propositionen förbättrar förutsättningarna för beredskap och förtydligar försörjningsberedskapsarbetet. De viktigaste sätten att genomföra målen som ingick i propositionen, såsom att ombilda Försörjningsberedskapscentralen till ett statligt ämbetsverk och att införa en tudelad finansieringsmodell för fonden, fick motstånd endast i enstaka yttranden. Remissinstansernas kritiska iakttagelser och utvecklingsförslag gällde i huvudsak tillämpningsområdet, den överdrivna betoningen på myndigheternas roll, de olika organens ställning och inbördes relationer, den terminologiska tydligheten, samordningen med andra centrala propositioner, de allmänt formulerade bestämmelserna om informationsutbyte, det otillräckliga beaktandet av regionerna, sanktionsbestämmelserna samt de bristande motiveringarna till de lösningar som valdes.

Remissinstanserna förhöll sig positivt till inkluderingen av allvarliga störningar under normala förhållanden i lagens tillämpningsområde och till att sektorministerierna också i framtiden ansvarar för försörjningsberedskapen. En del av remissinstanserna föreslog att tillämpningsområdet utvidgas till att exempelvis omfatta också strejksituationer, tillgången till nödvändiga material och tryggandet av kulturen. Arbetstagarorganisationerna har dock krävt att strejkrätten inte begränsas. Det föreslagna tillämpningsområdet har i vissa yttranden kritiserats för att vara vagt och för omfattande, och remissinstanserna uppmanade exempelvis till att definiera den centrala terminologin för tillämpningsområdet mer precist och konsekvent. I synnerhet näringslivet och kommunerna uttryckte i sina yttranden oro över att deras centrala roll i försörjningsberedskapsarbetet inte beaktas på paragrafnivå. I enstaka yttranden framfördes dessutom kritik mot att arbets- och näringsministeriet betonas i 2 § i lagen, samt mot att innehållet i uppgiften i fråga inte definieras närmare. I yttrandena påpekades också att 1 § i lagen trots sin rubrik inte innehåller bestämmelser om tillämpningsområdet samt att man inte har lyckats definiera begreppet försörjningsberedskap och lagens mål entydigt i paragrafen.

Remissinstanserna stödde huvudsakligen förtydligandet av Försörjningsberedskapscentralens myndighetsstatus och uppgifter på det sätt som beskrivs i propositionen, men särskilt från näringslivets sida förutsattes i yttrandena att förändringen inte försämrar det nuvarande välfungerande samarbetsförfarandet. Ett allt starkare myndighetsfokus och den ökade byråkrati som detta medför ansågs dessutom i flera yttranden vara negativt och konsekvensbedömningen ansågs vara bristfällig i detta avseende. I yttrandena påpekades också att Försörjningsberedskapscentralens uppgiftsfält blir allt mer omfattande, vilket ökar risken för överlappande verksamheter. När det gäller Försörjningsberedskapscentralens uppgifter föreslogs i yttrandena bland annat beaktande av CER-lagen, skyldighet att dela lägesbild, konkretisering av uppgifterna samt omnämnande av samarbetet med näringslivet.

Med tanke på ledningen konstaterades det i vissa av yttrandena att generaldirektörens ansvarsområde och ledningsgruppens roll förblir något oklara i propositionen. Remissinstanserna föreslog att också godkännandet av arbetsordningarna för sektorerna, poolerna och kommittéerna bör höra till generaldirektörens uppgifter. Dessutom förutsatte arbetstagarorganisationerna i sina yttranden att personalrepresentation ska ingå i ledningsgruppen.

Den föreslagna styrmodellen fick stöd, men i yttrandena nämndes också att modellen är tung och att förhållandet till andra samarbetsorgan i propositionen är oklart. I enskilda yttranden hänvisades det till styrmodellen för det nya riksomfattande Tillstånds- och tillsynsverket. Näringslivets remissinstanser förhöll sig reserverat till den styrmodell som lades fram i begäran om yttrande, eftersom beredskapsarbetet verkar få ett allt starkare myndighetsfokus, vilket inte uppmuntrar företagen till frivilligt deltagande. I de kritiska yttrandena förutsattes exempelvis att företrädare för näringslivet inkluderas i styrgruppen, att styrmodellen förtydligas och att modellens effektivitet granskas. Dessutom konstaterades det i vissa yttranden att arbets- och näringsministeriets beslutanderätt i styrgruppen är alltför dominerande.

När det gäller samarbetsorganen ansåg i synnerhet näringslivet det vara positivt att företagsfältet beaktas i Försörjningsberedskapsrådets sammansättning. Samtidigt ansågs även ministeriernas representation i samarbetsorganen vara värd att understödjas. Å andra sidan betonade remissinstanserna att propositionen delvis innehåller oklarheter eller brister i fråga om samarbetsorganens roller, sammansättning och ställning. Exempelvis kommunfältet och arbetstagarorganisationerna förutsatte att deras representation i rådet beaktas. I yttrandena efterlystes dessutom preciseringar i rådets vaga uppgiftsformuleringar för att målet att stärka dess ställning ska uppnås. I flera yttranden ifrågasattes också behovet av och rollen för Samarbetsgruppen för försörjningsberedskapen i förhållande till Försörjningsberedskapsrådet. Ett alternativ som framfördes var att överföra samarbetsgruppens uppgifter till styrgruppen. Remissinstanserna önskade också tydliga riktlinjer i propositionen om sektorernas, poolernas och kommittéernas rättsliga ställning. Utöver dessa iakttagelser framfördes delvis divergerande kommentarer om styrningen av, uppgiftsfältet för och inrättandet av försörjningsberedskapsorganisationens organ.

Majoriteten av remissinstanserna ansåg möjliggörandet av produktions- och kapacitetsreserveringar vara mycket positivt, men var av åsikten att avtalens transparens, aktualitet och överensstämmelse med konkurrensrätten måste säkerställas. Dessutom föreslog kommunerna att avtalen ska koordineras på nationell nivå. I regel sågs också social- och hälsovårdsministeriets särskilda roll när det gäller lagringen av läkemedel som positiv, men i vissa yttranden krävdes bättre beaktande av veterinärmedicinska läkemedel. I flera yttranden konstaterades vidare att beslutsfattandet kring upplagen är ordnat på ett ändamålsenligt sätt, även om besluten på statsrådsnivå kan fördröja ibruktandet. Vid sidan av de positiva iakttagelserna önskades även förtydliganden i regleringen av materiell beredskap. Exempelvis

ansåg kommunerna att deras roll i distributionen av produkter blir oklar. I regionernas yttranden föreslogs dessutom att genomförandet av säkerhetsupplagring ska koordineras i större utsträckning för att ändamålsenlighet och effektivitet ska kunna uppnås. I vissa yttranden efterfrågades också förtydliganden av innehållet i nödvändiga material och i vilka situationer produktions- och kapacitetsreserveringar kan tas i bruk.

Den föreslagna finansieringsmodellen fick huvudsakligen ett positivt mottagande i yttrandena och i flera yttranden ansågs det nödvändigt att behålla fonden. Även en höjning av fullmakten att uppta lån för fondens räkning fick ett brett stöd i yttrandena. Dessutom stöddes höjningen av den förväntade avkastningen på försörjningsberedskapsavgiften för att trygga finansieringens bärkraft, men särskilt i yttrandena från näringslivet betonades det att höjningarna måste vara förutsägbara och rättvisa för företagen. Enskilda remissinstanser motsatte sig dock fondens tudelade finansiering och föreslog att fonden i stället ska finansieras helt från statsbudgeten. I vissa yttranden ifrågasattes också om propositionen innehåller tillräckliga åtgärder och det föreslogs exempelvis att finansieringsbasen för avgiften ska utvidgas. Dessutom efterlystes i yttrandena mer precisa motiveringar till gränsen för intäktsföring på 150 miljoner euro och det påpekades att finansieringsmodellen gör Försörjningsberedskapscentralens verksamhet utsatt för politiska svängningar. När det gäller de stöd som beviljas från fonden konstaterades det att konkurrensneutralitet måste säkerställas och villkoren för beviljande preciseras. I enskilda yttranden föreslogs det också att försörjningsberedskapsavgiften tas bort och ersätts med finansiering från statsbudgeten, som ska intäktsföras till Försörjningsberedskapsfonden.

I yttrandena ansågs bestämmelserna om informationsutbyte allmänt vara nödvändiga, men flera preciseringar föreslogs i fråga om datainnehållet och personkretsen. I yttrandena förutsattes särskilt att bestämmelserna ska vara noga avgränsade, så att skyldigheten att lämna ut uppgifter inte omfattar en obestämt stor mängd information, såsom redaktionella uppgifter. Eftersom utlämningsskyldigheten är kopplad till Försörjningsberedskapscentralens uppgifter ska även uppgifterna vara mer preciserade. I synnerhet näringslivet krävde dessutom åtgärder för att skydda företagshemligheter vid informationsutbyte samt möjlighet att följa eller begränsa vidareutlämningen av uppgifter. Näringslivet oroades också av avlägsnandet av sektorernas och poolernas rätt att få information. Kommunerna och välfärdsområdena ansåg det vara nödvändigt att den lägesbild som Försörjningsberedskapscentralen tar fram också står till deras förfogande.

Möjligheten till handräckning fick stöd från representanter för både näringslivet och myndigheter. I yttrandena påpekades dock att paragrafen om handräckning inte verkar stämma överens med dess motiveringar. Dessutom konstaterades det att hänvisningarna i paragrafen gör att typen av handräckning förblir oklar i propositionen, eftersom det i de punkter som det hänvisas till finns bestämmelser om beslutsfattande och upprätthållande, och inte om tillsyn.

En del av remissinstanserna ställde sig tveksamma till viten och särskilt till försörjningsberedskapsförseelser. I yttrandena ansåg man att förhållandena mellan sanktionerna är oklara och att den föreslagna förseelsen inte nödvändigtvis uppfyller kriminaliseringsprinciperna. I yttrandena från näringslivet konstaterades det att den spänning som uppstår av sanktioner i förhållande till företagets frivillighet kan minska näringslivets vilja att delta och att myndigheternas effektivisering av tillgången till information ska vara mer vägledande. I yttrandena påpekades också att propositionen inte möjliggör någon prövningsrätt vid påförande av sanktioner. I anslutning till detta föreslogs det att påförandet av sanktioner ska vara beroende av exempelvis hur kritiska de begärda uppgifterna är, den rådande samhälleliga situationen och aktörens faktiska förmåga att fullgöra skyldigheten. I yttrandena önskades också en precisering av grunderna för påförande av sanktioner och den tid som är avsatt för att lämna ut uppgifterna.

När det gäller lagens ikraftträdande krävdes i enskilda yttranden att lagens planerade ikraftträdande senareläggs så att den nya beredskapslagen, projektet för utveckling av verksamhetsmodellen för statsrådets säkerhetsledning och de ändringsförslag som framförts i yttrandena kan beaktas fullt ut i propositionen. En del av remissinstanserna påpekade också att det är en stor utmaning att genomföra de föreslagna ändringarna i ekonomi- och personalförvaltningen samt i bokföringen inom den angivna tidsramen och att lagen inte får träda i kraft mitt i ett räkenskapsår.

Remissinstanserna hade även möjlighet att framföra andra iakttagelser till arbetsgruppen. I synnerhet näringslivet påminde om vikten av att bevara företagets frivillighet, och i flera av näringslivets yttranden föreslogs det att näringslivets roll betonas starkare i propositionen. Utöver detta föreslogs att lagen ger bättre möjligheter till deltagande i försörjningsberedskapsarbetet för små och medelstora företag. Även kommunerna, regionförvaltningsverken och organisationerna önskade att deras ställning eller verksamhetsområde beaktas i propositionen. Det ansågs positivt att Åland beaktas i propositionen. I vissa yttranden kritiserades propositionen för att lagen fokuserar för mycket på att reglera Försörjningsberedskapscentralens verksamhet, i stället för att utveckla försörjningsberedskapen som helhet eller förbättra dess effektivitet. Vidare ansåg vissa remissinstanser att propositionens konsekvensbedömning, motiveringarna till lagstiftningsordningen och utformningen av gränssnitten var bristfälliga. I enskilda yttranden önskades en mer utförlig beskrivning av EU:s reglering av kritisk infrastruktur. I yttrandena fästes också uppmärksamhet vid att motiveringarna till lagstiftningsordningen bör vara tydligare när det gäller behandlingen av personuppgifter.

Arbets- och näringsministeriet ordnade dessutom ett möte för intressentgrupper den 9 april 2025, där deltagarna efter mötet hade möjlighet att lämna skriftliga kommentarer om det material som presenterades under mötet.

Flera ändringar har gjorts i regeringspropositionen baserat på yttrandena. Lagens tillämpningsområde, syfte och terminologi har förtydligats. Tillämpningsområdet har preciserats genom att material har lagts till i bestämmelsen om tryggheten av försörjningsberedskapen. Lagens struktur ändrades också för att betona behovet av samarbete för att trygga försörjningsberedskapen, snarare än att fokusera alltför mycket på regleringen gällande Försörjningsberedskapscentralen. Propositionen kompletterades med aspekter på regional försörjningsberedskap och små och medelstora företag. Texten om konkurrensneutralitet förtydligades också.

Bestämmelserna om styrningen ändrades så att uppgifterna i högre grad motsvarar myndigheternas styrmodell i stället för den uppgiftsbeskrivning som varit på remiss. Uppgifterna ska i fortsättningen stödja arbets- och näringsministeriets styrning, i stället för att styrgruppen fattar beslut om bland annat fokusområden eller ger Försörjningsberedskapscentralen bindande utlåtanden i ekonomiska eller på annat sätt betydande ärenden. Generaldirektören för Försörjningsberedskapscentralen ska under tjänsteansvar utföra uppgifter som det tidigare ankom på styrgruppen att fatta beslut om. Kopplingen mellan Försörjningsberedskapsrådet och styrgruppen för Försörjningsberedskapscentralen samt näringslivets möjligheter att påverka stärktes genom att en sakkunnig från näringslivet har lagts till som medlem i Försörjningsberedskapscentralens styrgrupp. Arbets- och näringsministeriets beslutanderätt i konfliktsituationer slopades, eftersom styrgruppen inte ska fatta beslut utan behandla de ärendehelheter som föreskrivs i 9 §. Konsekvensbedömningen i fråga om inrättandet av styrgruppen utökades.

Arbets- och näringsministeriets roll preciserades genom att det föreskrivs att det hör till arbets- och näringsministerns uppgifter att samordna utvecklingen av försörjningsberedskapen. Varje ministerium svarar fortfarande för försörjningsberedskapen inom sitt eget ansvarsområde.

Man strävade efter att precisera och komprimera Försörjningsberedskapscentralens uppgiftsfält för att förebygga eventuella överlappningar. Även spridning av lägesbilden och tillhörande metoder lades till uppgiften som gäller lägesbilden.

Samordningen av förslaget med andra centrala propositioner förtydligades genom att beskriva kopplingarna mellan olika projekt och deras tidsplaner i förhållande till denna proposition.

När det gäller materiell beredskap gjordes processen för införande tydligare i fråga om såväl säkerhetsupplag som produktions- och kapacitetsreserveringar.

De bestämmelser och motiveringar som rör finansiering av försörjningsberedskapen och beviljande av stöd preciserades. Bestämmelserna kompletterades också med en bestämmelse om och motiveringar till de egendomsarrangemang som är förknippade med reformen. Dessutom föreskrivs det att den årliga revisionen av försörjningsberedskapsfonden i fortsättningen ska skötas av Statens revisionsverk. Försörjningsberedskapscentralen, som verkar som ämbetsverk, och försörjningsberedskapsfonden, som verkar i anslutning till centralen, ska i fortsättningen ha separata bokföringar och Statens revisionsverk ska ansvara för bådas revision. I fråga om det ämbetsverk som verkar som bokföringsenhet behövs det ingen separat bestämmelse om revisionen i lagen.

Bestämmelser och motiveringar som rör rätten att få information, skyldigheten att lämna information samt utlämnande av en lägesbild som innehåller sekretessbelagd information preciserades jämfört med tidigare. Även motiveringen till begäran om handräckning förtydligades.

I den proposition som sändes på remiss ingick en bestämmelse om försörjningsberedskapsförseelse, men denna ströks i den fortsatta beredningen eftersom remissvaren visade att vite bättre motsvarar behovet av att effektivisera tillgången till information och att en försörjningsberedskapsförseelse inte uppfyllde kriminaliseringsprinciperna. Kriminalisering ska inte användas som ett medel för att förstärka en administrativ skyldighet. En bestämmelse om försörjningsberedskapsförseelse skulle dessutom överlappa med bestämmelsen om vite. För att effektivisera skyldigheten att lämna information ansågs det tillräckligt att föreskriva om möjligheten att förelägga vite.

Övergångsbestämmelsen om att Försörjningsberedskapscentralen ska omfattas av skyldigheten att använda gemensamma tjänster slopades, eftersom centralen enligt 3 § i lagen om anordnande av statens gemensamma informations- och kommunikationstekniska tjänster (1226/2013) redan nu i egenskap av statlig inrättning omfattas av denna skyldighet.

Dessutom gjordes det flera tekniska ändringar.

7 Specialmotivering

7.1 Lag om tryggnad av försörjningsberedskapen och om Försörjningsberedskapscentralen

1 kap. Samarbetet i frågor som gäller försörjningsberedskapen

1 §. Tryggande av försörjningsberedskapen. I paragrafen föreslås bestämmelser om målet för tryggandet av försörjningsberedskapen, ställandet av målen för försörjningsberedskapen samt om ministeriernas ansvar vid tryggandet och utvecklandet av försörjningsberedskapen.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om lagens syfte. Med försörjningsberedskap ska avses tryggande av de ekonomiska funktioner och den produktion av och tillgång till nödvändiga varor, material och tjänster som är nödvändiga för befolkningens försörjning och skydd, landets näringsliv, landets försvar och säkerhet och den kritiska infrastrukturen inför och under allvarliga störningssituationer under normala förhållanden och inför och under undantagsförhållanden.

I 1 mom. föreslås också en definition av begreppet försörjningsberedskap som avviker från definitionen i den gällande lagen. I den gällande lagen har befolkningens försörjning (i lagens svenska ordalydelse ”utkomst”), men inte befolkningens skydd, inkluderats i området för försörjningsberedskapen. I tillämpningspraxis har de funktioner som är nödvändiga för befolkningens skydd ansetts innefatta tryggande av befolkningens försörjning. Därför föreslås det för tydlighetens skull att befolkningens skydd fogas till bestämmelsen. Med befolkningens skydd ska avses kritiska funktioner i anslutning till befolkningskyddsuppgifter. Med befolkningskydd ska avses fullgörande av humanitära uppgifter under sådana undantagsförhållanden som avses i 3 § 1 punkten i beredskapslagen i syfte att skydda civilbefolkningen mot faror i samband med fientligheter eller katastrofer och hjälpa civilbefolkningen att övervinna de direkta verkningarna av dessa samt att tillgodose de nödvändiga förutsättningarna för civilbefolkningens överlevnad. Bestämmelsen avses även omfatta social- och hälsovård. Det allmänna ska tillförsäkra var och en tillräckliga social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster också vid allvarliga störningar under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden, och kontinuiteten för social- och hälsovårdstjänsterna är en förutsättning för befolkningens försörjning, landets näringsliv och landets försvar. Den gällande försörjningsberedskapslagen har bland annat under covid-19-pandemin tolkats så att den även anses gälla social- och hälsovård.

Definitionen av försörjningsberedskap ska fortfarande omfatta ekonomiska funktioner som är nödvändiga med tanke på landets näringsliv, men det föreslås att skyldigheten enligt den gällande lagen att under alla förhållande åstadkomma och upprätthålla tillräcklig beredskap att producera förnödenheter och styra produktion, distribution, konsumtion och utrikeshandel stryks i lagen. Denna skyldighet motsvarar inte de faktiska befogenheterna under normala förhållanden. Under normala förhållanden finns det inga befogenheter som ger rätt att styra produktion, distribution, konsumtion och utrikeshandel. Exempelvis handelspolitiken hör till Europeiska unionens exklusiva behörighet, och åtgärder som styr utrikeshandeln, såsom tullar, handelsrelaterade förfaranden och eventuella begränsningar, fastställs i EU-lagstiftningen. Eftersom det under normala förhållanden således inte är möjligt att nationellt direkt styra produktionen, distributionen, konsumtionen eller utrikeshandeln behöver bestämmelserna i 2 § 1 mom. i den gällande lagen inte tas in i den föreslagna lagen.

Försvaret kommer fortfarande att nämnas i definitionen av försörjningsberedskap, men därutöver föreslås det att även säkerhet fogas till definitionen. Utöver de funktioner som är kritiska med tanke på landets försvar ska man vid behov också kunna trygga de kritiska funktionerna för aktörerna inom den inre säkerheten, dvs. polisens, gränsbevakningsväsendets, räddningsväsendets, transport- och kommunikationsverkets och migrationsmyndigheternas kritiska funktioner.

Enligt 1 mom. ska produktionen av och tillgången till nödvändiga varor, material och tjänster tryggas. I 6 § i den gällande lagen nämns tryggande av kritisk varu- och tjänsteproduktion som

en av Försörjningsberedskapscentralens uppgifter. Uppgiften har ansetts vara alltför omfattande för att endast skötas av Försörjningsberedskapscentralen. Det föreslås att helheten tas in i definitionen av försörjningsberedskap så att samtliga ministerier axlar ovannämnda ansvar inom sina respektive ansvarsområden. Dessutom föreslås det att material fogas till bestämmelsen vid sidan av varor och tjänster. Materialen omfattar även levande förökningsmaterial, exempelvis utsädesproduktion.

I 1 mom. föreslås vidare en hänvisning till kritisk infrastruktur i stället för som i den gällande försörjningsberedskapslagen till tekniska system, eftersom kritisk infrastruktur omfattar nämnda tekniska system. Med kritisk infrastruktur avses sådana basstrukturer, tjänster och funktioner i anslutning till dem som är nödvändiga för att samhällets vitala funktioner ska kunna upprätthållas. Den kritiska infrastrukturen omfattar såväl fysiska anläggningar och konstruktioner som elektroniska och digitala funktioner och tjänster. Bland annat system för produktion, överföring och distribution av energi, anskaffningen av råvaror, transport- och logistiktjänster och trafiknät, undervattenskablar, undervattensrör, underjordiska kablar och underjordiska rör, samhällets informationsresurser och informationssystem och dess kommunikationsnät och kommunikationstjänster, betalningsrörelse- och värdepapperssystem, tryggnads system för tidsbestämning och positionering, system för övervakning av datakommunikation och miljöförhållanden, satellitsystem som stöder Försvarsmaktens och andra myndigheters arbete, strukturer som möjliggör rymdverksamhet (fysiska såväl som övriga strukturer) med tillhörande applikationer, livsmedels- och vattenförsörjning och avfallshantering samt social- och hälsovården utgör delar av den kritiska infrastrukturen. Med kritisk infrastruktur ska avses inte bara de fysiska byggnader eller konstruktioner med vilka man producerar samhällets nödvändiga funktioner, utan en helhet som kan omfatta tjänster, fysisk infrastruktur och produktions- och leveranskedjor.

Samhällets tekniska utveckling och nätverksbildningen i samhället har ökat sårbarheten i samhället och behovet av att skydda kritisk infrastruktur mot olika hot och risker. När det kommersiella tjänsteutbudet inte ger en tillräcklig försörjningsberedskapsnivå med tanke på säkerheten, ska staten sörja för den beredskap som behövs. Definitionen av kritisk infrastruktur är beroende av kontexten. Det centrala är vilka myndighetsuppgifter eller ansvar eller vilka beredskapsskyldigheter som gäller myndigheter eller enskilda som de objekt som omfattas av respektive definition är föremål för. Till exempel EU:s så kallade CER-direktiv som gäller stärkande av kritiska aktörers motståndskraft, som i Finland har genomförts genom lagen om skydd av samhällets kritiska infrastruktur och om stärkande av samhällets motståndskraft (310/2025) och som ålägger centrala aktörer skyldigheter i anslutning till skyddet av kritisk infrastruktur, lämnar utanför tillämpningsområdet bland annat merparten av den tillverkande industrin och försvarsindustrin. I direktivet och i 4 § 3 punkten i lagen om skydd av samhällets kritiska infrastruktur och om stärkande av samhällets motståndskraft avses med kritisk infrastruktur en tillgång, en anläggning, utrustning, ett nätverk eller ett system, eller en del av en tillgång, en anläggning, utrustning, ett nätverk eller ett system, som krävs för tillhandahållandet av en samhällsviktig tjänst. Således omfattar begreppet kritisk infrastruktur i försörjningsberedskapslagstiftningen mer än den kritiska infrastruktur som hör till tillämpningsområdet för lagen om skydd av samhällets kritiska infrastruktur och om stärkande av samhällets motståndskraft, genom vilken CER-direktivet genomfördes.

I 1 mom. föreslås dessutom en precisering enligt vilken försörjningsberedskapen ska omfatta beredskap inför och under allvarliga störningssituationer under normala förhållanden samt inför och under undantagsförhållanden, dvs. både beredskap på förhand och beredskapsverksamhet under dessa förhållanden. I den gällande försörjningsberedskapslagen har begreppet försörjningsberedskap kopplats till undantagsförhållanden och därmed jämförbara allvarliga störningar. Med undantagsförhållanden avses undantagsförhållanden enligt 3 § i

beredskapslagen (1152/2011), nedan *undantagsförhållanden*. I det föreslagna 1 mom. utsträcks försörjningsberedskapen till att gälla allvarliga störningssituationer under normala förhållanden. Dessa är allvarligare än störningssituationer men lindrigare än de störningssituationer som ligger till grund för konstaterande av undantagsförhållanden enligt beredskapslagen. Eftersom tröskeln för konstaterande av att det råder undantagsförhållanden är hög är det med tanke på kontinuiteten för samhällets vitala funktioner motiverat att man ser till att försörjningsberedskapen täcker ett tillräckligt brett spektrum av olika störningssituationer.

Alla störningssituationer är emellertid inte kritiska med tanke på försörjningsberedskapen. Man har ofta velat utvidga begreppet försörjningsberedskap till att även inkludera områden som är en del av den mer övergripande beredskapen i samhället. Alla risker kan man inte gardera sig mot på förhand, och alla allvarliga störningar är inte sådana att de kan hanteras med hjälp av försörjningsberedskapsåtgärder. Försörjningsberedskapens verksamhetsfält bör hållas tydligt.

Den föreslagna definitionen av försörjningsberedskap omfattar exempelvis inte strejker. I motiveringen till 2005 års reform av försörjningsberedskapslagen (RP 44/2005) konstateras det att störningar i affärsverksamheten till följd av strejker inte omfattas av försörjningsberedskapslagen. Försörjningsberedskapen kan försämrats om produktionen, tjänsterna eller den kritiska infrastrukturens funktion störs på ett sådant sätt att befolkningens, näringslivets eller försvarets mest nödvändiga grundläggande behov inte kan tillgodoses. Effekterna av arbetskonflikter på försörjningsberedskapen kan motverkas genom att företagen och myndigheterna agerar proaktivt för att trygga försörjningsberedskapen. Störningar till följd av strejker föreslås inte bli inkluderade i lagens tillämpningsområde. I lagen om ändring av lagen om medling i arbetstvister och om villkor för vissa stridsåtgärder (307/2025) finns närmare bestämmelser om följderna av en strejksituation. Ändringslagen trädde i kraft den 16 juni 2025. Genom lagen säkerställs kontinuiteten för samhällets kritiska funktioner under en arbetskonflikt, om parterna inte i sina förhandlingar kan komma överens om det skyddsarbete som behövs under arbetskonflikten. De viktigaste ändringarna ingår i de nya 8 d–8 f § som fogades till lagen om medling i arbetstvister och om villkor för vissa stridsåtgärder (420/1962). Arbetstagar- och tjänstemannaföreningarna är skyldiga att se till att arbetskonflikten inte omedelbart, konkret och allvarligt äventyrar exempelvis utförandet av uppgifter som är nödvändiga för att trygga människors liv eller hälsa, Finlands territoriella integritet eller miljön. I praktiken kan skyldigheterna bli tillämpliga exempelvis inom social- och hälsovården, i säkerhetsmyndigheternas uppgifter, vid industrianläggningar och i uppgifter som anknyter till tillgången till nödvändiga nyttigheter. Regleringen täcker samhällets mest kritiska funktioner. I fråga om skyddsarbete ska förhandlingar i första hand föras mellan arbetsgivaren och den berörda föreningen. Om ingen överenskommelse nås vid förhandlingarna, har arbetsgivaren rätt att hos domstolen ansöka om förbud mot en lagstridig arbetskonflikt. De skyldigheter som följer av den nya lagstiftningen gäller i första hand arbetstagarföreningar och tjänstemannaföreningar samt arbetsgivare. Dessutom har arbetsgivaren som en sista utväg rätt att beordra en arbetstagar eller tjänsteman att utföra nödarbete vid ett akut tillbud under de förutsättningar som anges i 19 § i arbetstidslagen (872/2019).

I 2 mom. föreslås en bestämmelse enligt vilken statsrådet ska ställa de konkreta målen för försörjningsberedskapen. Avsikten är att statsrådet ska ställa upp de allmänna målen för försörjningsberedskapen, i vilka man bland annat ska fastställa den beredskapsnivå genom vilken försörjningsberedskapen ska tryggas. De nuvarande målen fastställdes den 24 oktober 2024 (Statsrådets beslut 586/2024). Det senaste målbeslutet baserar sig på skrivningen i regeringsprogrammet om att regeringen genom statsrådets målbeslut om försörjningsberedskapen säkerställer att försörjningsberedskapsnivån motsvarar kraven i den förändrade säkerhetspolitiska miljön. Att en tillräcklig nivå på försörjningsberedskapen tryggas är nödvändigt för att den produktion av och tillgång till varor, material och tjänster som är

nödvändiga för befolkningens försörjning och skydd, landets näringsliv, landets försvar och säkerhet och den kritiska infrastrukturen ska kunna tryggas även vid allvarliga störningssituationer under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden.

Beslutet om målen för försörjningsberedskapen har setts över med 5–7 års mellanrum, eftersom behovet av beredskap kan variera beroende på det internationella politiska och ekonomiska läget eller förändrade miljöförhållanden. I målbeslutet fastställs utgångspunkterna, principerna och de nationella målen för den nationella försörjningsberedskapen med hänsyn till den aktuella verksamhets- och säkerhetsmiljön.

Målbeslutet är till sin karaktär en sådan lagstadgad riksomfattande plan som avses i 3 § 13 punkten i RSR och som publiceras i författningssamlingen. Målbeslutet är inte juridiskt bindande på samma sätt som lagstiftning. Målbeslutet har ansetts vara ett välfungerande verktyg för att ge styrning och riktlinjer för statens central- och regionförvaltning och för kommunala myndigheter, välfärdsområden och andra aktörer som inom sina egna förvaltningsområden svarar för försörjningsberedskapen och för dess ledning och utveckling. Målbeslutet ger också strategisk styrning när det gäller Försörjningsberedskapscentralens horisontella verksamhet och verksamhetsplaneringen.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse om varje ministeriums ansvar för försörjningsberedskapen inom sitt eget ansvarsområde samt om arbets- och näringsministeriets särskilda ansvar för att samordna utvecklandet av försörjningsberedskapen. Avsikten är att Försörjningsberedskapscentralen stödjer ministerierna i arbetet med att upprätthålla och utveckla försörjningsberedskapen. I 3 mom. föreslås vidare ett konstaterande om att Försörjningsberedskapscentralen samt sektorerna, poolerna och kommittéerna ska delta i trygghandet av försörjningsberedskapen.

Enligt förslaget ska varje ministerium svara för försörjningsberedskapen inom sitt eget ansvarsområde. Ministerierna ansvarsområden består av de politikområden och ansvarsområden som varje ministerium svarar för enligt RSR. Eftersom begreppet ansvarsområde är ett bredare begrepp än ministeriets förvaltningsområde föreslås i bestämmelsen en hänvisning till ministeriernas ansvarsområden och inte till deras förvaltningsområden. Förvaltningsområdet består av det enskilda ministeriet och de underlydande ämbetsverken och inrättningarna. Till ministeriets ansvarsområde hör bland annat internationella uppgifter och därutöver även styrning eller reglering av organisationer utanför ministeriets förvaltningsområde (exempelvis kommuner, företag eller ämbetsverk inom ett annat ministeriums förvaltningsområde som sköter uppgifter som hör till ministeriets ansvarsområde).

Ansvar för försörjningsberedskapen ska enligt förslaget även omfatta behövliga utvecklingsåtgärder. Försörjningsberedskapen utgör en del av den övergripande säkerheten. I säkerhetsstrategin för samhället (2025:2), som utfärdats i form av ett principbeslut av statsrådet, fastställs de olika ministeriernas strategiska uppgifter och ansvar. I säkerhetsstrategin för samhället beskrivs en verksamhetsmodell för den övergripande säkerheten där myndigheter, näringslivet, organisationer och invånarna tillsammans sörjer för samhällets vitala funktioner. Syftet med strategin som godkänts som statsrådets principbeslut är att ge alla ministerier en gemensam referensram som de kan använda för att sörja för den övergripande säkerheten utifrån sina egna utgångspunkter. Den sektorsspecifika lagstiftning som gäller ministeriernas ansvarsområden innehåller också ofta förpliktande ansvar i anslutning till försörjningsberedskap eller materiell beredskap.

Ministerierna ska på lämpligt sätt organisera resurserna för styrningen av försörjningsberedskapen inom sitt ansvarsområde och trygga förmågan till förvaltningsövergripande samarbete. Inom varje ansvarsområde ska man kontinuerligt även bedöma riskerna i anslutning till försörjningsberedskapen.

I 3 mom. föreslås vidare bestämmelser om arbets- och näringsministeriets ansvar för att samordna utvecklandet av försörjningsberedskapen. Enligt 4 § i den gällande försörjningsberedskapslagen ankommer utvecklandet av försörjningsberedskapen och samordningen av beredskapsförberedelserna på arbets- och näringsministeriet. Samordningen av beredskapsåtgärder är inte en uppgift som arbets- och näringsministeriet har möjlighet att sköta. I 12 § i den gällande beredskapslagen föreskrivs det om en skyldighet för myndigheterna att vidta förberedelser och att se till att deras uppgifter kan skötas så väl som möjligt också under allvarliga störningar under normalförhållanden samt under undantagsförhållanden. Med stöd av 13 § i beredskapslagen leds och övervakas de i lagens 12 § föreskrivna förberedelserna av statsrådet samt av varje ministerium inom sitt ansvarsområde. Varje ministerium samordnar förberedelserna inom sitt eget ansvarsområde. I fråga om statsrådets samordning av förberedelserna föreskrivs särskilt.

Ansvar för att utveckla försörjningsberedskapen har varit arbets- och näringsministeriets uppgift, eftersom försörjningsberedskapen är starkt bunden till näringslivets villkor. Avsikten är att arbets- och näringsministeriet ska fullgöra samordningsuppdraget enligt bestämmelsen till exempel genom att svara för regelbundna översyner av målbeslutet och försörjningsberedskapsredogörelsen i ett förvaltningsövergripande samarbete, samt genom att tillsätta och vara ordförande för Försörjningsberedskapscentralens styrgrupp som avses i den föreslagna 9 §. Arbets- och näringsministeriet ska också på det sätt som anges i den föreslagna 9 § svara för styrningen av och tillsynen över Försörjningsberedskapscentralen. Även samarbetsarrangemangen med näringslivet är centrala med tanke på tryggandet av försörjningsberedskapen. Det föreslagna ansvaret för att samordna utvecklingsarbetet som anknyter till försörjningsberedskapen kan med stöd av RSR på ett naturligt sätt integreras i arbets- och näringsministeriets övriga lagstadgade uppgifter. Den föreslagna samordningen av utvecklandet av försörjningsberedskapen avses gälla såväl normala förhållanden och allvarliga störningssituationer under normala förhållanden som undantagsförhållanden.

I 3 mom. ska det dessutom föreskrivas att Försörjningsberedskapscentralen tillsammans med sektorerna, poolerna och kommittéerna ska delta i tryggandet av försörjningsberedskapen.

2 §. Försörjningsberedskapsrådet. I paragrafen föreslås bestämmelser om Försörjningsberedskapsrådet, som ska vara ett samarbetsorgan för myndigheterna, näringslivet och organisationerna i försörjningsberedskapsfrågor. Bestämmelser om Försörjningsberedskapsrådet finns redan i den gällande försörjningsberedskapslagen och i försörjningsberedskapsförordningen. Försörjningsberedskapsrådet och dess verksamhet inom samarbetet i försörjningsberedskapsfrågor mellan myndigheterna, näringslivet och organisationerna har upplevts vara effektivt, ändamålsenlig och nyttigt, eftersom försörjningsberedskapsarbetet och utvecklandet av det i stor utsträckning baserar sig på samarbete mellan myndigheterna, näringslivet och organisationerna.

Det föreslås att Försörjningsberedskapsrådets roll stärks i synnerhet i försörjningsberedskapsarbetet i sektorerna, poolerna och kommittéerna, dvs. i nätverksverksamheten. Avsikten är att Försörjningsberedskapsrådet ska behandla bland annat sådana sakkomplex som anknyter till sektorerna, poolerna och kommittéerna som för närvarande enligt försörjningsberedskapslagen ankommer på Försörjningsberedskapscentralens styrelse. Försörjningsberedskapsrådet föreslås dock inte vara ett organ eller beslutsfattande

organ vid Försörjningsberedskapscentralen, och avsikten är inte att rådet ska fatta beslut i Försörjningsberedskapscentralens namn. Försörjningsberedskapsrådets beslut kommer inte att vara sådana förvaltningsbeslut som avses i förvaltningslagen. Avsikten är att Försörjningsberedskapsrådet ska sammanträda med några månaders mellanrum, cirka 5–6 gånger per år.

I 1 mom. föreslås en bestämmelse om Försörjningsberedskapsrådets roll som samarbetsorgan för myndigheterna, näringslivet och organisationerna i försörjningsberedskapsfrågor. I Försörjningsberedskapsrådet ska det ingå företrädare för myndigheterna och sådana företrädare för näringslivet och organisationerna som är väsentliga med tanke på försörjningsberedskapen. Dessa ska behandla och lyfta fram aktuella frågor kring utvecklingen av försörjningsberedskapen, beredskapen i övrigt och kontinuitetshanteringen.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om tillsättande av Försörjningsberedskapsrådet och om dess sammansättning. Avsikten är att statsrådet ska utse Försörjningsberedskapsrådets medlemmar på framställning av arbets- och näringsministeriet. Försörjningsberedskapsrådets mandatperiod föreslås vara högst tre år. I bestämmelsen ska inte längre fastställas ett högsta antal medlemmar i rådet, vilket i den gällande lagen har varit 26 medlemmar. När medlemmarna utses bör man se till att det i rådet finns företrädare för myndigheterna och för de aktörer inom näringslivet och organisationer som är väsentliga med tanke på försörjningsberedskapen. Majoriteten av medlemmarna ska företräda sådana företag som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen medan resten ska vara myndigheter (närmast ministerierna och ämbetsverken inom deras förvaltningsområde) och medlemmar som företräder organisationer. Organisationerna kan vara exempelvis Finlands näringsliv rf, Företagarna i Finland, Centralhandelskammaren och Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC samt Kommunförbundet. När medlemmarna utses ska hänsyn dessutom tas till kravet på sammansättningen av organ enligt 4 a § i lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986). I momentet föreslås en bestämmelse om att ordföranden och minst hälften av de övriga medlemmarna ska företräda företag inom näringslivet. Rådet ska också ha en vice ordförande. Försörjningsberedskapscentralens generaldirektör ska vara generalsekreterare för rådet.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse om Försörjningsberedskapsrådets uppgifter. Enligt 1 punkten ska rådet ha till uppgift att främja myndigheternas, näringslivets och organisationernas samarbete i försörjningsberedskapsfrågor. Avsikten är att rådet ska främja samarbetet mellan med de aktörer som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen till den del som gäller beredskapen och kontinuitetshantering samt skapa nätverk och främja diskussion och informationsutbyte mellan myndigheterna, näringslivet och organisationerna.

Enligt 2 punkten ska rådet ha till uppgift att analysera hot mot försörjningsberedskapen och främja forskningen på området och enligt 3 punkten att ge utlåtanden om samarbetet kring försörjningsberedskapen och om andra frågor som gäller främjande av tryggheten av försörjningsberedskapen samt ta initiativ till utveckling av försörjningsberedskapen. Avsikten är att rådet aktivt ska följa förändringarna i omvärlden och i säkerhetsmiljön och identifiera eventuella hot mot försörjningsberedskapen. Försörjningsberedskapsrådet ska också kunna främja forskning som gäller försörjningsberedskap. Detta kan innefatta exempelvis utarbetande av olika slags utredningar om försörjningsberedskap och initiativ till utveckling av lagstiftningen om försörjningsberedskapen. Försörjningsberedskapsrådet ska även kunna lägga fram förslag till arbets- och näringsministeriet om uppdatering av beslutet om målen för försörjningsberedskapen och publicera lägesöversikter avseende försörjningsberedskapen. Rådets utlåtanden kan gälla exempelvis samarbetet mellan myndigheterna, näringslivet och organisationerna och utvecklandet av samarbetet.

De uppgifter som föreslås i 3 mom. 4 punkten hänför sig till sektors-, pool- och kommittéverksamheten och utvecklingen av den. Försörjningsberedskapsrådet ska ha till uppgift att bedöma sektors-, pool- och kommittéverksamhetens omfattning och ändamålsenlighet samt verksamhetens resultat. Denna uppgift lämpar sig naturligt för Försörjningsberedskapsrådet, vars syfte är att främja samarbetet mellan offentliga och privata aktörer i fråga om försörjningsberedskapen och som består av företrädare för de myndigheter, företag och organisationer som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen. Försörjningsberedskapsrådet ska exempelvis kunna ta initiativ till eller lägga fram förslag om inrättande eller avveckling av pooler och kommittéer. Rådet ska lägga fram ett förslag för Försörjningsberedskapscentralen om de årliga prioriteringarna för arbetet i sektorerna, poolerna och kommittéerna efter att ha hört sektorerna, poolerna och kommittéerna samt följa hur prioriteringarna genomförs. Syftet med prioriteringarna är att kalenderårsvis ge sektorerna, poolerna och kommittéerna styrning på strategisk nivå avseende deras verksamhet samt att skapa en ram för planeringen av sektorernas, poolernas och kommittéernas verksamhet och för resultatförhandlingarna med Försörjningsberedskapscentralen.

I 4 mom. föreslås en bestämmelse om tystnadsplikt för medlemmarna av Försörjningsberedskapsrådet. Enligt förslaget ska en medlem av Försörjningsberedskapsrådet inte få röja en handling sekretessbelagda innehåll eller en uppgift som vore sekretessbelagd om den ingick i en handling och som han eller hon har fått kännedom om i egenskap av medlem i Försörjningsberedskapsrådet och inte heller röja någon annan omständighet som han eller hon har fått kännedom om och för vilken tystnadsplikt föreskrivs genom lag. En uppgift som omfattas av tystnadsplikt ska inte heller få röjas efter det att medlemskapet i Försörjningsberedskapsrådet har upphört. Bestämmelsen är ny. Försörjningsberedskapsrådet kan behöva behandla sekretessbelagda uppgifter. Den gällande försörjningsberedskapslagen innehåller ingen bestämmelse om tystnadsplikt för Försörjningsberedskapsrådets medlemmar, och vid behandlingen av sekretessbelagda ärenden har man ingått separata avtal om sekretess. Det vore dock tydligast att föreskriva om tystnadsplikt i försörjningsberedskapslagen.

I 5 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning. Enligt momentet ska närmare bestämmelser om Försörjningsberedskapsrådets uppgifter få utfärdas genom förordning av statsrådet.

3 §. Sektorer, pooler och kommittéer. I 1 mom. föreslås en bestämmelse om de sektorer, pooler och kommittéer som finns för genomförandet av samarbetet mellan myndigheterna, näringslivet och organisationerna kring försörjningsberedskapen och som representerar de branscher som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen. Bestämmelser om sektorer och pooler finns redan i den gällande försörjningsberedskapslagen. Deras verksamhet för att främja samarbetet mellan myndigheterna, näringslivet och organisationerna anses fortfarande vara ett viktigt och kostnadseffektivt sätt att främja och påverka tryggheten av försörjningsberedskapen, företagets kontinuitetshantering och beredskapsförberedelserna. I fortsättningen är det motiverat att även föreskriva om de kommittéer som fungerar som pooler och vid sidan av dem, om vilka det inte föreskrivs i den gällande försörjningsberedskapslagen eller försörjningsberedskapsförordningen.

Sektorerna ska också i fortsättningen vara bredbasiga, branschspecifika samarbetsnätverk som består av myndigheter, organisationer och företag inom näringslivet. För närvarande finns det sex sektorer, nämligen livsmedelsförsörjning, energiförsörjning, finansiell sektor, logistik, industri samt hälso- och sjukvård. År 2025 finns det sammanlagt 24 pooler inom sektorerna. Det finns tre pooler som inte hör till någon sektorerna. Sektorerna och poolerna kan organisera sig i exempelvis grupper och avdelningar. Kommittéerna är samarbetsstrukturer som sörjer för samordningen av de tematiska eller regionspecifika nätverken inom försörjningsberedskapen

och som vid sidan av sektorerna och poolerna utgör en del av samarbetet mellan myndigheter, näringslivet och organisationerna. Verksamheten i sektorerna, poolerna och kommittéerna baserar sig på frivillighet i fråga om de deltagande företagen inom näringslivet och organisationerna. Sektorerna, poolerna och kommittéerna är inte offentligrättsliga aktörer eller juridiska personer. De sköter inte offentliga förvaltningsuppgifter och utövar inte offentlig makt.

Enligt momentet ska om poolernas och kommittéernas verksamhet avtalas genom avtal mellan Försörjningsberedskapscentralen samt företagen inom näringslivet, organisationerna eller myndigheterna. Detta motsvarar delvis det som föreskrivs i den gällande försörjningsberedskapslagen, enligt vilket pooler inrättas genom avtal mellan centralen och privata aktörer. Även om merparten av de avtal som gäller poolverksamhet har ingåtts mellan Försörjningsberedskapscentralen och branschförbunden är det nödvändigt att i lagen föreskriva om en möjlighet att ingå avtal även med företag som är verksamma inom branscher som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen eller med myndigheter, om branschen exempelvis inte har en branschorganisation som är lämplig som part i ett poolavtal. Exempelvis verksamheten i en flygtransportpool har reglerats genom ett avtal mellan Försörjningsberedskapscentralen och branschföretagen, eftersom företagen inom flygtransportbranschen inte har någon gemensam branschorganisation. När det gäller kommittéerna har verksamheten i ELVAR-kommittéerna, som främjar näringslivets beredskap på regional nivå, reglerats genom avtal mellan Försörjningsberedskapscentralen och närings-, trafik- och miljöcentralerna medan avtal om verksamheten i KOVA-kommittén som främjar hushållens beredskap har ingåtts mellan Försörjningsberedskapscentralen och Räddningsbranschens Centralorganisation i Finland. Avsikten är att det i de avtal som gäller poolernas och kommittéernas verksamhet bland annat ska avtalas om poolens och kommitténs närmare uppgifter, organ och förvaltning samt om täckande av omkostnader och andra kostnader. Försörjningsberedskapscentralen ska samordna, utveckla och finansiera sektors-, pool- och kommittéverksamheten och svara för deras resultatstyrning. Sektorerna, poolerna och kommittéerna ska planera verksamheten och budgeten för följande kalenderår i enlighet med de prioriteringar som överenskommits i Försörjningsberedskapscentralens resultatavtal. Det föreslås att Försörjningsberedskapscentralen varje år ska föra resultatförhandlingar med poolerna och kommittéerna.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om sektorernas, poolernas och kommittéernas huvudsakliga uppgifter. Enligt bestämmelsen ska sektorerna, poolerna och kommittéerna ha till uppgift att främja samarbetet mellan myndigheterna, näringslivet och organisationerna i försörjningsberedskapsfrågor. Sektorernas uppgift ska vara att följa och bedöma läget för försörjningsberedskapen och beredskapen inom sitt verksamhetsområde utifrån statsrådets mål för försörjningsberedskapen. Poolerna och kommittéerna ska även i fortsättningen vara branschövergripande samarbetsorgan under ledning av näringslivet, och deras uppgift ska vara att tillsammans med de företag inom branschen som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen följa, utreda, planera och bereda åtgärder för att utveckla försörjningsberedskapen inom den egna branschen. Poolernas betydelse accentueras under undantagsförhållanden när det gäller att övervaka att produktionskapaciteten och produktionsvillkoren är tillräckliga och följa utvecklingen av de faktorer som påverkar industrins prestationsförmåga, samt när det gäller att ta fram underlag för myndigheternas beslutsfattande. Poolernas och kommittéernas uppgift ska vara att främja försörjningsberedskapen, beredskapen och kontinuitetshanteringen på nationell och regional nivå i nätverket av myndigheter, företag och organisationer inom poolernas och kommittéernas verksamhetsområden i enlighet med de prioriteringar som överenskommits i arbets- och näringsministeriets och Försörjningsberedskapscentralens resultatavtal.

I momentet föreslås vidare en bestämmelse om att poolerna och kommittéerna ska bistå Försörjningsberedskapscentralen i att ta fram den lägesbild för försörjningsberedskapen som avses i föreslagna 5 § 1 mom. 2 punkten. Poolerna och kommittéerna deltar redan nu i sammanställandet av en lägesbild för försörjningsberedskapen genom att de hos de aktörer inom deras respektive verksamhetsområden som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen samlar in den information som används som underlag för Försörjningsberedskapscentralens lägesbildsanalys. Eftersom denna verksamhet är en väsentlig del av Försörjningsberedskapscentralens lägesbildsarbete är det motiverat att i fortsättningen genom lag föreskriva om poolernas och kommittéernas roll i sammanställandet av en lägesbild för försörjningsberedskapen.

Enligt 3 mom. ska Försörjningsberedskapscentralen utse företrädare för myndigheterna och de företag och organisationer som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen till medlemmar i organen för sektorerna, poolerna och kommittéerna. Med ett företag som är kritiskt med tanke på försörjningsberedskapen avses en aktör vars affärsverksamhet anknyter till en för försörjningsberedskapen kritisk funktion inom någon sektor inom försörjningsberedskapen. Aktörer som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen har en erkänd roll i upprätthållandet och tryggheten av Finlands försörjningsberedskap. I den gällande försörjningsberedskapslagen har det föreskrivits att Försörjningsberedskapscentralens styrelse ska utse medlemmar i sektorerna. I den lag som nu stiftas föreslås det att uppgiften att utse medlemmarna i sektorernas, poolernas och kommittéernas organ anförtros Försörjningsberedskapscentralen. I praktiken ska således Försörjningsberedskapscentralens generaldirektör besluta om utnämningarna.

2 kap. **Allmänna bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralen**

4 §. Försörjningsberedskapscentralens ställning och verksamhetsområde. I paragrafen föreslås en bestämmelse om att Försörjningsberedskapscentralen är ett statligt ämbetsverk som hör till arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde.

I 1 mom. förtydligas Försörjningsberedskapscentralens ställning som myndighet. I samband med reformen övergår Försörjningsberedskapscentralen från att vara en statlig inrättning till att vara ett statligt ämbetsverk. I den gällande bestämmelsen i försörjningsberedskapslagen anges det inte att Försörjningsberedskapscentralen är en statlig inrättning och därmed en statlig myndighet. Detta konstateras i motiveringen till den gällande lagstiftningen. Syftet med bestämmelsen är att klargöra Försörjningsberedskapscentralens rättsliga ställning som statlig myndighet. Att centralens myndighetsställning bekräftas förtydligar också de villkor som gäller skötseln av Försörjningsberedskapscentralens uppgifter, centralens tjänsteansvar och informationsutbyten samt dess rätt att få handräckning. Försörjningsberedskapscentralens organisationsform har lett till oklarheter och missförstånd. Försörjningsberedskapscentralen har offentliga förvaltningsuppgifter och uppgifter som innebär utövning av offentlig makt, även i betydande utsträckning. Ämbetsverksformen kommer att göra arbetstagarnas tjänsteansvar tydligare. En tjänsteman kan bland annat förordnas att arbeta också under undantagsförhållanden.

Statsförvaltningen har ingen enhetlig allmän ämbetsverksmodell med enhetliga verksamhetsprinciper, utan statens ämbetsverk är separata ämbetsverk som har inrättats med speciallagstiftning och som är underställda ett mer allmänt ämbetsverksbegrepp. Ämbetsverken har också sammanfallande egenskaper. Dessa gäller i synnerhet gäller finansieringen av verksamheten med medel ur statsbudgeten enligt budgetprocessen, ledningsmodellen (en chef för ämbetsverket som bistås av en ledningsgrupp) och personalens anställningsförhållande (i regel tjänsteförhållande) förenat med krav på god förvaltning, rättssäkerhet och likabehandling,

samt styrningsförhållandet mellan ministeriet och ämbetsverket och styrningssystemen (i synnerhet resultatbaserad styrning). Ämbetsverkets interna organisationsstruktur bygger på författningar och i synnerhet på arbetsordningen.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om Försörjningsberedskapscentralens verksamhetsområde och om dess roll som den myndighet som särskilt ska ansvara för att utveckla och upprätthålla försörjningsberedskapen. En motsvarande bestämmelse ingår i 5 § 1 mom. i den gällande försörjningsberedskapslagen. Försörjningsberedskapscentralens uppgift ska fortfarande innefatta planering och operativ verksamhet i anslutning till upprätthållandet och utvecklandet av försörjningsberedskapen. Enligt bestämmelsen ska Försörjningsberedskapscentralen stödja myndigheterna och näringslivet i arbetet med att upprätthålla och utveckla försörjningsberedskapen samt planera och genomföra beredskapsåtgärder som tryggar försörjningsberedskapen inför och under allvarliga störningssituationer under normala förhållanden och inför och under undantagsförhållanden. Försörjningsberedskapscentralen ska sköta dessa uppgifter i samarbete med andra myndigheter. Försörjningsberedskapscentralens verksamhetsområde och sakkunskap är förvaltningsövergripande och täcker alla aktörer och områden inom försörjningsberedskapen. I det föreslagna momentet beskrivs Försörjningsberedskapscentralens verksamhet och verksamhetsområde på en allmän nivå, eftersom närmare bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens uppgifter föreslås i 5 §.

Också näringslivet och organisationerna har en viktig roll i samhällsberedskapen och verksamheten för att trygga försörjningsberedskapen. I försörjningsberedskapslagen ska det i första hand utfärdas bestämmelser om myndigheternas åtgärder, men näringslivet och organisationerna har en mycket central roll i arbetet för att trygga försörjningsberedskapen. Näringslivet och organisationerna samarbetar sinsemellan, med Försörjningsberedskapscentralen och med andra myndigheter på det sätt som Försörjningsberedskapscentralens och försörjningsberedskapsorganisationens strukturer möjliggör. Målet är att öka och fördjupa samarbetet mellan myndigheterna, näringslivet och organisationerna och öka informationsutbytet mellan dem.

Små och medelstora företag har en betydande roll. Deras kunskaper om och kompetens i försörjningsberedskapsfrågor behöver vidareutvecklas. Åtgärder för att tillgodose kunskapsbehoven och stärka kompetensen bereds och genomförs tillsammans med näringslivet och organisationerna så att man utnyttjar befintliga samarbetsstrukturer (sektorerna, poolerna och kommittéerna).

5 §. Försörjningsberedskapscentralens uppgifter. I paragrafen föreskrivs det om Försörjningsberedskapscentralens uppgifter. Bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens uppgifter finns för närvarande både i den gällande försörjningsberedskapslagen och i försörjningsberedskapsförordningen.

Försörjningsberedskapscentralen sköter i egenskap av myndighet offentliga förvaltningsuppgifter och en del av centralens uppgifter innehåller utövning av offentlig makt eller betydande utövning av offentlig makt. Enligt 119 § 2 mom. i grundlagen ska de allmänna grunderna för statsförvaltningens organ regleras genom lag, om deras uppgifter omfattar utövning av offentlig makt. Enligt 2 § 3 mom. i grundlagen ska utövning av offentlig makt bygga på lag och i all offentlig verksamhet ska lag noggrant iakttas. Dessutom ska enligt 80 § 1 mom. i grundlagen genom lag utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag. Det skulle vara motiverat att bestämmelser om de offentliga förvaltningsuppgifter som avses i 124 § i grundlagen anges i lag i stället för på förordningsnivå.

Bestämmelserna i den gällande grundlagen förutsätter att bestämmelser om uppgifter och i synnerhet behörighetsbestämmelser är exakta och noggrant avgränsade. För närvarande finns det bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens uppgifter i både lag och förordning. Med beaktande av grundlagens ovannämnda krav på reglering avseende utövning av offentlig makt är det i fortsättningen motiverat att Försörjningsberedskapscentralens huvudsakliga uppgifter anges i lag. Med tanke på en enhetlig lagstiftning har man i propositionen gått in för att bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens uppgifter i fortsättningen ska anges endast på lagnivå, inte i förordning.

Under den tid försörjningsberedskapslagen har varit i kraft har den ändrats flera gånger och Försörjningsberedskapscentralens uppgifter sågs senast över i sin helhet 2008, då bestämmelserna om uppgifterna ändrades och den gällande förordningen om Försörjningsberedskapscentralen utfärdades. Efter detta och framför allt under coronapandemin 2020 och sedan Rysslands anfallskrig mot Ukraina, som inleddes 2022, har medvetenheten om försörjningsberedskapen och dess betydelse i samhället ökat och omvärlden och säkerhetsmiljön i Finland har förändrats i grunden och varaktigt. Också förväntningarna på försörjningsberedskapen och Försörjningsberedskapscentralens verksamhet har förändrats och vuxit i och med förändringarna i omvärlden och säkerhetsmiljön.

De uppgifter som i den gällande försörjningsberedskapslagen föreskrivs för Försörjningsberedskapscentralen fokuserar på materiell beredskap, det vill säga på säkerhets- och skyddsupplagring och obligatorisk upplagring. Uppgiftsbestämmelserna är också delvis vaga och uppfyller inte till alla delar kravet på exakt avgränsning i lagstiftningen. I statsrådets förordning om Försörjningsberedskapscentralen preciseras vissa uppgifter i anslutning till materiell beredskap. I och med lagförslaget flyttas alla uppgiftsbestämmelser till lagnivå.

Som sakkunniginrättning i sektorn har Försörjningsberedskapscentralen haft planeringsuppgifter och operativa uppgifter i anslutning till upprätthållande och utveckling av försörjningsberedskapen. Försörjningsberedskapscentralen har bistått ministerierna i arbetet med att utveckla försörjningsberedskapen genom att kontinuerligt analysera försörjningsberedskapsläget inom olika områden, lägga fram utvecklingsinitiativ för ministerierna samt ansvara för den materiella beredskapen. Dessa uppgifter är fortfarande aktuella. Försörjningsberedskapscentralen sköter emellertid också sådana uppgifter som för närvarande inte regleras i försörjningsberedskapslagen eller försörjningsberedskapsförordningen. En del av dessa uppgifter grundar sig på annan lagstiftning, såsom uppgifter som hänför sig till genomförandet av vissa av Europaparlamentets och rådets förordningar, eller så ingår de inte i någon lagstiftning. I propositionen föreslås det att dessa uppgifter läggs till i den lag som enligt förslaget ska antas.

Enligt förslaget ingår i 1 mom. 1 punkten en bestämmelse om Försörjningsberedskapscentralens roll i samverkan mellan myndigheterna, näringslivet och olika organisationer i frågor som gäller försörjningsberedskapen. Nästan samma bestämmelse ingår i den gällande 6 § 1 mom. 1 punkten i den gällande försörjningsberedskapslagen. Försörjningsberedskapscentralen utvecklar och stöder samverkan mellan den offentliga och den privata sektorn bland annat genom sektors- och poolverksamhet. I sektorerna, poolerna och kommittéerna finns representanter för myndigheterna, näringslivet och organisationerna. Sektorerna, poolerna och kommittéerna är viktiga länkar mellan aktörer som är kritiska för försörjningsberedskapen och den offentliga förvaltningen. Försörjningsberedskapscentralen samordnar och utvecklar sektors- och poolverksamheten samt ansvarar för kostnaderna för detta. Bestämmelsen har precisats så att Försörjningsberedskapscentralens stödjande roll i samverkan mellan myndigheterna, näringslivet och organisationerna framgår. Försörjningsberedskapscentralen utvecklar inte enbart samverkan utan samordnar också samverkan i frågor som gäller

försörjningsberedskapen och som sker bland annat genom sektors-, pool- och kommittéverksamhet. Försörjningsberedskapscentralens samordnande roll ändrar inte de övriga myndigheternas på lag baserade uppgifter eller behörigheter och ger inte Försörjningsberedskapscentralen en roll som innebär att den samordnar andra myndigheters åtgärder. Pool- och kommittéverksamheten grundar sig på avtal mellan Försörjningsberedskapscentralen och privata aktörer, huvudsakligen branschförbunden, och Försörjningsberedskapscentralen ansvarar för kostnaderna för sektors-, pool- och kommittéarbetet. Försörjningsberedskapscentralen ansvarar för planeringen och utvecklingen av sektors-, pool- och kommittéarbetet. I tillägg till myndigheterna och näringslivet föreslås det att organisationerna fogas till momentet, det vill säga den så kallade tredje sektorn som inkluderar bland annat föreningar samt bransch- och fackförbund, som har en väsentlig roll i försörjningsberedskapsarbetet.

Enligt 1 mom. 1 punkten har Försörjningsberedskapscentralen också till uppgift att främja myndigheternas, näringslivets och organisationernas beredskap att agera i allvarliga störningssituationer under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden. En uppgift av samma typ ingår i 1 § 1 mom. 1 och 2 punkterna i den gällande förordningen om Försörjningsberedskapscentralen, enligt vilka centralen främjar samt följer och samordnar myndigheternas beredskap att styra landets ekonomiska liv under exceptionella förhållanden samt sektorsvis och per driftsställe främjar beredskapsplaneringen och beredskapen för allvarliga störningar under normala förhållanden och för verksamhet under undantagsförhållanden. I samband med lagstiftningsarbetet har man konstaterat att myndigheterna ändå inte har faktiska möjligheter att styra det ekonomiska livet i störningssituationer och under undantagsförhållanden. Dessutom bör det beaktas att bestämmelser om myndigheternas behörigheter under undantagsförhållanden finns i beredskapslagen. Därför anses hänvisningen till styrning av landets ekonomiska liv vara oändamålsenlig och uppgiften ska i stället inriktas allmänt på myndigheternas beredskap att agera i allvarliga störningssituationer under normala förhållanden och under undantagsförhållanden. Inte heller samordningen av myndigheternas åtgärder anses vara en sådan uppgift som Försörjningsberedskapscentralen kan utföra i egenskap av ämbetsverk. I stället bör samordningen vara en uppgift på statsrådsnivå och därför föreslås det att uppgiften inte ska innehålla samordning. Främjandet av myndigheternas beredskap föreslås bestå av bland annat samverkan mellan Försörjningsberedskapscentralen och andra myndigheter och Försörjningsberedskapscentralens medverkan i myndigheternas arbetsgrupper som behandlar beredskap och beredskapsförberedelser.

Enligt förslaget innehåller 1 mom. 1 punkten utöver bestämmelserna om främjande av myndigheternas beredskap också bestämmelser om främjande av näringslivets och organisationernas beredskap. Hänvisningen till beredskapsplanering och beredskap sektorsvis och per driftsställe i den gällande förordningen om Försörjningsberedskapscentralen anses inte vara ändamålsenlig, utan en allmän uppgift som främjar myndigheternas, näringslivets och organisationernas beredskapsförberedelser samt beredskap att agera i allvarliga störningssituationer under normala förhållanden och under undantagsförhållanden anses bättre beskriva Försörjningsberedskapscentralens roll och verksamhet bland annat genom sektors-, pool- och kommitténätverket. I den sektors- och poolverksamhet som Försörjningsberedskapscentralen samordnar poängteras den utveckling, det upprätthållande och den övning avseende kontinuitetshantering som utförs av företagen och andra medverkande aktörer samt planeringen av beredskapen och beredskapsförberedelserna. Försörjningsberedskapscentralen planerar, genomför och finansierar beredskapsövningar och evenemang som riktar sig till myndigheterna, näringslivet och organisationerna och som ordnas sektorsvis och per verksamhetsområde. Genom dessa beredskapsövningar och evenemang verkställs den uppgift som föreslås i momentet.

Enligt 1 mom. 2 punkten har Försörjningsberedskapscentralen till uppgift att sörja för prognostisering och analyser i anknytning till försörjningsberedskapen samt upprätthålla en aktuell lägesbild av läget för försörjningsberedskapen inom de branscher som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen och att sprida lägesbilden till statsrådet, andra myndigheter, Försörjningsberedskapsrådet samt sektorerna, poolerna och kommittéerna.

Vid Försörjningsberedskapscentralen utförs omfattande prognostiseringsarbete i anslutning till försörjningsberedskapen samt analyseras bland annat olika hot och scenarier som påverkar försörjningsberedskapen. Om denna uppgift föreskrivs dock inte uttryckligen i den gällande försörjningsberedskapslagen eller försörjningsberedskapsförordningen och det föreslås att bestämmelser om den tas in i den lag som denna proposition handlar om. Försörjningsberedskapscentralens arbete med prognostisering och analyser har väsentlig anknytning till upprätthållandet av en lägesbild över försörjningsberedskapen, vilket enligt förslaget tas in som en ny uppgift i samma paragraf jämfört med den gällande försörjningsberedskapslagen eller försörjningsberedskapsförordningen. Som en del av sitt arbete med prognostisering och analyser analyserar Försörjningsberedskapscentralen olika hot och konsekvenser samt utarbetar prognoser och scenarier som påverkar försörjningsberedskapen.

Försörjningsberedskapscentralen har sedan 2020 upprätthållit en lägesbild som beskriver läget inom branscher som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen, branschernas förmåga att producera de material och tjänster som är nödvändiga för att trygga försörjningsberedskapen, de rådande omständigheterna i anslutning till branscherna, de händelser som lett till situationen, bakgrundsuppgifter om situationen, bedömningar av situationens utveckling samt olika aktörers aktionsberedskap och sådana störningar och hot om störningar som äventyrar försörjningsberedskapen. Lägesbilden producerar också prognosinformation till stöd för beredskapsåtgärder. Lägesbilden av försörjningsberedskapen bygger på uppgifter som erhålls av sektorerna, poolerna och kommittéerna samt av företag som hör till dessa och är kritiska för försörjningsberedskapen. Lägesbilden av försörjningsberedskapen utgörs av flera lägesbildsprodukter. Den allmänna lägesbilden är till sin karaktär allmän så till vida att där inte nämns enskilda företag eller aktörer vid namn. I stället beskriver lägesbilden läget inom vissa branscher. Den lägesbild som upprätthålls beskriver beredskapsläget inom de för försörjningsberedskapen kritiska branscherna, deras förmåga att producera de material och tjänster som är nödvändiga för att trygga försörjningsberedskapen och de rådande omständigheterna i anslutning till dessa branscher, de händelser som lett till situationen, bakgrundsuppgifter om situationen och bedömningar av situationens utveckling samt olika aktörers aktionsberedskap och sådana störningar och hot om störningar som äventyrar försörjningsberedskapen. I störningssituationer kan centralen utöver den allmänna lägesbilden även producera separata utredningar som innehåller mer detaljerade uppgifter, exempelvis om läget i företagen inom den bransch som påverkas av störningen.

För närvarande sprider Försörjningsberedskapscentralen lägesbilden till följande myndighetsaktörer: statsrådets kansli, kommunikationsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, försvarsministeriet, inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbets- och näringsministeriet, utrikesministeriet samt Försvarsmakten. Utöver dessa har Försörjningsberedskapscentralen också spridit lägesbilden till Försörjningsberedskapsrådet, Försörjningsberedskapscentralens styrelse, företrädare för myndigheter, näringsliv och organisationer som är medlemmar i sektorernas, poolernas och kommittéernas organ samt företag som är kritiska för försörjningsberedskapen. Avsikten är att fortsätta med en liknande spridning av lägesbilden även efter lagreformen. Vid behov kan spridningen till myndigheterna utökas till att omfatta exempelvis beredskapscentren för social- och hälsovården samt läges-

och ledningscentralerna inom räddningsväsendets samarbetsområden. Vissa ministerier har använt Försörjningsberedskapscentralens lägesbild när de skapat sin egen lägesbild.

Företag som är kritiska för försörjningsberedskapen ser lägesbilden som en tjänst som Försörjningsberedskapscentralen producerar till stöd för deras egen kontinuitetshantering. Lägesbilden stöder både statliga myndigheter och privata aktörer som är kritiska för försörjningsberedskapen i deras arbete med kontinuitetshantering, beredskapsplanering och uppföljning av beredskapen. Informationen för lägesbildsanalysen samlas huvudsakligen från privata aktörer som är kritiska för försörjningsberedskapen och därför är det viktigt att dessa företag också får tillgång till den lägesbild för kritiska branscher som Försörjningsberedskapscentralen analyserat och sammanställt, så att de kan dra nytta av analysen i sin egen verksamhet.

Också andra myndigheter upprätthåller lägesbilder. Exempelvis statsrådets lägescentral samlar med stöd av lagen om statsrådets lägescentral (300/2017) information och upprätthåller till stöd för statsrådets och republikens presidents beslutsfattande en lägesbild över säkerhetsläget och sådana störningar och hot om störningar som äventyrar vitala samhällsfunktioner. Myndigheterna är skyldiga att informera statsrådets lägescentral om olyckor, farosituationer, exceptionella händelser och andra motsvarande störningar eller hot om störningar som gäller det egna ansvarsområdet och som enligt myndighetens bedömning kan vara av betydelse vid utformandet av en lägesbild. Dessutom upprättar och upprätthåller beredskapscentren för social- och hälsovården med stöd av lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021) en lägesbild som beskriver beredskapen i servicesystemet för social- och hälsovården. Cybersäkerhetscentret vid Transport- och kommunikationsverket Traficom producerar flera olika typer av lägesbilsprodukter för organisationer och medborgare, bland annat om händelser och fenomen som påverkar cybersäkerheten.

I andra lägesbilder som upprätthålls av myndigheterna samlas information inte i samma utsträckning in direkt hos aktörer inom näringslivet och de övriga lägesbilderna är inte fokuserade uttryckligen på att utgöra lägesbilder över verksamhetsområden som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen. Detta gör Försörjningsberedskapscentralens lägesbild speciell och behövlig. Myndigheternas lägesbilder är i huvudsak riktade till andra myndigheter, undantaget exempelvis vissa av Cybersäkerhetscentrets lägesbilsprodukter. Detta skiljer även Försörjningsberedskapscentralens lägesbild från de lägesbilder som upprätthålls av andra myndigheter. Försörjningsberedskapscentralens arbete med lägesbilden stöder ministeriernas och andra myndigheters uppgifter inom försörjningsberedskap och beredskap, samt kontinuitetshantering, beredskapsplanering och uppföljning av beredskapen hos företag och organisationer som är kritiska för försörjningsberedskapen.

I 1 mom. 3 punkten föreslås det att Försörjningsberedskapscentralen ska ha till uppgift att i samarbete med andra myndigheter och med näringslivet främja åtgärder för att säkerställa funktionen hos den kritiska infrastruktur som är nödvändig med tanke på försörjningsberedskapen. En uppgift av motsvarande typ ingår i 6 § 1 mom. 2 punkten i den gällande försörjningsberedskapslagen. Det föreslås att uppgiften preciseras så att Försörjningsberedskapscentralens uppgift och ansvar inte är att direkt trygga funktionen hos kritisk infrastruktur utan att främja tryggheten av funktionen. I praktiken är Försörjningsberedskapscentralens åtgärder uttryckligen främjande och möjliggörande, inte nödvändigtvis direkt tryggande. En ändring i förhållande till regleringen i den gällande försörjningsberedskapslagen är också att det inte är fråga om en uppgift som enbart Försörjningsberedskapscentralen ansvarar för, utan Försörjningsberedskapscentralen ska utföra uppgiften i samverkan med andra myndigheter och näringslivet. I praktiken är den information som Försörjningsberedskapscentralen får av andra myndigheter och av näringslivet nödvändig

för skötseln av uppgiften. Näringslivets roll understryks av att en stor del av den infrastruktur som är kritisk med tanke på försörjningsberedskapen ägs av privata aktörer.

Uppgiften preciseras också så att det i den nya bestämmelsen inte hänvisas till tekniska system som är livsviktiga med tanke på försörjningsberedskapen utan till kritisk infrastruktur som är nödvändig med tanke på försörjningsberedskapen. Kritisk infrastruktur definieras i motiveringen till 1 § i lagen.

Finlands kritiska infrastruktur är till största delen i privat ägo och ansvaret för byggande och upprätthållande av infrastrukturen bärs primärt av privata aktörer. Försörjningsberedskapscentralen strävar i samverkan med andra myndigheter efter att säkerställa att de som äger infrastrukturen, det vill säga företag inom näringslivet, skyddar den kritiska infrastrukturen så heltäckande och ändamålsenligt som möjligt. Dessutom kan kontinuitetshanteringen och arrangemangen för reservinfrastruktur hos de aktörer som äger den kritiska infrastrukturen främjas genom myndighetsåtgärder. Sådana myndighetsåtgärder kan vara till exempel att identifiera kritisk infrastruktur och öka medvetenheten hos ägarerna till sådan infrastruktur om hot som riktas mot infrastrukturen samt om behov av och metoder för skyddande av den. Att identifiera hot mot kritisk infrastruktur och att återställa funktionen hos kritisk infrastruktur kan också vara sådana åtgärder med vilka Försörjningsberedskapscentralen tillsammans med andra myndigheter kan säkerställa att kritisk infrastruktur fungerar. I speciallagstiftning, till exempel lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation (917/2014) samt i lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet (348/2017), finns bestämmelser med stöd av vilka företag kan få ersättning ur försörjningsberedskapsfonden bland annat för beredskapsåtgärder som gäller kritisk infrastruktur.

Enligt den föreslagna 1 mom. 4 punkten har Försörjningsberedskapscentralen till uppgift att främja åtgärder för att trygga tillgången till sådana varor, material och tjänster som är nödvändiga med tanke på försörjningsberedskapen vid allvarliga störningssituationer under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden samt att främja åtgärder för att trygga sådan produktion som stöder det militära försvaret. En bestämmelse av motsvarande typ ingår i 6 § 1 mom. 3 punkten i den gällande försörjningsberedskapslagen, enligt vilken Försörjningsberedskapscentralen har till uppgift att trygga kritisk varu- och tjänsteproduktion samt sådan produktion som stöder det militära försvaret. I den gällande lagen är uppgiften mycket omfattande och det föreslås att uppgiften begränsas i den lag som ska antas, eftersom Försörjningsberedskapscentralens resurser inte möjliggör verksamhet i enlighet med uppgiftsbestämmelsen i dess nuvarande form. Det bör också beaktas att tillgången till varor och tjänster i dagens omvärld är beroende av den globala tillgången och att påverkan på den förutsätter mer omfattande åtgärder, till exempel på EU-nivå. I den lag som enligt förslaget ska antas avgränsas uppgiften till att trygga tillgången till sådana varor och tjänster som är nödvändiga med tanke på försörjningsberedskapen vid allvarliga störningssituationer under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden. Uppgiften kan genomföras till exempel genom statens säkerhetsupplagring samt skyddsupplagring och obligatorisk upplagring. Försörjningsberedskapscentralen kan också vidta olika åtgärder för att trygga tillgången till varor och tjänster i samarbete med andra myndigheter till exempel genom att säkerställa att logistiska rutter eller datakommunikationer fungerar. Det föreslås i bestämmelsen att tryggheten av tillgången till varor och tjänster begränsas till varor och tjänster som är nödvändiga med tanke på försörjningsberedskapen. I den gällande försörjningsberedskapslagen har Försörjningsberedskapscentralen till uppgift att trygga kritisk varu- och tjänsteproduktion. Det är alltså inte fråga endast om varor och tjänster som produceras i Finland utan mer allmänt om tillgången till varor och tjänster. Tryggheten av tillgången till varor och tjänster föreslås också avse allvarliga störningssituationer under normala förhållanden och under

undantagsförhållanden. Detta begränsar ytterligare uppgiften så att den inte gäller tillgången till varor och tjänster under normala förhållanden.

I punkten föreslås dessutom att Försörjningsberedskapscentralen ska ha till uppgift att främja åtgärder för att trygga sådan produktion som stöder det militära försvaret. En bestämmelse av motsvarande typ ingår också i den gällande försörjningsberedskapslagen. Det militära försvaret och tryggandet av dess förutsättningar är en del av försörjningsberedskapen. Det militära försvaret hör till Försvarmakten, som ingår i försvarsministeriets förvaltningsområde. Finansieringen för Försvarmaktens verksamhet täcks genom statsbudgeten. Försörjningsberedskapscentralen finansierar inte i princip verksamhet och projekt som en annan myndighet och ett annat förvaltningsområde ansvarar för. Produktion som stöder det militära försvaret, till exempel produktion av ammunition, hör emellertid inte till staten, utan privata aktörer har en väsentlig roll i verksamheten. Företag som tillverkar ammunition och andra produkter som stöder det militära försvaret kan inte nödvändigtvis, till exempel på grund av att efterfrågan är liten, på marknadsvillkor producera alla sådana förnödenheter som är nödvändiga med tanke på det militära försvaret. Därför ska man med statliga åtgärder säkerställa att förutsättningarna för produktion som stöder det militära försvaret tryggas. Också den produktionskapacitet som är kritisk med tanke på Försvarmaktens krigstida underhåll ska tryggas. Ett centralt objekt är produktionen av tung ammunition. Eftersom sådana åtgärder är föremål för särskild uppmärksamhet i försörjningsberedskapen är det skäl att nämna dem tydligt som uppgifter som hör till Försörjningsberedskapscentralen.

I 1 mom. 5 punkten föreslås det bestämmelser om att Försörjningsberedskapscentralen har till uppgift att i statens säkerhetsupplag hålla sådana material som är nödvändiga för tryggandet av försörjningsberedskapen och fullgörandet av förpliktelser enligt internationella avtal som är bindande för Finland samt att genomföra planeringen, lagerhanteringen, affärstransaktioner, förvaltningen och övervakningen i anslutning till säkerhetsupplagring. Innehållet i bestämmelsen motsvarar till största delen 6 § 1 mom. 5 punkten i försörjningsberedskapslagen samt 1 § 1 mom. 6 punkten i försörjningsberedskapsförordningen. I den föreslagna uppgiftsbestämmelsen sammanslås dessa bestämmelser från lagen och förordningen avseende statens säkerhetsupplagring. Säkerhetsupplagringen anses vid sidan av andra metoder för materiell beredskap fortfarande vara en behövlig och nödvändig metod för beredskap. Det anses vara motiverat att vissa produkter och material som är nödvändiga med tanke på försörjningsberedskapen upplagras kontinuerligt och under normala förhållanden för att man med dessa ska kunna trygga försörjningsberedskapen och tillgången till material i störningssituationer under normala förhållanden och under undantagsförhållanden. Avsikten med säkerhetsupplagringen är ändå inte att trygga tillgången till material tills vidare, utan genom säkerhetsupplagringen förbereder man sig för att med hjälp av upplagen kunna trygga ett akut behov under några veckor och månader när den normala tillgången till material är allvarligt störd eller förhindrad. Säkerhetsupplagen är en sistahandsmetod i situationer med störningar i tillgången till de upplagrade materialen, och de används först när de säkerhetsupplagrade produkterna i fråga inte finns att tillgå i näringslivets lager, skyddsupplagen eller de obligatoriska upplagen. Vilka material som säkerhetsupplagras föreskrivs inte separat i lagen. Däremot lyfts i statsrådets beslut om målen för försörjningsberedskapen fram vissa produkter och råvaror som ska säkerhetsupplagras.

Detaljerad information om de material som säkerhetsupplagras, mängderna och placeringen är enligt 24 § 1 mom. 8 punkten i offentlighetslagen sekretessbelagd information, om offentliggörande av informationen skulle skada beredskapen för undantagsförhållanden. Om informationen offentliggörs har en fientlig aktör möjlighet att skada upplagen, som upprätthålls för att säkerställa tillgången till materialen i sista hand i allvarliga störningssituationer under normala förhållanden och under undantagsförhållanden. I bestämmelsen föreslås inte någon

noggrannare specifikation av hur säkerhetsupplagringen ska genomföras, utan Försörjningsberedskapscentralen kan ordna upplagringen på det sätt centralen anser vara ändamålsenligt. I praktiken innebär detta antingen att materialen lagras i upplag som Försörjningsberedskapscentralen äger eller att upplagringen läggs ut på avtalsbasis. Enligt bestämmelsen genomför Försörjningsberedskapscentralen planeringen av säkerhetsupplagringen, hanteringen av upplagen, affärstransaktionerna, administrationen och övervakningen. Med planering avses till exempel inrättande av upplag, dimensionering av det material som upplagras, åtgärder i anslutning till cirkulation och övrig hantering av upplagets livscykel. Med förvaltning av upplagen avses att Försörjningsberedskapscentralen äger och kontrollerar de säkerhetsupplagrade materialet, oavsett om materialet är upplagrat i lokaler som ägs av Försörjningsberedskapscentralen eller om upplagringen har lagts ut på avtalsbasis. Försörjningsberedskapscentralen genomför affärstransaktionerna för att skaffa och sälja det material som säkerhetsupplagras. Med upplagshantering avses bland annat hantering av avtalen i anslutning till upplagringen, materialbokföring och andra administrativa åtgärder i anslutning till upprätthållandet av säkerhetsupplag. Försörjningsberedskapscentralen vidtar tillsynsåtgärder i upplagen för säkerställa att upplagringspartner eller upplagsoperatörer uppfyller sina skyldigheter. Tillsynen över säkerhetsupplagen omfattar bland annat regelbunden lagerbokföring och granskning av inventeringsrapporter samt fysisk inspektion av upplaget och det material som förvaras där. Närmare bestämmelser om statens säkerhetsupplagring finns i 10, 11 och 12 §.

I 1 mom. 6 punkten föreslås det bestämmelser om skötsel av de uppgifter som föreskrivs för Försörjningsberedskapscentralen i lagstiftningen om obligatorisk upplagring och skyddsupplagring. Enligt bestämmelsen har Försörjningsberedskapscentralen till uppgift att sköta de uppgifter som enligt lagstiftningen om skyddsupplagring och obligatorisk upplagring ankommer på Försörjningsberedskapscentralen. Lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen innehåller inte bestämmelser om obligatorisk upplagring och skyddsupplagring. Sådana finns i speciallagstiftning. Försörjningsberedskapscentralen har redan länge skött uppgifter i anslutning till obligatorisk upplagring och skyddsupplagring och enligt 6 § 1 mom. 4 punkten i den gällande försörjningsberedskapslagen har centralen till uppgift att sköta den obligatoriska upplagringen och skyddsupplagringen. I den uppgiftsbestämmelse som föreslås specificera uppgiften hänvisas det till lagstiftningen om obligatorisk upplagring och skyddsupplagring och de uppgifter som där föreskrivs för Försörjningsberedskapscentralen. Obligatoriska upplag upprätthålls av läkemedelspreparat och importerade bränslen och lagstiftningen om obligatorisk upplagring i 1 mom. 7 punkten avser lagen om obligatorisk upplagring av läkemedel (979/2008) och lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen (1070/1994). Lagstiftningen om skyddsupplagring avser lagen om skyddsupplag (970/1982) och lagen om skyddsupplag för bräntorv (321/2007).

I 1 mom. 7 punkten föreslås det att Försörjningsberedskapscentralen har till uppgift att sköta de uppgifter som hör till den nationella behöriga myndigheten och som anges i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1938 om åtgärder för att säkerställa försörjningstryggheten för gas och om upphävande av förordning (EU) nr 994/2010 (nedan *förordningen om försörjningstrygghet för gas*). En motsvarande bestämmelse ingår också i den gällande försörjningsberedskapslagen. Förordningen om försörjningstrygghet för gas syftar till att säkerställa att alla behövliga åtgärder för att trygga en kontinuerlig tillgång till gas vidtas på alla håll i unionen i synnerhet för skyddade kunder under svåra klimatförhållanden eller störningar i gasleveransen. Medlemsstaterna har utsett behöriga myndigheter för att säkerställa att de åtgärder vidtas som föreskrivs i förordningen om försörjningstrygghet för gas. I Finland är den behöriga myndigheten Försörjningsberedskapscentralen. Bestämmelser om den behöriga myndighetens uppgifter finns i förordningen om försörjningstrygghet för gas och i den uppgift som nu föreskrivs hänvisas det till förordningen och de uppgifter som föreskrivs där.

I 1 mom. 8 punkten föreslås det att Försörjningsberedskapscentralen har till uppgift att sköta de uppgifter som hör till det centrala samordningskontoret och att ansvara för uppgifter i anslutning till uppföljning av den fria rörligheten för personer som deltar i leveranskedjorna för kritiskt viktiga varor och tjänster och i produktionen och tillhandahållandet av dessa. De här uppgifterna anges i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/2747 om inrättande av en ram med åtgärder relaterade till krissituationer på den inre marknaden och till resiliensen på den inre marknaden och om ändring av rådets förordning (EG) nr 2679/98. Det centrala samordningskontoret ansvarar enligt förslaget i sin medlemsstat för informationsutbytet och samordningen samt för kontakten med samordningskontor i andra medlemsstater, EU:s samordningskontor och de nationella myndigheterna. Kontoret underrättar kommissionen och andra medlemsstater om betydande farosituationer, deltar i utbildningar och simuleringar som kommissionen ordnar samt tillhandahåller information som samlats in i medlemsstaterna om övervakningen av den fria rörligheten och leveranskedjorna i bevakningsläge. Dessutom kan det centrala samordningskontoret i bevaknings- och krisläge samla in och distribuera information om nationella upphandlingar eller informera de upphandlande myndigheterna och enheterna i sitt område om pågående gemensamma upphandlingar. Detta är en ny uppgift.

I 1 mom. 9 punkten föreslås det att Försörjningsberedskapscentralen har till uppgift att sköta de uppgifter som anges i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1252 om inrättande av en ram för säkerställande av trygg och hållbar försörjning av kritiska råmaterial och om ändring av förordningarna (EU) nr 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 och (EU) 2019/1020 (rättsakten om kritiska råmaterial). Detta är en ny uppgift.

I artikel 21 i förordningen finns bestämmelser om informationskrav för övervakning. Artikel 21.2 innehåller bestämmelser om att medlemsstaterna ska identifiera centrala marknadsaktörer längs värdekedjan för kritiska råmaterial som är etablerade på deras respektive territorier. Medlemsstaterna ska enligt artikel 21.2 a övervaka deras verksamheter genom att granska offentligt tillgängliga uppgifter och vid behov genom regelbundna undersökningar i syfte att samla in den information som anges närmare i förordningen. Enligt artikel 21.3 ska dessa uppgifter överföras till de nationella statistikmyndigheterna och till Eurostat. Försörjningsberedskapscentralen ansvarar för överföringen av uppgifterna till de nationella statistikmyndigheterna och till Eurostat. Tidsschemat för övervakningen styrs av den årliga rapporteringen enligt artikel 45, för vilken uppgifterna samlas in.

Artikel 24.1 förutsätter att medlemsstaterna identifierar de stora företag som är verksamma på deras territorium och som använder strategiska råmaterial för att tillverka batterier för energilagring och e-mobilitet, utrustning för produktion och användning av vätgas, utrustning för produktion och användning av förnybar energi, luftfartyg, traktionsmotorer, värmepumpar, utrustning för överföring och lagring av data, mobila elektroniska enheter, utrustning för additiv tillverkning, utrustning för robotteknik, drönare, bärraketer, satelliter eller avancerade halvledare. De identifierade stora företagen ska minst vart tredje år och i den utsträckning den information som krävs finns tillgänglig för dem genomföra en riskbedömning av sin försörjningskedja för råmaterial avseende strategiska råmaterial, där de uppgifter som anges närmare i punkt 2 a–c ingår. Med stora företag avses enligt artikel 2.29 företag med i genomsnitt mer än 500 anställda och en global nettoomsättning på över 150 miljoner euro under det senaste räkenskapsår för vilket årsredovisning har upprättats. De identifierade stora företagen ska alltid uppdateras inom 12 månader efter att förteckningen över strategiska råmaterial som avses i förordningen har uppdaterats. Försörjningsberedskapscentralen ska meddela de företag som den har identifierat i enlighet med artikel 24.1 i förordning (EU) 1452/2024).

I 1 mom. 10 punkten föreslås det att Försörjningsberedskapscentralen har till uppgift att utföra de uppgifter inom Europeiska unionens beredskapsverksamhet som tilldelats

Försörjningsberedskapscentralen. Uppgiftsbestämmelsen är ny och har syftet att på lagnivå föreskriva om uppgifter i anslutning till Europeiska unionens beredskapsverksamhet, som Försörjningsberedskapscentralen de facto redan har skött. Dessa uppgifter anknyter bland annat till det temporära beredskapslagret rescEU som ingår i Europeiska unionens civilskyddsmekanism och som Försörjningsberedskapscentralen har skött som en del av det konsortium som inrikesministeriet inrättat. Med stöd av bestämmelsen kan Försörjningsberedskapscentralen enligt särskild överenskommelse utföra också andra uppgifter som den tilldelas i anslutning till Europeiska unionens beredskapsverksamhet. För att sköta de uppgifter som anges i bestämmelsen ges Försörjningsberedskapscentralen alltid ett separat uppdrag som det avtalas om i samarbete med de behöriga myndigheterna. Uppdraget behandlas också i Försörjningsberedskapscentralens styrgrupp.

I 1 mom. 11 punkten föreslås det att Försörjningsberedskapscentralen har till uppgift att bistå vid anskaffningen, transporten och upplagringen av materialhjälp i samband med de uppgifter som anges i 38 § i räddningslagen (379/2011). Arbete av motsvarande slag utförs redan vid Försörjningsberedskapscentralen, men avsikten är att uppgiften lyfts upp på lagnivå. Med stöd av 38 § i räddningslagen kan inrikesministeriet på vissa villkor besluta att vid räddningsinsatser lämna bistånd, vid räddningsinsatser begära internationellt bistånd och besluta att ge assistans vid räddningsinsatser till en annan myndighet för uppdrag som den myndigheten utför utanför finskt territorium. I praktiken har Försörjningsberedskapscentralen vid behov gett assistans till inrikesministeriet vid lämnande av bistånd på separat överenskommet sätt genom att till inrikesministeriet sälja material för lämnande av internationellt bistånd och/eller genom att ordna transport av biståndet antingen delvis eller helt genom sina befintliga transportavtal. Till exempel i det materiella biståndet till Ukraina har största delen av biståndstransporterna ordnats med assistans av Försörjningsberedskapscentralen. I fråga om läkemedel, medicintekniska produkter och annat material inom hälso- och sjukvården ska samarbetet med social- och hälsovårdsministeriet beaktas vid lämnande av eller begäran om internationellt bistånd.

Utöver det som föreskrivs i 38 § i räddningslagen föreslås det att Försörjningsberedskapscentralen vid behov i samarbete med ministerierna ska organisera logistikuppgifterna i anknytning till sändande och mottagande av internationell materialhjälp, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag. Syftet är att möjliggöra att dessa uppgifter organiseras i samarbete med det ministerium vars förvaltningsområde uppgiften tillhör. För närvarande samarbetar Försörjningsberedskapscentralen i logistikrelaterade uppgifter med bland annat försvarsministeriet och social- och hälsovårdsministeriet. Behovet av att sköta operativa logistikuppgifter effektivt i samband med sändning och mottagning av internationellt bistånd ingår i beredskapen inom flera förvaltningsområden.

Enligt 1 mom. 12 punkten ska till Försörjningsberedskapscentralens uppgifter också höra att utföra de uppgifter inom centralens verksamhetsområde som åligger centralen enligt de bilaterala eller multilaterala avtal som Försörjningsberedskapscentralen ingått med utländska aktörer. En motsvarande bestämmelse ingår i den gällande försörjningsberedskapsförordningen. Den internationella aspekten och samarbetet i försörjningsberedskapsärenden har ökat avsevärt framför allt med de nordiska länderna, men också med EU, efter att den gällande försörjningsberedskapslagen och försörjningsberedskapsförordningen antogs. Försörjningsberedskapscentralens samarbete i synnerhet med Sveriges försörjningsberedskapsmyndigheter har intensifierats betydligt, och försörjningsberedskapen betraktas inte längre enbart som en nationell fråga. Också coronapandemin och kriget i Ukraina har bidragit till att man strävar efter att trygga försörjningsberedskapen och att planera gränsöverskridande beredskapsåtgärder. Försörjningsberedskapscentralen har också ingått bilaterala och multilaterala avtal med internationella aktörer och i den här punkten i momentet föreslås det att Försörjningsberedskapscentralen ska utföra uppgifter enligt dessa avtal inom sitt

verksamhetsområde. Försörjningsberedskapscentralen har ett intensivt samarbete med Nato i synnerhet i de sammansättningar i resilienskommittén som anknyter till civilberedskapen. Sakkunniga vid Försörjningsberedskapscentralen deltar i arbetet i planeringsgrupperna i resilienskommittén tillsammans med tjänstepersoner vid flera ministerier och ämbetsverk. Centrala mål för resiliensarbetet är beredskapen inom civilsektorerna i samhället, fungerande infrastrukturer och militärt och politiskt samarbete.

I 1 mom. 13 punkten föreslås det att Försörjningsberedskapscentralen ska ha till uppgift att sköta de uppgifter som enligt annan lagstiftning ankommer på Försörjningsberedskapscentralen. För närvarande ingår bestämmelser om uppgiften att sköta uppgifter som regleras annanstans i lagstiftningen i förordningen om Försörjningsberedskapscentralen. Uppgifter som regleras annanstans, om vilka särskilda bestämmelser finns i 19 § i den föreslagna lagen, är till exempel bestämmelser i andra lagar om att ersättning kan beviljas ur försörjningsberedskapsfonden för kostnader som orsakas av privata aktörers beredskapsåtgärder.

Dessutom finns det bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens uppgifter i lagen om skydd av samhällets kritiska infrastruktur och om stärkande av samhällets motståndskraft (nedan *genomförandelag för CER-direktivet*, 310/2025). I 8 § i lagen tilldelas Försörjningsberedskapscentralen uppgiften att i samarbete med andra myndigheter främja olika helheter i anslutning till motståndskraften hos kritiska aktörer. Paragrafen gäller informationsutbyte, fastställande av förfaranden och stöd för kritiska aktörer. Enligt lagens 13 § ska Försörjningsberedskapscentralen dessutom ge utlåtande i ärenden som gäller identifiering av en kritisk aktör. Genom den nationella lagen genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2022/2557 om kritiska entiteters motståndskraft och om upphävande av rådets direktiv 2008/114/EG (CER-direktivet). Genom direktivet eftersträvas bättre tryggnad av motståndskraften hos ömsesidigt beroende tjänster som är kritiska med tanke på samhällets funktionsförmåga samt upprätthållande av samhällets ekonomiska funktioner. Utöver de uppgifter som föreskrivs i de ovannämnda lagarna kan man i fråga om genomförandet av direktivet vid behov genom resultatstyrningen anvisa Försörjningsberedskapscentralen uppgifter som anknyter till Försörjningsberedskapscentralens nuvarande verksamhet. Försörjningsberedskapscentralen har exempelvis sådan expertkompetens som kan utnyttjas i CER-processerna, i synnerhet för att identifiera kritiska aktörer, behandla rapporter om incidenter samt bedöma incidenternas konsekvenser för försörjningsberedskapen (RP 205/2024 rd). Genomförandelagen för CER-direktivet innehåller bestämmelser om hur de åtgärder och uppgifter som ingår i CER-direktivet ska hanteras nationellt.

I 1 mom. 14 punkten föreslås det att Försörjningsberedskapscentralen ska ha till uppgift att sköta de uppgifter som åläggs den av arbets- och näringsministeriet. Bestämmelsen motsvarar regleringen i andra ämbetsverkslagar. Arbets- och näringsministeriet kan ge Försörjningsberedskapscentralen i uppdrag exempelvis att hantera oförutsedda och brådskande uppgifter som är nödvändiga för att trygga försörjningsberedskapen. Försörjningsberedskapscentralen ska alltid ges ett separat uppdrag att utföra en sådan uppgift. De uppdrag som ges kan även behandlas i Försörjningsberedskapscentralens styrgrupp.

I 2 mom. föreskrivs det om bemyndigande att utfärda förordning. Närmare bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens uppgifter kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

3 kap. **Ledningen av och beslutsfattandet vid Försörjningsberedskapscentralen**

6 §. Ledning och beslutanderätt. I 1 mom. föreslås en bestämmelse om att Försörjningsberedskapscentralen ska ledas av en generaldirektör, som utnämns av statsrådet. Generaldirektören ska svara för utvecklingen av ämbetsverkets verksamhet och för

verksamhetens resultat samt för att målen nås. Avsikten är att statsrådet ska utnämna generaldirektören till ett tidsbundet tjänsteförhållande på fem år. Avsikten är att generaldirektörstjänsten med stöd av 9 a § i statstjänstemannalagen (750/1994) alltid ska tillsättas för en tid av fem år, om det inte av särskilda skäl finns grund för att utnämna för kortare tid. Generaldirektörens uppgifter omfattar utövning av offentlig makt, i fråga om vilket det i enlighet med 119 § 2 mom. i grundlagen ska bestämmas genom lag. Bestämmelser om särskilda behörighetsvillkor för generaldirektörer finns i 8 § 2 mom. i statstjänstemannalagen.

Enligt 2 mom. ska generaldirektören avgöra de ärenden som ska avgöras av Försörjningsberedskapscentralen, om det inte föreskrivs eller i arbetsordningen bestäms att de ska avgöras av någon annan tjänsteman. Överföring av beslutanderätt på andra tjänstemän ska enligt förslaget bestämmas i ämbetsverkets arbetsordning. Generaldirektören ska emellertid få överta avgörandet av ett ärende som i arbetsordningen har bestämts att avgöras av en underordnad.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om den ledningsgrupp som ska bistå generaldirektören. Avsikten är att ledningsgruppens sammansättning och mötespraxis, vilka ärenden ledningsgruppen ska behandla samt beslutanderätten ska fastställas i arbetsordningen.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning enligt vilket närmare bestämmelser om ledningen av och beslutsfattandet vid Försörjningsberedskapscentralen ska få utfärdas genom förordning av statsrådet.

7 §. Arbetsordning. I paragrafen föreslås bestämmelser om ämbetsverkets arbetsordning. Enligt paragrafen fastställer generaldirektören ämbetsverkets arbetsordning. Arbetsordningen ska innehålla närmare bestämmelser åtminstone om ämbetsverkets organisation, beredningen och avgörandet av ärenden samt ordnandet av förvaltningen, verksamheten och arbetet vid ämbetsverket.

I arbetsordningen ska det bland annat fastställas mer detaljerade förfaranden för Försörjningsberedskapscentralens beslutsfattande, och arbetsordningen avses komplettera och precisera de befogenheter och förfaranden vid beslutsfattandet som anges i lagen.

4 kap. **Styrning**

8 §. Styrningen av Försörjningsberedskapscentralen. I paragrafen föreskrivs det om styrningen av Försörjningsberedskapscentralen. Enligt 1 mom. svarar arbets- och näringsministeriet fortsättningsvis för styrningen av och tillsynen över Försörjningsberedskapscentralen. Arbets- och näringsministeriet svarar för Försörjningsberedskapscentralens organisation och förvaltning samt för beredningen av de författningar som reglerar dess verksamhet. Till detta hör till exempel att utfärda förordningar som gäller Försörjningsberedskapscentralens verksamhet. Ministerierna styr administrativt och ekonomiskt ämbetsverken inom sina förvaltningsområden. Utöver norm- och budgetstyrningen är resultatstyrningen ett centralt system för styrning av verksamheten och ekonomin. Hur styrningen fördelas mellan ministeriet och ämbetsverket fastställs juridiskt i 11 § i reglementet för statsrådet (1280/2021). Eftersom arbets- och näringsministeriet handhar den allmänna administrativa styrningen svarar ministeriet också för den övriga styrningen av och tillsynen över Försörjningsberedskapscentralens förvaltning. Den allmänna administrativa styrningen och tillsynen handlar i praktiken om att ansvara för och leda resultatstyrningsprocessen.

Avsikten är att utveckla styrmodellen för Försörjningsberedskapscentralen så att både arbets- och näringsministeriet som styr ämbetsverket och de övriga ministerierna får en starkt roll i

styrningen. Redogörelsen om försörjningsberedskapen förutsätter att de sektorsvisa beredskapsåtgärderna effektiviseras och att samordningen av de olika sektorernas beredskapsåtgärder intensifieras. Ministeriernas möjligheter att delta i styrningen av Försörjningsberedskapscentralen utökas. Genom att stärka de behöriga ministeriernas möjligheter att delta i resultatstyrningen av Försörjningsberedskapscentralen och uppföljningen av den säkerställs också en tillräcklig informationsgång i rätt tid till de olika förvaltningsområdena.

I 2 mom. föreskrivs det om sektorstyrningen av Försörjningsberedskapscentralen. Kommunikationsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, justitieministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, försvarsministeriet, inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, utrikesministeriet, finansministeriet, statsrådets kansli samt miljöministeriet föreslås delta i styrningen av Försörjningsberedskapscentralen i samverkan med arbets- och näringsministeriet, vart och ett inom sitt eget ansvarsområde. De ovannämnda ministeriernas deltagande i styrningen av Försörjningsberedskapscentralen sker i samverkan med arbets- och näringsministeriet i den styrgrupp på statsrådsnivå som beskrivs i 9 §.

I 3 mom. föreslås det ett bemyndigande att utfärda förordning, enligt vilket statsrådet genom förordning kan utfärda närmare bestämmelser om styrningen av Försörjningsberedskapscentralen.

9 §. Försörjningsberedskapscentralens styrgrupp. I 1 mom. föreslås det bestämmelser om en styrgrupp på statsrådsnivå, som arbets- och näringsministeriet tillsätter för högst fyra år i sänder som stöd för styrningen av Försörjningsberedskapscentralen. Alla ministerierna är företrädare i styrgruppen. Försörjningsberedskapscentralens generaldirektör och en företrädare för näringslivet som Försörjningsberedskapsrådet utser för högst två år i sänder är sakkunnigmedlemmar i styrgruppen. Styrgruppen kan vid behov höra andra sakkunniga beroende på vilken typ av ärende som behandlas. Styrgruppens praktiska organisering och processer ska vid behov stödja ett snabbt beslutsfattande. Arbets- och näringsministeriet svarar för styrgruppens sekretariat, där det ingår representanter även för Försörjningsberedskapscentralen. Försörjningsberedskapscentralen utnyttjar sektorerna och poolerna i sitt beredningsarbete. Sekretariatet bereder de ärenden som ska behandlas, vid behov i samverkan med det eller de ministerier som är centrala i ärendet.

I 2 mom. föreskrivs det om styrgruppens uppgifter. Enligt 2 mom. 1 punkten har Försörjningsberedskapscentralens styrgrupp till uppgift att behandla Försörjningsberedskapscentralens resultatavtal och följa hur de mål som ställts upp i resultatavtalet uppnås. Ministerierna kan då delta i såväl beredningen som uppföljningen av målen för försörjningsberedskapen inom sitt eget förvaltningsområde. Arbets- och näringsministeriet och Försörjningsberedskapscentralen undertecknar en resultatavtalsöverenskommelse.

Enligt 2 mom. 2 punkten har styrgruppen till uppgift att följa upp finansieringen av Försörjningsberedskapscentralens och försörjningsberedskapsfondens verksamhet och fördelningen av finansieringen. Uppgiftens mål är att effektivisera hur finansieringen av försörjningsberedskapsåtgärder följs upp, förebygga överlappande finansiering och föra en omfattande debatt om finansieringen av Försörjningsberedskapscentralens sektorsspecifika projekt.

Enligt 2 mom. 3 punkten i paragrafen kan styrgruppen även behandla andra ärenden än de som avses i 1 och 2 punkten som är relevanta med tanke på Försörjningsberedskapscentralens och försörjningsberedskapsfondens verksamhet. En verksamhetsplan görs upp för styrgruppen

kalenderårsvis. I planen definieras i samverkan vilka andra ärenden av betydelse för Försörjningsberedskapscentralens verksamhet som styrgruppen kommer att behandla under året. Till styrgruppen kan exempelvis lämnas förslagen till strategiska riktlinjer för Försörjningsberedskapscentralen för diskussion eller åtminstone för kännedom. Exempel på sådana kan vara Försörjningsberedskapscentralens strategi, Försörjningsberedskapscentralens programverksamhet, betydande ekonomiska förbindelser med ett värde över en miljon euro, frågor som rör Försörjningsberedskapscentralens internationella verksamhet, de årliga prioriteringarna för sektors-, pool- och kommittéverksamheten samt viktiga frågor som rör materiell beredskap, såsom stora upphandlingar till upplag, betydande tömningar av upplag eller inrättande och avveckling av säkerhetsupplag. Styrgruppen ska även diskutera behovet av och innehållet i de uppdrag som tilldelas Försörjningsberedskapscentralen i brådskande och oförutsedda situationer, vilka hänför sig till 5 § 1 mom. 14 punkten i det föreslagna lagen. Styrgruppen kan också behandla åtgärdsplanerna i ministeriernas och Försörjningsberedskapscentralens samarbetspromemior. Samarbetspromemorierna skiljer sig avsevärt från resultatavtalet, som är ett dokument som uppdateras årligen och där man avtalar om Försörjningsberedskapscentralens centrala resultatmål. Samarbetspromemorierna är inte bindande, utan de beskriver Försörjningsberedskapscentralens samarbete med de olika förvaltningsområdena och prioriteringarna i samarbetet. Styrgruppen kan också själv vid behov be att få behandla en ärendehelhet.

Varje ministerium som ansvarar för sektorstyrning lägger för styrgruppen fram ett förslag om behövliga lagstiftningsändringar i enlighet med reglementet för statsrådet om förslagen gäller Försörjningsberedskapscentralens uppgifter. Varje ministerium ansvarar fortfarande för försörjningsberedskapen och utvecklingen av den inom sitt eget förvaltningsområde, samt för beredningen av lagstiftningen inom sitt eget ansvarsområde. För att regleringen gällande om Försörjningsberedskapscentralen inte ska splittras upp är avsikten att bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens uppgifter i fortsättningen ska ingå så centraliserat som möjligt i lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen och om Försörjningsberedskapscentralen och inte i speciallagstiftning. I syftet att säkerställa möjligheterna till styrning och övervakning kan eventuella ändringsbehov i de uppgifter som tilldelats Försörjningsberedskapscentralen behandlas också i styrgruppen.

I 3 mom. föreskrivs det att en sakkunnigmedlem i styrgruppen som företräder näringslivet inte får röja en handlings sekretessbelagda innehåll eller en uppgift som vore sekretessbelagd om den ingick i en handling och inte heller röja någon annan omständighet som han eller hon har fått kännedom om i egenskap av sakkunnigmedlem i styrgruppen och för vilken tystnadsplikt föreskrivs genom lag. En uppgift som omfattas av tystnadsplikt får inte heller röjas efter det att medlemskapet i styrgruppen har upphört.

När en företrädare för näringslivet sköter sina sakkunniguppgifter ska han eller hon iakttä bestämmelserna i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003), förvaltningslagen (434/2003), språklagen (423/2003) och samiska språklagen (1086/2003). På företrädaren för näringslivet tillämpas således lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, enligt vilken han eller hon har tystnadsplikt beträffande sekretessbelagda uppgifter i enlighet med 23 § i nämnda lag. En medlem har inte rätt att utnyttja information som han eller hon erhållit för annat ändamål än skötsel av den uppgift som föreskrivs i paragrafen.

Enligt 4 mom. ska på en företrädare för näringslivet som Försörjningsberedskapsrådet utsett till styrgruppen tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar. När det gäller skadeståndsansvar för en sakkunnigmedlem från näringslivet hänvisas till skadeståndslagen

(412/1974). Även Försörjningsberedskapscentralens generaldirektör verkar i styrgruppen under tjänsteansvar.

I 5 mom. föreslås det ett bemyndigande att utfärda förordning, enligt vilket statsrådet genom förordning kan utfärda närmare bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens styrgrupp, dess uppgifter och tillvägagångssätt.

5 kap. **Materiell beredskap**

10 §. Statens säkerhetsupplagring. I paragrafen föreslås bestämmelser om statens säkerhetsupplagring. I 1 mom. föreskrivs det för vilket syfte säkerhetsupplag kan inrättas och hållas. Enligt 1 mom. lagras i statens säkerhetsupplag råvaror och produkter som är nödvändiga för befolkningens försörjning och skydd, näringslivets verksamhet, den produktion som stöder försvaret och säkerheten samt de förpliktelser avseende försörjningsberedskap som åligger Finland enligt internationella avtal. Lagen innehåller ingen förteckning över material som ska säkerhetsupplagras, eftersom behovet av material som ska säkerhetsupplagras kan förändras under olika tider och bland annat av denna anledning är det inte motiverat att fastställa dem närmare på lagnivå. I beslutet om målen för försörjningsberedskapen nämns av de produkter som ska säkerhetsupplagras råolja, oljeprodukter, spannmål, utsäde, foderprotein och andra produktionsinsatser som är nödvändiga för primärproduktionen samt säkerhetsupplag som stöder leveranssäkerheten för kritisk industri och försvaret. Dessutom upprätthålls säkerhetsupplag med bland annat läkemedel och vårdartiklar för hälso- och sjukvården.

Statens säkerhetsupplag ger beredskap för allvarliga störningssituationer under normala förhållanden och under undantagsförhållanden och de är avsedda att användas först när ett säkerhetsupplagrat material inte finns i kommersiella lager, skyddsupplag eller obligatoriska upplag. Statens säkerhetsupplag är således avsedda som en metod i sista hand i förhållande till andra tillgängliga alternativ för att trygga tillgången till ett visst material.

De strategiska huvudsakliga riktlinjerna för säkerhetsupplagringen fastställs med statsrådets beslut utifrån målen för försörjningsberedskapen. Statsrådets beslutsfattande kompletterar Försörjningsberedskapscentralens beslut om inrättande av säkerhetsupplag i situationer där i beslutet om målen för försörjningsberedskapen till exempel inte har fastställts den exakta volymen av material som upplagras eller där det anses behövt att överskrida upplagsnivån. I besluten om inrättande av säkerhetsupplag beaktas också till vilken del materiell beredskap genomförs med andra former av upplagring, såsom obligatorisk upplagring, skyddsupplagring eller säkerhetsupplagring som förvaltningsområdena genomför. Beaktas ska också hur mycket av det kapital som ingår i försörjningsberedskapsfonden som binds i säkerhetsupplagringen och om det upplagssvinn som eventuellt uppstår är motiverat i en totalekonomisk bedömning. Om inrättande av säkerhetsupplag ska alltid fattas ett beslut och beslutet ska motiveras. I beslutet ska ingå en beskrivning av det behov eller hot som är anledningen till att säkerhetsupplaget inrättas samt ansvaren i anslutning till skötseln, hållandet och övervakningen av upplaget.

Som en del av förvaltningen av säkerhetsupplagen ska det säkerställas att de ekonomiska och administrativa processerna i anslutning till hållandet av säkerhetsupplag, samt de förfaranden och resurser som används för att övervaka efterlevnaden av dessa, är tillräckliga och ändamålsenliga. Regionala skillnader och resurser ska beaktas vid planeringen av säkerhetsupplagringen. Inom statsförvaltningen ska man överväga vilket material och i vilken mängd det är ändamålsenligt att lagra inom välfärdsområden, samarbetsområden, kommuner och på nationell nivå, med beaktande av Försörjningsberedskapscentralens roll. Kommunernas roll ska beaktas i materialdistributionen och exempelvis i anslutning till mellanlagring. Syftet är att man från säkerhetsupplagen i systemet ska kunna sätta i omlopp och leverera material till

slutanvändarna med beaktande av att en del av materialen är livsviktiga med tanke på skyddet av befolkningen och tryggandet av välfärden. Säkerhetsupplagringen är en form av statlig materiell beredskap som andra aktörer saknar kapacitet att upprätthålla, men som dessa aktörer är beroende av.

I 1 mom. föreskrivs dessutom att Försörjningsberedskapscentralen ska säkerställa att säkerhetsupplagen är tillgängliga och fysiskt åtkomliga så att försörjningsberedskapen är tryggad. En del av säkerhetsupplagen upprätthålls med stöd av ett avtal mellan Försörjningsberedskapscentralen och en privat aktör. Försörjningsberedskapscentralen har då utkontrakterat upplagringen till avtalsparten. I sådana situationer ska Försörjningsberedskapscentralen avtalsenligt säkerställa att de säkerhetsupplagrade materialen är tillgängliga när beslut fattas om att ta dem i bruk. Säkerhetsupplag ska utöver i Finland även kunna placeras inom EU/EES-området. Det ska finnas särskilda grunder för att placera säkerhetsupplag någon annanstans än i Finland, till exempel gemensam upplagring med någon annan EU-/EES-stat eller avsaknad av upplagringslokaler som är lämpliga för ett visst material i Finland. Placeringen av säkerhetsupplag i EU-/EES-området får ändå inte försämrat Finlands försörjningsberedskap eller möjligheterna att ta i bruk materialen i säkerhetsupplagen i allvarliga störningssituationer under normala förhållanden och under undantagsförhållanden.

I 2 mom. föreslås det bestämmelser om placeringen av säkerhetsupplagen av råolja och oljeprodukter och åtkomsten till dem. Enligt momentet ska säkerhetsupplag av råolja och oljeprodukter placeras så att upplagen kan sättas i omlopp och de facto levereras till slutanvändare och marknader inom sådana tidsfrister och under sådana förhållanden som lindrar eventuella leveransproblem. Bestämmelsen i 2 mom. motsvarar 3 § 3 mom. i försörjningsberedskapslagen, med vilket bestämmelserna i rådets direktiv 2009/119/EG om skyldighet för medlemsstaterna att inneha minimilager av råolja och/eller petroleumprodukter sattes i kraft nationellt.

11 §. Beslutsfattandet i fråga om statens säkerhetsupplag. Paragrafen föreslås innehålla bestämmelser om hur beslut fattas om ibruktagande av säkerhetsupplag. Paragrafen ska inte innehålla bestämmelser om de rättsliga förutsättningarna för att ta i bruk säkerhetsupplag. I 1 mom. föreskrivs det att statsrådets allmänna sammanträde beslutar om ibruktagande av säkerhetsupplag under undantagsförhållanden. Rätten att besluta om ibruktagande av säkerhetsupplag tillfaller fortsättningsvis statsrådet, som ansvarar för beredskapsplaneringen och förvaltningens verksamhet under undantagsförhållanden. Under undantagsförhållanden som avses i beredskapslagen ska behörigheterna för reglering och mekanismerna för samordning enligt beredskapslagen beaktas i besluten om ibruktagande: I 34 § i den gällande beredskapslagen finns det bestämmelser om reglering av industriproduktionen, i 31 § bestämmelser om styrning och reglering av gårdsbrukets primärproduktion, i 30 § och 10 kap. bestämmelser om reglering av flytande bränslen, i 127 § bestämmelser om begränsning av överlåtelseskyldighet i fråga om upplag och i 123 § bestämmelser om samordning av prioritetssklassificering. Under undantagsförhållanden är användning av säkerhetsupplag och överlåtelse av säkerhetsupplagrat material till olika aktörer intimt förknippat med det i beredskapslagen föreskrivna beslutsfattandet om fördelning av de knappa resurser som statsrådet i sista hand ansvarar för. Bestämmelser om begränsning av överlåtelseskyldighet i fråga om upplag finns i 127 § i beredskapslagen. Bestämmelsen syftar till att främja självständig beredskap inför undantagsförhållanden. Den föreskrivna begränsningen av överlåtelseskyldigheten innebär inte ett absolut förbud mot att tillämpa rättigheter att förplikta till leverans, tillhandahållande eller överlåtelse på säkerhetsupplag. Med beaktande av att säkerhetsupplagring utgör statlig materiell beredskap på strategisk nivå, där beslut om att ta upplagen i bruk är centraliserad, vore det mycket motsägelsefullt om rättigheter att förplikta till leverans, tillhandahållande eller överlåtelse enligt beredskapslagen ansågs möjliggöra ett

faktiskt avsteg från exempelvis statsrådets allmänna sammanträdes behörighet att fatta beslut om användningen av säkerhetsupplag.

Försörjningsberedskapscentralen lämnar ett förslag om att ta upplagen i bruk till arbets- och näringsministeriet, som i sin tur begär ett utlåtande från det ministerium vars förvaltningsområde det upplagrade materialet och dess användning berör. Arbets- och näringsministeriet föreslår därefter för statsrådets allmänna sammanträde att säkerhetsupplagen tas i bruk.

När ett beslut om ibruktagande av säkerhetsupplagen har fattats har Försörjningsberedskapscentralen till uppgift att i samarbete med andra myndigheter sätta produkterna eller råvarorna i omlopp på marknaden. Säkerhetsupplagrade produkter sätts i omlopp på marknadsvillkor.

Med att ta i bruk ett säkerhetsupplag avses att upplaget används för sitt huvudsakliga användningsändamål, antingen för att hantera konsekvenserna av en viss störning i tillgången eller för att förebygga att en sådan störning uppstår. I övrigt handlar det om normalt hållande och cirkulation av upplag exempelvis för att undvika att produkter blir gamla. Sådan verksamhet kräver inga beslut på ministerie- eller statsrådsnivå, utan utgör normal operativ verksamhet på ämbetsverksnivå.

Enligt 2 mom. fattas beslut om att sätta säkerhetsupplag i omlopp av arbets- och näringsministeriet i andra situationer än de som avses i 1 mom. Säkerhetsupplagen är avsedda att användas i allvarliga störningssituationer under normala förhållanden och under undantagsförhållanden. Således kan de användas också i sådana störningssituationer som inte uppfyller definitionen av undantagsförhållanden i 3 § i beredskapslagen och användningen av säkerhetsupplagen förutsätter inte ett beslut enligt 6 § i beredskapslagen om att undantagsförhållanden konstateras råda. Säkerhetsupplagen är avsedda att användas som en metod i sista hand för att trygga tillgången till säkerhetsupplagrade produkter och råvaror när kommersiella upplag, obligatoriska upplag eller skyddsupplag av produkterna och råvarorna i fråga inte är tillgängliga. Sådana beslut om att sätta säkerhetsupplag i omlopp har normalt fattats efter missväxtår för att trygga spannmålsproduktionen eller som en del av åtgärder för att stabilisera oljemarknaden. I dessa fall har syftet varit att förebygga uppkomsten av allvarigare störningar.

Enligt förslaget är avsikten med regleringen att sätta säkerhetsupplag i omlopp flexiblare än i nuläget. Säkerhetsupplag kan användas som i nuläget under normala förhållanden till exempel i allvarliga störningssituationer på marknaden, då en produkt eller ett material som har säkerhetsupplagrats inte finns att tillgå på marknaden. Vid beslutsfattandet ska det emellertid ses till att säkerhetsupplagen inte tas i bruk på alltför svaga grunder så att det inte finns tillräckligt med tid för att komplettera upplagen och de inte är tillgängliga om en allvarligare kris överraskar.

12 §. *Ibruktagande och distribution av läkemedel, medicintekniska produkter, personlig skyddsutrustning och andra förnödenheter som används inom social- och hälsovården och som lagras i säkerhetsupplag.* Paragrafen föreslås innehålla bestämmelser om beslutsfattandet i fråga om läkemedel, medicintekniska produkter, personlig skyddsutrustning och andra hälsovårdsförnödenheter som lagras i säkerhetsupplag. Det föreslås att statsrådets förordning om grunderna för ibruktagande av säkerhetsupplagrade läkemedel, sjukvårdsmaterial och skyddsutrustning (279/2006) som handlar om ibruktagande av de varor som avses i paragrafen upphävs. Bestämmelserna fogas i ändrad form till lagen. Dessutom beaktas de ändringar i lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021) som gjorts genom lag 822/2025, gällande

social- och hälsovårdsministeriets beslutanderätt i ledningen på nationell nivå i störningssituationer och under undantagsförhållanden.

Enligt 1 mom. beslutar social- och hälsovårdsministeriet med avvikelse från det som föreslås i 11 § om ibruktagande och distribution av läkemedel, medicintekniska produkter, personlig skyddsutrustning och andra hälsovårdsförnödenheter som ska lagras i statens säkerhetsupplag. Anskaffningar av de förnödenheter som avses i 1 mom. samt innehållet i anskaffningarna planeras i samarbete mellan Försörjningsberedskapscentralen och social- och hälsovårdsministeriet samt vid behov andra myndigheter inom social- och hälsovården.

Paragrafen innebär ett undantag från den behörighet att fatta beslut som föreslås ovan i 11 §. Avsikten med paragrafen är att säkerställa att man i besluten om läkemedel, medicintekniska produkter, personlig skyddsutrustning och andra hälsovårdsförnödenheter som ska lagras i säkerhetsupplag i tillräcklig utsträckning beaktar den specialkunskap som behövs för lagringen, ibruktagandet och distributionen och de särskilda krav och koncessioner som föranleds av sektorslagstiftningen om dem. Under covid-19-pandemin visade det sig att formuleringen av förordningen (279/2006) behöver förtydligas så att paragrafen innehåller bestämmelser om det beslutsfattande som gäller läkemedel, medicintekniska produkter, personlig skyddsutrustning och andra varor som används inom social- och hälsovården. I störningssituationer och under undantagsförhållanden måste ansvaret för beslutsfattandet vara tydligt. Den föreslagna paragrafen motsvarar den praxis som utvecklades under covid-19-pandemin.

Social- och hälsovårdsministeriet leder, övervakar och samordnar social- och hälsovårdens beredskap för störningssituationer. Den paragraf som föreslås är förenlig med 50 b § om nationell ledning i lagen om ändring av lagen om ordnande av social- och hälsovård. Enligt bestämmelsen i fråga fattar social- och hälsovårdsministeriet, efter beredning i den nationella beredskapsgrupp som avses i 50 c §, i störningssituationer under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden enligt 3 § i beredskapslagen (1552/2011) sådana beslut om ledningen av välfärdsområdenas verksamhet inom social- och hälsovården och om ändringar i verksamheten samt om fördelningen av resurser mellan välfärdsområdena eller samarbetsområdena som är nödvändiga för att hantera störningssituationen, om beslutet behövs för en ändamålsenlig användning av resurserna, för tryggnad av ordnandet av tjänster eller för samordning av verksamheten. Ministeriet fattar också beslut om fördelningen mellan välfärdsområdena eller samarbetsområdena av sådana för verksamhetsområdet centrala resurser som överenskommit inom ramen för internationellt samarbete. Enligt 51 § 5 mom. i lagen om ordnande av social- och hälsovård utarbetar social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med beredskapscentren för social- och hälsovården en nationell lägesbild över social- och hälsovården. Utvecklingen av den nationella beredskapen och beredskapsförberedelserna inom social- och hälsovården behandlas också av delegationen för social- och hälsovården som tillsatts av statsrådet. Efter covid-19-pandemin har utarbetandet av lägesbilden utvecklats i betydande grad inom social- och hälsovården också i fråga om material, och Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet Fimea har inlett beredningsarbetet för ett nationellt datalager för läkemedelsinformation. Säkerhetsupplagen ska utgöra en fungerande helhet tillsammans med välfärdsområdenas beredskap och den internationella beredskapen. Behoven inom den privata social- och hälsovården ska också beaktas. Innehållet i anskaffningarna, ibruktagandet och distributionen ska planeras i samarbete mellan social- och hälsovårdsministeriet, Försörjningsberedskapscentralen och aktörer inom social- och hälsovården.

Det föreslås att läkemedel, medicintekniska produkter, personlig skyddsutrustning och andra förnödenheter som behövs inom social- och hälsovården och som finns i statens säkerhetsupplag ska kunna tas i bruk när någon av förutsättningarna i 1–3 punkten uppfylls.

Enligt 1 mom. 1 punkten ska läkemedel, medicintekniska produkter, personlig skyddsutrustning och andra hälsovårdsförnödenheter som finns i säkerhetsupplag kunna tas i bruk när det är nödvändigt att använda dem för ändamålsenlig vård och omsorg eller förebyggande av sjukdomar, och det inte finns tillräckliga kommersiella upplag i landet och inga obligatoriska upplag eller skyddsupplag med den vara som behöver tas i bruk. Punkten grundar sig delvis på den gällande förordningen (279/2006). Att tillämpa punkten ska alltid vara en sistahandslösning i förhållande till att ta i bruk förnödenheter som kan anskaffas på marknaden och förnödenheter eller material som finns i skyddsupplag eller obligatoriska upplag. Ibruktagande kan bli aktuellt till exempel i situationer där patientsäkerheten allvarligt skulle äventyras på grund av en störning i tillgången. I en störningssituation kan det också behövas betydligt fler apparater eller varor i patientvården, som man inte har användning för under normala förhållanden. Genom att säkerhetsupplag tas i bruk kan tillgången till produkter tryggas på nationell nivå. Paragrafen beaktar även integreringen inom social- och hälsovården samt det starka ömsesidiga beroendet.

Enligt 1 mom. 2 punkten ska läkemedel, medicintekniska produkter, personlig skyddsutrustning och andra hälsovårdsförnödenheter som finns i säkerhetsupplag dessutom kunna tas i bruk när det finns grunder för detta enligt 73 § i lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016). I punkten hänvisas det till 73 § i den gällande lagen om smittsamma sjukdomar, enligt vilken social- och hälsovårdsministeriet när en allmänfarlig smittsam sjukdom eller en sjukdom som med fog misstänks vara en allmänfarlig smittsam sjukdom hotar eller när en exceptionell epidemi hotar eller pågår ska besluta om ibruktagande och distribution av läkemedel, medicintekniska produkter och skyddsutrustning som på statens bekostnad i enlighet med 3 § i lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen (1390/1992) anskaffats för säkerhetsupplagring. Om läkemedel, produkter eller skyddsutrustning som på statens bekostnad anskaffats för säkerhetsupplagring distribueras via apotek, kan social- och hälsovårdsministeriet besluta om användningen av dem och om det pris som ska tas ut hos köparen. När en exceptionell epidemi hotar eller pågår får social- och hälsovårdsministeriet oberoende av läkemedelslagen besluta att för läkemedel som överläts ur ett säkerhetsupplag meddela nationella användnings-, tillverknings- och doseringsanvisningar som avviker från försäljningstillståndet. Genom den föreslagna laghänvisningen beaktas kopplingen mellan lagen om smittsamma sjukdomar och den föreslagna paragrafen. Att tillämpa punkten ska alltid vara en sistahandslösning i förhållande till ibruktagande av förnödenheter som kan anskaffas på marknaden och förnödenheter eller material som finns i skyddsupplag eller obligatoriska upplag.

Enligt 1 mom. 3 punkten ska läkemedel, medicintekniska produkter, personlig skyddsutrustning och andra hälsovårdsförnödenheter som finns i säkerhetsupplag kunna tas i bruk när de används för lämnande av internationellt bistånd till en annan stat, Europeiska unionen eller en internationell organisation eller för samarbete med en annan stat, Europeiska unionen eller en internationell organisation utanför Finlands territorium och de inte behöver tas i bruk med stöd av 1 eller 2 punkten. Ibruktagande enligt punkten är möjligt bara i situationer där upplagen inte behövs för tryggnad av den nationella försörjningsberedskapen i enlighet med 1 eller 2 punkten.

Social- och hälsovårdsministeriet ska i ärenden som avses i 1 mom. 3 punkten beakta eventuella beslut som fattats med stöd av lagen om beslutsfattande om internationellt bistånd, samverkan eller annan internationell verksamhet (418/2017) och med stöd av 38 § i räddningslagen (379/2011). Ibruktagande av säkerhetsupplag i anslutning till internationellt bistånd i situationer enligt den föreslagna 1 mom. 3 punkten ska föregås av ett beslut om lämnande av internationellt bistånd. Detta kan fattas av statsrådets allmänna sammanträde eller republikens president i situationer som specificeras i 1 och 2 § i lagen om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd eller av inrikesministeriet med stöd av 38 § i räddningslagen. Social-

och hälsovårdsministeriets beslut om att ta i bruk säkerhetsupplag ska i dessa situationer grunda sig på ett beslut om internationellt bistånd.

Enligt 2 mom. kan det i social- och hälsovårdsministeriets beslut om ibruktagande och distribution i fråga om läkemedel, medicintekniska produkter, personlig skyddsutrustning och andra förnödenheter som används inom social- och hälsovården bestämmas om distributionen, användningsändamålen, mängderna och vederlagen och om andra omständigheter som gäller distributionen. Även den privata social- och hälsovården kan vid behov beaktas i distributionen. Syftet med momentet är att i form av exempel ange vilka faktorer ett beslut om ibruktagande och distribution kan ta ställning till. I fråga om storleken på vederlagen ska bestämmelserna i lagen och förordningen om statsbudgeten beaktas.

13 §. Produktions- och kapacitetsreserveringar. Bestämmelsen om upphandling av produktionsreserver och kapacitetsreserver är ny. Enligt 1 mom. kan Försörjningsberedskapscentralen ingå avtal om produktionsreservering eller avtal om upphandling av kapacitetsreserver för att trygga befolkningens försörjning och skydd, näringslivets verksamhet och sådan produktion som stöder försvaret och säkerheten. Avsikten är att arrangemang för produktionsreservering och kapacitetsreservering ska införas endast i allvarliga störningssituationer under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden.

Avsikten med bestämmelsen är att förtydliga rollen för avtalsarrangemang i anslutning till tryggheten av försörjningsberedskapen som en form av den materiella beredskapen. Avtalen kan vara intentionsavtal, föravtal eller upphandlingsavtal eller olika juridiskt icke-bindande protokoll över samförstånd eller delade grunder för planering. I fråga om varje enskilt arrangemang ska dess juridiska karaktär fastställas. Den har betydelse till exempel för konkurrensutsättningen av avtalen och för upphandlingsprocessen. Största delen av avtalen är olika ramavtal i anslutning till tjänste- och varuupphandlingen med tanke på undantagsförhållanden.

Produktionsreserv avser ett arrangemang där det företag som är tjänsteproducent producerar en överenskommen tjänst för Försörjningsberedskapscentralen eller tillverkar en produkt när tröskeln för ibruktagande av avtalet aktiveras.

Olika produktionsreserver är bland annat produktionsreserver för tjänster, produktionsreserv för tjänsteproducentens normala produktion och produktionsreserv för tjänsteproducentens konverterade produktion.

Med produktionsreserv för tjänster avses ett avtal, med stöd av vilket tjänsteproducenten producerar en tjänst som definierats i avtalet när tröskeln för ibruktagande har aktiverats. I en produktionsreserv som gäller tjänsteproduktionens normala produktion är det fråga om att tjänsteproducenten efter att tröskeln för ibruktagande har aktiverats producerar en eller flera produkter i enlighet med sin normala produktion som fastställts i avtalet. En produktionsreserv som gäller tjänsteproducentens konverterade produktion avser ett avtalsarrangemang, med stöd av vilket tjänsteproducenten efter att tröskeln för ibruktagande har aktiverats konverterar sin produktionsanläggning och börjar producerar en produkt/produkter som fastställts i avtalet, som företaget inte normalt producerar.

De samlade produktionsreserverna kan innehålla också Försörjningsberedskapscentralens investeringar i en maskin eller apparat som ökar tjänsteproducentens tillverkningskapacitet. Då betalar tjänsteproducenten en marknadsmässig användningsersättning till Försörjningsberedskapscentralen för användningen av maskinen eller apparaten. Avsikten är att maximera produktionen av produkter som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen.

Avtal om en produktionsreserv ingås mellan Försörjningsberedskapscentralen och den aktör som producerar tjänsten eller produkterna. Med detta avtal fastställs i detalj bland annat innehållet i produktionsarrangemanget, de ersättningar som betalas, hur produktionen aktiveras och avtalsparternas skyldigheter. Sannolikt är största delen av avtalen av det här slaget olika typer av ramavtal för undantagsförhållanden. Strukturen i avtalen om produktionsreserver ska göra det möjligt att öva, testa och övervaka ibruktagandet av produktionsreserver redan under normala förhållanden.

Användningen av produktionsreserver möjliggör ett flexibelt alternativ för beredskap i situationer, där traditionell upplagring skulle binda för mycket kapital, processerna i anslutning till upplagringen är onödigt tunga, upplaget inte är tillräckligt för långvarig kristid eller de produkter som ska upplagras inte tål långvarig upplagring. Enbart genom upplagring uppnås inte en tillräcklig nivå av materiell beredskap i synnerhet för långvariga kriser. Förhållandena mellan avtal om produktionsreserver och uppföljningen av dem ska vara tydliga.

Som praktiska exempel på produktionsreserver kan användas behovet av personlig skyddsutrustning för hälso- och sjukvårdspersonal till exempel med tanke på pandemier, vilket ska betraktas som ett försörjningsberedskapsintresse. Försörjningsberedskapsintresset i fråga skyddas genom ett avtal om en produktionsreserv genom vilket, när tröskeln för ibruktagande aktiveras, till exempel andningsskydd börjar tillverkas. Andningsskydd har en sista användningsdag, vilket gör att säkerhetsupplagring av stora mängder av skydden orsakar svinn. Mängden skydd som upplagras är till volymen så stor att man inte under normala förhållanden får dem att gå åt genom konsumtion. Produktionsreserver är inte förknippade med motsvarande problem, eftersom produktionen aktiveras först när det finns ett behov för det med tanke på försörjningssäkerheten.

Vid kapacitetsreserver skaffar Försörjningsberedskapscentralen i stället för vissa namngivna produkter kapacitet med tanke på ett objekt som identifieras som ett beredskapsintresse. I praktiken är det till vissa delar fråga om ett förfarande av samma slag som säkerhetsupplagring, där det företag som sköter upplagringen emellertid själv fastställer den kvalitet och kvantitet av material som vid ibruktagande ger önskad effekt. Försörjningsberedskapscentralen eller statsrådet beslutar om hur och var det upplagrade materialet används.

Försörjningsberedskapscentralen fastställer det avtalsobjekt som betraktas som försörjningsberedskapsintresse och den beredskapsnivå som eftersträvas (omfattning och storleksklass). I avtalet specificeras inte separat en exakt produktförteckning utan tjänsteproducenten kan själv på marknadsgrunder avgöra med vilka produkter och produktvolymen den bygger upp och upprätthåller den kapacitet som tryggar försörjningsberedskapsintresset (med beaktande av gällande lagstiftning och bland annat bestämmelser och direktiv som styr produkterna). Företaget kan få ett behov av att helt byta ut en upplagrad produkt mot en annan produkt i samband med cirkulation av upplaget, förändringar på marknaden eller ändringar i myndighetsbestämmelserna. Bytet kan göras fritt förutsatt att den upphandlade kapaciteten bevaras på den nivå som anges i avtalet. När upplaget byggs upp och under avtalsperioden rapporterar företaget på det sätt som beskrivs i avtalet om produkterna i upplaget. Utifrån rapporterna övervakar Försörjningsberedskapscentralen att den avtalade kapaciteten har uppnåtts och att den upprätthålls i enlighet med avtalet.

Med försörjningsberedskapsintresse kan avses till exempel ogräsbekämpning på 50 000 hektar som växtskyddet förutsätter och som stöder spannmålsproduktionen. För tryggnad av försörjningsberedskapsintresset i fråga upphandlas kapacitet att producera växtskydd. Försörjningsberedskapsintresset och den kapacitet som tryggar intresset fastställs av Försörjningsberedskapscentralen. Vid uppbyggnad och upprätthållande av kapacitet ska den

lagstiftning som styr branschen beaktas. Detta innebär till exempel att de kemikalier som möjliggör kapaciteten ska vara produkter som godkänns i lagstiftningen och uppfyller myndighetskriterierna.

Överenskommelsen om kapacitetsreserv bygger på avtal med tjänsteproducenten. Med detta avtal fastställs i detalj bland annat försörjningsberedskapsintresset samt den kapacitet med vilken tjänsteproducenten tryggar försörjningsberedskapsintresset i fråga. Övriga ärenden som fastställs i avtalet är bland annat den ersättning som betalas för upprätthållande av kapaciteten (det materiella upplaget), avtalets giltighetstid, övervakning och kontroller i anslutning till kapaciteterna. För ersättningen för upprätthållande av kapaciteten används eventuellt en styrande fakturamall, som emellertid innehåller en moderat förhandlingsmån. Tjänsteproducenten ansvarar för cirkulationen av det upplag som möjliggör kapaciteten som en del av sitt eget kommersiella upplag.

Tjänsteproducenten förbinder sig till att hålla produkterna i upplag på det sätt som beskrivs i avtalet. Försörjningsberedskapscentralen ska försäkra sig om att upprätthållandet av upplaget fungerar på det sätt och den nivå som förutsätts i avtalet. Detta säkerställs bland annat genom tjänsteproducentens regelbundna rapportering, kontrollbesök och regelbundna samarbetsmöten.

Avtalen måste sannolikt i vissa fall vara tidsbundna, för att något slag av ram för försäljningspris för upplaget ska kunna skapas i de fall att Försörjningsberedskapscentralen, när upplaget tas i bruk, vill använda sin rätt att styra produkterna till distributionsobjekt. I dessa situationer ska alltså material som tjänsteproducenten upplagrat riktas till andra aktörer. Den som får materialet betalar tjänsteproducenten för det. Under undantagsförhållanden ska det som i beredskapslagen föreskrivs om regleringen av material och priser beaktas. Det är sannolikt att frågorna om Försörjningsberedskapscentralens styrningsrätt bara delvis gäller överenskommelser om kapacitetsreserver.

När Försörjningsberedskapscentralen planerar att skaffa en kapacitetsreserv gör den kostnadsberäkningar, där man jämför den ersättning som ska betalas med andra sätt för materiell beredskap (till exempel med beräkning av kostnaderna för inrättande och upprätthållande av ett säkerhetsupplag som tryggar försörjningsberedskapsintresset).

Utifrån ett identifierat försörjningsberedskapsintresse görs en marknadskartläggning av potentiella tjänsteproducenter som kan producera kapacitetsreserv. Utifrån marknadskartläggningen kan tjänsteproducenterna konkurrensutsättas med hjälp av ett förfarande som är lämpligt för upphandlingen i fråga. Med potentiella tjänsteproducenter förs vid behov också marknadsdialog.

Avtalen ingås så att de gäller antingen på viss tid eller tills vidare. Om avtalen ingås så att de gäller tills vidare införs i avtalet ett indexbundet ändringstak för situationer med prisändringar. Avtal som gäller tills vidare kan också konkurrensutsättas under avtalsperioden i enlighet med Försörjningsberedskapscentralens interna anvisningar om upphandling. Avtal kan ingås med aktörer som är etablerade i Finland eller i utlandet.

Som praktiska exempel på kapacitetsreserver kan utöver den ovan beskrivna växtskyddskapaciteten nämnas exempelvis funktionen hos tung transportmateriel av bestämda märken, som betraktas som ett försörjningsberedskapsintresse eftersom den behövs för det militära försvaret och myndigheter som polisen, räddningssväsendet, sjukvården och andra kritiska landsvägstransporter i betydande störningssituationer och under undantagsförhållanden. Detta försörjningsberedskapsintresse kan tryggas med kapacitetsreserver där man avtalar om upprätthållande av den materiella kapaciteten i form av

reservdelsupplag. I en närmare beskrivning är det fråga om kritiska reservdelar av bestämda märken som det är svårt att upprätthålla upplag över till exempel med hjälp av statens modell för säkerhetsupplagring. Med beaktande av ifrågavarande försörjningsberedskapsintresse ska de produkter som upplagras flexibelt kunna svara på förändringar på marknaden samt på behoven inom den fordonsmateriel som är i användning.

I samband med produktionsreserver och beredning av avtal om upphandling av kapacitetsreserver ska man särskilt se till att avtalet och de ersättningar som betalas med stöd av avtalen inte är överlappande med de upphandlande enheternas systemupphandling och med de anknyttande försörjningsberedskapsarrangemangen. En producent kan inte för samma beredskapsverksamhet betalas ersättning både med stöd av ett upphandlingsavtal eller relaterade arrangemang och genom arrangemang som hör till försörjningsberedskapsverksamheten.

6 kap. **Finansieringen av försörjningsberedskapen**

14 §. *Försörjningsberedskapsfonden och försörjningsberedskapsavgift.* I paragrafen föreslås det bestämmelser om försörjningsberedskapsfonden, de kostnader som ska täckas med medel ur fonden och försörjningsberedskapsfondens kapital.

I 1 mom. föreslås det bestämmelser om att Försörjningsberedskapscentralen förvaltar försörjningsberedskapsfonden, som står utanför statsbudgeten enligt 87 § i grundlagen och till vilken intäktsförs den försörjningsberedskapsavgift som tas ut med stöd av lagen om punktskatt på flytande bränslen (1472/1994) och lagen om punktskatt på elström och vissa bränslen (1260/1996). Förslaget motsvarar den gällande regleringen.

Enligt 2 mom. kan med medel ur försörjningsberedskapsfonden täckas kostnaderna för och investeringarna i den materiella beredskapen, såsom säkerhetsupplagring, obligatorisk upplagring och skyddsupplagring samt de ersättningar enligt 21 § som enligt annan lagstiftning ska täckas med medel ur försörjningsberedskapsfonden. Bestämmelser om ersättning för kostnader som orsakas av beredskapsåtgärder som inte omfattas av försörjningsberedskapslagen finns för närvarande i totalt 21 gällande lagar, som beskrivs i motiveringen till 19 § i propositionen. Dessutom får försörjningsberedskapsåtgärder i anslutning till Försörjningsberedskapscentralens programverksamhet samt andra investeringar än sådana som hänför sig till materiell beredskap och som är nödvändiga med tanke på försörjningsberedskapen samt kostnader i samband med krisåtgärder ersättas med medel ur försörjningsberedskapsfonden.

I enlighet med 11 § 2 mom. i den gällande lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen (1390/1992) kan ur Försörjningsberedskapsfonden ersättas också ränteutgifter och andra kostnader som orsakas av säkerhetsupplagringen av spannmål, utsäde och vallfrö, som tidigare kunde ersättas från statsbudgeten.

Cybersäkerhetsåtgärder som är centrala för försörjningsberedskapen kan även i fortsättningen finansieras ur försörjningsberedskapsfonden. Till de tjänster som kan finansieras hör enligt förslaget cybersäkerhetstjänster som produceras av Cybersäkerhetscentret vid Transport- och kommunikationsverket Traficom för företag som är kritiska för försörjningsberedskapen, såsom tjänster för identifiering av allvarliga cyberhot, cybersäkerhetsövningar för branscher som är kritiska för försörjningsberedskapen samt tjänster för en aktuell lägesbild av cyberhot.

De tjänster som finansieras med medel ur försörjningsberedskapsfonden bidrar till att stärka samhällets kriställighet och beredskap inför digitala störningar. Transport- och kommunikationsverket Traficom har i 20 års tid producerat olika cybersäkerhetstjänster riktade

till företag som är kritiska för försörjningsberedskapen. År 2025 uppgick den totala finansieringen till Cybersäkerhetscentret vid Traficom till cirka 7 miljoner euro. För närvarande finansieras bland annat verksamheten och utvecklingen av tjänsten HAVARO för identifiering av allvarliga cyberhot, tjänsten för en lägesbild av cyberhot, grupper för informationsutbyte mellan den offentliga och privata sektorn samt cybersäkerhetsövningar för branscher som är kritiska för försörjningsberedskapen. Tjänsterna är till största delen sådana som det inte finns förutsättningar att producera kommersiellt.

Försörjningsberedskapsfondens användningsändamål utvidgas inte jämfört med nuläget. I samband med reformen preciseras det dock på författningsnivå vilken verksamhet som konkret kan finansieras ur försörjningsberedskapsfonden. Detta minskar även begränsningen av riksdagens budgetmakt i fråga om en fond utanför statsbudgeten.

Med medel ur försörjningsberedskapsfonden finansieras endast de kostnader som har fastställts för fonden. Omkostnaderna för Försörjningsberedskapscentralen, som verkar som ett ämbetsverk, samt kostnaderna för sektors- och poolfunktionerna täcks däremot med medel från statsbudgeten. Anslaget för omkostnader får användas för lönekostnader och andra konsumtionsutgifter för skötseln av i lagen eller förordningen om ämbetsverket föreskrivna uppgifter, för upphandlingsutgifter för maskiner och materiel samt för andra materiella eller immateriella anläggningkostnader samt för andra direkta utgifter för ämbetsverkets verksamhet.

Det föreslås inga särskilda bestämmelser om ersättning av ämbetsverkets kostnader från statsbudgeten. Exempelvis uppgick Försörjningsberedskapscentralens ovan konstaterade omkostnader 2024 till 28 347 854 euro och utgifterna för sektors- och poolverksamheten till 5 512 594 euro, det vill säga totalt till 33 860 448 euro. År 2023 uppgick omkostnader på motsvarande sätt till 19 211 706 euro och utgifterna för sektors- och poolverksamheten till 5 456 059 euro, det vill säga totalt till 24 667 765 euro. Beslut om det belopp som riktas till ämbetsverket från statsbudgeten fattas som en del av den årliga processen för upprättande av statsbudgeten.

I 3 mom. föreslås det bestämmelser om försörjningsberedskapsfondens kapitalförvaltning och för tydlighetens skull konstateras där vad kapitalet består av. Försörjningsberedskapsfondens kapital utgörs av fast och lös egendom som krävs för den materiella beredskapen och som är nödvändig för den övriga försörjningsberedskapen samt av säkerhetsupplagrade varor och icke-placerade medel. Vinst och förlust som uppstår vid överlåtelse av säkerhetsupplagrade varor ska beaktas som en förändring av försörjningsberedskapsfondens kapital. Fondens kapital kan minska som en följd av förluster vid affärstransaktioner eller andra förluster.

Utöver fordringar i anslutning till säkerhetsupplagrade varor och affärstransaktioner omfattar fondens kapital fondens egna byggnader och konstruktioner för upplag samt upplagsfastigheter. En del av upplagen kan också vara placerade i hyrda lokaler. Fondens kapital växer med beloppet av de säkerhetsupplagringsavgifter som intäktsförs till den. Med annan egendom som är nödvändig för försörjningsberedskapen avses till exempel egendom som Försörjningsberedskapscentralen har anskaffat inom ramen för beredskapssamarbetet för militär försörjningsberedskap tillsammans med Försvarsmakten.

15 §. Förvaltningen av försörjningsberedskapsfonden. Enligt 1 mom. ska Försörjningsberedskapscentralen ha hand om försörjningsberedskapsfondens förvaltning och se till att ekonomin och verksamheten ordnas på ett ändamålsenligt sätt. Det föreslås att försörjningsberedskapsfonden inte har någon separat styrelse. På det beslutsfattande som gäller användningen av försörjningsberedskapsfonden tillämpas bestämmelserna i 6 och 7 §. Frågor

som gäller försörjningsberedskapsfonden behandlas också i Försörjningsberedskapscentralens styrgrupp enligt 9 § i lagen.

Fonderna utanför statens budget är en del av statsförvaltningen och utgör en från övriga tillgångar avskild förmögenhet. Fonderna betraktas inte som separata juridiska personer, utan deras begränsade befogenheter fastställs i den fondspecifika lagstiftningen. Försörjningsberedskapsfonden har inga egna anställda, utan det är ämbetsverkets personal som sköter till exempel inköps- och försäljningsåtgärder för materiell beredskap samt bereder avtal och beslut för fondens räkning, ur vilka åtgärderna finansieras.

Försörjningsberedskapscentralen fattar beslut om de ersättningar och stöd som betalas från fonden, ser till fondens administration samt till att ekonomin och verksamheten, bokföringen, internrevisionen och riskhanteringen ordnas på ett adekvat sätt, beslutar om fondens ekonomi- och verksamhetsplan samt lägger för arbets- och näringsministeriet fram förslag till resultatmål för fonden och till årlig budget samt ser till fondens likviditet.

På överlåtelse av försörjningsberedskapsfondens fasta egendom äger tillämpas bestämmelserna i lagen om rätt att överlåta statlig fastighetsförmögenhet (973/2002). Intäkterna av fastigheter och de vederlag som erhålls genom överlåtelser av dem ska intäktsföras till fonden.

Enligt 2 mom. ska den överskjutande delen intäktsföras i statsbudgeten om försörjningsberedskapsfondens likvida medel överstiger 150 miljoner euro. Fondens kassautveckling följs regelbundet i Försörjningsberedskapscentralens styrgrupp och i resultatstyrningsprocessen. Medel överförs från fondens kassa till statsbudgeten för den del som överstiger 150 miljoner euro. Detta görs så att överföringarna från kassan till statsbudgeten beaktas i samband med de årliga tilläggsbudgetförslagen.

I 2 mom. föreskrivs det att om statsrådet fattar beslut om att statens säkerhetsupplag avvecklas eller minskas, ska försörjningsberedskapsfondens kapital eller en del som motsvarar minskningen intäktsföras i statsbudgeten.

Med stöd av 12 § i den gällande försörjningsberedskapslagen ska vinst och förlust som uppstått vid överlåtelse av säkerhetsupplagrade varor beaktas som en ändring i försörjningsberedskapsfondens kapital på så sätt att om statsrådet beslutar att dra in eller minska säkerhetsupplagen, ska försörjningsberedskapsfondens kapital eller den del som motsvarar minskningen bokföras som inkomst i statsbudgeten.

Intäktsföringen har i praktiken gällt situationer där man i statsrådets målbeslut har ändrat upplagsnivåerna för till exempel olja eller spannmål. Intäktsföringen gäller alltså endast situationer där man i statsrådets målbeslut fastställer en ny upplagsnivå för en viss produkt som ska upplagras, vilket leder till att säkerhetsupplaget avvecklas eller minskas.

Säkerhetsupplagen ska också uppdateras så att de motsvarar behoven enligt hot- och omvärldsanalysen. Då blir man också tvungen att avveckla eller minska säkerhetsupplagen genom att sälja produkter till marknadspris. Det är då nödvändigt att använda medlen från försäljningen så snabbt som möjligt för att komplettera befintliga lager baserat på hotbedömningen eller vid behov styra medlen till ändamålsenliga säkerhetsupplag eller beredskapsarrangemang. Sådana operativa ändringar är möjliga utan den reglering av intäktsföringen som avses i 2 mom. gällande säkerhetsupplag.

I 3 mom. föreskrivs det om bemyndigande att utfärda förordning. Närmare bestämmelser om förvaltningen av försörjningsberedskapsfonden får utfärdas genom förordning av statsrådet.

16 §. Bokslut, bokföring och revision. Paragrafen föreslås innehålla bestämmelser om försörjningsberedskapsfondens bokslut, bokföring och revision. Fondens räkenskapsperiod är ett kalenderår. Försörjningsberedskapscentralen ska upprätta ett separat bokslut över fondens verksamhet. Allmänt taget hänför sig revisionen till redovisningsskyldigheten och kravet på en ändamålsenlig skötsel av ekonomin.

I 1 mom. föreslås dessutom bestämmelser om att man på ordnandet och genomförandet av försörjningsberedskapsfondens ekonomiförvaltning tillämpar lagen om statsbudgeten (423/1988, nedan *budgetlagen*), vars 21 a § tillämpas på betalningsrörelse och bokföring och annan uppföljning i anknytning till dessa samt på bokslut, verksamhetsberättelser, redovisning, löneräkning och granskning av ersättningar för resekostnader hos statliga fonder utanför budgeten vad som föreskrivs i den lagen och bestäms eller föreskrivs med stöd av den, om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag.

I 2 mom. föreslås det bestämmelser om att den årliga revisionen av försörjningsberedskapsfonden ska skötas av Statens revisionsverk. Den tillsyn som utövas av Statens revisionsverk minskar i sin tur begränsningen av riksdagens budgetmakt i fråga om en fond utanför statsbudgeten.

Det föreslagna 3 mom. innehåller grundläggande bestämmelser om revisorernas uppgifter och skyldighet att avge en revisionsberättelse för varje räkenskapsperiod. Momentet anger också vad berättelsen särskilt ska innehålla utlåtande om.

I 4 mom. föreskrivs det att en anteckning ska göras i bokslutet om det upprättade bokslutet. I anteckningen ska det hänvisas till revisionsberättelsen samt anges huruvida bokslutet har upprättats i enlighet med god bokföringssed. Det föreslagna 5 mom. gäller problemsituationer under räkenskapsperioden och 6 mom. Försörjningsberedskapscentralens skyldighet att bistå vid verkställandet av revisionen.

I 7 mom. föreslås det bestämmelser om att statsrådet fastställer försörjningsberedskapsfondens av Försörjningsberedskapscentralen upprättade bokslut senast den 15 april efter finansåret. Bokslutet består av resultaträkning, balansräkning och verksamhetsberättelse.

Försörjningsberedskapscentralen, som verkar som ämbetsverk, och försörjningsberedskapsfonden, som verkar i anslutning till centralen, ska i fortsättningen ha separata bokföringar. I fråga om det ämbetsverk som verkar som bokföringsenhet behövs det inte något separat omnämnande i lagen om revisionen. Ämbetsverken upprättar årligen ett bokslut och en verksamhetsberättelse och enligt lagen om statens revisionsverk (676/2000) svarar revisionsverket för revisionen av dem. Dessutom utför Statens revisionsverk olika slag av granskningar av verksamheten. Ämbetsverken är bokföringsenheter och på dem tillämpas budgetlagen och förordningen om statsbudgeten (1243/1992). Mellan varje fond och det ämbetsverk som fungerar som bokföringsenhet finns fondens samlingskonto, som fungerar som bådaskonto. Det visar förhållandet mellan fordringar och skulder för fonden och den bokföringsenhet som förvaltar den. Kontot används också när medel överförs antingen från fonden till budgeten eller från budgeten till fonden.

Försörjningsberedskapsfondens verksamhet, användningen av finansieringen och finansieringens tillräcklighet utvärderas regelbundet i Försörjningsberedskapscentralens styrgrupp samt i ministeriets resultatstyrning.

17 §. Fullmakt att uppta lån. I paragrafen föreslås det en bestämmelse om att försörjningsberedskapsfonden med statsrådets tillstånd och på de villkor som statsrådet

bestämmer kan ta upp lån till ett belopp av högst 600 miljoner euro. Låneräntorna betalas och återbetalningen sker med medel ur försörjningsberedskapsfonden. Försörjningsberedskapscentralen lämnar ett förslag om fondens upplåning till arbets- och näringsministeriet.

Enligt den gällande lagen kan till försörjningsberedskapsfonden upptas lån till ett belopp av högst 200 miljoner euro. Upptagningen av lån förutsätter tillstånd av statsrådet, som också bestämmer villkoren för lånet.

Fullmakten att uppta lån har inte höjts under den tid den gällande lagen varit i kraft. Vid ändringen beaktas den förändrade omvärlden och säkerhetsmiljön. Försörjningsberedskapsfonden är ett av de viktigaste verktygen i allvarliga krissituationer. Till exempel i en eventuell militär kris kan det uppstå situationer, där tryggheten av försörjningsberedskapen förutsätter ytterst betydande försörjningsberedskapsåtgärder som måste vidtas skyndsamt. Dessa åtgärder kan förutsätta att fullmakten att uppta lån utnyttjas. I sådana situationer måste fullmakten att uppta lån vara tillräckligt stor.

Det är osannolikt att fullmakten att uppta lån nyttjas fullt ut, men den kan vara ett väldigt viktigt finansieringsinstrument. Liknande beredskap finns också annanstans i lagstiftningen, och till exempel enligt lagen om försäkringsgaranti för undantagsförhållanden (408/2007) kan beloppet av statens ansvar uppgå till sammanlagt högst tio miljarder euro. Utan en betydande höjning av fullmakten att uppta lån kan tryggheten av försörjningsberedskapen i eventuella extrema kriser försvåras. Dessutom bör man till stora delar kunna svara på kriser med den lagstiftning som gäller under normala förhållanden.

I 2 mom. föreslås det vidare bestämmelser om att staten ansvarar för lånen till den del som försörjningsberedskapsfondens medel inte räcker till.

7 kap. Stöd som Försörjningsberedskapscentralen beviljar

18 §. *Allmänna förutsättningar för beviljande av stöd.* I paragrafen föreslås det bestämmelser om de allmänna förutsättningarna för beviljande av stöd ur Försörjningsberedskapscentralens försörjningsberedskapsfond. Stöden för försörjningsberedskapsåtgärder finansieras ur försörjningsberedskapsfonden, som förvaltas av Försörjningsberedskapscentralen. När Försörjningsberedskapscentralen verkar som ämbetsverk fattar tjänstepersonalen besluten om beviljande av stöd under tjänsteansvar.

I 1 mom. föreslås det bestämmelser om att Försörjningsberedskapscentralen kan bevilja stöd ur försörjningsberedskapsfonden för ekonomisk eller annan verksamhet (icke-ekonomisk verksamhet), om det är nödvändigt för att uppnå de mål som fastställs i denna lag eller i det målbeslut som beskrivs i 1 § 2 mom. och i avsnitt 2.2 ovan. Statsrådets beslut om målen för försörjningsberedskapen ses över med cirka fem års mellanrum. Det gällande statsrådsbeslutet (568/2024) godkändes i oktober 2024. Den finansiering som beviljas anknyter till stödbeslut som gäller det praktiska genomförandet av Försörjningsberedskapscentralens godkända strategiska prioriteringar och Försörjningsberedskapscentralens programverksamhet.

Bestämmelsen tillämpas inte på avtalsarrangemang som Försörjningsberedskapscentralen ingår med statliga myndigheter och som avser finansiering av personalresurser för icke-ekonomisk verksamhet. I enlighet med den parlamentariska redogörelsen (8/2022) ska utgångspunkten för sådana avtalsarrangemang dock vara att Försörjningsberedskapsfonden inte används för att finansiera långvarig verksamhet under normala förhållanden som en annan myndighet ska ansvara för.

Ur försörjningsberedskapsfonden ska man dock kunna finansiera cybersäkerhetsåtgärder som är centrala för försörjningsberedskapen. Till de tjänster som kan finansieras hör enligt förslaget cybersäkerhetstjänster som produceras av Cybersäkerhetscentret vid Transport- och kommunikationsverket Traficom för företag som är kritiska för försörjningsberedskapen, såsom tjänster för identifiering av allvarliga cyberhot, cybersäkerhetsövningar för branscher som är kritiska för försörjningsberedskapen samt tjänster för en aktuell lägesbild av cyberhot.

Definitionen av begreppet ekonomisk verksamhet är densamma som i EU:s konkurrensrätt. I EU-rätten är såväl begreppet företag som begreppet ekonomisk verksamhet breda. Enligt etablerad rättspraxis omfattar begreppet konkurrensrättsligt företag alla enheter som bedriver ekonomisk verksamhet oberoende av deras rättsliga form eller finansieringssätt. Avgörande vid bedömningen är karaktären av den verksamhet som bedrivs. Ekonomisk verksamhet är all verksamhet där varor och tjänster erbjuds på vissa marknader. I tolkningspraxis har det getts betydelse huruvida ett privat företag producerar motsvarande varor och tjänster på marknaden. Även enheter som inte eftersträvar vinst kan bedriva ekonomisk verksamhet. Verksamheten kan vara av ekonomisk natur även om den inte inbegriper skyldigheter som baserar sig på det allmänna intresset, särskilda rättigheter, ensamrätt eller stöds med offentliga medel. Enbart köp eller anskaffning av nyttigheter betraktas i princip inte som ekonomisk verksamhet, om nyttigheterna har anskaffats för att användas i annan än ekonomisk verksamhet. Också en privat yrkesutövare eller näringsidkare kan bedriva ekonomisk verksamhet.

Försörjningsberedskapscentralen kan bevilja juridiska personer eller organisationer inom den offentliga förvaltningen finansiering. Stöd beviljas inte enskilda personer.

I 2 mom. finns en förteckning över de allmänna förutsättningarna för beviljande av stöd. Enligt 2 mom. 1 punkten är en förutsättning för beviljande av stöd att stöd för åtgärden inte enligt lag ankommer på någon annan myndighet och finansieringen inte hänförs sig till en långvarig verksamhet under normala förhållanden som en annan myndighet ska ansvara för. Målet är att förhindra beviljande av överlappande stöd och att Försörjningsberedskapscentralen inte finansierar långvarig verksamhet under normala förhållanden som en annan myndighet ska ansvara för. Enligt 2 mom. 2 punkten ska stödet inriktas på att avhjälpa marknadsmisslyckanden och ha en stimulanseffekt. Det finns skäl att tillgripa offentliga medel endast vid störningar i funktionen på marknaden och stöd ska inte beviljas om den åtgärd eller det projekt som är föremål för stödet kan inledas också utan stödet. Stimulanseffekten uppfylls till exempel när det projekt eller den verksamhet som stöds inleds först efter att den stödsökande har lämnat en skriftlig stödansökan till Försörjningsberedskapscentralen. Vid bedömningen av den stimulanseffekt som stödet har bör man också fästa uppmärksamhet vid om den eftersträlvade nivån på försörjningsberedskapen, beredskapen eller säkerheten kan uppnås utan att stöd beviljas. Enligt 3 mom. ska företaget bedömas ha förutsättningar för fortgående lönsam verksamhet. Ett villkor för att stöd ska beviljas är att företaget lägger fram tillräckliga utredningar om sin ekonomiska ställning. Enligt 2 mom. 4 punkten får stödet inte snedvrida eller hota att snedvrida konkurrensen. Försörjningsberedskapen grundar sig på fungerande marknader med konkurrens. När stöd beviljas ska stödets inverkan på konkurrenssituationen mellan företagen beaktas. I 2 mom. 4 punkten förutsätts det att Försörjningsberedskapscentralen när den beviljar stöd ska beakta bestämmelserna i artiklarna 107 och 108 i fördraget om europeiska unionens funktionssätt. I artikel 107 i EUF-fördraget definieras begreppet statligt stöd och i artikel 108 definieras kommissionens exklusiva befogenhet samt medlemsstatens skyldighet att i god tid underrätta kommissionen om statligt stöd i situationer där inget undantag från skyldigheten att underrätta kommissionen har föreskrivits. Enligt 2 mom. 5 punkten ska det stöd som beviljas vara tidsbundet. När tidsfristen löper ut ska det bedömas om stödet behövs och om det fungerar innan ett eventuellt beslut om fortsatt utbetalning av stöd fattas.

På beviljande av stöd tillämpas dessutom vad som föreskrivs i statsunderstödslagen (688/2001).

När stödbeslut fattas ska det utredas hur mycket offentlig finansiering det projekt som ska få stöd får, den totala finansieringen för projektet samt projektets lönsamhet och konsekvenser för konkurrensen. Som offentlig finansiering betraktas all finansiering med offentliga medel, såsom finansiering med statens, kommunernas, statens särskilda finansieringsinstituts och EU:s medel. Om ett projekt får stöd ur flera offentliga källor ska, när stöd beviljas, beaktas också EU:s regler om statligt stöd samt eventuella nationella kumuleringsregler gällande stödet.

Godtagbara kostnader ska fastställas i stödbeslutet. Godtagbara kostnader är kostnader som är behövliga och till beloppet skäligen i förhållande till den försörjningsberedskapsnytta som uppnås och som bevisligen har upptagits i finansieringstagarens bokföring och orsakats av det projekt som finansieras medan projektet pågår. Kostnaderna kan godkännas retroaktivt för den tid projektet pågår och av särskilda skäl också för planeringsskedet före genomförandet. Mervärdesskatteandelen av mervärdesskattepliktiga kostnader kan betraktas som godtagbara kostnader, om mervärdesskatten som ska betalas blir en slutlig kostnad för finansieringstagaren, det vill säga om finansieringstagaren inte kan dra av mervärdesskatteandelen i sin egen beskattning.

Stödansökan, och i fråga om projekt projektplanen och en bilaga med budget per kostnadsslag, ingår i stödbeslutet och fungerar som underlag för godkännandet av kostnader.

I beslutet om finansiering som Försörjningsberedskapscentralen beviljar kan särskilt definieras vilka kostnadsslag som är godtagbara för varje objekt som finansieras.

Enligt 3 mom. tillämpas på sökande av ändring i stödbeslut 7 kap. 34 § i statsunderstödslagen (430/2022), enligt vilken omprövning av statsbidragsmyndighetens beslut får begäras. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen (434/2003). I ett beslut med anledning av omprövningsbegäran får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

I 4 mom. ingår ett bemyndigande att utfärda förordning. Närmare bestämmelser om förutsättningarna för beviljande av stöd och om stödets belopp samt om grunderna för bestämmande av stöd får utfärdas genom förordning av statsrådet.

19 §. Stöd och ersättningar enligt andra lagar. Enligt paragrafen finns det utöver vad som föreskrivs i 18 § separata bestämmelser annanstans i lagstiftningen om de stöd och ersättningar som beviljas ur försörjningsberedskapsfonden och om förutsättningarna för beviljandet av stöd och ersättningar.

I speciallagstiftningen finns dessutom bestämmelser om stöd och ersättningar som beviljas ur försörjningsberedskapsfonden samt om förutsättningarna för beviljandet av stöd och ersättningar. Paragrafen innehåller en allmän hänvisning till andra lagar, av vilka 21 är gällande. För närvarande gäller följande speciallagar:

- Utsädeslagen 600/2019
- Lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation 917/2014
- Postlagen 415/2011
- Lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet 348/2017
- Lagen om kreditinstitutslagen 610/2014
- Lagen om placeringsfonder 213/2019

- Försäkringsbolagslagen 521/2008
- Lagen om försäkringsföreningar 1250/1987
- Lagen om utländska försäkringsbolag 398/1995
- Lagen om pensionsstiftelser och pensionskassor 946/2021
- Lagen om sjömanspensioner 1290/2006
- Lagen om pension för lantbruksföretagare 1280/2006
- Lagen om Pensionsskyddscentralen 397/2006
- Lagen om betalningsinstitut 297/2010
- Lagen om fastighetsfonder 1173/1997
- Lagen om investeringstjänster 747/2012
- Lagen om Trafikförsäkringscentralen 461/2016
- Lagen om Patientförsäkringscentralen 949/2019
- Lagen om obligatorisk lagring av läkemedel 979/2008
- Lagen om skyddsupplag 970/1982
- Lagen om skyddsupplag för bräntorv 321/2007

8 kap. Särskilda bestämmelser

20 §. Förvärv och överlåtelse av aktier samt beslut om aktieinnehav. I paragrafen föreskrivs det att på Försörjningsberedskapscentralens förvärv av aktier och på överlåtelse av aktier som Försörjningsberedskapscentralen äger samt på annat beslutsfattande som gäller aktieinnehav tillämpas bestämmelserna i 4 § 1 mom. i lagen om statens bolagsinnehav och ägarstyrning (1368/2007). I bestämmelsen i fråga föreskrivs det att statsrådets allmänna sammanträde handlägger och avgör bland annat ärenden som gäller överlåtelse av aktier och aktieförvärv i bolag med statlig majoritet, ärenden som gäller statens medverkan i ett arrangemang som leder till att aktier i ett helägt statligt bolag överläts till andra, samt allmänna principer och riktlinjer för statens ägarpolitik och ägarstyrning.

21 §. Försörjningsberedskapscentralens rätt att få information. I paragrafen föreslås det bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens rätt att få information av myndigheter för att utföra sina lagstadgade uppgifter. Enligt paragrafen har Försörjningsberedskapscentralen trots sekretessbestämmelserna rätt att av en myndighet som avses i 4 § 1 mom. 1, 4 och 7 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) på begäran avgiftsfritt få den information som är nödvändig för utförandet av de uppgifter som anges i 5 § 1 mom. 3, 4 och 7 punkten i denna lag.

Den gällande försörjningsberedskapslagen innehåller ingen bestämmelse om Försörjningsberedskapscentralens rätt att få information av andra myndigheter trots sekretessbestämmelserna. Det är nödvändigt att lagstifta om en sådan rätt att få information, eftersom samarbetet mellan Försörjningsberedskapscentralen och andra myndigheter är intensivt och har fått ännu större betydelse i det nuvarande säkerhetsläget. Försörjningsberedskapscentralen behöver uppgifter av andra myndigheter för att utföra sina lagstadgade uppgifter. I fråga om rätten att få information ska också beaktas formuleringen av uppgiftsbestämmelserna i 5 §, där Försörjningsberedskapscentralen utför flera av uppgifterna tillsammans med andra myndigheter. Dessutom ska det i fråga om rätten att få information beaktas att varje ministerium ansvarar för utvecklingen av försörjningsberedskapen inom sitt eget ansvarsområde, och detta är inte en uppgift enbart för Försörjningsberedskapscentralen. Samarbetet förutsätter också att myndigheterna utbyter sådana uppgifter som är sekretessbelagda eller säkerhetsklassificerade. Offentlighetslagen är tillämplig på Försörjningsberedskapscentralens verksamhet och handlingar och därmed följs bestämmelserna i offentlighetslagen i myndighetssamarbetet. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att inte

den gällande lagstiftningen medför hinder för utbytet av uppgifter mellan Försörjningsberedskapscentralen och andra myndigheter. Detta kan försvåra eller förhindra mottagandet och utlämnandet av väsentliga och kritiska uppgifter vid rätt tidpunkt samt hindra Försörjningsberedskapscentralen från att sköta sina lagstadgade uppgifter.

Kravet på exakt avgränsad rätt att få information har beaktats i bestämmelsen genom en hänvisning till de av Försörjningsberedskapscentralens lagstadgade uppgifter för vilka bestämmelserna om rätten att få information införs. Dessa uppgifter är att i enlighet med 5 § 1 mom. 3 punkten främja åtgärder för att säkerställa funktionen hos den kritiska infrastruktur som är nödvändig med tanke på försörjningsberedskapen, i enlighet med 4 punkten främja åtgärder för att trygga tillgången till sådana varor, material och tjänster som är nödvändiga med tanke på försörjningsberedskapen vid allvarliga störningssituationer under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden samt att främja åtgärder för att trygga sådan produktion som stöder det militära försvaret samt i enlighet med 7 punkten sköta de i gasförsörjningsförordningen föreskrivna uppgifter som hör till den nationella behöriga myndigheten.

Alla de ovannämnda uppgifterna är sådana, för vilka Försörjningsberedskapscentralen behöver eller kan behöva uppgifter av andra myndigheter. Sådana uppgifter anknyter ofta till beredskap för undantagsförhållanden, nationell säkerhet eller Försvarsmaktens beredskap eller är på andra grunder sekretessbelagda. Därför behövs det i anslutning till bestämmelsen bestämmelser om att Försörjningsberedskapscentralen har rätt att få information trots sekretessbestämmelserna.

När det gäller att främja tryggheten av funktionen hos den kritiska infrastruktur som är nödvändig för försörjningsberedskapen samarbetar Försörjningsberedskapscentralen med andra myndigheter, såsom försvarsministeriet, Försvarsmakten, kommunikationsministeriet samt Transport- och kommunikationsverket Traficom, Trafikledsverket och Gränsbevakningsväsendet. Uppgifter som gäller att trygga att kritisk infrastruktur fungerar kan vara kopplade exempelvis till var kritiska infrastrukturobjekt är belägna, till planeringen och skyddandet av dem, till säkerhetsarrangemangen och till återställandet av funktionen hos kritisk infrastruktur. Uppgifter som behövs för att främja tryggheten av infrastruktur som är kritisk med tanke på försörjningsberedskapen kan vara bland annat bedömning av förhöjt hot som gäller en kritisk aktör eller en kritisk sektor, uppgifter om avvikelser, incidenter eller fenomen som stör eller kan störa funktionen hos infrastruktur som är kritisk med tanke på försörjningsberedskapen och vilken inverkan sådana störningar har på försörjningsberedskapen. Väsentligt med tanke på försörjningsberedskapssystemet är inte bara att identifiera och trygga den kritiska infrastrukturen utan också att förstå dess betydelse och vilken inverkan störningar i den har på de funktioner som är centrala för försörjningsberedskapen. Kritisk infrastruktur som är nödvändig med tanke på försörjningsberedskapen är till exempel tjänster som anknyter till energiförsörjning, vattenförsörjning och avfallshantering, datakommunikation och logistik, infrastruktur samt produktions- och leveranskedjor.

I allvarliga störningssituationer under normala förhållanden och under undantagsförhållanden förutsätter främjandet av att trygga tillgången till varor, material och tjänster som är nödvändiga med tanke på försörjningsberedskapen förutsätter intensivt samarbete mellan Försörjningsberedskapscentralen och andra myndigheter. Uppgiften gäller allvarliga störningssituationer under normala förhållanden och under undantagsförhållanden och den kan gälla vilket verksamhetsområde som helst som är väsentligt för försörjningsberedskapen. Uppgifter som behövs för skötsel av uppgiften kan gälla exempelvis beredskapsplanering, logistiska rutter, mängden produkter som upplagras inom förvaltningsområdena eller uppskattningar om konsumtionen av varor eller tjänster i störningssituationer och under undantagsförhållanden. I fråga om att trygga produktion som stöder det militära försvaret har Försörjningsberedskapscentralen ett nära samarbete med Försvarsmakten.

Försörjningsberedskapscentralen behöver uppgifter av Försvarsmakten bland annat om beredskapsplaneringen och beredskapsnivån samt om produktions- och upplagringsvolymerna för planeringen av, beslut om och utförandet av sitt eget arbete. Försörjningsberedskapscentralen är den behöriga myndighet i Finland som avses i gasförsörjningsförordningen. För att sköta uppgifter samarbetar Försörjningsberedskapscentralen med bland annat Energiverket och behöver som behörig myndighet uppgifter exempelvis i anslutning till konsumtionen av gas.

I grundlagsutskottets utlåtandepraxis har det förutsatts att bestämmelserna är tillräckligt exakta när det lagstiftas om utbyte av uppgifter mellan myndigheter. På grund av uppgifternas natur och för att eventuella störningssituationer är svåra att förutse är det inte möjligt att specificera de uppgiftsinnehåll som Försörjningsberedskapscentralen behöver i bestämmelsen om Försörjningsberedskapscentralens rätt att få information. Därför ska rätten att få information bindas till information som är nödvändig med tanke på de ändamål informationen används för. Myndigheternas rätt att få och möjlighet att lämna ut uppgifter kan gälla ”behövliga uppgifter” för ett visst syfte, om lagen ger en uttömmande förteckning över innehållet i uppgifterna. Om innehållet i uppgifterna däremot inte anges i form av en förteckning, ska det i lagstiftningen ingå ett krav på att ”informationen är nödvändig” för ett visst syfte. I bestämmelsen binds rätten att få information till prövning hos den myndighet som lämnar ut uppgifterna så att den utlämnande myndigheten är skyldig att till Försörjningsberedskapscentralen lämna ut endast den information som är nödvändig. Utlämnandet av uppgifter sker således enligt den utlämnande myndighetens övervägande. Vid bedömning av nödvändigheten är det fråga om övervägande där man beaktar behovet av och grunden för skydd för det intresse som sekretessbestämmelsen skyddar i förhållande till skötseln av den uppgift som ålagts Försörjningsberedskapscentralen. Nödvändigheten kan bäst bedömas av den myndighet som innehar uppgiften. En sådan myndighet har de bästa förutsättningarna att bedöma alla de faktorer som i ett enskilt fall påverkar behovet av skydd för den sekretessbelagda uppgiften. Myndigheten kan låta bli att lämna ut uppgifter, om den anser att detta kan äventyra myndighetens eget intresse i enlighet med det uppdrag som den har.

Personuppgifter anses inte utgöra sådana nödvändiga uppgifter som avses i denna bestämmelse, och Försörjningsberedskapscentralens lagstadgade uppgifter är inte av sådan karaktär att deras fullgörande förutsätter behandling av personuppgifter. Om Försörjningsberedskapscentralen med stöd av rätten att få information får också personuppgifter som inte behövs för skötsel av Försörjningsberedskapscentralens lagstadgade uppgifter som det hänvisas till i paragrafen, ska Försörjningsberedskapscentralen förstöra uppgifterna.

Som det beskrivs ovan är de av Försörjningsberedskapscentralens lagstadgade uppgifter för vilka centralen behöver sekretessbelagda uppgifter av andra myndigheter av väldigt många slag. Därför är det inte möjligt att uttömmande på förhand ange av vilken myndighet Försörjningsberedskapscentralen kan behöva uppgifter för att sköta sina lagstadgade uppgifter. I bestämmelsen begränsas de myndigheter som åläggs att lämna information på så sätt att definitionen utgår från de myndigheter som uppräknas i 4 § 1 mom. i offentlighetslagen. Försörjningsberedskapscentralens rätt att få information gäller de myndigheter som nämns i 4 § 1, 4 och 7 punkten i offentlighetslagen, det vill säga statens förvaltningsmyndigheter och andra statliga ämbetsverk och inrättningar, välfärdsområdenas och välfärdssammanslutningarnas myndigheter samt kommunala myndigheter och dessutom myndigheter i landskapet Åland när dessa sköter uppgifter i landskapet som hör till rikets myndigheter.

Försörjningsberedskapscentralen har med stöd av bestämmelsen rätt att få information av myndigheterna avgiftsfritt.

I 2 mom. föreskrivs det att Försörjningsberedskapscentralen inte får överlåta i 1 mom. avsedd sekretessbelagd information vidare utan samtycke av den myndighet som lämnat ut informationen.

22 §. Skyldighet att lämna information. I 1 mom. föreslås det bestämmelser om att en näringsidkare och en organisation inom näringslivet på begäran av Försörjningsberedskapscentralen trots sekretessbestämmelserna eller andra begränsningar som gäller utlämnande av uppgifter ska ge Försörjningsberedskapscentralen de uppgifter som är nödvändiga för att centralen ska kunna utföra sina uppgifter enligt 5 § 1 mom. 2–4 punkten.

Bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens, sektorernas och poolernas rätt att få information av näringsidkare och organisationer inom näringslivet finns i den gällande försörjningsberedskapslagen. Enligt den gäller rätten att få information produktionskapacitet, lokaler, personalresurser samt andra faktorer som är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som föreskrivs i lagen. Det föreslås att skyldigheten för en näringsidkare och en organisation inom näringslivet att lämna information preciseras så att rätten att få information i fortsättningen gäller endast Försörjningsberedskapscentralen och att skyldigheten är bunden till skötseln av de lagstadgade uppgifter som i bestämmelsen anges för Försörjningsberedskapscentralen. Dessutom ska skyldigheten att lämna information gälla information som är nödvändig för skötseln av uppgifterna. Med avvikelse från den gällande försörjningsberedskapslagen ska sektorerna och poolerna uteslutas från rätten att få information, eftersom sektorerna och poolerna varken är myndigheter eller juridiska personer. Att föreskriva rätt att få information för en sådan aktör är inte möjligt med beaktande av de krav på exakthet och tydlig avgränsning som ställs på bestämmelser om rätten att få information.

Rätten att få information är väsentlig och nödvändig för Försörjningsberedskapscentralen för skötseln av dess uppgifter samt för att den möjliggör försörjningsberedskapssamarbetet mellan Försörjningsberedskapscentralen, näringslivet och organisationerna. Utöver med myndighetsverksamheten är upprätthållandet, främjandet och tryggheten av försörjningsberedskapen starkt sammankopplade med åtgärder, planering och kontinuitetshantering inom näringslivet och organisationerna, och denna samverkan är en förutsättning för att övergripande kunna trygga försörjningsberedskapen. Försörjningsberedskapscentralen vidtar beredskapsåtgärder med hjälp av och genom detta partnerskap. Då är också information som erhålls av privata aktörer kritiskt viktig såväl i planeringen som vid genomförandet av försörjningsberedskapsåtgärder. Även om samarbetet mellan Försörjningsberedskapscentralen och privata aktörer samt sektor-, pool- och kommittéverksamheten grundar sig på frivillighet och avtal är det trots detta viktigt att säkerställa att Försörjningsberedskapscentralen vid behov har en lagstadgad rätt att få information för skötseln av lagstadgade uppgifter.

I bestämmelsen uppräknas alla de lagstadgade uppgifter för vilka Försörjningsberedskapscentralen har rätt att få information av näringsidkare och organisationer inom näringslivet. Dessa uppgifter är att i enlighet med 5 § 1 mom. 2 punkten upprätthålla en lägesbild över försörjningsberedskapen, i enlighet med 3 punkten att främja säkerställandet av funktionen hos den kritiska infrastruktur som är nödvändig med tanke på försörjningsberedskapen, i enlighet med 4 punkten främja tryggheten av tillgången till sådana varor, material och tjänster som är nödvändiga med tanke på försörjningsberedskapen i allvarliga störningssituationer under normala förhållanden och under undantagsförhållanden samt att främja tryggheten av sådan produktion som stöder det militära försvaret.

För upprätthållande av en lägesbild för försörjningsberedskapen samlar Försörjningsberedskapscentralen in uppgifter bland annat av företag och organisationer inom

sektorer och verksamhetsområden som är väsentliga för försörjningsberedskapen. Dessa kan innehålla uppgifter bland annat om verksamhetsområdets funktionsförmåga, verksamhetsförutsättningar och verksamhetsmiljö, tillgången till arbetskraft och arbetskraftens tillgänglighet samt om säkerheten. Den information som samlas in för lägesbilden innehåller i regel inte sekretessbelagda uppgifter, men det är ändå viktigt att föreskriva om Försörjningsberedskapscentralens rätt att få sådan information trots sekretessbestämmelserna, eftersom ett enskilt företag kan anse att en viss uppgift som begärs utgör dess företagshemlighet. I den färdiga lägesbildsrapport som Försörjningsberedskapscentralen utarbetar med stöd av lägesbildsanalysen presenteras informationen branschvis, och det är inte möjligt att utifrån lägesbilden identifiera information som hänför sig till ett enskilt företag.

För att sköta uppgifter gällande att åtgärder för att trygga kritisk infrastruktur behöver Försörjningsberedskapscentralen uppgifter också av privata aktörer, förutom av myndigheterna. Den kritiska infrastrukturen är till väsentliga delar i privat ägo, varför information om bland annat var kritisk infrastruktur är belägen, avvikelser, incidenter eller fenomen som stör eller kan störa infrastruktur som är kritisk med tanke på försörjningsberedskapen fås av näringsidkare.

Främjandet av att säkerställa tillgången till varor, material och tjänster som är nödvändiga med tanke på försörjningsberedskapen i allvarliga störningssituationer under normala förhållanden och under undantagsförhållanden är också en uppgift för vilken Försörjningsberedskapscentralen behöver information av dem som tillverkar, importerar och distribuerar dessa varor eller producerar dessa tjänster, vilka till en stor del är näringsidkare. Till att främja tryggheten av det militära försvaret hör olika arrangemang för att trygga Försvarsmaktens tillgång till material samt att trygga kritisk produktion. För att sköta denna uppgift samarbetar Försörjningsberedskapscentralen med såväl Försvarsmakten som med företag som producerar lösningar för försvarets behov.

Enligt 2 mom. ska informationen lämnas avgiftsfritt, utan obefogat dröjsmål och på begäran skriftligen.

I 3 mom. föreskrivs det att Försörjningsberedskapscentralen inte får överlåta ovan i 1 mom. avsedd information vidare, om detta strider mot de villkor som ställts av den näringsidkare eller organisation inom näringslivet som lämnat informationen.

23 §. Utlämnande av en lägesbild som innehåller sekretessbelagd information. I paragrafen föreslås det bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens rätt att, trots det som föreskrivs om sekretessbelagd information, lämna ut den lägesbild som avses i 5 § 1 mom. 2 punkten i denna lag, även när den innehåller sekretessbelagda uppgifter, till sådana myndigheter som avses i 4 § 1 mom. 1, 4, 5 och 7 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), till Försörjningsberedskapsrådet samt till organ inom sektorer, pooler och kommittéer. Det föreslås att Försörjningsberedskapscentralen enligt 5 § 1 mom. 2 punkten i lagen ska åläggas att upprätthålla en regelbunden lägesbild av försörjningsberedskapen och att sprida lägesbilden till statsrådet, andra myndigheter, Försörjningsberedskapsrådet samt sektorerna, poolerna och kommittéerna.

I motiveringen till 5 § 1 mom. 2 punkten ovan konstateras det att lägesbilden av försörjningsberedskapen stöder beredskap, uppföljning av beredskapsnivå samt kontinuitetshantering hos myndigheterna och aktörer som är kritiska för försörjningsberedskapen. Eftersom lägesbilden av läget för försörjningsberedskapen kan innehålla sekretessbelagd information, är det nödvändigt att föreskriva om att den trots sekretessbestämmelserna kan lämnas ut till myndigheter, Försörjningsberedskapsrådet samt till organ inom sektorer, pooler och kommittéer. De myndigheter som avses i paragrafen är de

statliga förvaltningsmyndigheter samt övriga statliga ämbetsverk och inrättningar som avses i 4 § 1 mom. i offentlighetslagen, myndigheter inom välfärdsområden och välfärdssammanslutningar samt kommunala myndigheter, Finlands Bank inklusive Finansinspektionen, Folkpensionsanstalten samt andra självständiga offentligt rättsliga inrättningar, och myndigheter i landskapet Åland i den mån de sköter uppgifter som hör till rikets myndigheter inom landskapet. I Försörjningsberedskapsrådet samt i organ inom sektorer, pooler och kommittéer ingår företrädare för myndigheter, näringslivet och organisationer. Försörjningsberedskapscentralen ska dock inte ha rätt att lämna ut en lägesbild som innehåller sekretessbelagd information direkt till företag som är kritiska för försörjningsberedskapen, utan till dessa ska endast kunna lämnas ut en sådan lägesbild som inte innehåller sekretessbelagd information. Det är inte möjligt att lämna ut sekretessbelagd information till företag som är kritiska för försörjningsberedskapen, eftersom det rör sig om en mycket omfattande grupp företag inom näringslivet, organisationer och deras representanter, sammanlagt flera hundra aktörer. Om sekretessbelagd information sprids i en sådan omfattning är det i praktiken inte möjligt att övervaka efterlevnaden av kraven på hantering och förvaring av uppgifterna.

Enligt 2 mom. får myndigheter, Försörjningsberedskapsrådet samt organ inom sektorer, pooler och kommittéer inte lämna ut en lägesbild som innehåller sekretessbelagd information utan Försörjningsberedskapscentralens samtycke. De rättsliga förutsättningarna för utlämnande av sekretessbelagd information ska dessutom beaktas i lagstiftningen. Enligt 17 § 3 mom. i offentlighetslagen kan vid prövning av om uppgifter som allmänheten inte ska ha tillgång till kan lämnas ut till en på förhand bestämd mottagare inom ramen för en bestämmelse som innehåller en offentlighets- eller sekretesspresumtion ska det säkerställas att mottagaren har i denna lag avsedd tystnadsplikt och att uppgifterna lämnas ut till andra än myndigheter och personer verksamma inom myndigheter endast på vägande allmänna skäl. Dessutom föreskrivs det i 23 § i offentlighetslagen om tystnadsplikt och förbud mot utnyttjande. Därtill finns det i statsrådets förordning om säkerhetsklassificering av handlingar inom statsförvaltningen (1101/2019) bestämmelser om förutsättningarna för utlämnande av en säkerhetsklassificerad handling.

24 §. Handräckning. I paragrafen föreslås bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens rätt att få handräckning av polisen för att genomföra tillsynen över statens säkerhetsupplagring enligt 5 § 1 mom. 5 punkten och för att verkställa ett ibruktagande av statens säkerhetsupplag enligt 11 och 12 §. En förutsättning för att handräckning ska ges är enligt förslaget att det inte äventyrar utförandet av andra uppgifter som ska skötas av polisen. Den handräckning som polisen ger är avgiftsbelagd.

Varken den gällande försörjningsberedskapslagen eller den gällande försörjningsberedskapsförordningen innehåller några bestämmelser om handräckning. Med beaktande av vissa av Försörjningsberedskapscentralens uppgifter som gäller statens säkerhetsupplagring är det nödvändigt att polisen kan ge Försörjningsberedskapscentralen handräckning om centralen förhindras att utföra sina uppgifter. Handräckning av polisen kan behövas exempelvis för att ge tillträde till en byggnad eller något annat slutet utrymme, om tillträdet är nödvändigt för att genomföra övervakningen av ett säkerhetslager eller för att ta ut säkerhetsupplagrat material från upplaget när det har beslutat att materialet ska börja användas. I anslutning till ibruktagandet av säkerhetsupplag kan handräckningen också gälla tryggnad av transporter och distribution av material som hämtas från ett säkerhetsupplag i en situation där det är sannolikt att en extern aktör försöker förhindra eller försvåra transporten eller distributionen av det material som tas i bruk från säkerhetsupplaget.

En del av statens säkerhetsupplag upprätthålls genom avtal mellan Försörjningsberedskapscentralen och enskilda näringsidkare som är centralens lagerpartner.

Lagerpartnern hanterar och förvarar i sina egna lager säkerhetsupplagrade material som Försörjningsberedskapscentralen äger. Eftersom statens säkerhetsupplagring inte går att genomföra så att alla upplag förvaras i statsägda lagerfastigheter, är det nödvändigt att organisera upplagringen på avtalsbasis med hjälp av privata aktörer.

I fråga om de lagerpartner som sköter statens säkerhetsupplagring görs det omfattande bakgrundskontroller för att man ska kunna försäkra sig om att de är lämpliga för uppgiften. Det är dock möjligt att företrädare för Försörjningsberedskapscentralen i vissa sällsynta men inte helt uteslutna situationer skulle kunna förvägras tillträde till eller förhindras att komma in i de utrymmen där säkerhetsupplaget hålls. En sådan situation kan uppstå exempelvis i samband med en lagerinspektion eller när det har beslutats att ett säkerhetsupplag ska börja användas och materialet i upplaget föras bort. Enligt den föreslagna 5 § 1 mom. 5 punkten ska övervakning av säkerhetsupplag hör till Försörjningsberedskapscentralens uppgifter. För att Försörjningsberedskapscentralen ska kunna sköta denna uppgift bör centralen ha fysisk tillgång till upplag för att säkerställa att materialet lagras i enlighet med det avtal som ingåtts mellan Försörjningsberedskapscentralen och lagringspartnern. I situationer där det har beslutats att säkerhetsupplagrat material ska tas i bruk med stöd av 11 eller 12 § bör Försörjningsberedskapscentralen ha fysisk tillgång till upplaget så att de upplagrade materialen kan avhämtas. En situation där företrädare för Försörjningsberedskapscentralen förhindras att avhämta upplagrade material kunde orsaka potentiell skada i en situation där det säkerhetsupplagrade materialet snabbt måste släppas ut på marknaden exempelvis för att säkerställa kontinuiteten i produktionen.

Enligt 2 mom. ska generaldirektören besluta om begäran om handräckning.

25 §. Vite. I paragrafen föreslås det att Försörjningsberedskapscentralen kan förena den i 22 § föreskrivna skyldigheten att lämna information med vite. Bestämmelser om föreläggande och utdömande av vite finns i viteslagen (1113/1990). Med stöd av bestämmelsen föreläggs vite för den som uppsåtligen eller av oaktsamhet inte inom utsatt tid lämnar information som omfattas av skyldigheten att lämna information eller som lämnar felaktig information. Bestämmelsen gäller företrädare för näringsidkare och organisationer inom näringslivet som agerar i strid med skyldigheten att lämna information. Bestämmelsen behövs för att Försörjningsberedskapscentralen ska ha möjlighet att förena fullgörandet av den i 22 § föreskrivna skyldigheten för näringsidkare och organisationer inom näringslivet att lämna information med vite. Grunderna för påförande av vite ska stå i proportion till företagens ekonomiska bärkraft, så att de inte oavsiktligt orsakar en störning i försörjningsberedskapen. Försörjningsberedskapscentralen fastställer en tidsfrist för sin begäran om information.

I 2 mom. föreslås det bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens möjlighet att påföra vite för storföretag som uppsåtligen eller av oaktsamhet inte genomför en riskbedömning enligt artikel 24.2 i förordning (EU) 2024/1252 om kritiska råmaterial. I artikel 47 i förordningen om kritiska råmaterial föreskrivs det om påföljderna om skyldigheten inte fullgörs. Enligt artikeln ska medlemsstaterna senast den 24 november 2026 fastställa regler om påföljder för överträdelse av bestämmelserna i den förordningen och vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de tillämpas. Påföljderna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande. Enligt skäl 71 i förordningen bör medlemsstaterna för att säkerställa att de skyldigheter som fastställs i förordningen uppfylls föreskriva om påföljder för företag som inte iakttar sina skyldigheter, bland annat om riskberedskap. Tidsfristen för att uppfylla skyldigheten fastställs i artikel 24.2 i förordning (EU) 1252/202. Skyldigheten gäller de företag som myndigheten utsett i enlighet med artikel 24 i förordningen. Dessa är stora företag som använder strategiska råmaterial för att tillverka batterier för energilagring och e-mobilitet, utrustning för produktion och användning av vätgas, utrustning för produktion och användning av förnybar energi,

luftfartyg, traktionsmotorer, värmepumpar, utrustning för överföring och lagring av data, mobila elektroniska enheter, utrustning för additiv tillverkning, utrustning för robotteknik, drönare, bärraketer, satelliter eller avancerade halvledare. Bestämmelser om föreläggande och utdömande av vite ingår i viteslagen (1113/1990).

26 §. Avgiftsbelagda prestationer. Paragrafen innehåller en allmän bestämmelse om hur avgifterna för Försörjningsberedskapscentralens prestationer bestäms samt en bestämmelse om bemyndigande att utfärda förordning. Enligt 1 mom. finns bestämmelser om de allmänna grunderna för när Försörjningsberedskapscentralens prestationer ska vara avgiftsbelagda och för storleken på de avgifter som tas ut för prestationerna samt om övriga grunder för avgifterna i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

Enligt 2 mom. får bestämmelser om avgifterna för Försörjningsberedskapscentralens prestationer utfärdas genom förordning av statsrådet.

9 kap. **Ikraftträdande och övergångsbestämmelser**

27 §. Ikraftträdande. Lagarna föreslås träda i kraft den 1 april 2026.

Arbets- och näringsministeriet får vidta de åtgärder som behövs för att utse generaldirektören för Försörjningsberedskapscentralen i ämbetsverksform och dennes ställföreträdare samt för att i övrigt organisera verksamheten, innan lagen träder i kraft.

28 §. Bestämmelser som upphävs. Enligt den föreslagna paragrafen upphävs genom denna lag lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen (1390/1992). I enlighet med etablerad tolkning upphävs med de lagar som upphävs också de förordningar som utfärdats med stöd av de bemyndiganden att utfärda förordning som finns i dem. Till dessa hör statsrådets förordning om Försörjningsberedskapscentralen (455/2008), statsrådets förordning om temporärt ibruktagande av säkerhetsupplag för oljeprodukter (734/2005), statsrådets förordning om temporärt ibruktagande av säkerhetsupplag för spannmålsutsäde och utsäde av vallväxter (140/2005) och statsrådets förordning om grunderna för ibruktagande av säkerhetsupplagrade läkemedel, sjukvårdsmaterial och skyddsutrustning (279/2006). Det föreslås att bestämmelser om social- och hälsovårdsministeriets beslutanderätt i fortsättningen finns på lagnivå.

29 §. Övergångsbestämmelse som gäller personalen. Lagen om statens tjänstekollektivavtal (664/1970) tillämpas på personalen efter övergången. En person i arbetsavtalsförhållande får överföras utan eget samtycke, om överföringen sker inom eller till personens pendlingsområde. Med pendlingsområde avses ett område enligt 10 § i lagen om ordnande av arbetskraftsservice (380/2023). Statens tjänstekollektivavtal innehåller numera flera bestämmelser som tryggar tjänstemännens lönenivå vid organisationsförändringar. Enligt de principer som framgår av dessa bestämmelser ska frågor som gäller lönerna för tjänstemännen vid det nya ämbetsverket lösas genom avtal senast i samband med att ett preciserande tjänstekollektivavtal för ämbetsverket ingås. De anställda vid Försörjningsberedskapscentralen övergår till ämbetsverket Försörjningsberedskapscentralen som gamla arbetstagare.

30 §. Arrangemang som gäller egendom. I paragrafen föreslås det bestämmelser om de arrangemang som gäller Försörjningsberedskapscentralens egendom när denna lag träder i kraft. För närvarande omfattar Försörjningsberedskapscentralens bokslut både Försörjningsberedskapscentralens och försörjningsberedskapsfondens tillgångsposter. Eftersom den föreslagna lagen är avsedd att träda i kraft den 1 april 2026 ska ett delbokslut upprättas för perioden 1.1.2026–31.3.2026. På basis av detta delbokslut fastställs ingående balansräkningar för de två bokföringsenheterna: dels den Försörjningsberedskapscentral som

inleder sin verksamhet som ämbetsverk, dels den försörjningsberedskapsfond som fortsätter som en fond utanför statsbudgeten. Försörjningsberedskapscentralen och försörjningsberedskapsfonden har i fortsättningen separat bokföring och i samband med reformen ska det fastställas hur tillgångsposterna i Försörjningsberedskapscentralens delbokslut ska fördelas mellan balansräkningarna i bokföringen. Försörjningsberedskapsfonden är inte en självständig juridisk person, utan förvaltas av Försörjningsberedskapscentralen. Försörjningsberedskapscentralen ansvarar också för fondens förvaltning i enlighet med vad som föreskrivs i lag.

Aktieinnehaven i Försörjningsberedskapscentralens delbokslut per den 31 mars 2026 överförs till balansräkningen för Försörjningsberedskapscentralen när denna lag träder i kraft. I balansräkningen redovisas även personalens arbetsredskap, den nya myndighetens anläggningstillgångar samt material från rescEU-projektets säkerhetsupplag. Till fondens balansräkning överförs de övriga tillgångsposterna i Försörjningsberedskapscentralens delbokslut per den 31 mars 2026.

I bestämmelsen föreskrivs det att aktieinnehaven i delbokslutet per den 31 mars 2026 ska redovisas i balansräkningen för Försörjningsberedskapscentralen som verkar som ett ämbetsverk. Försörjningsberedskapscentralen äger Suomen Huoltovarmuusdata Oy:s (SHVD) aktiestock i sin helhet. SHVD tillhandahåller säkra datacenter som placeringsplats för kritiska informationssystem och dubblerade hårdvarulösningar. Dessutom tillhandahåller SHVD drifts- och mervärdetjänster för informationssystem, såsom olika operations-, övervaknings-, stöd-, informations säkerhets- och datakommunikationstjänster. Därtill har Försörjningsberedskapscentralen ett arrangemang i anslutning till Navidom Oy och så kallade fartygsbolag. Navidom Oy är ett finländskt holdingbolag med logistik som huvudsakligt verksamhetsområde, som förvaltar produkttankrar och bogserbåtar. Försörjningsberedskapscentralen äger 25 procent av Navidoms aktiestock. Försörjningsberedskapscentralen och Ömsesidiga försäkringsbolaget Ilmarinen äger med andelarna 50/50 sju så kallade fartygsbolag, där vardera äger och förvaltar en oljeprodukttanker eller en bogserbåt. Navidom-arrangemanget infördes för att trygga Finlands oljetransporter med fartyg som är i finländsk ägo. Försörjningsberedskapscentralen har på det sättet säkerställt att den har beslutanderätt över fartygen och deras trafikerande vid störningssituationer och under undantagsförhållanden. Försörjningsberedskapscentralen äger dessutom 16,24 procent av Fingrid Oy:s aktiestock.

Även de arbetsredskap som används av personalen vid Försörjningsberedskapscentralen samt andra anläggningstillgångar, såsom it-applikationer, kontorsmöbler och kontorsutrustning, överförs till balansräkningen för den nya myndigheten. Utöver dessa överförs också rescEU-projektets säkerhetsupplag till ämbetsverkets balansräkning, eftersom rescEU-projektets finansiering i sin helhet kommer från Europeiska kommissionen. EU-finansieringen kanaliseras via statsbudgeten till Försörjningsberedskapscentralen och fyra andra myndigheter (inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Institutet för hälsa och välfärd samt Strålsäkerhetscentralen). Med rescEU-projektets säkerhetsupplag avses upplagen rescEU CBRN och rescEU Medical.

Till försörjningsberedskapsfondens förvaltning och därmed till fondens balansräkning överförs all egendom i anslutning till materiell beredskap, inklusive fastigheter, markområden, byggnader och anläggningar samt annan egendom som framgår av Försörjningsberedskapscentralens delbokslut per den 31 mars 2026. Försörjningsberedskapsfonden finansierar åtgärder för materiell beredskap, vilka är kopplade till förvaltningen av ovannämnda centrala egendom.

31 §. Övergångsbestämmelse som gäller avtal, förbindelser och anhängiga ärenden. Paragrafen innehåller övergångsbestämmelser om arkiv, register och datamaterial som uppkommit i samband med de uppgifter som föreskrivits för Försörjningsberedskapscentralen och om anhängiga ärenden, ingångna avtal och förbindelser samt om de rättigheter och skyldigheter som följer av dem. Anhängiga ärenden, ingångna avtal och förbindelser samt de rättigheter och skyldigheter som följer av dem ska enligt förslaget kvarstå hos Försörjningsberedskapscentralen vid ikraftträdandet av lagen.

De föreslagna övergångsbestämmelserna om avtal och förbindelser ska dock inte tillämpas, om det med stöd av den föreslagna lagen eller någon annan lag föreskrivs särskilt eller avtalas något annat i fråga om ansvar och skyldigheter som gäller dem eller något annat följer av deras innehåll.

Försörjningsberedskapscentralen ska kunna anlita utnämnda sakkunniga fram till slutet av utnämningsperioden.

32 §. Övergångsbestämmelser som gäller ändringssökande. Paragrafen innehåller övergångsbestämmelser om ändringssökande. I 1 mom. föreslås en bestämmelse om att ändring i ett beslut som har fattats före ikraftträdandet av lagen om ämbetsverket ska sökas enligt de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

På motsvarande sätt föreslås i 2 mom. en bestämmelse om att det på behandlingen vid ändringssökande av ärenden som är anhängiga vid en domstol när lagen om ämbetsverket träder i kraft ska tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

I 3 mom. föreslås det att om en domstol upphäver ett beslut som har fattats före ikraftträdandet av lagen om ämbetsverket och återförvisar ärendet att i dess helhet behandlas på nytt, ska ärendet behandlas och avgöras i enlighet med den föreslagna lagen. Bestämmelserna i paragrafen är avsedda för exempelvis ändringssökande enligt statstjänstemannalagen.

7.2 Lag om skyddsupplag

1 §. I paragrafen föreslås det bestämmelser om inrättande och upprätthållande av skyddsupplag. Enligt den gällande bestämmelsen kan skyddsupplag inrättas och upprätthållas för lagring av råvaror, förnödenheter och produkter som är nödvändiga för att trygga befolkningens försörjning och säkerhet och upprätthålla produktionen vid eventuella störningar i utrikeshandeln. Skyddsupplag kan inrättas och hållas också för att uppfylla Finlands internationella fördragsförpliktelser om krisberedskap inom energiförsörjningen.

Det föreslås att paragraftexten ändras så att den förutom befolkningens försörjning även nämner de råvaror, förnödenheter och produkter som är nödvändiga för att trygga befolkningens säkerhet. Tillägget är främst förtydligande, eftersom olika varor och tjänster som är nödvändiga för befolkningens säkerhet enligt gällande bestämmelser redan nu kan anses omfattas av antingen försörjningen eller upprätthållandet av produktionen. Avsikten är att förutom den produktion som stöder försvarsmakten även den produktion som stöder myndigheterna inom den inre säkerheten, såsom polis och räddningstjänst, ska kunna tryggas genom inrättande av skyddsupplag.

Med skyddsupplag avses utöver de upplag som företagen behöver i sin affärsverksamhet också upplag som de håller för importerade råvaror, förnödenheter och produkter och där staten deltar i kostnaderna för anläggning och hållande genom att stödja företagen i

finansieringsarrangemangen för upplagringen. Ändringen innebär inte att myndigheternas egen lagring ska omfattas av regleringen om skyddsupplag.

Bestämmelser om begränsningen av överlåtelseskyldigheten i fråga om upplag finns i 127 § i beredskapslagen. Bestämmelsen syftar till att främja självständig beredskap inför undantagsförhållanden. I 10 § i lagen om obligatorisk lagring av läkemedel (979/2008) och 19 § i lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen (1070/1994) finns det bestämmelser om ersättande arrangemang för upplagringsförpliktelsen. Denna proposition innehåller inga preciseringar gällande förhållandet mellan skyddsupplagring och beredskapslagstiftning eller obligatorisk upplagring. Dessa preciseringar ska göras som en del av en större reform av den materiella beredskapen. I lagstiftningen ska det tydligare än för närvarande tas ställning till å ena sidan om de begränsningar som föreskrivs i 127 § i beredskapslagen även gäller skyddsupplag, och å andra sidan om skyddsupplagring helt eller med vissa begränsningar kan anses ersätta obligatorisk upplagring som ett försörjningsberedskapsarrangemang. Detta är betydelsefullt särskilt om ersättningssystemet för skyddsupplagring ändras jämfört med nuvarande system.

3 §. Enlig 1 mom. i den gällande paragrafen fastställer statsrådet positionsvis vilka råvaror, förnödenheter och produkter som ska skyddsupplagras. Dessa har fastställts genom statsrådets förordning om skyddsupplagringsprogrammet. Det föreslås att 3 § 1 mom. i lagen ändras så att den motsvarar den noggranna delegeringen av behörigheten att utfärda förordning som krävs i den nuvarande grundlagen. Närmare bestämmelser om de råvaror, förnödenheter och produkter som ska skyddsupplagras, angivna enligt position, utfärdas genom förordning av statsrådet. Ändringen är av teknisk natur och innehåller ingen materiell förändring jämfört med den nuvarande.

7 §. I den gällande paragrafen finns det bestämmelser om upplagringsunderstöd. Inom ramen för statens budget kan en uppläggare beviljas understöd för att täcka exceptionellt stora upplagringskostnader. Försörjningsberedskapscentralen betalar understödet till uppläggaren årligen på det sätt som bestäms i skyddsupplagringsavtalet. Kostnaderna för upplagringsunderstödet för skyddsupplagring betalas med medel ur försörjningsberedskapsfonden som står utanför statsbudgeten. Det föreslås att 7 § 1 mom. i lagen ändras så att hänvisningen till de begränsningar som ställs upp i statsbudgeten tas bort som onödig, eftersom understöden inte betalas från statsbudgeten. I praktiken har sådana upplagringsunderstöd inte betalats, så ändringen har inga betydande konsekvenser. Om man i framtiden börjar betala dessa understöd i betydande omfattning, kan nödvändig styrning ges antingen genom en förordning enligt 3 § eller som en del av den allmänna styrningen av användningen av försörjningsberedskapsfonden.

Propositionen innehåller inga ändringar i 5 § i lagen om skyddsupplag vad gäller räntestödslån som beviljas för inrättande och upprätthållande av skyddsupplag, eller i 6 § vad gäller bestämmelser om lånevillkor, säkerheter och statlig garanti. Under beredningen har man identifierat ett behov av att revidera lagstiftningen genom att se över alternativ till den lånebaserade finansieringsmodellen samt att uppdatera bestämmelserna om lånevillkor, säkerheter och statlig garanti så att de motsvarar de ändringar som gjorts i lagstiftningen. Dessa ändringar ska göras som en del av en större reform av lagstiftningen om den materiella beredskapen.

8 §. I nuläget regleras användningen av skyddsupplag och överlåtelsen av skyddsupplagrat material i 8 § och 8a § i lagen om skyddsupplag. Regleringen förtydligas genom att bestämmelser om användningen av skyddsupplag samlas i 8 §.

Bestämmelser om de rättsliga grunderna för att ta i bruk skyddsupplag finns i 8 § 1 mom. Användning av skyddsupplag är möjlig med stöd av 8 § 1 mom. 1 punkten om det förekommer omfattande, av uppläggaren oberoende störningar i tillgången på en skyddsupplagrad råvara, förnödenhet eller produkt, eller det föreligger ett sannolikt hot om sådan störning, och uppläggarens produktion skulle avbrytas eller väsentligt minska om inte materialet i skyddsupplaget börjar användas och det är av väsentlig betydelse med tanke på försörjningsberedskapen att skyddsupplaget tas i bruk. Med omfattande störningar i tillgången avses sådana långvariga och omfattande samhälleliga störningar eller marknadsstörningar som i väsentlig grad påverkar tillgången på varor och material som omfattas av skyddsupplagringen.

Enligt 8 § 1 mom. 2 punkten i lagen är det möjligt att ta i bruk skyddsupplag om Finlands förpliktelser enligt internationella avtal om krisberedskap inom energiförsörjningen kräver det. Denna grund för att ta i bruk skyddsupplag motsvarar de situationer som i nuläget föreskrivs i 8 a §. Möjligheten att lämna ut material från skyddsupplag i dessa situationer föreskrivs i 8 § 2 mom.

Med stöd av 8 § 1 mom. 3 punkten i lagen kan det vara möjligt att ta i bruk skyddsupplag i situationer där det förekommer tillfälliga störningar i tillgången på en skyddsupplagrad råvara, förnödenhet eller produkt och uppläggarens produktion skulle avbrytas eller väsentligt minska om inte materialet i skyddsupplaget börjar användas och försörjningsberedskapen inte väsentligt äventyras av att skyddsupplaget tas i bruk. Punkten gäller sådana störningssituationer där det är nödvändigt att använda skyddsupplag för att trygga uppläggarens produktion, men där det inte är fråga om omfattande störningar i tillgången enligt punkt 1. En förutsättning är dessutom att ibruktagandet av skyddsupplaget inte väsentligt äventyrar försörjningsberedskapen i syfte att säkerställa att skyddsupplag som stöds av samhället är tillgängliga när de verkligen behövs. En tillfällig störning i tillgången kan orsakas av såväl faktiska leveransstörningar som exceptionella prishöjningar, leveransförseningar eller av andra därmed jämförbara särskilda skäl. Med tillfälliga störningar i tillgången avses sådana störningar vars varaktighet inte överstiger sex månader.

I 8 § 1 mom. 4 föreskrivs det om situationer där det finns en risk för att en råvara, förnödenhet eller produkt i ett skyddsupplag eller någon annan råvara, förnödenhet eller produkt som omfattas av upplagringsskyldigheten blir olämplig för sin avsedda användning under upplagringstiden.

Bestämmelser om de myndigheter som beviljar tillstånd att använda ett skyddsupplag finns i 8 § 2 och 3 mom. Arbets- och näringsministeriet beviljar tillstånd att använda ett skyddsupplag med stöd av 8 § 2 mom. i lagen i de situationer som avses i 1 mom. 1 och 2 punkten. Arbets- och näringsministeriet kan för att fullgöra de förpliktelser avseende krisberedskap inom energiförsörjningen som åligger Finland enligt internationella avtal bevilja en uppläggare tillstånd att lämna ut råvaror, förnödenheter och produkter ur ett skyddsupplag. I propositionen gäller 1 mom. 1 och 2 punkten i paragrafen omfattande och allvarliga störningssituationer, varför det är motiverat att beslut om användning av skyddsupplagen fattas av arbets- och näringsministeriet. Till denna del motsvarar lösningen den etablerade linjen i den nuvarande regleringen, enligt vilken tillstånd att använda skyddsupplagen beviljas av ministeriet.

Försörjningsberedskapscentralen beviljar tillstånd att använda ett skyddsupplag med stöd av 8 § 3 mom. i lagen i de situationer som avses i 1 mom. 3 och 4 punkten. Syftet med regleringen är att öka flexibiliteten i beslutsfattandet om skyddsupplag. Det är motiverat att ge Försörjningsberedskapscentralen befogenhet att besluta om att tillfälligt underskrida skyddsupplagen i brådskande situationer eller när användningen av upplaget inte har någon väsentlig inverkan på försörjningsberedskapen. Regleringen motsvarar bestämmelserna i 16 § i

lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen (1070/1994), 4 § i lagen om skyddsupplag för bräntorv (321/2007) och 15 § i lagen om obligatorisk lagring av läkemedel (979/2008), där beslutanderätten när det gäller användning av upplagen har förlagts till ämbetsverksnivå.

I 8 § 4 mom. föreslås det en bestämmelse om att den myndighet som beviljar tillstånd att använda ett skyddsupplag i tillståndet ska bestämma om vilket material och vilka mängder tillståndet gäller och den tid inom vilken skyddsupplaget ska kompletteras samt bestämma om andra villkor för användningen av skyddsupplaget. I användningstillståndet kan det också bestämmas om råvarornas, förnödenheternas och produkternas användningsändamål.

I 8 § 5 mom. föreskrivs det om situationer där tillståndet att använda ett skyddsupplag gäller ett skyddsupplag för läkemedel eller läkemedelssubstanser. Då ska den myndighet som beviljar tillståndet höra social- och hälsovårdsministeriet och Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet innan tillståndet beviljas. Syftet med bestämmelsen är å ena sidan att säkerställa social- och hälsovårdsbranschens deltagande i beslutsfattandet i ärendet och å andra sidan att möjliggöra samordning mellan förvaltningsområdena och deras centrala aktörer i hanteringen av olika störningssituationer.

Eftersom det finns samlade bestämmelser om ibruktagandet av skyddsupplag i 8 § kan nuvarande 8 a § upphävas som onödig.

9 §. I den gällande paragrafen finns bestämmelser om den ränta som ska betalas på det upplagringsunderstöd som ska återbetalas med hänvisning till 4 § 3 mom. i räntelagen. Bestämmelsen i 4 § 3 mom. i räntelagen 633/1982 är inte längre i kraft. Enligt ikraftträdandebestämmelsen i lag 340/2002 ska man, om det i annan lagstiftning hänvisas till 4 § 3 mom. i räntelagen, i stället tillämpa 4 § 1 mom. i räntelagen. Hänvisningen till räntelagen i 9 § 1 mom. korrigeras därför så att den hänvisar till den bestämmelse i räntelagen som numera ska tillämpas.

10 a §. I paragrafen föreslås det bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens rätt att för den tillsyn över skyddsupplag som anges i 10 § 2 mom. få handräckning av polisen, om handräckningen kan ges utan att den äventyrar utförande av andra uppgifter som enligt lag ska skötas av polisen. I praktiken gäller polisens handräckning Försörjningsberedskapscentralens inspektörers tillträde till skyddsupplagets utrymmen. Beslut om begäran om handräckning fattas av Försörjningsberedskapscentralens generaldirektör.

Enligt 10 § 2 mom. i lagen om skyddsupplag är det Försörjningsberedskapscentralens lagstadgade uppgift att ansvara för inspektionerna av skyddsupplag. Personer utsedda av Försörjningsberedskapscentralen är berättigade att inspektera uppläggarens utrymmen för att kontrollera skyddsupplagets storlek.

När det gäller skyddsupplagring är det en privat näringsidkare som äger och lagrar de produkter/material som ska skyddsupplagras. Skyddsupplagen tas i bruk för näringsidkarens eget behov. Det är osannolikt att en uppläggare försöker förhindra de inspektioner som utförs av Försörjningsberedskapscentralens inspektörer, eftersom detta sannolikt skulle leda till att avtalet om skyddsupplagring sägs upp. Det kan dock inte helt uteslutas att en sådan situation kan uppstå i samband med inspektioner av skyddsupplag. För dessa situationer ska Försörjningsberedskapscentralen ha möjlighet att få handräckning för att kunna fullgöra sina lagstadgade uppgifter.

13 §. I den gällande paragrafen ingår ett bemyndigande att utfärda förordning, enligt vilket närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag vid behov utfärdas genom förordning. Enligt förslaget ska en bestämmelse om bemyndigandet att utfärda förordning läggas till 3 § 1 mom. Därför föreslås det att paragrafen upphävs såsom onödig.

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

Enligt 2 § 5 mom. i lagförslaget om tryggnad av försörjningsberedskapen och om Försörjningsberedskapscentralen får närmare bestämmelser om Försörjningsberedskapsrådet och dess uppgifter utfärdas genom förordning av statsrådet. Bestämmelsen gör det möjligt att föreskriva närmare om innehållet i Försörjningsberedskapsrådets uppgifter.

Enligt 5 § 2 mom. i lagförslaget får närmare bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens uppgifter utfärdas genom förordning av statsrådet. Bestämmelsen gör det möjligt att föreskriva närmare om innehållet i de uppgifter som påförs Försörjningsberedskapscentralen.

Enligt 6 § 4 mom. i lagförslaget får närmare bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens ledning och beslutanderätt utfärdas genom förordning av statsrådet.

Enligt 8 § 3 mom. i lagförslaget får närmare bestämmelser om styrningen av Försörjningsberedskapscentralen utfärdas genom förordning av statsrådet. Enligt 8 § i lagförslaget får närmare bestämmelser om styrgruppen för Försörjningsberedskapscentralen utfärdas genom förordning av statsrådet. Bestämmelserna gör det möjligt att föreskriva närmare om tillvägagångssätten i styrningen av ämbetsverket och om styrgruppens uppgifter.

Enligt 15 § 3 mom. i lagförslaget får närmare bestämmelser om förvaltningen av försörjningsberedskapsfonden utfärdas genom förordning av statsrådet.

Enligt 18 § 4 mom. får närmare bestämmelser om förutsättningarna för beviljande av stöd och om stödets omfattning samt om grunderna för bestämmande av stöd utfärdas genom förordning av statsrådet. Bestämmelsen gör det möjligt att föreskriva närmare om förutsättningarna för beviljande av stöd, om stödets omfattning och om grunderna för bestämmande av stöd.

Enligt 27 § 2 mom. i lagförslaget får bestämmelser om avgifterna för Försörjningsberedskapscentralens prestationer utfärdas genom förordning av statsrådet.

I enlighet med etablerad tolkning upphävs med de lagar som upphävs också de förordningar som utfärdats med stöd av de bemyndiganden att utfärda förordning som finns i dem. När lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen upphävs är sådana statsrådets förordning om Försörjningsberedskapscentralen (455/2008), statsrådets förordning om temporärt ibruktagande av säkerhetsupplag för oljeprodukter (734/2005), statsrådets förordning om temporärt ibruktagande av säkerhetsupplag för spannmålsutsäde och utsäde av vallväxter (140/2005) och statsrådets förordning om grunderna för ibruktagande av säkerhetsupplagrade läkemedel, sjukvårdsmaterial och skyddsutrustning (279/2006). Det föreslås att bestämmelser om social- och hälsovårdsministeriets beslutanderätt i fortsättningen finns på lagnivå.

Trots att det tidigare har funnits en förordning har säkerhetsupplag i praktiken tagits i bruk temporärt genom beslut av statsrådet i stället för genom förordning av statsrådet, varför förordningarna om temporärt ibruktagande av säkerhetsupplag kan upphävas.

Dessutom får enligt 3 § i lagförslaget om ändring av lagen om skyddsupplag närmare bestämmelser utfärdas genom förordning av statsrådet om de råvaror, förnödenheter och produkter som ska upplagras, angivna enligt position.

9 Ikraftträdande

Det föreslås att lagarna träder i kraft den 1 april 2026.

Lagförslaget om tryggnad av försörjningsberedskapen och om Försörjningsberedskapscentralen innehåller en övergångsbestämmelse enligt vilken, om inte annat föreskrivs annanstans i lag, Försörjningsberedskapscentralens arkiv, register och datamaterial samt anhängiga ärenden, ingångna beslut och förbindelser liksom rättigheter och skyldigheter som följer av dem och som beror på de i 5 § i denna lag eller annanstans i lag för Försörjningsberedskapscentralen föreskrivna uppgifter kvarstår när denna lag träder i kraft. Detta gäller om inte särskilda bestämmelser om ansvar och skyldigheter som gäller dem ingår i denna eller någon annan lag och annat inte följer av deras innehåll.

Lagförslaget innehåller också en övergångsbestämmelse som gäller personalen, enligt vilken lagen om statens tjänstekollektivavtal (664/1970) efter övergången tillämpas på personalen. I samband med att preciserande tjänstekollektivavtal ingås kan överenskommelser träffas bland annat om avtalsbestämmelser som tryggar lönenivån för den personal som flyttas.

Lagförslaget innehåller också en övergångsbestämmelse som gäller Försörjningsberedskapscentralen, enligt vilken det aktieinnehav som ingår i Försörjningsberedskapscentralens delbokslut per den 31 mars 2026 överförs till Försörjningsberedskapscentralens balansräkning när denna lag träder i kraft. Där införs också andra tillgångsposter som ämbetsverkets verksamhet förutsätter och material i beredskapsupplagen inom ramen för rescEU-projektet. Till fondens balansräkning överförs de övriga tillgångsposterna i Försörjningsberedskapscentralens delbokslut per den 31 mars 2026.

Lagförslaget innehåller också en övergångsbestämmelse i anslutning till sökande av ändring, enligt vilken ändring i ett beslut som fattats innan denna lag träder i kraft söks i enlighet med de bestämmelser som gällde när denna lag trädde i kraft. På behandlingen av ärenden som är anhängiga vid en domstol när lagförslaget träder i kraft tillämpas vid ändringssökande de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. Om en domstol upphäver ett beslut som har fattats innan lagförslaget träder i kraft och återförvisar ärendet att i sin helhet behandlas på nytt, ska ärendet behandlas och avgöras enligt denna lag.

10 Verkställighet och uppföljning

Hur lagen fungerar följs upp bland annat av styrgruppen för Försörjningsberedskapscentralen och Försörjningsberedskapsrådet. När den parlamentariskt beredda och av riksdagen godkända redogörelsen för försörjningsberedskapen kommer att ses över kan man samtidigt också bedöma hur lagen fungerar och vilka konsekvenserna är.

11 Förhållande till andra propositioner

11.1 Samband med andra propositioner

Det föreslås att försörjningsberedskapsavgiften höjs med syftet att trygga försörjningsberedskapsfondens bärkraft. Ändringarna görs i regleringen inom finansministeriets förvaltningsområde, i lagen om punktskatt på flytande bränslen (1472/1994)

och lagen om punktskatt på elström och vissa bränslen (1260/1996). Avsikten är att genomföra höjningarna från och med den 1 april 2026.

Totalreformen av beredskapslagen

Syftet med reformen är att revidera beredskapslagen så att den motsvarar den nutida uppfattningen om den övergripande säkerheten i samhället, om de faktorer som hotar säkerheten och om identifieringen av olika allvarliga hot och störningar (OMO15:00/2022).

Enligt programmet för statsminister Petteri Orpos regering skapas genom totalreformen av beredskapslagen de behövliga befogenheterna för ledning av och beredskap för kriser så att samhällets verksamhetsförutsättningar tryggas under undantagsförhållanden.

Målet för projektet är att bedöma hur tidsenlig beredskapslagen är, hur lagen fungerar och hur den behöver utvecklas. Avsikten är också att bereda de förslag till lagändringar som behövs för att nå målet. Målet är konsekventa och tidsenliga bestämmelser som är förenliga med grundlagen. De ska också göra det möjligt att i rätt tid fatta beslut som gäller hantering av olika exceptionella situationer och innehålla ändamålsenliga och tillräckliga befogenheter att fatta dessa beslut.

Meningen är att arbetsgruppens betänkande ska skickas på remiss hösten 2025. Avsikten är att propositionen ska lämnas till riksdagen i början av 2026.

I samband med beredningen av propositionen har man strävat efter att till behövliga delar ta hänsyn till terminologin i beredskapslagen och behoven av förnyelse i det avseendet.

Lagen om ändring av lagen om offentlig upphandling och koncession

Enligt regeringsprogrammet ska lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016, nedan *upphandlingslagen*) reformeras. I reformen av upphandlingslagen sätts det som ett mål för lagen att försörjningsberedskapen och säkerhetsaspekter tillgodoses i offentliga upphandlingar. Den upphandlande enheten kan i de definitioner som beskriver föremålet för upphandlingen ställa villkor som gäller säkerhet och beredskap, med vilka tillgången till, funktionen och en störningsfri användning av den produkt, tjänst eller entreprenad som upphandlas säkerställs under hela livscykeln för föremålet för upphandlingen.

Upphandlingar i anslutning till beredskap kan konkurrensutsättas på förhand med ett villkor, enligt vilket varorna, tjänsterna eller entreprenaden upphandlas endast om den kris eller motsvarande situation som definieras i anbudshandlingarna hotar eller råder. Den upphandlande enheten kan genom sitt beslut ur anbudsförfarandet utesluta en kandidat eller en anbudsgivare, vilkens tillförlitlighet har konstaterats vara till den grad otillräcklig att risken för den nationella eller lokala säkerheten är uppenbar.

Avsikten är att regeringens proposition om en reform av upphandlingslagen lämnas till riksdagen hösten 2025.

11.2 Förhållande till budgetpropositionen

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2026 och avses bli behandlad i samband med den. Inrättandet av ämbetsverket och reformen av finansieringen av försörjningsberedskapsfonden har en koppling till statens budgetfinansiering för 2026.

12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Med tanke på bedömningen av behoven av ändringar i försörjningsberedskapslagen och statsrådets förordningen om Försörjningsberedskapscentralen är i praktiken framför allt följande bestämmelser i grundlagen viktiga, sådana som deras innehåll preciseras i förarbetena till grundlagen och i grundlagsutskottets utlåtandeförfarande: Grundlagens 2 § 3 mom. enligt vilket utövning av offentlig makt ska bygga på lag och lag ska iakttas i all offentlig verksamhet, grundlagens 21 § om rätten att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad, grundlagens 80 § om utfärdande av förordningar och delegering av lagstiftningsbehörighet, grundlagens 87 § om fonder utanför statsbudgeten och grundlagens 119 § om statsförvaltningen.

12.1 Offentliga förvaltningsuppgifter och betydande utövning av offentlig makt – inrättande av ämbetsverket

Enligt 119 och 124 § i grundlagen och förarbetena för paragraferna sköts statens uppgifter i regel av ämbetsverk och inrättningar och andra organ som lyder under statsrådet. Ansvaret för Finlands internationella samarbete och internationella åtaganden bärs i huvudsak av ministerierna och ämbetsverken. Huvudregeln är att statens offentliga förvaltningsuppgifter sköts i ämbetsverk som inrättats under statsrådet. Enligt förarbetena till grundlagen är det fråga om utövning av offentlig makt till exempel när en enhet kan fatta beslut om enskilda individers rättigheter och skyldigheter eller använda maktmedel samt på andra sätt ingripa i de grundläggande fri- och rättigheterna (RP 1/1998 rd).

Försörjningsberedskapscentralen har utöver de uppgifter som inte är myndighetsuppgifter också offentliga förvaltningsuppgifter, utövning av offentlig makt och även betydande utövning av offentlig makt. Exempelvis Försörjningsberedskapscentralens uppgifter att sköta obligatorisk upplagring och skyddsupplagring och de anknytande skyldigheterna för upplagringsskyldiga, tillsynen, förvaltningsuppgifterna och skötseln av upplagringssättningar innehåller utövning av offentlig makt. Betydande utövning av offentlig makt ingår till exempel i Försörjningsberedskapscentralens uppgifter i egenskap av nationell behörig myndighet enligt EU:s förordning om försörjningstrygghet för gas. Närmare information om detta finns på sidan 85 i propositionen. I propositionen föreslås ytterligare till exempel att Försörjningsberedskapscentralen ska sköta de uppgifter som enligt rättsakten om krissituationer och resiliens på den inre marknaden hör till det nationella centrala samordningskontoret och de uppgifter enligt EU-regleringen som är kopplade till säkerställandet av kritiska råvaror och hållbart utbud och hör till den nationella myndigheten. Försörjningsberedskapscentralen kan dessutom med medel ur försörjningsberedskapsfonden bevilja stöd för ekonomisk verksamhet samt se till återkravet av stöd.

I propositionen föreslås det att den statliga inrättningen ombildas till ett ämbetsverk. Försörjningsberedskapscentralen utför i fortsättningen samma uppgifter som tidigare, men de ska fastställas noggrannare på lagnivå, varvid villkoren i både 119 § 2 mom. och 2 § 3 mom. i grundlagen uppfylls bättre. På grund av den förändrade verksamhetsmiljön och utvecklingen av Försörjningsberedskapscentralens uppgifter och förtydligandet av arbetstagarnas ansvar är det tydligare om centralen i fortsättningen sköter sina uppgifter i form av ett ämbetsverk.

Enligt 119 § 2 mom. i grundlagen ska de allmänna grunderna för statsförvaltningens organ regleras genom lag, om deras uppgifter omfattar utövning av offentlig makt. Med de allmänna grunderna avses närmast enhetens namn, bransch och huvudsakliga uppgifter (RP 1/1998 rd, s. 174). Om inrättandet av ämbetsverk ska föreskrivas genom lag. Genom den föreslagna organisationslagen föreskrivs det bland annat om ämbetsverkets namn, dess ansvarsområde och dess uppgifter i 1, 4 och 5 § i propositionen. Enligt propositionen hör ämbetsverket till arbets-

och näringsministeriets förvaltningsområde. Arbets- och näringsministeriet ansvarar i enlighet med 68 § 1 mom. för att förvaltningen inom ansvarsområdet fungerar adekvat.

I propositionen föreslås dessutom att det ska föreskrivas om flera olika slags organ, såsom sektorer, pooler och kommittéer. Verksamheten inom sektorerna, poolerna och kommittéerna baserar sig på frivillighet från de branschförbund och företag som deltar i verksamheten. Sektorerna, poolerna och kommittéerna är inte offentligrättsliga aktörer eller juridiska personer, och de utför inte offentliga förvaltningsuppgifter eller utövar offentlig makt. Därför omfattas inte verksamheten i poolerna, sektorerna eller kommittéerna av kraven i 119 § 2 mom. i grundlagen att de allmänna grunderna för ett organ ska regleras genom lag.

De anställda vid ämbetsverket Försörjningsberedskapscentralen ska däremot handla under tjänsteansvar i enlighet med 2 § 3 mom. och 118 § i grundlagen. Enligt vedertagen praxis har tjänsteansvaret ansetts omfatta såväl straffrättsligt som skadeståndsrättsligt ansvar. I 118 § i grundlagen föreskrivs det att en tjänsteman svarar för att hans eller hennes ämbetsåtgärder är lagliga. Tjänstemannen svarar också för sådana beslut i ett kollegialt organ som tjänstemannen i egenskap av medlem av organet har biträtt. Föredragande ansvarar för de beslut som fattas utifrån föredragningen, om han eller hon inte har framfört avvikande åsikt om beslutet. Var och en som lidit rättskränkning eller skada till följd av en lagstridig åtgärd eller försummelse av en tjänsteman eller någon som sköter ett offentligt uppdrag, enligt vad som bestäms genom lag, har rätt att yrka att denne döms till straff samt kräva skadestånd av det offentliga samfundet eller av tjänstemannen eller den som sköter det offentliga uppdraget. Rätt att väcka åtal enligt denna bestämmelse föreligger dock inte, om åtalet enligt grundlagen ska prövas av riksrätten. Bestämmelser om straffrättsligt tjänsteansvar och tjänstebrott finns i 40 kap. i strafflagen (39/1889).

Vid beredningen har man även bedömt förhållandet till grundlagens krav när det gäller Försörjningsberedskapscentralens organ. Företrädarna för näringslivet och organisationer i Försörjningsberedskapsrådet utför inte offentliga förvaltningsuppgifter och utövar inte offentlig makt. Försörjningsberedskapscentralens styrgrupp är ett organ som är nära kopplat till ledningen av Försörjningsberedskapscentralen och inte ett separat organ som tilldelas uppgifter genom denna lag. Det är inte heller fråga om något annat än en myndighet, även om en sakkunnigmedlem i gruppen kan vara en privatperson som inte står i tjänste- eller anställningsförhållande till myndigheten. Offentliga förvaltningsuppgifter är enligt denna lag inte avsedda att överföras till någon annan än en myndighet, och i detta avseende är propositionen därför inte relevant med avseende på 124 § i grundlagen.

12.2 Utfärdande av förordningar och delegering av lagstiftningsbehörighet

Enligt 80 § 1 mom. i grundlagen kan republikens president, statsrådet och ministerierna genom lag bemyndigas att utfärda förordning. Om det inte särskilt anges vem som ska utfärda en förordning, ska förordningen utfärdas av statsrådet. Utgångspunkten är att statsrådet utfärdar förordningar om vittbärande och principiellt viktiga ärenden samt om andra ärenden vilkas betydelse kräver det. Ministerierna kan bemyndigas att utfärda förordning i fråga om ärenden av en mera teknisk karaktär samt i ärenden som har en mindre samhällelig och politisk betydelse. I de föreslagna lagarna anvisas statsrådet bemyndigandena att utfärda förordning.

Närmare bestämmelser om exempelvis innehållet i Försörjningsberedskapscentralens uppgifter, Försörjningsberedskapscentralens ledning och beslutanderätt, tillvägagångssätten i styrningen av ämbetsverket och styrgruppens uppgifter, Försörjningsberedskapsrådets uppgifter, förvaltningen av fonden, förutsättningarna för beviljande av stöd, stödets belopp och grunderna för bestämmande av stöd samt avgifter för prestationer får utfärdas genom förordning av

statsrådet. De föreslagna bestämmelserna om bemyndiganden att utfärda förordning är vanliga och typiska i lagar om ämbetsverk.

Detaljerade bemyndiganden att utfärda förordning beskrivs närmare i avsnitt 8 "Bestämmelser på lägre nivå än lag". De bemyndigandena att utfärda förordning som föreslås har bedömts vara exakta och noggrant avgränsade sett till 80 § 1 mom. i grundlagen.

12.3 Försörjningsberedskapsfonden som står utanför statsbudgeten

Försörjningsberedskapsfonden är en fond som står utanför statsbudgeten. Enligt 87 § i grundlagen kan det föreskrivas genom lag att en statlig fond ska lämnas utanför statsbudgeten, om skötseln av någon bestående statlig uppgift nödvändigtvis kräver det. Bestämmelser om försörjningsberedskapsfonden finns redan i den gällande försörjningsberedskapslagen. Enligt förarbetena till grundlagen kan fondsystemet betraktas som behövligt i synnerhet när det behövs beredskap för utgifter som årligen varierar avsevärt eller utgifter där utfallet är osäkert. Det föreslås i propositionen att Försörjningsberedskapscentralens omkostnader överförs för finansiering direkt från statsbudgeten och att försörjningsberedskapsfonden används endast för att täcka kostnader och investeringar i anslutning till materiell beredskap, betalning av ersättningar som grundar sig på speciallagstiftning samt oförutsedda krisutgifter.

Enligt förarbetena till grundlagen betraktas som fördelar med fondering att verksamheten är självständig och medelsanvändningen är flexibel i situationer som förändras snabbt och i oförutsedda situationer samt att det ger möjlighet att binda vissa inkomster och utgifter till varandra. Som ett villkor för inrättande av en fond betraktas att det är fråga om en bestående statlig uppgift och de budgetekonomiska redskapen, såsom nettobudgetering, flerårsbudgetering eller förslags- eller reservationsanslag, inte är lämpliga för uppgiften i fråga. Fondering betraktas som nödvändig i synnerhet i funktioner som kräver beredskap för betydande utgifter som är svåra att förutse och som eventuellt inte över huvud taget uppkommer. De kostnader för materiell beredskap och plötsliga krisåtgärder som ska ersättas ur försörjningsberedskapsfonden är mycket stora och svåra att förutse. I synnerhet i fråga om kostnader i anslutning till plötsliga krisåtgärder understryks det omöjliga i att förutse dem samt möjligheten att utgifterna inte alls uppkommer.

Grundlagsutskottet har i samband med grundlagsreformen funnit det viktigt både att riksdagen i budgetpropositionen får alla väsentliga uppgifter om fondekonomin utveckling och verksamhet och att åtgärder vidtas för att garantera riksdagens beslutanderätt. Utskottet höll med om motiveringen till 87 § i grundlagen, men enligt betänkandet ska villkoren för inrättandet tolkas synnerligen restriktivt (GrUB 10/1998 rd). Grundlagsutskottet har i sin utlåtandepraxis betonat både nödvändigheten av att en bestående statlig uppgift sköts utanför statens budget som ett villkor för att lämnas utanför statsbudgeten och en restriktiv tolkning av dessa villkor (GrUU 12/2012 rd, GrUU 35/2014 rd). Utskottets senaste utlåtande om inrättande av fonder utanför budgeten i samband med lagen om miljöskadefonden (GrUU 65/2022 rd) visar att utskottets uppfattning om 87 § inte har förändrats sedan den gav riktlinjerna i samband med grundlagsreformen. Riksdagens budgetmakt över finansieringen av försörjningsberedskapen skulle öka jämfört med nuläget om driftskostnaderna för Försörjningsberedskapscentralen samt kostnaderna för pool- och sektorverksamheten överfördes till att finansieras med medel från statsbudgeten i stället för ur försörjningsberedskapsfonden. I lagen regleras dessutom närmare vilka åtgärder som kan finansieras ur fonden. Detta minskar den begränsande effekten av riksdagens budgetmakt i fråga om en fond utanför statsbudgeten.

I 87 § i grundlagen eller i förarbetena till den ställs inte krav på från och med när eller hur en fond utanför budgeten kan få sin finansiering. Det finns fonder, till exempel statsgarantifonden,

som enligt 3 § i lagen om fonden får sin finansiering både genom budgetfinansiering och från källor utanför budgeten. Statens televisions- och radiofond får för sin del sin finansiering i enlighet med 3 § i lagen om fonden i sin helhet ur ett anslag i statsbudgeten. Till exempel brandskyddsfonden får enligt 9 § i lagen om fonden sin finansiering helt oberoende av budgetfinansieringen.

För att ett lagförslag om inrättande av en fond utanför statsbudgeten eller om väsentlig utvidgning av en sådan fond eller dess ändamål ska godkännas krävs enligt 87 § i grundlagen i riksdagen minst två tredjedelars majoritet av de avgivna rösterna. Försörjningsberedskapsfonden har funnits redan med stöd av den nuvarande försörjningsberedskapslagen, varför dess nödvändighet har bedömts tidigare. I grundlagsutskottets utlåtandepraxis har inte en kvantitativ ökning av fondens omfattning med 8 procent, en viss utvidgning av omfattningen av de ersättningar eller understöd som kan betalas ur fonden, en tillfällig ökning av variationsintervallet för de kapitalbelopp som tas ut till fonden med en och en halv gång eller det dubbla, eller en ökning av kostnaderna för beredskapsskyldigheter i flera lagar eller kostnader för reservkapacitet i elproduktionen som ska ersättas ur försörjningsberedskapsfonden bedömts som en väsentlig utvidgning av fonden som avses i grundlagen (GrUU 1/1997 rd, GrUU 57/2002 rd, GrUU 62/2002 rd, GrUU 31/2004 rd och GrUU 14/2012 rd). I utlåtandepraxis har det betonats att den återhållsamma inställningen till inrättandet av fonder utanför statsbudgeten har antagits i syfte att skydda riksdagens budgetmakt, och att väsentligheten i en fonds utvidgning därför i första hand har bedömts utifrån riksdagens budgetmakt som helhet (GrUU 1/1997 rd, GrUU 34/2002 rd och GrUU 31/2004 rd). Det föreslås inte i propositionen att fondens användningsändamål ska utvidgas utan att det ska inskränkas, när det föreslås att omkostnaderna för ämbetsverket Försörjningsberedskapscentralen som hittills har täckts ur försörjningsberedskapsfonden överförs för finansiering direkt från statsbudgeten. Försörjningsberedskapsfonden minskar även till följd av att den utdelning som Fingrid Oyj betalar enligt propositionen i fortsättningen ska intäktsföras i statsbudgeten i stället för till försörjningsberedskapsfonden. Även det föreslagna taket på 150 miljoner euro för fondens likvida medel innebär en minskning av fondens omfattning. Möjligheten att riksdagens budgetmakt stärks till följd av de föreslagna ändringarna behandlas ovan. Således förutsätter godkännandet av lagförslaget inte den kvalificerade majoritet som nämns ovan.

12.4 Rätt att få information

Enligt 21 § i lagförslaget har Försörjningsberedskapscentralen trots sekretessbestämmelserna rätt att på begäran avgiftsfritt av en myndighet få information som är nödvändig för utförandet av de uppgifter som anges i 5 § 1 mom. 3, 4 och 7 punkten i lagförslaget. Enligt 22 § i lagförslaget är näringsidkare och organisationer inom näringslivet skyldiga att på Försörjningsberedskapscentralens begäran trots sekretessbestämmelserna lämna information till centralen för utförandet av de uppgifter som anges i 5 § 1 mom. 2–4 punkten. Enligt 23 § i lagförslaget har Försörjningsberedskapscentralen, trots det som föreskrivs om sekretessbelagd information, rätt att till en myndighet som avses i 5 § 1 mom. 2 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) samt till företag och organisationer inom näringslivet som deltar i sektors-, pool- och kommittéverksamhet lämna ut en i 4 § 1 mom. 1 punkten avsedd lägesbild. Försörjningsberedskapscentralen får inte överlåta sådana uppgifter vidare som den erhållit av en annan myndighet, om detta strider mot de villkor som ställts då uppgifterna lämnades ut.

Grundlagsutskottet har bedömt bestämmelserna om myndigheternas rätt att få och lämna ut information trots sekretessbestämmelserna i förhållande till skyddet för privatlivet och personuppgifter enligt 10 § 1 mom. i grundlagen och då noterat bland annat vad och vem rätten

att få information gäller och hur rätten är kopplad till nödvändighetskriteriet. Avsikten är inte att utsträcka rätten att få information till uppgifter som avses i 10 § 1 eller 2 mom. i grundlagen. Enligt 2 mom. är brev- och telefonhemligheten samt hemligheten i fråga om andra förtroliga meddelanden okränkbar. Skyddet enligt 10 § i grundlagen kompletteras av skyddet av privatlivet enligt artikel 8 i konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och skyddet av privatlivet enligt artikel 7 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna och skyddet av personuppgifter enligt artikel 8 i samma stadga. Behandling av personuppgifter sker inte i de uppgiftshelheter som anvisas Försörjningsberedskapscentralen.

Myndigheternas rätt att få och möjlighet att lämna ut uppgifter kan gälla ”behövliga uppgifter” för ett visst syfte, om lagen ger en uttömmande förteckning över innehållet i uppgifterna. Det är omöjligt att i bestämmelser som rätten att få information och skyldigheten att lämna information precisera de datainnehåll som Försörjningsberedskapscentralen behöver, eftersom de är beroende av det behov av information som den enskilda situationen föranleder. Eftersom innehållet inte anges i form av en förteckning, har grundlagsutskottet ansett att det i lagstiftningen ska ingå ett krav på att ”uppgifterna är nödvändiga” för ett visst syfte (t.ex. GrUU 31/2017 och GrUU 17/2016 rd och de utlåtanden som nämns där). Samtidigt har utskottet ansett att grundlagen inte tillåter en mycket vag och ospecificerad rätt att få information, låt vara att den är knuten till nödvändighetskriteriet (t.ex. GrUU 71/2014 rd, GrUU 62/2010 rd och GrUU 59/2010 rd).

I lagförslaget har man strävat efter att beskriva uppgifternas användningsändamål så exakt som möjligt genom att hänvisa till uppgifter som är nödvändiga för utförande av uppgifter som föreskrivits för Försörjningsberedskapscentralen. Myndigheten själv bedömer och beslutar om utlämnandet av sekretessbelagd information. Rätten att lämna ut uppgifter är knuten till utförandet av mottagarens lagstadgade uppgifter, det vill säga de uppgifter som lämnas ut ska vara nödvändiga för utförandet av uppgifter som föreskrivs i lagen om Försörjningsberedskapscentralen. Dessutom möjliggör regleringen i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet utlämnande till en myndighet av sekretessbelagd information också i andra situationer än de som nämns i propositionen på de villkor som föreskrivs i offentlighetslagen. Det finns inget behov av att i paragrafen föreskriva om behandling av uppgifter, eftersom kravet på ändamålsbegränsning följer direkt av den allmänna lagstiftningen om dataskydd. Propositionen är i linje med grundlagsutskottets tolkningspraxis.

Det är möjligt att den information som lämnas ut innehåller företagshemligheter som i egenskap av immateriella rättigheter omfattas av egendomsskyddet enligt 15 § i grundlagen. Det offentliga ska avhålla sig från att göra ingrepp i förmögenhetsintressen utan godtagbar grund och genom aktiva åtgärder skydda ett effektivt tillgodoseende av rätt. Vid sidan av individer kan också juridiska personer åtnjuta egendomsskydd åtminstone indirekt genom fysiska personer (RP 309/1993 rd). Egendomsskyddet för en juridisk person behöver emellertid inte vara lika effektivt som skyddet för en fysisk person (GrUU 45/1996 rd) Enligt 24 § 1 mom. 20 punkten i offentlighetslagen är sekretessbelagda myndighetshandlingar handlingar som innehåller uppgifter om en privat företagshemlighet om utlämnandet av uppgifter ur en sådan handling skulle medföra ekonomisk skada för näringsidkaren, och det inte är fråga om uppgifter om näringsidkarens skyldigheter och fullgörande av dessa. Enligt 23 § får myndigheten inte röja en handlings sekretessbelagda innehåll eller en uppgift som vore sekretessbelagd om den ingick i en handling och myndigheten får inte använda sekretessbelagd information för att skaffa sig själv eller någon annan fördel eller för att skada någon annan. Således äventyras egendomsskyddet inte eftersom myndigheten har en skyldighet att fortsättningsvis hemlighålla eventuella företagshemligheter.

12.5 Handräckning

I propositionen finns det bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens möjlighet att begära handräckning för att genomföra tillsynen över och ibruktagandet av säkerhetsupplagen. I 2 § 3 mom. i grundlagen föreskrivs det att utövning av offentlig makt ska bygga på lag och i all offentlig verksamhet ska lag noggrant iakttas. Bestämmelser om polisens skyldighet att ge handräckning finns i 9 kap. 1 § 1 mom. i polislagen (872/2011), enligt vilket polisen på begäran ska ge andra myndigheter handräckning, om så föreskrivs särskilt. I samma moment föreskrivs det dessutom att polisen ska ge andra myndigheter handräckning också för fullgörande av en lagstadgad tillsynsskyldighet, om den myndighet som begär handräckning hindras i sin tjänsteutövning. En bestämmelse om avgift för handräckning finns i 9 kap. 1 § 4 mom., som trädde i kraft vid ingången av 2023 (RP 151/2022 rd, 9.12.2022/989). Enligt momentet svarar den som begär handräckning för den avgift som tas ut för handräckningen, om inte något annat föreskrivs i lag.

Med tanke på grundlagen är de mest betydelsefulla lagändringarna sådana som ger myndigheterna nya befogenheter gentemot enskilda personer eller inskränker individens rättigheter, eller som utvidgar befintliga befogenheter eller på annat sätt begränsar individens rättigheter eller handlingsfrihet. Propositionen innehåller inte något förslag om befogenheter som gäller individer. Med tanke på propositionen kan den grundläggande fri- och rättighet i 15 § i grundlagen som anknyter till egendomsskyddet vara viktig när det gäller att genomföra tillsynen över statens säkerhetsupplag eller ibruktagande av statens säkerhetsupplag. Handräckning av polisen kan behövas exempelvis för att ge tillträde till en byggnad eller något annat slutet utrymme, om tillträdet är nödvändigt för att genomföra övervakningen av ett säkerhetslager eller för att ta ut säkerhetsupplagrat material från upplaget när det har beslutat att materialet ska börja användas. I anslutning till ibruktagandet av säkerhetsupplag kan handräckningen också gälla tryggnad av transporter och distribution av material som hämtas från ett säkerhetsupplag i en situation där det är sannolikt att en extern aktör försöker förhindra eller försvåra transporten eller distributionen av det material som tas i bruk från säkerhetsupplaget. De allmänna förutsättningarna för att begränsa de grundläggande rättigheterna är att begränsningen är noga avgränsad och exakt, att de bakomliggande skälen till begränsningen är godtagbara, att kravet på proportionalitet uppfylls när de grundläggande rättigheterna begränsas samt att rättsskyddet är tillräckligt.

I grundlagsutskottets praxis har det ansetts att då i lag föreskrivna skyldigheter gäller börsbolag eller andra med tanke på sin förmögenhetsmassa betydande juridiska personer har lagstiftaren i regel mer spelrum med avseende på egendomsskyddet än i sådana fall då regleringen mycket direkt påverkar ställningen för de fysiska personer som finns bakom en juridisk person (t.ex. GrUU 34/2000 rd, s. 2, GrUU 61/2002 rd, s. 3–4, GrUU 45/2005 rd, s. 3/I, och GrUU 10/2007 rd, s. 2). Utskottet har också ansett att ju längre distans det är mellan den juridiska personen och individerna och ju mer obetydliga och indirekta de föreslagna åtgärdernas effekter på individernas konkreta ekonomiska intressen är, desto mer osannolikt är det att de åtgärder som vidtas gentemot den juridiska personen kan stå i konflikt med det egendomsskydd som tryggas i grundlagen (GrUU 45/1996 rd, s. 2/II, se även GrUU 17/1997 rd). Lagförslaget bestämmelse om myndighetssamarbete omfattar både säkerhetsupplag, av vilka vissa hålls genom avtal mellan Försörjningsberedskapscentralen och en privat näringsidkare som fungerar som upplagringspartner, samt skyddsupplag, som ägs av en privat näringsidkare och där denne lagrar produkter/material som ska skyddsupplagras. Ågarna till upplagen har genom avtal förbundit sig till och samtidigt godkänt arrangemangen för säkerhets- och skyddsupplagring. De skäl som ligger till grund för begränsningen av de grundläggande rättigheterna är även allmänt accepterade, särskilt när det gäller att trygga försörjningsberedskapen.

En begäran om handräckning av polisen som görs med stöd av 24 § i försörjningsberedskapslagen avgränsas endast till genomförande av tillsynen över statens säkerhetsupplag och för att ta i bruk statens säkerhetsupplag. Med stöd av 11 § i den föreslagna lagen om skyddsupplag gäller polisens handräckning genomförandet av tillsynen över skyddsupplagen. De föreslagna bestämmelserna är alltså noga avgränsade och tillsynen över och ibruktagandet av säkerhetsupplagen representerar på ett mycket grundläggande sätt ett tungt vägande samhälleligt behov i beredskapsarbetet i anslutning till försörjningsberedskapen i allvarliga störningssituationer under normala förhållanden och under undantagsförhållanden.

Under beredningen bedömdes även förhållandet mellan handräckningen och avtalsarrangemangen för säkerhetsupplagring i förhållande till 124 § i grundlagen, där det föreskrivs om överföring av förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter. Myndigheten, det vill säga Försörjningsberedskapscentralen, ingår upplagringsavtal med en privat uppläggare på det sätt som beskrivs ovan på sidan 114, vilket innebär att förvaltningsuppgiften inte överförs från Försörjningsberedskapscentralen. Därför är 124 § i grundlagen inte relevant vid bedömningen av lagförslagets grundlagsenlighet.

12.6 Rättsskydd

Myndigheterna är bundna av legalitetsprincipen i förvaltningen och myndigheterna ska följa de allmänna lagarna för förvaltningen. Sökande av ändring i överklagbara förvaltningsbeslut som Försörjningsberedskapscentralen fattat, såsom Försörjningsberedskapscentralens stödbeslut, sker i första hand genom ett omprövningsförfarande. På sökande av ändring i Försörjningsberedskapscentralens stödbeslut tillämpas 7 kap. 34 § i statsunderstödslagen (430/2022), där det konstateras att omprövning av statsbidragsmyndighetens beslut får begäras och att bestämmelser om omprövningsförfarandet finns i förvaltningslagen. Allmänna bestämmelser om omprövningsförfarandet finns i 7 a kap. i förvaltningslagen (434/2003). Enligt förvaltningslagen ska en begäran om omprövning lämnas in till den myndighet som har fattat det ursprungliga förvaltningsbeslutet. När man får begära omprövning i ett förvaltningsbeslut, får beslutet inte överklagas genom besvär. I ett beslut som fattats med anledning av en omprövningsbegäran får ändring sökas hos förvaltningsdomstolen, om inte något annat föreskrivs särskilt.

Enligt 21 § 1 mom. i grundlagen har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. Enligt 21 § 2 mom. i grundlagen ska offentligheten vid handläggningen, rätten att bli hörd, rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring samt andra garantier för en rättvis rättegång och god förvaltning tryggas genom lag. Det föreslås inte i den föreslagna regleringen undantag från allmän lag, utan om anförande av besvär hos förvaltningsdomstolen föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Propositionen är också relevant med avseende på artikel 6.1 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna (rätt till en rättvis rättegång). Dessutom föreskrivs det i artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna att rätten till ett effektivt rättsmedel och till en opartisk domstol är tryggad. Viteslagens (1113/1990) bestämmelser om ändringssökande ska tillämpas vid sökande av ändring i beslut som gäller föreläggande och utdömmande av vite. Självständiga förvaltningsbeslut som gäller verkställande, till exempel beslut om vite eller andra administrativa tvångsmedel, är överklagbara (RP 29/2018 rd). Enligt 8 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden anföras besvär över en myndighets beslut hos förvaltningsdomstolen. I fråga om anförande av besvär hos andra

förvaltningsdomstolar gäller vad som föreskrivs särskilt. Enligt 10 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden är den regionalt behöriga förvaltningsdomstolen den vars domkrets omfattar den myndighets verksamhetsområde som har fattat förvaltningsbeslutet.

Viteslagens 12 § 2 mom. tillåter också undanröjande av beslut om föreläggande av vite om förhållandena har förändrats, om väsentlig ny utredning har erhållits eller om beslutet grundar sig på uppenbart oriktig tillämpning av lag. Ärendet behandlas helt eller delvis på nytt. Har ändring sökts i det tidigare beslutet, ska besvärsmyndigheten underrättas om att ärendet behandlas på nytt och tillställas det beslut som därefter fattats. Enligt 24 § i viteslagen får ett beslut genom vilket en myndighet inte har godkänt ett yrkande på ny behandling av ett ärende enligt 12 § 2 mom. inte överklagas genom besvär. Vid sökande av ändring i ett beslut som gäller föreläggande av vite tillämpas vad som föreskrivs om sökande av ändring i ett beslut som gäller huvudförpliktelsen. Vid sökande av ändring i ett beslut som gäller utdömande av vite bestäms den behöriga förvaltningsdomstolen och frågan om sakkunnigledamöters deltagande i behandlingen av ärendena utifrån huvudförpliktelsen. Vid sökande av ändring i förvaltningsdomstol tillämpas i övrigt lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

På de grunder som anges ovan kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om tryggande av försörjningsberedskapen och om Försörjningsberedskapscentralen

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Samarbetet i frågor som gäller försörjningsberedskapen

1 §

Tryggande av försörjningsberedskapen

I denna lag föreskrivs det om tryggande av försörjningsberedskapen. Med försörjningsberedskap avses tryggande av de ekonomiska funktioner, den produktion av och tillgång till nödvändiga varor, material och tjänster samt den kritiska infrastruktur som är nödvändiga för befolkningens försörjning och skydd, landets näringsliv och landets försvar och säkerhet inför och under allvarliga störningssituationer under normala förhållanden och inför och under undantagsförhållanden.

Statsrådet ställer genom sitt beslut upp de allmänna målen för försörjningsberedskapen i vilka man fastställer den beredskapsnivå genom vilken försörjningsberedskapen ska tryggas.

Varje ministerium svarar för försörjningsberedskapen inom sitt eget ansvarsområde. Samordningen av utvecklandet av försörjningsberedskapen hör till arbets- och näringsministeriet. Försörjningsberedskapscentralen, sektorerna, poolerna och kommittéerna deltar i tryggandet av försörjningsberedskapen.

2 §

Försörjningsberedskapsrådet

Försörjningsberedskapsrådet är samarbetsorgan för myndigheterna, näringslivet och organisationerna i försörjningsberedskapsfrågor.

Statsrådet tillsätter Försörjningsberedskapsrådet på framställning av arbets- och näringsministeriet för en mandatperiod på högst tre år. I Försörjningsberedskapsrådet ska det finnas företrädare för myndigheterna och för de företag som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen samt för organisationerna. Ordföranden och minst hälften av de övriga medlemmarna ska företräda företag inom näringslivet.

Försörjningsberedskapsrådet har till uppgift att

1) främja myndigheternas, näringslivets och organisationernas samarbete i försörjningsberedskapsfrågor,

2) analysera hot mot försörjningsberedskapen och främja forskningen på området,

3) ge utlåtanden om samarbetet kring försörjningsberedskapen och om andra frågor som gäller främjande av tryggandet av försörjningsberedskapen samt ta initiativ till utvecklande av försörjningsberedskapen,

4) bedöma sektors-, pool- och kommittéverksamhetens omfattning och ändamålsenlighet samt verksamhetens resultat och föreslå årliga prioriteringar för sektors-, pool- och kommittéverksamheten.

En medlem av Försörjningsberedskapsrådet får inte röja en handlings sekretessbelagda innehåll eller en uppgift som vore sekretessbelagd om den ingick i en handling och som han eller hon har fått kännedom om i egenskap av medlem i Försörjningsberedskapsrådet, och inte heller någon annan omständighet som han eller hon har fått kännedom om och för vilken tystnadsplikt föreskrivs genom lag. En uppgift som omfattas av tystnadsplikt får inte heller röjas efter det att medlemskapet i Försörjningsberedskapsrådet har upphört.

Närmare bestämmelser om Försörjningsberedskapsrådet och dess uppgifter får utfärdas genom förordning av statsrådet.

3 §

Sektorer, pooler och kommittéer

För samarbetet mellan myndigheterna, näringslivet och organisationerna kring försörjningsberedskapen finns det sektorer som företräder för försörjningsberedskapen kritiska branscher och där det ingår pooler och kommittéer. Om poolernas och kommittéernas verksamhet avtalas genom avtal mellan Försörjningsberedskapscentralen samt företagen, organisationerna eller myndigheterna.

Sektorerna, poolerna och kommittéerna har till uppgift att främja samarbetet mellan myndigheterna, näringslivet och organisationerna i försörjningsberedskapsfrågor. Sektorerna ska följa och bedöma läget för försörjningsberedskapen och beredskapen inom sitt verksamhetsområde utifrån de allmänna mål för försörjningsberedskapen som statsrådet har ställt upp. Poolerna och kommittéerna ska främja försörjningsberedskapen, beredskapen och kontinuitetshanteringen på nationell och regional nivå i nätverket av myndigheter, företag och organisationer inom sina egna verksamhetsområden i enlighet med de prioriteringar som överenskommit i arbets- och näringsministeriets och Försörjningsberedskapscentralens resultatavtal. Poolerna och kommittéerna bistår Försörjningsberedskapscentralen i att ta fram den lägesbild för försörjningsberedskapen som avses i 5 § 1 mom. 2 punkten.

Försörjningsberedskapscentralen utser företrädare för myndigheterna, de företag som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen samt organisationerna till medlemmar i organen för sektorerna, poolerna och kommittéerna.

2 kap.

Allmänna bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralen

4 §

Försörjningsberedskapscentralens ställning och verksamhetsområde

Försörjningsberedskapscentralen är ett statligt ämbetsverk som hör till arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde.

Försörjningsberedskapscentralen stöder myndigheterna, näringslivet och organisationerna i upprätthållandet och utvecklandet av försörjningsberedskapen samt planerar och genomför beredskapsåtgärder som tryggar försörjningsberedskapen inför och under allvarliga störningssituationer under normala förhållanden och inför och under undantagsförhållanden.

Försörjningsberedskapscentralens uppgifter

Försörjningsberedskapscentralen har till uppgift att

1) utveckla och stödja samverkan mellan myndigheterna, näringslivet och organisationerna i försörjningsberedskapsfrågor och främja deras förmåga att agera i allvarliga störningssituationer under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden,

2) sörja för prognostisering och analyser i anknytning till försörjningsberedskapen samt upprätthålla en regelbunden lägesbild av läget för försörjningsberedskapen inom de branscher som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen och sprida lägesbilden till statsrådet, andra myndigheter, Försörjningsberedskapsrådet och sektorerna, poolerna och kommittéerna,

3) i samarbete med andra myndigheter och med näringslivet främja säkerställandet av funktionen hos den kritiska infrastruktur som är nödvändig med tanke på försörjningsberedskapen,

4) främja tryggheten av tillgången till sådana varor, material och tjänster som är nödvändiga med tanke på försörjningsberedskapen vid allvarliga störningssituationer under normala förhållanden och under undantagsförhållanden samt främja tryggheten av sådan produktion som stöder det militära försvaret,

5) i statens säkerhetsupplag förvalta sådana material som är nödvändiga för tryggheten av försörjningsberedskapen och fullgörandet av förpliktelser enligt internationella avtal som är bindande för Finland samt genomföra planering, lagerhantering, affärstransaktioner, förvaltning och övervakning i anslutning till säkerhetsupplagring,

6) sköta de uppgifter som enligt lagstiftningen om skyddsupplagring och obligatorisk upplagring ankommer på Försörjningsberedskapscentralen,

7) sköta de uppgifter som hör till den nationella behöriga myndigheten och som anges i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1938 om åtgärder för att säkerställa försörjningstryggheten för gas och om upphävande av förordning (EU) nr 994/2010,

8) sköta de uppgifter som hör till det centrala samordningskontoret och som anges i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/2747 om inrättande av en ram med åtgärder relaterade till krissituationer på den inre marknaden och till resiliensen på den inre marknaden och om ändring av rådets förordning (EG) nr 2679/98,

9) sköta de uppgifter som anges i artikel 21.2 a och 21.2 c samt artikel 21.3 och 24.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1252 om inrättande av en ram för säkerställande av trygg och hållbar försörjning av kritiska råmaterial och om ändring av förordningarna (EU) nr 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 och (EU) 2019/1020,

10) utföra de uppgifter inom Europeiska unionens beredskapsverksamhet som tilldelats Försörjningsberedskapscentralen,

11) bistå vid den anskaffning, transport och upplagring av materialhjälp som de uppgifter som anges i 38 § i räddningslagen (379/2011) förutsätter samt vid behov i samarbete med ministerierna organisera logistikuppgifterna i anknytning till sändande och mottagande av internationell materialhjälp, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag,

12) utföra de uppgifter inom Försörjningsberedskapscentralens verksamhetsområde som åligger centralen enligt de bilaterala eller multilaterala avtal som Försörjningsberedskapscentralen ingått med utländska aktörer,

13) sköta de uppgifter som enligt annan lagstiftning ankommer på Försörjningsberedskapscentralen,

14) sköta de uppgifter som arbets- och näringsministeriet bestämmer.

Närmare bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens uppgifter får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Ledningen av och beslutsfattandet vid Försörjningsberedskapscentralen

6 §

Ledning och beslutanderätt

Försörjningsberedskapscentralen leds av generaldirektören, som utnämns av statsrådet. Generaldirektören svarar för utvecklingen av ämbetsverkets verksamhet och för verksamhetens resultat samt för att målen nås.

Generaldirektören avgör de ärenden som ska avgöras av Försörjningsberedskapscentralen, om det inte föreskrivs eller i arbetsordningen bestäms att de ska avgöras av någon annan tjänsteman. Generaldirektören får också i enskilda fall överta avgörandet av ett ärende som annars skulle avgöras av en underordnad.

Generaldirektören bistås av en ledningsgrupp.

Närmare bestämmelser om ledning och beslutanderätt får utfärdas genom förordning av statsrådet.

7 §

Arbetsordning

Generaldirektören fastställer ämbetsverkets arbetsordning. Arbetsordningen ska innehålla närmare bestämmelser om ämbetsverkets organisation, beredningen och avgörandet av ärenden samt ordnandet av förvaltningen, funktionerna och arbetet vid ämbetsverket.

4 kap.

Styrningen av Försörjningsberedskapscentralen

8 §

Styrningen av Försörjningsberedskapscentralen

Arbets- och näringsministeriet svarar för styrningen av och tillsynen över Försörjningsberedskapscentralen.

Kommunikationsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, justitieministeriet, försvarsministeriet, inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, utrikesministeriet, finansministeriet, statsrådets kansli och miljöministeriet deltar i fråga om sitt eget ansvarsområde i styrningen av Försörjningsberedskapscentralen i samarbete med arbets- och näringsministeriet.

Närmare bestämmelser om styrningen av Försörjningsberedskapscentralen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

9 §

Försörjningsberedskapscentralens styrgrupp

Som stöd för styrningen av Försörjningsberedskapscentralen tillsätter arbets- och näringsministeriet för högst fyra år i sänder en styrgrupp där alla ministerier är företrädade. Försörjningsberedskapscentralens generaldirektör och en företrädare för näringslivet som

Försörjningsberedskapsrådet utser bland sina medlemmar för högst två år i sänder är sakkunnigmedlemmar i styrgruppen. Styrgruppen kan vid behov höra andra sakkunniga.

Försörjningsberedskapscentralens styrgrupp har till uppgift att

1) behandla Försörjningsberedskapscentralens resultatavtal och följa hur de mål som uppställts i resultatavtalet uppnås,

2) följa finansieringen av Försörjningsberedskapscentralens och försörjningsberedskapsfondens verksamhet och fördelningen av finansieringen,

3) behandla andra ärenden än de som avses i 1 och 2 punkten som är relevanta med tanke på Försörjningsberedskapscentralens och försörjningsberedskapsfondens verksamhet.

En sakkunnigmedlem i styrgruppen som företräder näringslivet får inte röja en handlings sekretessbelagda innehåll eller en uppgift som vore sekretessbelagd om den ingick i en handling och som han eller hon fått kännedom om i egenskap av medlem i styrgruppen, och inte heller någon annan omständighet som han eller hon har fått kännedom om i egenskap av sakkunnigmedlem i styrgruppen och för vilken tystnadsplikt föreskrivs genom lag. En uppgift som omfattas av tystnadsplikt får inte heller röjas efter det att medlemskapet i styrgruppen har upphört.

På en företrädare för näringslivet tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när han eller hon utför uppgifter som avses i denna paragraf. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

Närmare bestämmelser om Försörjningsberedskapscentralens styrgrupp och om dess uppgifter och förfaranden får utfärdas genom förordning av statsrådet.

5 kap.

Materiell beredskap

10 §

Statens säkerhetsupplagring

Statens säkerhetsupplag hålls för material som är nödvändiga för befolkningens försörjning och skydd, näringslivets verksamhet, den produktion som stöder försvaret och säkerheten samt de förpliktelser avseende försörjningsberedskap som åligger Finland enligt internationella avtal. Försörjningsberedskapscentralen ska säkerställa att säkerhetsupplagen är tillgängliga och fysiskt åtkomliga.

Säkerhetsupplag av råolja och oljeprodukter ska placeras så att råoljan och oljeprodukterna kan sättas i omlopp och de facto levereras till slutanvändare och marknader inom sådana tidsfrister och under sådana förhållanden som lindrar eventuella leveransproblem.

11 §

Beslutsfattandet i fråga om statens säkerhetsupplag

Statsrådets allmänna sammanträde beslutar om ibruktagande av säkerhetsupplag under undantagsförhållanden.

Beslut om ibruktagande av säkerhetsupplag i andra situationer än de som avses i 1 mom. fattas av arbets- och näringsministeriet.

12 §

Ibruktagande och distribution av läkemedel, medicintekniska produkter, personlig skyddsutrustning och andra förnödenheter som används inom social- och hälsovården och som lagras i säkerhetsupplag

Social- och hälsovårdsministeriet beslutar med avvikelse från 11 § om anskaffning, ibruktagande och distribution av läkemedel, medicintekniska produkter, personlig skyddsutrustning och andra förnödenheter som används inom social- och hälsovården och som ska lagras i statens säkerhetsupplag. Läkemedel, medicintekniska produkter, personlig skyddsutrustning och andra förnödenheter som används inom social- och hälsovården och som finns i statens säkerhetsupplag kan tas i bruk då

1) användningen av dem är nödvändig för ändamålsenlig vård av och omsorg om befolkningen eller förebyggande av sjukdomar och det inte finns tillräckliga kommersiella upplag eller obligatoriska upplag eller skyddsupplag i landet av varan som tas i bruk,

2) det finns grunder för ibruktagande av dem enligt 73 § i lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016), eller

3) de används för att lämna internationellt bistånd till en annan stat, Europeiska unionen eller en internationell organisation eller för samarbete med en annan stat, Europeiska unionen eller en internationell organisation utanför Finlands territorium och de inte behöver tas i bruk med stöd av 1 eller 2 punkten.

I social- och hälsovårdsministeriets beslut om ibruktagande och distribution kan det i fråga om de varor som avses i 1 mom. bestämmas om distributionen, användningsändamålen, mängderna och vederlagen och om andra omständigheter som gäller distributionen.

13 §

Produktions- och kapacitetsreserveringar

Försörjningsberedskapscentralen kan ingå avtal om produktionsreservering eller avtal om upphandling av kapacitetsreserver för att trygga befolkningens försörjning och skydd, näringslivets verksamhet och sådan produktion som stöder försvaret och säkerheten. Arrangemang för produktionsreservering och kapacitetsreservering kan införas endast vid allvarliga störningssituationer under normala förhållanden samt under undantagsförhållanden.

6 kap.

Finansieringen av försörjningsberedskapen

14 §

Försörjningsberedskapsfonden och försörjningsberedskapsavgift

Försörjningsberedskapscentralen förvaltar försörjningsberedskapsfonden, nedan *fonden*, som står utanför statsbudgeten och till vilken intäktsförs den försörjningsberedskapsavgift som tas ut med stöd av lagen om punktskatt på flytande bränslen (1472/1994) och lagen om punktskatt på elström och vissa bränslen (1260/1996).

Med medel ur fonden täcks kostnaderna för och investeringarna i den materiella beredskapen samt de ersättningar som någon annanstans i lagstiftningen föreskrivits att ska täckas med medel ur fonden. Dessutom får försörjningsberedskapsåtgärder i anslutning till Försörjningsberedskapscentralens programverksamhet samt andra investeringar än sådana som hänför sig till materiell beredskap och som är nödvändiga med tanke på

försörjningsberedskapen samt kostnader i samband med krisåtgärder ersättas med medel ur fonden.

Fondens kapital utgörs av både fast och lös egendom som krävs för den materiella beredskapen, och annan fast och lös egendom som är nödvändig med tanke på försörjningsberedskapen, av säkerhetsupplagrade varor samt av icke-placerade medel. Vinst och förlust som uppstått vid överlåtelse av säkerhetsupplagrade varor ska beaktas som en förändring av fondens kapital.

15 §

Förvaltningen av försörjningsberedskapsfonden

Försörjningsberedskapscentralen svarar för fondens förvaltning och för att ekonomin och verksamheten ordnas på ett ändamålsenligt sätt. På överlåtelse av fast egendom som fonden äger tillämpas bestämmelserna i lagen om rätt att överlåta statlig fastighetsförmögenhet (973/2002). Intäkterna av fastigheter och de vederlag som erhålls genom överlåtelser av dem ska intäktsföras till försörjningsberedskapsfonden.

Om fondens likvida medel överstiger 150 miljoner euro, ska den överskjutande delen intäktsföras i statsbudgeten. Om statsrådet beslutar att lägga ned eller minska statliga säkerhetsupplag, ska den del av försörjningsberedskapsfondens kapital som motsvarar nedläggningen eller minskningen bokföras som inkomst i statsbudgeten.

Närmare bestämmelser om förvaltningen av fonden får utfärdas genom förordning av statsrådet.

16 §

Bokslut, bokföring och revision

Fondens räkenskapsperiod är ett kalenderår. Försörjningsberedskapscentralen ska upprätta ett separat bokslut över fondens verksamhet. På organiseringen och genomförandet av fondens ekonomiförvaltning tillämpas 21 a § i lagen om statsbudgeten.

Statens revisionsverk verkställer årligen revision av fonden.

Revisorerna ska granska fondens förvaltning, bokföring och bokslut. Revisorerna ska för varje räkenskapsperiod avge en revisionsberättelse, vilken ska innehålla ett utlåtande särskilt om

1) huruvida bokslutet är upprättat i enlighet med de bestämmelser och föreskrifter som gäller för upprättande av bokslut,

2) huruvida bokslutet ger riktiga och tillräckliga uppgifter om resultatet av fondens verksamhet och om dess ekonomiska ställning,

3) huruvida fondens förvaltning och verksamhet har skötts i enlighet med gällande bestämmelser och föreskrifter,

4) fastställande av bokslutet,

5) disponering av fondens resultat på det sätt som styrelsen har föreslagit.

När revisionen har verkställts ska revisorerna göra en sådan anteckning om detta i bokslutet, som ska innehålla en hänvisning till revisionsberättelsen samt ett uttalande om huruvida bokslutet har upprättats i enlighet med god bokföringssed.

Om en revisor under räkenskapsperioden finner att det finns skäl till betydande anmärkning i fråga om förvaltningen och ekonomin i fonden ska Försörjningsberedskapscentralen och arbets- och näringsministeriet omedelbart underrättas om saken.

Försörjningsberedskapscentralen ska vid behov bistå revisorn vid verkställandet av revisionen.

Statsrådet fastställer fondens bokslut senast den 15 april efter finansåret. Bokslutet består av resultaträkning, balansräkning och verksamhetsberättelse.

17 §

Fullmakt att uppta lån

Fonden kan med statsrådets tillstånd och på de villkor som statsrådet bestämmer ta upp lån till ett belopp av högst 600 miljoner euro. För låneräntor och återbetalning ska användas fondens medel.

Staten svarar för fondens lån enligt 1 mom. till den del fondens medel är otillräckliga.

7 kap.

Stöd som Försörjningsberedskapscentralen beviljar

18 §

Allmänna förutsättningar för beviljande av stöd

Försörjningsberedskapscentralen kan bevilja stöd ur försörjningsberedskapsfonden för ekonomisk eller annan verksamhet, om det behövs för fullgörandet av uppgifter enligt denna lag eller för uppnåendet av de mål som ställts i det beslut av statsrådet som avses i 1 § 2 mom.

Ytterligare förutsättningar för beviljande av stöd är att

- 1) beviljande av stöd för åtgärden inte enligt lag ankommer på någon annan myndighet,
- 2) stödet inriktas på att avhjälpa marknadsmisslyckanden och har en stimulanseffekt,
- 3) företaget anses ha förutsättningar för fortgående lönsam verksamhet,
- 4) stödet inte hotar snedvrیدا eller snedvrider konkurrensen och att bestämmelserna i artikel 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt beaktas när stöd beviljas för ekonomisk verksamhet, och
- 5) stödet är tidsbundet.

Vid sökande av ändring i Försörjningsberedskapscentralens stödbeslut iakttas 34 § i statsunderstödslagen (430/2022).

Närmare bestämmelser om förutsättningarna för beviljande av stöd och om stödets belopp samt om grunderna för bestämmande av stöd får utfärdas genom förordning av statsrådet.

19 §

Stöd och ersättningar enligt någon annan lag

Utöver vad som föreskrivs i 18 § föreskrivs det annanstans i lagstiftningen om de stöd och ersättningar som beviljas ur försörjningsberedskapsfonden samt om förutsättningarna för beviljande av dem.

8 kap.

Särskilda bestämmelser

20 §

Förvärv och överlåtelse av aktier samt beslut om aktieinnehav

På Försörjningsberedskapscentralens förvärv av aktier och på överlåtelse av aktier som Försörjningsberedskapscentralen äger samt på annat beslutsfattande som gäller aktieinnehav tillämpas bestämmelserna i 4 § 1 mom. i lagen om statens bolagsinnehav och ägarstyrning (1368/2007).

21 §

Försörjningsberedskapscentralens rätt att få information

Försörjningsberedskapscentralen har trots sekretessbestämmelserna rätt att av en myndighet som avses i 4 § 1 mom. 1, 4 och 7 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) på begäran avgiftsfritt få sådan information som är nödvändig för utförandet av de uppgifter som anges i 5 § 1 mom. 3, 4 och 7 punkten i denna lag.

Försörjningsberedskapscentralen får inte överlåta i 1 mom. avsedda sekretessbelagda uppgifter vidare utan samtycke av den myndighet som lämnat ut uppgifterna.

22 §

Skyldighet att lämna information

En näringsidkare och en organisation inom näringslivet är skyldiga att på begäran av Försörjningsberedskapscentralen trots sekretessbestämmelserna eller andra begränsningar som gäller utlämnande av uppgifter ge Försörjningsberedskapscentralen de uppgifter som är nödvändiga för att centralen ska kunna utföra sina uppgifter enligt 5 § 1 mom. 2–4 punkten.

Uppgifterna ska ges avgiftsfritt, utan obefogat dröjsmål och på begäran skriftligen.

Försörjningsberedskapscentralen får inte överlåta i 1 mom. avsedda uppgifter vidare, om detta strider mot de villkor som ställts av den näringsidkare eller organisation inom näringslivet som lämnat ut uppgifterna.

23 §

Utlämnande av en lägesbild som innehåller sekretessbelagd information

Försörjningsberedskapscentralen har trots sekretessbestämmelserna rätt att till de myndigheter som avses i 4 § 1 mom. 1, 4, 5 och 7 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet samt till Försörjningsberedskapsrådet och till organen för sektorerna, poolerna och kommittéerna lämna ut en i 5 § 1 mom. 2 punkten avsedd lägesbild som innehåller sekretessbelagd information.

De myndigheter som avses i 4 § 1 mom. 1, 4, 5 och 7 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, Försörjningsberedskapsrådet samt organen för sektorerna, poolerna och kommittéerna får inte överlåta en sekretessbelagd lägesbild vidare utan Försörjningsberedskapscentralens samtycke.

24 §

Handräckning

Försörjningsberedskapscentralen har rätt att för tillsynen över statens säkerhetsupplag som avses i 5 § 1 mom. 5 punkten och för verkställandet av ibruktagandet av ett statligt säkerhetsupplag enligt 11 och 12 § få handräckning av polisen, om handräckningen kan ske utan att den äventyrar utförandet av andra uppgifter som enligt lag ska skötas av polisen.

Beslut om begäran om handräckning fattas av generaldirektören.

25 §

Vite

Försörjningsberedskapscentralen kan förena fullgörandet av den i 22 § föreskrivna skyldigheten att lämna information med vite.

Försörjningsberedskapscentralen får förena fullgörandet av den skyldighet att genomföra riskbedömning som avses i artikel 24.2 i den förordning som avses i 5 § 1 mom. 9 punkten med vite.

26 §

Avgiftsbelagda prestationer

Bestämmelser om de allmänna grunderna för när statliga myndigheters prestationer ska vara avgiftsbelagda och för storleken på de avgifter som tas ut för prestationerna samt om övriga grunder för avgifterna finns i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

Bestämmelser om avgifterna för ämbetsverkets prestationer får utfärdas genom förordning av statsrådet.

9 kap.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

27 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

28 §

Bestämmelser som upphävs

Genom denna lag upphävs lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen (1390/1992), nedan *den lag som upphävs*.

29 §

Övergångsbestämmelse som gäller personalen

Den personal i arbetsavtalsförhållande som sköter uppgifter enligt den lag som upphävs övergår till ett tjänsteförhållande vid Försörjningsberedskapscentralen vid ikraftträdandet av denna lag. Den personal i arbetsavtalsförhållande för viss tid som arbetar med dessa uppgifter övergår till ett tjänsteförhållande för viss tid vid Försörjningsberedskapscentralen för den tid arbetsavtalsförhållandet varar.

30 §

Arrangemang som gäller egendom

Aktieinnehaven i Försörjningsberedskapscentralens mellanbokslut den 31 mars 2026 överförs vid ikraftträdandet av denna lag till balansräkningen för Försörjningsberedskapscentralen, i vilken även redovisas personalens arbetsredskap och de anläggningstillgångar som ämbetsverket behöver samt materialen i beredskapslagren inom projektet rescEU. Till fondens balansräkning överförs de övriga tillgångsposterna i Försörjningsberedskapscentralens mellanbokslut den 31 mars 2026.

31 §

Övergångsbestämmelse som gäller avtal, förbindelser och anhängiga ärenden

De arkiv, register och datamaterial som uppkommit i samband med i 5 § avsedda uppgifter som ankommer på Försörjningsberedskapscentralen eller uppgifter som Försörjningsberedskapscentralen har enligt annan lagstiftning samt ärenden som är anhängiga vid Försörjningsberedskapscentralen och avtal och förbindelser som Försörjningsberedskapscentralen ingått, liksom de rättigheter och skyldigheter som följer av dem, kvarstår hos Försörjningsberedskapscentralen vid ikraftträdandet av denna lag, om det inte med stöd av denna lag eller annan lagstiftning föreskrivs särskilt eller avtalas något annat i fråga om ansvar och skyldigheter som gäller dem och om inte något annat följer av deras innehåll.

32 §

Övergångsbestämmelser som gäller ändringssökande

Ändring i ett beslut som har fattats före ikraftträdandet av denna lag söks enligt de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

På behandlingen av ärenden som är anhängiga vid en domstol vid ikraftträdandet av denna lag tillämpas vid sökande av ändring de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet.

Om en domstol upphäver ett beslut som har meddelats före ikraftträdandet av denna lag och återförvisar ärendet att i sin helhet behandlas på nytt, ska ärendet behandlas och avgöras i enlighet med denna lag.

2.

Lag

om ändring av lagen om skyddsupplag

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om skyddsupplag (970/1982) 8 a § och 13 §, av dem 8 a § sådan den lyder i lag 1685/1991,

ändras 1 § 1 mom., 3 § 1 mom., 7 § 1 mom., 8 § och 9 § 1 mom., av dem 7 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1392/1992 och 9 § 1 mom. sådant det lyder i lag 307/1995, samt

fogas till lagen en ny 10 a § som följer:

1 §

Skyddsupplag kan inrättas och upprätthållas för att trygga befolkningens försörjning och säkerhet samt för lagring av råvaror, förnödenheter och produkter som är nödvändiga för att upprätthålla produktionen inför eventuella störningar i utrikeshandeln.

---

3 §

Närmare bestämmelser om de råvaror, förnödenheter och produkter som ska skyddsupplagras, angivna enligt position, utfärdas genom förordning av statsrådet.

---

7 §

Försörjningsberedskapscentralen kan bevilja uppläggaren understöd för täckande av exceptionellt stora upplagringskostnader. Försörjningsberedskapscentralen betalar understödet till uppläggaren årligen på det sätt som bestäms i skyddsupplagringsavtalet.

---

8 §

Uppläggaren får med tillstånd som beviljats på ansökan använda råvaror, förnödenheter och produkter i skyddsupplaget för sin produktion, om

1) det förekommer omfattande, av uppläggaren oberoende störningar i tillgången på en skyddsupplagrad råvara, förnödenhet eller produkt, eller det föreligger ett sannolikt hot om sådan störning, och uppläggarens produktion skulle avbrytas eller väsentligt minska om inte materialet i skyddsupplaget börjar användas och det är av väsentlig betydelse med tanke på försörjningsberedskapen att skyddsupplaget tas i bruk,

2) de förpliktelser avseende krisberedskap inom energiförsörjningen som åligger Finland enligt internationella avtal förutsätter att skyddsupplaget tas i bruk,

3) det förekommer tillfälliga störningar i tillgången på en skyddsupplagrad råvara, förnödenhet eller produkt och uppläggarens produktion skulle avbrytas eller väsentligt minska om inte materialet i skyddsupplaget börjar användas och försörjningsberedskapen inte väsentligt äventyras av att skyddsupplaget tas i bruk, eller

4) det finns en risk för att en råvara, förnödenhet eller produkt som finns i skyddsupplaget eller någon annan råvara, förnödenhet eller produkt som omfattas av lagringsskyldigheten blir olämplig för sin avsedda användning under upplagringstiden.

Arbets- och näringsministeriet beviljar tillstånd att använda ett skyddsupplag i de situationer som avses i 1 mom. 1 och 2 punkten. Arbets- och näringsministeriet kan för att fullgöra de förpliktelser avseende krisberedskap inom energiförsörjningen som åligger Finland enligt internationella avtal bevilja en uppläggare tillstånd att lämna ut råvaror, förnödenheter och produkter ur ett skyddsupplag.

Försörjningsberedskapscentralen beviljar tillstånd att använda ett skyddsupplag i de situationer som avses i 1 mom. 3 och 4 punkten.

Den myndighet som beviljar tillstånd att använda ett skyddsupplag ska i tillståndet bestämma om vilket material och vilka mängder tillståndet gäller och den tid inom vilken skyddsupplaget ska kompletteras samt om andra villkor för användningen av skyddsupplaget. I användningstillståndet kan det också bestämmas om råvarornas, förnödenheternas och produkternas användningsändamål.

Om tillståndet att använda ett skyddsupplag gäller ett skyddsupplag för läkemedel eller läkemedelssubstanser, ska den myndighet som beviljar tillståndet höra social- och hälsovårdsministeriet och Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet innan tillståndet beviljas.

9 §

Den som använder sitt upplag i strid med denna lag eller skyddsupplagringsavtalet är skyldig att återbetala upplagringsunderstödet till staten. På understöd som ska återbetalas ska det räknat från den dag då understödet lyftes betalas en årlig ränta enligt den räntefot som avses i 4 § 1 mom. räntelagen (633/1982).

_____

10 a §

Försörjningsberedskapscentralen har rätt att för den tillsyn över skyddsupplag som anges i 10 § 2 mom. få handräckning av polisen, om handräckningen kan ges utan att den äventyrar utförande av andra uppgifter som föreskrivs för polisen.

Beslut om begäran om handräckning fattas av Försörjningsberedskapscentralens generaldirektör.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den 9 oktober 2025

Statsminister

Petteri Orpo

Näringsminister Sakari Puisto

2.

Lag

om ändring av lagen om skyddsupplag

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om skyddsupplag (970/1982) 8 a § och 13 §, av dem 8 a § sådan den lyder i lag 1685/1991,

ändras 1 § 1 mom., 3 § 1 mom., 7 § 1 mom., 8 § och 9 § 1 mom., av dem 7 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1392/1992 och 9 § 1 mom. sådant det lyder i lag 307/1995, samt
fogas till lagen en ny 10 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Skyddsupplag kan i enlighet med stadgandena i denna lag inrättas och upprätthållas för lagring av råvaror, förnödenheter och produkter som är nödvändiga för tryggnad av befolkningens utkomst och upprätthållande av produktionen vid eventuella störningar i utrikeshandeln.

1 §

Skyddsupplag kan inrättas och upprätthållas för att trygga befolkningens försörjning och säkerhet samt för lagring av råvaror, förnödenheter och produkter som är nödvändiga för att upprätthålla produktionen inför eventuella störningar i utrikeshandeln.

3 §

Statsrådet fastställer positionsvis vilka råvaror, förnödenheter och produkter som skall skyddsupplagras.

3 §

Närmare bestämmelser om de råvaror, förnödenheter och produkter som ska skyddsupplagras, angivna enligt position, utfärdas genom förordning av statsrådet.

7 §

Enligt statsbudgeten kan uppläggaren beviljas understöd för täckande av exceptionellt stora upplagringskostnader. Understödet skall årligen betalas av Försörjningsberedskapscentralen till uppläggaren på det sätt som bestäms i skyddsupplagringsavtalet.

7 §

Försörjningsberedskapscentralen kan bevilja uppläggaren understöd för täckande av exceptionellt stora upplagringskostnader. Försörjningsberedskapscentralen betalar understödet till uppläggaren årligen på det sätt som bestäms i skyddsupplagringsavtalet.

8 §

Förekommer störningar i tillgången på en råvara, en förnödenhet eller en produkt och skulle uppläggarens produktion avbrytas eller minska väsentligt om inte varorna i

8 §

Uppläggaren får med tillstånd som beviljats på ansökan använda råvaror, förnödenheter och produkter i skyddsupplaget för sin produktion, om

Gällande lydelse

skyddsupplaget används, får uppläggaren med handels- och industriministeriets tillstånd använda varorna i skyddsupplaget för sin produktion. Uppläggaren skall inom den tid som föreskrivs av ministeriet komplettera skyddsupplaget så att varumängden där motsvarar mängden enligt skyddsupplagringsavtalet.

Handels- och industriministeriet kan på grund av exceptionell prisstegring eller dröjsmål med leverans eller av annan därmed jämförbar särskild orsak bevilja uppläggaren tillstånd att tillfälligt, likväl högst under en tid av fyra månader, använda skyddsupplaget.

Vid beviljandet av tillstånd att använda skyddsupplag skall handels- och industriministeriet även bestämma om övriga villkor som rör användningen av skyddsupplaget.

Föreslagen lydelse

1) det förekommer omfattande, av uppläggaren oberoende störningar i tillgången på en skyddsupplagrad råvara, förnödenhet eller produkt, eller det föreligger ett sannolikt hot om sådan störning, och uppläggarens produktion skulle avbrytas eller väsentligt minska om inte materialet i skyddsupplaget börjar användas och det är av väsentlig betydelse med tanke på försörjningsberedskapen att skyddsupplaget tas i bruk,

2) de förpliktelser avseende krisberedskap inom energiförsörjningen som åligger Finland enligt internationella avtal förutsätter att skyddsupplaget tas i bruk,

3) det förekommer tillfälliga störningar i tillgången på en skyddsupplagrad råvara, förnödenhet eller produkt och uppläggarens produktion skulle avbrytas eller väsentligt minska om inte materialet i skyddsupplaget börjar användas och försörjningsberedskapen inte väsentligt äventyras av att skyddsupplaget tas i bruk, eller

4) det finns en risk för att en råvara, förnödenhet eller produkt som finns i skyddsupplaget eller någon annan råvara, förnödenhet eller produkt som omfattas av lagringsskyldigheten blir olämplig för sin avsedda användning under upplagringstiden.

Arbets- och näringsministeriet beviljar tillstånd att använda ett skyddsupplag i de situationer som avses i 1 mom. 1 och 2 punkten. Arbets- och näringsministeriet kan för att fullgöra de förpliktelser avseende krisberedskap inom energiförsörjningen som åligger Finland enligt internationella avtal bevilja en uppläggare tillstånd att lämna ut råvaror, förnödenheter och produkter ur ett skyddsupplag.

Försörjningsberedskapscentralen beviljar tillstånd att använda ett skyddsupplag i de situationer som avses i 1 mom. 3 och 4 punkten.

Den myndighet som beviljar tillstånd att använda ett skyddsupplag ska i tillståndet bestämma om vilket material och vilka mängder tillståndet gäller och den tid inom vilken skyddsupplaget ska kompletteras samt om andra villkor för användningen av skyddsupplaget. I användningstillståndet kan

Gällande lydelse

8 a §
Handels- och industriministeriet kan för att uppfylla Finlands internationella fördragsförpliktelser om krisberedskap inom energiförsörjningen bevilja en skyddsuppläggare tillstånd att lämna ut råvaror och produkter i skyddsupplaget. Ministeriet skall samtidigt bestämma mängderna som lämnas ut och den tid inom vilken skyddsupplagen skall kompletteras.

9 §
Den som använder sitt upplag i strid med denna lag eller skyddsupplagringsavtalet är skyldig att till staten återbetala upplagringsunderstödet. På understöd som återbetalas skall erläggas en årlig ränta enligt den räntefot som avses i 4 § 3 mom. räntelagen, räknat från den dag understödet lyfts.

13 §
Närmare stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas vid behov genom förordning.

Föreslagen lydelse

det också bestämmas om råvarornas, förnödenheternas och produkternas användningsändamål.

Om tillståndet att använda ett skyddsupplag gäller ett skyddsupplag för läkemedel eller läkemedelssubstanser, ska den myndighet som beviljar tillståndet höra social- och hälsovårdsministeriet och Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet innan tillståndet beviljas.

(upphävs)

9 §
Den som använder sitt upplag i strid med denna lag eller skyddsupplagringsavtalet är skyldig att återbetala upplagringsunderstödet till staten. På understöd som ska återbetalas ska det räknat från den dag då understödet lyftes betalas en årlig ränta enligt den räntefot som avses i 4 § 1 mom. räntelagen (633/1982).

10 a §
Försörjningsberedskapscentralen har rätt att för den tillsyn över skyddsupplag som anges i 10 § 2 mom. få handräckning av polisen, om handräckningen kan ges utan att den äventyrar utförande av andra uppgifter som föreskrivs för polisen.

Beslut om begäran om handräckning fattas av Försörjningsberedskapscentralens generaldirektör.

(upphävs)

Denna lag träder i kraft den 20 .

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse
